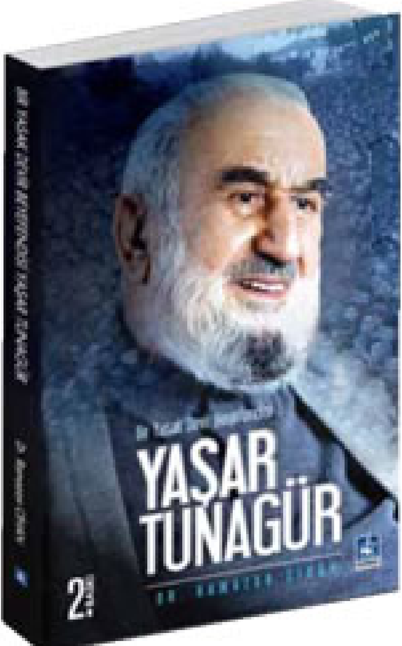

YASAR
TUNAGÜR

BİR YASAK DEVİR BEYEFENDİSİ YAŞAR TUNAGÜR

Dr. Ramazan CİHAN

Bir Yasak Devir Beyefendisi

YAŞAR TUNAGÜR

DR. RAMAZAN CİHAN

BİR YASAK DEVİR BEYEFENDİSİ YAŞAR TUNAGÜR

Editör
Ömer ÇETİNKAYA

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
İbrahim AKDAĞ

ISBN
978-9944-125-78-9

Yayın Numarası
241

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Mart 2009

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

Değerli eşleri Pakize Tunagür
Hanımefendi'ye ithaf olunur.

TAKDİM

Yıl 1993. Zaman Gazetesi'nde çalışıyordum. Yaklaşık iki ayda bir yapılan Yüksek İstişare Kurulu üyelerini yakından tanıyor, kapıda karşılıyordum. Ulaştırma servisinden bir araç bu kurul üyelerinden bazılarını evlerinden alır ve gazeteye getirirdi. Prof. Dr. Sebahattin Zaim, Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Prof. Dr. Mim Kemal Öke, Prof. Dr. Suat Yıldırım, Prof. Dr. Hayrettin Karaman ve Diyanet İşleri Eski Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür bu isimler arasındaydı.

Arabası olmadığı için Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi genellikle ulaştırma servisimiz evinden alır getirirdi. Arabadan inip merdivenleri ağır ağır çıkışı hâlâ gözümün önündedir. Her gelişinde -hatta yaz aylarında bile- mutlaka takım elbiseli, kravatlı oluşu gözden kaçmazdı. Elbisedeki renk uyumunu gözetmesi onun ne kadar titiz biri olduğunun bir deliliydi. Uyumlu giyinmek onun âdeta kişiliğinin bir parçasıydı. Giydiği takım hangi renk ise kravat, kemer ve ayakkabılarının rengi de ona uygun olurdu. Ellerini arkasına bağlayarak yavaş yavaş binaya doğru yürür, ben de kendilerine refakat ederdim. Bu beraberlikler 1999 yılına kadar Samanyolu Televizyonu'nda da devam etti. Her gelişinde "Nasılsın evladım?" diye hâl hatır sormadan geçmezdi. İstişare toplantılarında çok defa çay ve kahvesini önüne koyma bahtiyarlığına ermiştim.

Samanyolu Televizyonu'nda bilhassa Ramazan aylarındaki programların vazgeçilmez ismiydi. İftar programlarında yaptığı sohbetler hâlâ hatıralarımızdaki tazeliğini koruyor. Ayrıca Cuma

günleri Hikmet Pınarı ve İnancın Gölgesi gibi programların önemli bir konuşmacısıydı.

30 Nisan 2006 Pazar günü STV'de Hüseyin Gülerce Bey'in hazırlayıp sunduğu Pazar Sohbeti adlı programı izlemek için televizyonu açtım. Pazar olduğu için henüz kahvaltıyı da yeni yapıyorduk. Daha programa girmeden hayli üzgün bir vaziyette "Sayın seyirciler! Yaşar Tunagür Hocamızı bu gece kaybettik." deyince bütün bir mazi ve o eski günler aklıma geldi.

Cenaze ertesi gün Fatih Camii'nden kaldırılacaktı. Fotoğraf makinemi aldım ve camiye gittim. Saat 11:30 civarlarıydı. Caminin avlusunda dolaşan insanlar vardı. Yavuz Selim taraflarında mahalle aralarından geçerek camiye gelirken Anadolu'nun değişik illerinden gelen otobüs ve minibüslerden inen çoğunluğu genç insanlar gördüm. Arabaların plakalarına bakılırsa Adana, Urfa, Balıkesir, Kayseri, Edirne gibi yerlerden yüzlerce insan gelmişti. Öğle ezanına yarım saat kala artık Fatih Camii'nin avlusunda yer kalmamıştı. Ezan okundu ve öğle namazı kılınırken bahçe ve avlular dolup taşmıştı.

Musalla tarafında avlu duvarının üstüne çıktım ve onlarca resim çektim. Kalabalıklar adeta deniz dalgaları gibi dalgalanmaktaydı. Bir insan deryası vardı gözümün önünde sanki. Kendi kendime "Bu cemaat rahmetlinin arkada bıraktığı hizmet hayatının son ve en önemli şahidi olsa gerek." diye düşündüm ve o an Yaşar Tunagür Hocaefendi hakkında bir çalışma yapmaya karar verdim. O günlerde her ne kadar STV'de Adanmış Ruhlar adlı belgeselde Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin hayatı işlenmiş olsa da daha teferruatlı bir çalışma yapılabileceği kanaati oluştu bende.

…Ve kolları sıvadık, yollara düştük. Edirne, Balıkesir, İzmir gibi yerleri dolaşarak merhumun vaaz verdiği camileri bulduk, kendisini tanıyan insanlara ulaşmaya çalıştık. Ailesi, çocukları ve damadının yanı sıra onu seven ve yakından tanıyan akademisyen, işadamı gibi pek çok farklı şahsiyetlerle röportajlar yaptık.

Oğlu Ömer Tunagür Bey, Yaşar Hocaefendi'ye ait resim, fotoğraf ve gazete arşivlerinden faydalanmamızı sağladı. Bunun yanında, kütüphanelere giderek varsa eski yıllara ait dokümanlara ulaşmak istiyordum. Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne giderek yaklaşık 300'den fazla gazete taradım ve ilgili haber ve yorumlara ulaşabildim.

Bir süre sonra elde edilen materyal ve verilere baktığımda şunun farkına vardım: Yaşar Tunagür sıradan bir hoca, vaiz veya müftü değildi. Önümde icraatları, davranışları ve konuşmalarıyla dikkat çeken önemli bir şahsiyet vardı. 1960 yılında Balıkesir'de ihtilalin ilk gününde Cuma vaazıyla birlikte medyanın ve resmi kurumların dikkatini üzerine çeken Yaşar Tunagür Hocaefendi ondan sonraki yıllarda hep gündemde olmuş ve bilhassa Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığındaki icraatları basın ve gazetelerde geniş yer bulmuştu.

Onun Türkiye'de dinî hayatın şekillenmesi adına çok büyük katkılarının olduğu şüphe götürmez. Kanaatimce Yaşar Tunagür Hocaefendi başlı başına tez konusu olabilecek önemli bir şahsiyettir. Yaşar Tunagür'ün Türkiye'de dinî alanda nasıl bir boşluğu doldurduğuna dair inceleme ve araştırma yapılmasının isabetli olacağını düşünüyorum. Umarım elinizdeki bu mütevazı çalışma böyle bir araştırmaya vesile olur.

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin hayatını konu edinen bu çalışmanın birinci bölümünde merhumun dünyaya geldiği, çocukluk ve öğrencilik yıllarının geçtiği Beşiktaş dönemini bulacaksınız. Okul hayatıyla birlikte tanıdığı İstanbul ulemasını, askerlik devresi, askerlikten sonra Kadastro Fen Dairesinde işe başlaması ve Hüsrev Hoca'nın vefatına kadar geçen İstanbul Müftülüğündeki memuriyet yıllarına ait hatıraları bulacaksınız.

Çalışmanın ikinci bölümünde, 1953 yılında müftülük imtihanına girerek Ezine'de müftülüğe başlaması ve 1965 yılında Ankara Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına tayin edilmesine

kadar geçen süreç ele alınmıştır. Bu arada Ezine'den Balıkesir'e tayinini, Balıkesir'de yaşadığı 27 Mayıs 1960 ihtilalini, ihtilalin ardından Edirne müftülüğüne tayin edilmesi ve orada bütün bir hayat boyu beraberlikleri sürecek olan Fethullah Gülen Hocaefendi ile tanışması ve Edirne'de yaptığı hizmetler ele alınmıştır. Edirne'den sonra 1963 yılında İzmir Kestanepazarı'na gelişi, vaizliğinin yanı sıra Fatih Koleji adında bir özel okul açma teşebbüsü, Ankara'ya tayin edilmesi ve yerine genç bir hoca olan Fethullah Gülen Hocaefendi'yi teklif etmesine dair anekdotları okuyacaksınız.

Üçüncü bölümde, 1965 yılında Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına tayin edilmesiyle başlayan ve 12 Mart 1971 muhtırasıyla Diyanet'teki görevi sona erene kadar geçen süredeki olay ve hatıralar ele alınıyor. O dönemde yaptığı icraatlar ve buna şahit olan insanların hatıraları işleniyor.

Yine bu bölümde Hocaefendi'nin, rahmetli Yaşar Tunagür'le ilgili yaklaşık elli yıllık dostluğun arkada bıraktığı tatlı hatıralardan ilham alan görüş ve değerlendirmelerine yer verildi.

Dördüncü bölümde 16 Haziran 1971 günü Çorum'da gözaltına alınmasıyla başlayan ve 10 Kasım 1971'de tahliye olana kadar geçen mahkeme ve tutukluluk günlerine ait hatıralar dile getirildi.

Beşinci bölümde ise hapisten tahliye olduktan sonra emekliye sevk edilmesi, Turgut Özal'la birlikte serbest ticarete atılmaları ve 1977 yılında siyasete girmeleri, ardından 1990'lara kadar Ankara'da geçen ticarî hayatla doldurulan emeklilik sonrası günler ele alınıyor. Ayrıca vefat edene kadar İstanbul'da geçen son 15 yılı ve vefat öncesi son günleri tafsilatlı bir şekilde anlatılıyor. Son kısımda ise Fatih Camii'nde kılınan cenaze namazı ve daha sonrasında dile getirilenler Fethullah Gülen Hocaefendi'nin kanaatleri eşliğinde ele alınmıştır.

Altıncı bölümde de Tunagür Hocaefendi'yi sevenlerin görüşleri genişçe ele alınmıştır. Başta eşi Pakize Hanım, oğulları Ömer ve Osman, damadı Doktor Kayid Ahmed'in ilginç röportajları bu bölüme ilave edilmiştir. En büyük oğlu Mehmet Tunagür Beyefendi mecburî işi dolayısıyla yurt dışında olması hasebiyle bir mülakat yapılamamış ve görüşleri alınamamıştır. Bununla beraber göndermiş olduğu "Teşekkür" yazısı ile görüşlerini mücmel olarak bizlerle paylaşmıştır.

Evet, Yaşar Tunagür, dine ve millete hizmet yolunda adanmış bir hayat, coşkun ve heyecanlı bir vaiz, cesur ve dengeli bir müftü, Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına kadar uzanan çileli bir yol, suya atılmış bir taş misali görev aldığı her yerde toplulukları dalgalandıran aksiyoner bir şahsiyet. Hayatı boyunca camileri, kürsüleri, mihrap ve minberleri hakkıyla doldurmuş bir gönül insanı…

Umarız Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin ruhunu incitmemişizdir. Vefatının 3. yılında kendisini rahmetle anıyoruz. Bu çalışma, bir nebze de olsa gelecek nesillere aktarılacak küçük bir yad-ı cemil olabilirse ne mutlu bize.

Burada teşekkür edeceğim onlarca insan var. Başta Yaşar Tunagür Hocaefendi hakkında sorduğumuz sorulara sabırla cevap veren, vakit ayıran çok değerli şahıslardan Prof. Salih Tuğ, Prof. Dr. Hayrettin Karaman, İlhan İşbilen, Mehmet Ali Şengül, Abdullah Aymaz Hocamın yanı sıra aile fertlerinden değerli eşleri Pakize Tunagür Hanımefendi, oğulları Ömer ve Osman Tunagür, damadı doktor Kayid Bey'e sonsuz teşekkürlerimi arz ediyorum. Anlattıkları hatıralar büyük bir boşluğu doldurdu. Tunagür Hocaefendi'ye ait fotoğraf ve gazete arşivinden istifade etmemize müsaade eden Ömer Tunagür Bey'e hassaten teşekkür ediyorum.

Son olarak kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Ramazan Cihan
2 Şubat 2009

TEŞEKKÜR

Bir yasak devir beyefendisi Yaşar Tunagür benim de babamdı.

Evlat, damat, gelin ve torunlarının ruh dünyasındaki silinmez izlerin fıtri mimarı, sağlığında kendisine başka türlü hitap ettiğini hiç duymadığım annemin de "Yaşar Bey'i" idi.

Devlet-i aliyyenin kıyameti sonrası, patlamanın şiddeti ile coğrafyasının dört bir yanına savrulmuş tohumların baharda yeniden filiz vereceği gün gibi aşikârken, ekilen her tohumun gulyabanilerden korunup kollanması, bakılıp görülmesi, sulanması mevsimi gelince budanıp gübrelenmesi için de bazılarının görevlendirilmesi gerekiyordu anlaşılan.

Gerçekten bir yasaklar devri olan o kış mevsiminde, görevlerini, adanmışlık ruh ve şuuru ile yerine getirip bugün birçoğu menzil-i maksuduna vasıl olmuş büyüklerimizin arasında olduğuna, bu hatıratın sayfaları arasında anılarını okuyacağınız muhterem zevatın şehadetleri ile bir kere daha inandığım merhum Yaşar Tunagür bizlerin olduğundan daha çok bugün dünyanın dört bir yanında, ülke ve ülküsü için gece gündüz demeden büyük bir özveri ile çalışan bir neslin de manevi babası ve Yaşar Hocası idi.

Rahmeti sonsuz olan Rabbimden en samimi dua ve niyazım, kendileri kabul buyururlarsa başta muhterem büyüğümüz M.Fethullah Gülen Hocaefendi olmak üzere, yasaklı kış mevsimi ve sonrasında yaşamış ve bundan böyle inşaallah baharları idrak edecek olan nesillerin "Yaşar Hoca'nın hayırlı halefleri" sıfatı ile haşrolmaları ve biz evlatlarını da ellerinden sıkıca tutarak aralarına lütfen kabul buyurmalarıdır.

Bu değerli hatırâtın hazırlanmasında emeği geçen kadirşinas kardeşlerimize ailemiz ve okuyup dualarından eksik etmeyeceğine inandığım dostları adına minnet ve şükran duyguları ile huzurlarınızda teşekkür ediyorum efendim.

Mehmet Tunagür
3 Şubat 2009
Allentown, Pennsylvania

ÇOCUKLUĞU, GENÇLİĞİ VE İLİM TAHSİLİ

Devletler de insanlar gibi doğup büyüyüp ömürlerini tamamladıktan sonra ölürler. Bu gerçeğe muhatap olan devletlerden biri de Osmanlı'dır. 600 yıllık bir sürede dünyaya hükmeden, İslâm'ın bayraktarlığını yapan Osmanlı'nın yıkılmasıyla beraber onun temsil ettiği birçok değer de gündelik hayattan çekilip gitmiştir. Özellikle İslâmî ilimlerin öğrenilmesi, öğretilmesi çok güç; hatta imkânsız bir hâle gelmiştir. Cumhuriyet döneminde din eğitiminin yaygınlaşması, Anadolu insanının kimliğinin aslî unsuru olan İslâm'la doğru bir şekilde tanışması az sayıdaki fedakâr insanın kendi hayatlarını unutup milletin derdiyle dertlenmeleri sonucunda ancak mümkün olmuştur. Bu zorlu süreçte kendini ortaya koyan, milleti için yaşayan insanlardan biri de Yaşar Tunagür Hocaefendi'dir. Onun hayatı, Cumhuriyet döneminde din eğitiminin geçirdiği zor sürecin, Anadolu insanının kendi dinini doğru ve rahat bir şekilde öğrenme çabasının da tarihidir.

Yaşar Tunagür Hocaefendi, İstanbul'da doğmuş ve bu şehrin tarihten gelen ince kültürünü özümseyerek büyümüştür. Bu sebeple kendini 'safkan İstanbullu' saymasına mukabil aslen Siirtli bir aileye mensuptur. Babası Ahmet Heyyül Efendi, Siirt'in Dişlinar (eski adı Zivzik) köyündendir. Ahmet Heyyül Efendi, kendini yetiştirmesini bilmiş zatlardandır. Osmanlı sarayında yüksek mevkilere kadar çıkmıştır. Abdülhamit döneminde Ketebe-i Hümayun dairesinde görev almıştır. Padişahın takdirini kazanmış bu insan, Abdülhamit'in İttihatçılar tarafından tahttan indirilmesinin ardından saraydan uzaklaştırılmıştır. Yaşar

Tunagür'ün ailesinin Abdülhamit'e karşı çok büyük bir sevgi ve bağlılığı vardır. İki dayısı Abdülhamit'in muhafızlarındandır. Bu iki dayısı Padişah'a bir Cuma namazı çıkışında Ermeni komitacılarca düzenlenen ve Padişah'ın birkaç saniyelik bir gecikmeyle kurtulduğu suikastta şehit olur.

Saraydan uzaklaştırılan Ahmet Heyyül Efendi, boş duracak bir yapıda olmadığından ve İttihatçıların baskısıyla İstanbul'da herhangi bir faaliyette bulunmasının oldukça güç olduğunu anlaması üzerine 1918 yılında Siirt'te doğduğu Zivzik köyüne geri dönmüştür. Bu yörede oldukça etkin ve yaygın olan medreselerde ilimle meşgul olmuş bir yandan kendi ilmini geliştirmiş; bir yandan da talebe yetiştirmiştir. Ancak dönem, Osmanlı'nın yıkılış yıllarıdır. Her alanda büyük bir keşmekeş yaşanmaktadır. Ahmet Heyyül Efendi, bu zor şartlar sebebiyle ailesini alarak bazen yaya olarak bazen buldukları bir at arabasına binerek yaklaşık iki ayı aşkın bir sürede İnebolu'ya gelirler. Buradan bir tekneyle İstanbul'a varan aile, Beşiktaş'ta Serencebey ile Kılıç Ali Paşa arasında bulunan bir eve yerleşir. Sene 1923'tür. Eski İstanbul hayatının yaşandığı bu semtte Ahmet Heyyül Efendi, ilimle meşguliyetini devam ettirir. Dolmabahçe sarayına komşu olan bu mahallede bir yandan da yıkılan Osmanlı'nın hüznü yaşanmaktadır. Bu atmosferde, Cumhuriyet'in ilanından yaklaşık altı ay sonra, kendi ifadesiyle 1 Mart'ta, resmi kayıtlara göre 13 Mart 1924 tarihinde Yaşar Tunagür dünyaya gelir:

"Ben, 1 Mart 1924'te Beşiktaş'ta dünyaya gelmişim. O zamanki İstanbul şimdiki İstanbul olmadığı gibi şimdiki Beşiktaş da o zamanki Beşiktaş değildi. Beşiktaş, Osmanlının son devirlerinde Osmanlı sultanlarının, Dolmabahçe olsun, Yıldız olsun devamlı ikamet ettikleri bir muhitti. Hükümet merkezi olan İstanbul'un da bir merkezi gibiydi Beşiktaş. Bizim zamanımızdaki Beşiktaş sakinlerinin çoğu saray mensubu olan, sarayda çalışan insanlardı. İleri mevkide bulunan zevattan da insanların ya-

şadığı, Osmanlı 'elit' tabakasının oturduğu çok nezih bir yerdi. Bizim Serencebey yokuşunun başında üç katlı, bahçeli küçük bir konak diyebileceğimiz bir evimiz vardı. Ben o konakta dünyaya gelmişim."

Osmanlı sarayının kültürünü alan Ahmet Heyyül Efendi, oğlunu küçük yaştan itibaren eğitmeyi niyet edinir. Oysa ki o yıllarda özellikle dinin öğretilmesi konusunda ciddi kısıtlamalar yaşanmakta; din, fert ve toplum hayatından uzaklaştırılmaya çalışılmaktadır. Ahmet Heyyül Efendi, oğlunun dinini öğrenmesi için büyük bir gayret sarf eder. Nitekim ona dört yaşında okuma yazmayı öğretir. Yaşar Tunagür, daha yedi yaşına vardığında Kur'ân'ı hatmetmiş; bu bilinçli babanın rahlesinde ilmihâl bilgilerinin yanı sıra hayata ait birçok gerçeği de öğrenmiştir. Aile, herhangi bir siyasî yapının içinde yer almamasına rağmen, bazı kişilerce rahat bırakılmaz. Nitekim Ahmet Heyyül Efendi, ölümünden kısa bir müddet önce şapka kanununa muhalefetten dolayı tutuklanır ve bir ay kadar tutuklu kalır. Oğluna karşı, verdiği eğitim ve terbiye ile ilk vazifesini yapan Ahmet Heyyül Efendi, 1931 yılında serbest bırakılmasından bir hafta sonra, Yaşar Tunagür yedi yaşındayken, vefat eder.

"Dört yaşına geldiğimde babam beni okutmaya başladı. İlk hocam babam oldu. Yani dört yaşındayken evdeki rahlenin başında beni karşısına alarak Kur'ân alfabesini okutmaya başladı ve yedi yaşına kadar Kur'ân-ı Kerim'i tamamen hatmettirdi. Böylece birçok sûreyi de ezberletti.

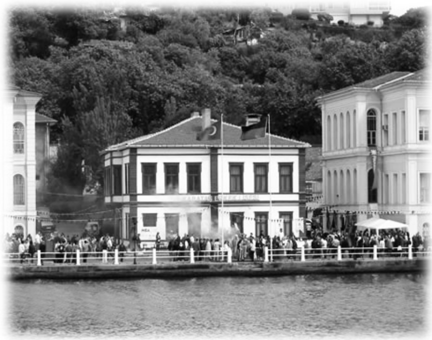
Burada şunu da anlatayım. Annemle babamın birbirlerine karşı olan davranış ve hitabetleri son derece dikkatli ve nazikti. Annem babamı çağırırken ismini söylemezdi, babam da annemi çağırırken ismini söylemezdi. Günümüzde bu artık tatbik edilmiyor. İnanır mısınız, babam annemi çağırırken "Hanım, Hanımefendi, Tatlım" gibi ifadeleri kullanırdı. Annem de "Hocaefendi, Beyim, Beyefendi" ifadelerini kullanırdı. Babama karşı kendi ismiyle hitap

ettiğini ben duymadım. Fakat bütün bunlarda müessir olan şey bizim İslâmî hayatımızdı. İşin içinde İslâmî hayat olduğu vakit, iki taraf da İslâm'a razı olduğu zaman mümkün değil ailede çatışmak, karşılaşmak, bozuşmak vesaire… Evin içinde düzensizlik, ailede bozgun gibi durumlar mümkün değildir. Ama iki taraf da İslâmî hayata inanmışsa… Bu bizim aile için çok mühimdi."

Yedi yaşında yetim kalan Yaşar Tunagür, şuurlu bir babadan almış olduğu terbiyenin izlerini unutmadan hayata erken yaşta atılır. Babasının vefat ettiği yıl, Beşiktaş'taki Esma Sultan ilkokuluna başlar. Fedakâr bir annenin dişini tırnağına takarak verdiği mücadeleyle ilk ve orta eğitimini tamamlar. Babanın vefat etmesi aileyi maddi zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Yaşar Tunagür lise son sınıfa gittiği günlerde konak tabir edilen Beşiktaş'taki ev satılır ve ailece Cihangir'de daha mütevazı bir eve taşınırlar.

Dönemin önde gelen okullarından biri olan Kabataş Lisesi'nin orta bölümüne 1936 yılında kaydolan Yaşar Tunagür, liseyi de burada tamamlar. Bu okulda oldukça iyi bir eğitim alır. Bu dönemi Yaşar Tunagür Hocaefendi şöyle anlatıyor:

"Ortaokul çağına geldiğimde annem beni Kabataş lisesinin orta kısmına kaydettirdi. Ben o zaman Beşiktaş'tan Ortaköy'e yaya olarak gittim geldim. Tramvaya iki kuruşa biniliyordu. Çok değerli hocalarımız vardı. Ortaokuldan hatırlıyorum. Ortaokul bitince aynı okulda liseye devam ettim. Liseye geçince yine çok değerli hocalarla tanıştım.

Nihat Sami Banarlı lisede edebiyat hocamdı. Ortaokulda Faruk Nafiz Çamlıbel Türkçe hocamdı. Faruk Nafiz Çamlıbel tam bir İstanbul beyefendisiydi. Bunlar tarih olmuş, milliyetçi insanlardı. Bizim yetişmemizde çok faydaları oldu. Faruk Nafiz Çamlıbel talebeye kızmazdı, çok nazik, çok kibar bir insandı. Hıfzı Tevfik Gönensay vardı edebiyat hocalarımızdan. Nihad Sami Bey ile birlikte edebiyat tarihini çıkardılar. Aslında o kitabın tamamını Nihat Sami Bey yazmıştı. Nihat Sami Banarlı edebiyat tarihçisiydi, fakat lisede başı dik, son derece vatanperver bir insandı. Kendisi Köprülü'nün talebelerindendi. Sosyal Bilgiler dersimize giren Celâlettin Ökten vardı. Aslında Vefa Lisesi'nde felsefe hocasıydı. Kendisinin birçok özelliği vardı."

O dönemde dine karşı büyük baskılar uygulandığından dolayı, ne öğretmenler ne de öğrenciler dinlerinin gereğini rahat yaşayabilmektedirler. Öyle ki Yaşar Tunagür, lise yıllarına ait hatıralarında bu baskılardan dolayı aslında mutasavvıf olan bir öğretmenlerini inançsız zannettiklerini aktarmaktadır.

Yaşar Tunagür, ailesinden aldığı dinî bilgi ve terbiyenin etkisiyle ibadetlerini aksatmadan yaşamaya çalışır. Ancak dönem, dinin yasaklı olduğu bir dönemdir. Öyle ki evlerinin yakınında

bulunan Dolmabahçe Camii kapatılmış, deniz müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Açık olan nadir camilerde ise cemaat yok denecek kadar azdır. Mecidiye Camii olarak da bilinen Ortaköy Camii'ne Kabataş Lisesi'nden sadece üç kişi gitmektedir: Celal Hoca, Yaşar Tunagür ve arkadaşı Kemal Selçuker. Bu üç kişinin dışında camide bazen iki bazen üç kişi bulunmaktadır. Yaşar Tunagür, o yıllara ait hatıralarında Ortaköy Camii'nde Cuma namazını en fazla beş ya da altı kişiyle kıldıklarını, cemaatin bu sayıyı aşamadığını kaydeder. Cuma namazına gelen insanların sayısının iki elin parmağını geçmediği bir devirde liseye giden bir gencin namazlarını aksatmadan kılması, çevresindekiler tarafından hem şaşkınlıkla hem de namazın değerini bilenler tarafından takdirle karşılanmaktadır.

Hüsrev Efendi'ye Doğru

"Her su yatağını bulur." şeklinde bir söz vardır. Nitekim daha ortaokul-lise çağlarında, dinin hayattan bütünüyle çıkartılması için yoğun propagandaların yapılmasına rağmen, dinini yaşamaya çalışan bir genç olarak Yaşar Tunagür, aradığı mecrayı bu yıllarda bulur. Onun bu mecrayı bulmasına, her türlü zorluğa rağmen aksatmadan yerine getirmeye çalıştığı namaz ibadeti vesile olur. Lise ikide olduğu yıl birgün arkadaşlarıyla Üsküdar'a gezmeye gider. İkindi vaktidir. Namaz kılmak için bir cami ararlar. İhsaniye Camii'ni bulurlar. Ancak ezanların Türkçe okunduğu bu yıllarda camilerin de birçoğu kapalıdır, az bir kısmı da sadece namaz vakitlerinde açık tutulmaktadır. Nitekim İhsaniye Camii'nin de kapalı olması sebebiyle namazı kılamazlar. Caminin bahçesinde daha sonra Priştineli Süleyman Efendi olduğunu öğrenecekleri bir zatla karşılaşırlar. Kendi hâlinde yaşayan nuranî ve ilim âşığı bir zat olan Süleyman Efendi, namaz vakitlerinde bile cemaatin olmadığı bir dönemde cami arayan bu gençleri görünce heyecanlanır ve gençlere "Evlatlarım! Gelin bize gidelim.

İkindiyi de bizde kılarsınız. Bu vesileyle tanışıp konuşmuş oluruz." diyerek evine davet eder. Bu davet, coşkun akan bir nehrin yatağına yolculuğunun başlangıcıdır aynı zamanda.

Evde namazlar kılındıktan sonra, tanışma faslına geçilir. Süleyman Efendi, varlıklarından büyük mutluluk duyduğu gençlere güzel ikramlarda bulunur. Gençlerin Kur'ân-ı Kerim'i ne kadar bildiklerini sorar ve kontrol eder. Ardından "Sizin talimde noksanlığınız var. Okuyor olmanız bile çok güzel ama eksikliğiniz var. Akşamları birer saat bana gelin sizinle beraber talim okuyalım." diyerek gençleri ilim öğrenmeye davet eder. İçlerinde dine karşı büyük sevgi bulunan gençler, özellikle Yaşar Tunagür, bu daveti büyük bir sevinçle karşılar.

Bir sene boyunca her gün sadece Kur'ân-ı Kerim'i daha güzel öğrenme ve okuma aşkıyla akşamüzeri okuldan çıkan Yaşar Tunagür, Kabataş'tan Üsküdar'a geçer. Oradan yürüyerek Priştineli Süleyman Efendi'nin evine gider. Akşamın ilerleyen saatlerine kadar ders talim ettikten sonra tekrar vapurla Beşiktaş'a döner, oradan da Cihangir'deki evlerine yürüyerek gider. Ertesi sabah erkenden tekrar okuluna devam eder. Henüz lise üçe giden bir gencin, bütün imkânsızlıklara rağmen Kur'ân-ı Kerim ve ilim karşısındaki bu aşkı hem takdire şayandır hem de onun gelecekte yapacağı büyük hizmetlerinde âdeta kilometre taşlarını teşkil etmektedir.

Bir senelik bu ders döneminin ardından Süleyman Efendi, "Evladım! Benim seninle işim bitti. Şimdi ben seni bir zatla tanıştıracağım." diyerek Yaşar Tunagür'ü Beyazıt'ta Nadir Efendi adlı zatla tanıştırır:

"Nadir Efendi, Beyazıt Camii'nin yanında baharatçılık yapan mübarek bir insan. Birkaç metre kare bir dükkânı vardı. Sahaflardaki dükkânların en başındaki köşedeki dükkândı. Yaz kış orada baharat satardı. Başı ağrıyan, karnı ağrıyan, üşüten, grip olan ona gelirdi. Onlara bitkilerden ilaç yapıp satardı. Aktariyecilik yapar-

Yaşar Tunagür lise çağında (1940)

dı yani. Son derece takva ehli bir insandı. Altı ay kadar o dükkâna devam ettim. Okula da gidiyordum bu arada. Bize hep anlattığı şey ahlâktı. Namaz kılmasını biliyoruz ama namaz kılarken daha dikkatli nasıl olunur, büyüklerle nasıl konuşulur, edep erkâna nasıl riayet edilir gibi hususları bize aktarırdı. Fakat bunları anlatırken ders verir gibi anlatmazdı. Başından geçen bazı şeyleri anlatırken hikâyemsi bir şekilde bize aktarırdı. Biz de onu öylece dinlerdik. Çocuk yaşta olmama rağmen bana "Yaşar Bey" diye hitap ederdi. Birgün bana "Yaşar Bey eğer müsaade edersen seninle bir Hocaefendi'ye gideceğiz." dedi. "Peki efendim" dedim ve beni aldı Fatih'te oturan dersiâm Hüsrev Özaydınlar Hocaefendi'ye götürdü.

Nadir Efendi getirdi beni Hüsrev Efendi'ye teslim etti. Ona "Bu genç Yaşar Bey kabiliyetli bir kardeşimizdir, sizden ders okuması için getirdim." dedi. Hüsrev Hocaefendi ile böylece tanıştık. Bana hep "Molla Yaşar" derdi. Sene 1941–1942. O sene liseyi bitirdim ben. Fakat Hüsrev Hocaefendi'den bir türlü ayrılamadım."

Yaşar Tunagür, temsil ettiği değerler ve yaşantısı sebebiyle okulda bazı hocaları tarafından devamlı tenkide uğrar ve ikaz edilir. Babasından daha ilkokula başlamadan öğrenmesi sebebiyle notlarını Osmanlıca tutan Yaşar Tunagür, Osmanlı'ya ve dine karşı âdeta kin duyan bazı hocaları tarafından dışlanır. Yaşanan bazı tatsızlıklar sebebiyle sınıfta kalır. Ardından, 1942 yılında, Ankara Atatürk Lisesi'ne giderek burada lise üçü dışardan okumak suretiyle lise eğitimini tamamlamış olur. Daha sonra Tapu Kadastro Okulu'nun Fen bölümüne kaydını yaptıran Yaşar Tu-

nagür iki yıllık yüksek tahsilinin ardından 1944 yılında bu okuldan mezun olur.

Hüsrev Efendi Kimdir?

Hüsrev Efendi

Hüsrev Özaydınlar Hocaefendi, birtakım sıkıntılara rağmen talebe okutmaktan geri durmayan bir âlimdir. Yaşar Tunagür, Hüsrev Hocaefendi ve önde gelen talebelerinden başta Arapça olmak üzere sarf, nahiv, bedi-i beyan, mantık, usul-ü hadis, usul-ü fıkıh, usul-ü tefsir gibi dersler alır. Bu dersler, Yaşar Tunagür'deki İslâm adına duyduğu gençlik heyecanlarını daha oturaklı hâle getirmiş ve Hüsrev Hocaefendi'den tahsil ettiği ilim ve ondan gördüğü temsil sayesinde daha bilinçli bir aksiyoner kimlik hâlinde tecessüm etmiştir.

"Bizim hocamız Makedonya'nın Ohri[1] şehrinden İstanbul'a gelip yerleşen Hüsrev Efendi, *dersiâm*[2] bir zattı. *Sarıgüzel*'de[3] otururdu. Çok değerli bir zattı. İlmi, ilim için yapar, hayatında kimseye el açmaz, kimseden zekât kabul etmez, çok cüz'î bir maaşla geçinerek 'ilim millet içindir' der kesinlikle bir karşılık kabul etmezdi. Bizden hiçbir şey almadığı gibi ikramda bulunmaktan geri kalmazdı. Hüsrev Efendi İstanbul'un en büyük âlimlerinden birisiydi. Yani rahmetli Ömer Nasuhi Efendi'nin de hürmet ettiği bir insandı. Çok pratikti, zihni çok kuvvetliydi, öyle herhangi bir şey sorulduğu vakit derhâl kitaptan yerini açar gösterirdi. O da bir kerametti yani. Açar okuturdu meseleleri bize. Öyle pratik bir tarzı vardı."

1 Makedonya'da Arnavutluk sınırına yakın bir şehir.
2 Umuma açık, camilerde ve evlerde isteyen herkese dini ilimlerde ders veren gönüllü âlimler.
3 Fatih Camii'ne yakın bir mahalle.

Askerlik Dönemi ve Kestanepazarı'nda Atılan Tohumlar

1944 yılında Ankara'da Tapu Kadastro Fen Bölümü'nden mezun olan Yaşar Tunagür, 1944-1946 yılları arasında Bayburt'da Milli Emlak Toprak Tevzii Fen Memuru olarak görev yapar. Yaklaşık iki yıl süren bu ilk memuriyetinin ardından 1 Mayıs 1946–31 Mart 1947 tarihleri arasında on bir ay sürecek askerlik hayatı başlar. Askerliğin özellikle ikinci dönemini teşkil eden İzmir günleri, hayırlı hizmetler adına bazı tohumların âdeta toprağa bırakıldığı günlerdir.

1 Mayıs 1946 tarihinde askerliğe başlayan Yaşar Tunagür, altı ay kadar yedek subay olarak Ankara'da görev yapar. Ardından İzmir Poligon'daki 633. Piyade Alayı'nda iaşe zabiti olarak askerliğine devam eder.

İbadetlerini askerlik yaptığı günlerde de aksatmamaya çalışan Yaşar Tunagür, hafta sonu iznine çıktığı birgün namaz kılmak için cami ararken Kestanepazarı Camii'ne gelir. Nice kutlu hizmetlere yuvalık yapacak bu cami, Yaşar Tunagür'ün de hayatında önemli değişikliklere vesile olur. Tunagür Hocaefendi bu başlangıcı hatıralarında şu şekilde aktarır:

"İzmir'de cumartesi-pazar bilhassa cuma günleri namaz kılmak için güzel ve büyük bir cami arıyordum. Üzerimde subay elbiseleri olduğu hâlde İzmir'de cami cami dolaşıp tanışabileceğim insan veya hoca bakıyordum. Tamamen Cenâb-ı Hakk'ın sevkiyle birgün yolum Kestanepazarı'na düştü. Kestanepazarı Camii'ne gelmişim. Bir baktım orada bir Hocaefendi var. İsmi Salih Tanrıbuyruğu. Çok değerli bir hocaefendi… Ağır başlı, halim selim, kızmaz sinirlenmez sakin bir hocaefendi. Namazı kıldık. Ben şöyle bir kolaçan ettim, bakalım ne var ne yok bu camide diye. Baktım namazdan sonra Hocaefendi'nin etrafında on kadar talebe ile bir halka oluşturmuşlar, hafızlığını bitirmiş veya hafızlığa çalışan talebelerle talim tecvid okuyorlar. Namazdan sonra

Merkez Vaizi Salih Tanrıbuyruğu

ben camiden çıkıp gitmedim. Onların oluşturduğu o halkanın içine girdim. Sırasıyla okurken sıra bana gelince ben de okudum. Tabii üzerimde subay elbisesi olduğundan Hocaefendi biraz şüpheyle karşıladı. O devirler çok nazik devirler. Halk Partisi iktidardaydı o zaman. Sonra Hocaefendi bana ihtiyatla yaklaştı. 'Kimsiniz efendim, nasılsınız?' gibilerinden bana sorular sordu. Gayet nazik bir tavrı vardı. Ben de anlattım durumu: 'Ben İstanbul'dan Hüsrev Hoca'nın talebesiyim, beş altı senedir yanında okudum, sizi böyle talebeyle meşgul olurken görünce çok memnun oldum. Müsaade ederseniz, ben de sizin bu ders halkasının içine gireyim, devamlı geleyim.' dedim."

Bu tanışmanın ardından derslere devam etmeye başlayan Tunagür Hocaaefendi, yine bu günlerde Türkiye'de İslâmî hizmetlerin gelişip serpilmesine gerek ilmiyle gerekse maddi imkânlarıyla vesile olan isimlerden Hacı Raif Cilasun'la karşılaşır. *Hacı Raif Cilasun*[4], ömrünü ilim ve irfan için harcamış fedakâr insanlardan biridir. Tunagür Hocaefendi, bu tanışmanın ardından münbit bir yer intibaını veren bu mekânda bazı hizmetlerin başlatılabileceğini düşünmeye başlar ve bu düşüncesini Hacı Raif Cilasun ve diğer ileri gelenlere açar. İstanbul'da Arapça, fıkıh, hadis gibi İslâmî ilim-

4 Esnaflığının yanı sıra ilim, irfan ve fikir adamı olan Raif Cilasun 1906 yılında İzmir'de doğdu. Öğrenimini İzmir'de Sultani Lisesinde yaparken Yunanlıların İzmir'i işgal etmesi üzerine tahsiline devam edemedi. 1925 yılında İstanbul Robert Kolejine devam etti. 1949 senesinde İmam Hatip okullarının açılması hususunda büyük çabaları oldu. 1951 yılında İstanbul'da İlim Yayma Cemiyeti'nin kurulmasında öncülük etti. Çoğunluğu roman tarzında birçok eseri bulunmaktadır. 19 Ağustos 1998 tarihinde İzmir'de vefat etti. Raif Cilasun'un yayımlanmış eserleri şunlardır: "Oğlum Osman, Bir Annenin Feryadı, Beklenen Sabah, Onlar Olmasaydı, Veysel Karani, Gafiller, Dinmeyen Gözyaşları, Bitmeyen Zulmet, Haram Lokma, Rüya Tabirleri, Teksas'ta İslâm'ın Gücü"

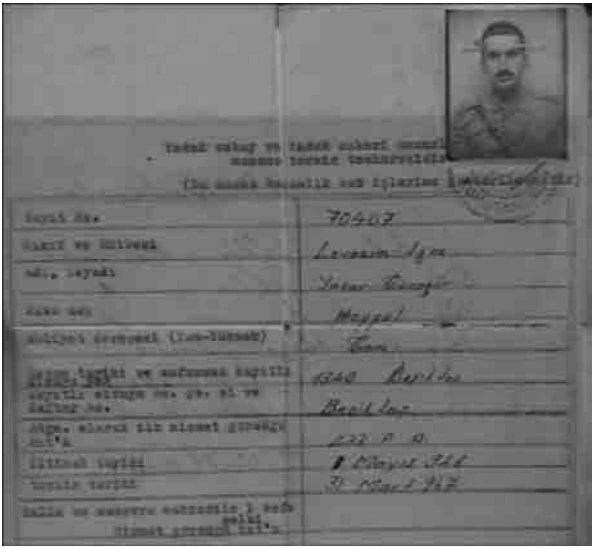

Raif Cilasun

lerin tahsil edildiğini, burada ise sadece Kur'ân-ı Kerim'in öğretildiğini, bunun yeterli olmayacağını, Kur'ân-ı Kerim'i öğretmenin yanında bu ilimlerin de öğrencilere tahsil ettirilmesi gerektiğini anlatarak Hüsrev Hocaefendi'yle yaptıkları derslerden örnekler verir. Bu saydığı dersleri daha önce Hüsrev Efendi'den okumuş olmasına rağmen sırf bir hizmet başlasın diye âdeta yeni başlıyormuş gibi diğer talebelerle birlikte Salih Efendi'den ders okumaya başlar.

Bu şekilde derslerin çok isabetli olduğuna herkes kanaat getirir ancak bu derslerin nasıl yapılacağı ayrı bir meseledir. Çünkü yıl 1947'dir. Dönem tek parti dönemidir ve bu tür hizmetleri yapmak hiç de kolay değildir: "İyi ama bu işi nerde ve nasıl devam ettireceğiz. Camide devam ettirmemiz mümkün değil." denildiğinde Tunagür Hocaefendi, "Akşamları yapacağız bu işi. Bir akşam benim evimde, bir akşam Hacı Raif'in evinde bir akşam da Salih Hocaefendi'nin evinde. Böylece üç akşamı hallettik. Birkaç kişi daha buluruz. Her akşama bir ders koyma imkânı olur. Her akşam yatsıdan sonra bu dersleri okuruz." diye sunduğu teklifle gönüllerde oluşan ümitsizliğin bir anda silinip gitmesine vesile olur. Bu üç kişiye Burdurlu Mehmet Efendi, Ahmet Naim Atasever ve Şaban Düz Hocaefendi de katılır. Hacı Raif Cilasun'un "Bizim evde iki akşam olsun." demesiyle böylece her akşam ders yapılacak bir ev bulunmuş olur. Yapılamaz gibi görülen bir hizmet, Allah'ın izniyle başlar ve ders talim eden talebeler kısa zamanda ciddi mesafe katederler.

Normalde on sekiz ay olan askerlik süresi, gelen erken terhisle on bir aya iner ve Yaşar Tunagür Hocaefendi, 31 Mart

31 Mart 1947'de terhis olan Yaşar Tunagür'ün
askerlik terhis belgesi

1947 tarihinde terhis olur. Bu terhis, Kestanepazarı'ndakileri büyük üzüntüye boğar. Çünkü Tunagür Hocaefendi'ye alışmışlardır. Başlatılan hayırlı işlerin aksamasından korkmaktadırlar. Tunagür Hocaefendi'ye İzmir'de kalması için ısrar ederler. Hatta oradan birinin kızıyla evlendirme teklifinde de bulunurlar. Ancak o, İstanbul'a dönmeyi ve yarım kaldığını düşündüğü ilim tahsilini Hüsrev Hocaefendi'den tamamlamayı tercih eder.

Evliliği

Yaşar Tunagür Hocaefendi, İstanbul'a döndükten sonra, Isparta'nın Uluborlu ilçesinden İstanbul'a göç ederek polis memuru olan Mehmet Ustaoğlu'nun kızı Pakize Hanım'la 1949 yılında evlenir. Tanıdıklarının ve hocasının tavassutuyla gerçekleşen bu evlilikte Pakize Hanım, eşinin sonraki yıllarda çile ve sıkıntı dolu günlerinde hep yanında olacak; onun hizmetlerinde en büyük yardımcılarından biri olma konumunu kazanacaktır.

Bu evlilikten 1950 yılında Mehmet, 1959 yılında Ömer, 1962 yılında Osman adlarında üç erkek, 1954 yılında da ailenin ikinci çocuğu ve aynı zamanda tek kızı Makbule dünyaya gelmiştir. Tunagür Hocaefendi, çok yönlü bir insan olarak ailesine ve çocuklarına da çok iyi vakit ayırıp onların aile terbiyesi ve İslâmî duyarlılıkla yetişmelerini sağlamıştır.

Hüsrev Efendi'den Sabah ve Akşam Dersleri

Askerliğin ardından tayinini İstanbul'a aldırmak için çokça uğraşan Tunagür Hocefendi, sonunda İstanbul Tapu Kadastro Müdürlüğü'ne tayinini aldırmaya muvaffak olur. Göreve başlamasının hemen ardından büyük bir iştiyakla beklediği Hüsrev Hocaefendi'nin derslerine başlar. 1948'den 1953'e kadar yaklaşık beş yıl sürecek bu dersleri büyük bir istek ve azimle takip eder.

Hüsrev Hocaefendi, yaklaşık 15–20 kişiye ders okuttuğu hâlde hiçbir talebesinden tek kuruş ücret veya herhangi bir hediye kabul etmez. Kıt imkânlarına rağmen ikramlarda da bulunduğu talebelerini okutmaktan geri durmaz. Hüsrev Hocaefendi'yle yapılan dersler sabah ve ikindi olmak üzere iki aşamalı olmaktadır. İlk ders sabah namazından sonradır. Yaşar Tunagür sabah namazından sonra Hüsrev Hocaefendi'nin evine gider. Burada diğer talebelerle birlikte iki buçuk saat kadar ders görür ve dokuza çeyrek kala ayrılarak işine gider. Akşam beşte işten çıkınca Fatih Camii'ndeki derslere yetişen Tunagür, günün ve işin yorgunluğuna rağmen derslerden geri durmaz. Camideki dersler Pazar günleri öğleden akşama, diğer günler ikindiden akşama kadar sürer. Tatil veya dinlenme gibi mefhumların olmadığı bu hayatı, ibadet ve ilim şekillendirmektedir. Tapu Kadastro'daki işinin yoğunluğu sebebiyle ilim öğrenmeye fazla zaman bulamamaktan rahatsız olan Tunagür, Hüsrev Hoca'nın isteği üzerine işini değiştirir ve dönemin İstanbul Müftüsü Ömer Nasuhi Bilmen Hocaefendi'nin de yardımıyla Diyanet İşleri bünyesine intisap

eder. 1951 yılında İstanbul Müftülüğü Şer'i Sicilleri Mahzeni Tetkik ve Tasdik Memurluğu görevine atanır. Burada İstanbul'un eski tapu kayıtları üzerine çalışmalar yapan Tunagür, okunması ve çözülmesi çok zor olan yazıları ve kayıtları çözerek işinde aranan çok önemli biri hâline gelir. Ancak onun asıl maksadı ilimdir. Hocasının derslerinden bir gün bile geri kalmamak için elinden geleni yapar.

"Şer'i Sicilleri mahzeninde çalışırken fazla iş olmadığından okumaya çok müsait zaman vardı. Hiç unutmuyorum, Sünen-i Nesai ve Sahih-i Müslim'i ben o mahzende baştan sona kendi başıma okuyarak bitirdim. Anlamadığım yerleri not ederdim ve akşamüzeri saat beşte işten çıktıktan sonra ikindi dersinde hocama sorardım."

İtaatin Bereketi

Bu yeni işindeki geliri, eski işine göre oldukça düşüktür. Eski işinde 150 lira maaş alırken yeni işinde sadece 25 lira almaktadır. Oysa sadece evinin kirası bu kadardır. Kısa bir müddet sonra maddî sıkıntılar baş gösterir. Ancak o, hocasına itaat ederek görev değişikliğine gittiğinden itaatin bereketine ve böylece Allah'ın kendisine yardım edeceğine inanmaktadır. Teslimiyetinden ve tevekkülünden taviz vermemektedir. Nitekim birkaç aylık bir sıkıntılı dönemden sonra Allah'ın inayeti gelir. İşinin dışında gelen eski işiyle ilgili bazı ek işler sayesinde aylığı eski maaşından kat be kat artar. Tunagür Hocaefendi, itaatin ve istişarenin bereketini açıkça gösteren bu tecrübesiyle ilgili şu dikkat çekici değerlendirmelerde bulunur:

"Sicillât-ı Şeriye memurluğuna geçince maaşım azaldı. Kadastroda çalıştığım zaman aldığım 150 lira maaşın çok azını alıyordum. Kadastrodayken maaşım Ankara'dan gelirdi. Bir de günlük ikamet yevmiyesi verirlerdi. Ayda 150 veya 160 lira elime geçerdi. Sicil memurluğunda ise 25 lira maaş vardı. Evden

itirazlar geliyordu. Dedim ben nasıl yaparım şimdi. Zaten evimin kirası 25 lira. Fakat hocamız emretti, müftü Ömer Nasuhi Efendi de kabul etti. Artık geri dönüş ayıp olurdu. 'Allah kerimdir.' diyerek hocamın emrinden çıkmayı hiç düşünmedim…

İki üç ay geçti baktık olacak gibi değil. Maaş sadece kiraya yetiyordu. Kadastro'dan özel işler gelmeye başladı. Bir ay sonra bir tane daha, iki ay sonra bir iki iş daha derken böylelikle maddi durumumu epey düzelttim. Ellerimi açtım 'Ya Rabbi, bu nasıl bir lütuftur, geniş bir ufuk açıldı bana, zengin oldum ben!' dedim. Çünkü ben 25–30 liranın hesabını yaparken ayda 600 lira elime geçmeye başladı. Çok sevindik tabii. Tahmin ediyorum İstanbul valisinin o zamanki maaşı en fazla 200 veya 250 lira civarındaydı.

Ben de bu durumu gittim Hüsrev Hocaefendi'ye anlattım. Beni dinleyince 'Tabii sen hocana itaat ettin, bu iş itaatin bereketidir.' dedi. Benim bu sözden aldığım ders şu oldu. Babanın, büyüğün, bilhassa hocanın bir emri olduğunda mutlaka dinlenilmeli ve itaat edilmeli. Ne konuda olursa olsun, sana ne kadar ters gelirse gelsin, büyüklerin ve söz erbabı kişilerin söylediği sözler dinlenilmeli. Bunlarla yapılan istişare neticesinde tavsiye ettikleri şeylere mutlaka uyulmalı. Sana ters gelse de onlara uymanın bereketi mutlaka bir yerlerden çıkar gelir ve sen bunu anlayamazsın. Ben bunu hayatımda denedim ve tecrübe ettim. İtaatin bereketini o zaman ben gördüm ve tattım. İtaatin ve istişarenin önemi sadedinde şu hâtırama da yer vermek isterim.

Ankara'da profesör bir dostum vardı. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Elektronik Mühendisliği'nde görev yapan, İngiltere'de okumuş yüksek mühendis bir zat. Çok enteresandır, hafızdı aynı zamanda kendisi. Babası da eski Tatvan vaizi ve çok değerli bir hoca idi. 1965'ten sonra Ankara'da Diyanet'te bulunduğum sırada ben onlara ders ve sohbet ediyordum. O profesör arkadaş birgün bana 'Ben hangi işe başlarsam başlayayım, me-

sela elektronikle ilgili bir işe başlasam bile muhakkak gider babama sorar, istişare eder fikrini alırım, çünkü istişare Allah'ın emridir.[5] Babam elektronikle ilgili benim yapacağım işi ne bilsin. Ama bana muvafakat eder, oğlum aklının yattığı gibi yap der, ben de aklımın yattığı gibi yaparım. Bu beni bugüne kadar getirdi ve ben profesör oldum. Her işimi babamla istişare ettim, benim işimden anlar anlamaz o başka. Ama mutlaka bir tavsiyesi olur, bunu şöyle yap, bildiğin gibi yap veya en azından acele etme, der. Bu bile bana yeter de artar.' dedi."

Evde Cenaze de Olsa…

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin Hüsrev Hocaefendi'den ders aldığı günlerde, cereyan eden bir hâdise, genel anlamda âlim dediğimiz zatların büyüklüklerini ortaya koymanın yanında özel olarak Hüsrev Hocaefendi'nin mümtaz şahsiyetini de gözler önüne serer.

Hüsrev Hocaefendi, her sabah güleç yüzüyle talebelerini karşılar ve derslerini kontrol eder. O sabah da aynı şekilde talebelerini karşılar, ders için kaç saat çalıştıklarını tek tek sorar. Talebelerden bazıları iki, bazıları üç saat çalışmıştır. Hüsrev Hocaefendi, "Çocuklar ben bugün ders için dört saat çalıştım." der. Bu onun öğrettiği ilme ve talebelerine duyduğu saygının büyüklüğünün bir göstergesidir. Ancak, Hüsrev Hocaefendi'nin sadece bir ders için talebelerinden daha fazla çalışmış olması şaşırtıcı olmaz. Asıl bu dört saati, hangi şartlarda çalıştığı ve talebelerine hiçbir şey olmamış gibi dersini vermesiyle hâdise farklı bir boyut kazanır. Hâdisenin devamını Tunagür Hocaefendi'nin hatıralarından takip etmek mümkündür:

"Hüsrev Efendi ders okutmakta çok hassas ve titizdi. Gayet neşe içinde dersi anlattı. O gün dersi okuduk, sabah namazından

---

5 Âl-i İmrân Sûresi, 3/159; Şûrâ Sûresi, 42/38

saat sekiz buçuğa kadar sürdü. Hoca'nın hiçbir üzüntülü hâlini görmedik. En azından farkına varmadık. Gayet normal bir hava içindeydi. Dershanemiz bahçenin içinde 25 metrekarelik bir odaydı. Dershaneden bahçeye, bahçeden de ikinci bir kapıyla dışarı çıkardık.

Ders bitince avluya çıktık biz. Dershaneye girerken bahçede hiçbir şey yoktu. Fakat dershaneden bahçeye çıkınca değişik bir durumla karşılaştık. Bize çok garip geldi, o zamanlar camilerde gasilhâne yoktu. Herkesin cenazesi evinde yıkanır, tekfin edilir, tabuta konur, camiye götürülürdü. Baktık ki bahçede bir büyük sacayağı, bir kazan, bir teneşir tahtası ve bir tabut. Yani bir evde cenaze varmışçasına gerekli olan levazımdı bunlar. Belli ki bu evde bir cenaze, bir ölü var. Biz şaşırdık kaldık. Çıktık bahçeye, Hocaefendi de çıktı, onunla göz göze geldiğimizde 'Efendim bu ne hâldir, ne var bu evde, ne oluyor!' dedik. Bize baktı ve gözünden iki üç damla yaş geldi. Dedi ki: 'Evlatlar bu gece kızımı kaybettim!' Edebiyat Fakültesi son sınıfta okuyan bir kızı vardı.

İşin bir de şu ciheti var. Seneler 1940'lı ve 50'li yıllar. Kızların okuyamadığı dönemler ama Hoca'nın kızı ilim tahsil ediyor. Düşünebiliyor musunuz inceliği? İşte ilim ahlâkı bu... 22–23 yaşlarında bir kızdı. İki üç kızı vardı. Bu kızı Edebiyat Fakültesi'nde talebeydi. Tüberküloz yani verem dedikleri hastalığa yakalanmış ve vefat etmişti.

Hocaefendi'nin kızı o gece vefat etmişti. Evde cenazenin bulunduğu bir ortamda bize ders anlatmıştı. Burada çok mühim bir hâdiseyle karşılaştık biz. O da şudur. 22 yaşında çok sevdiği kızının vefat ettiği o gece kalkmış, ders çalışmış, anlatacağı konuyu belirlemiş ve sabahleyin bize farkettirmeden neşemizi kırmadan, ders heyecanımızı bozmadan o dersi bize anlatmıştı.

Hocaefendi'nin ahlâkı, tabiatı, ilme verdiği ehemmiyeti için bunu üstüne basa basa söylemek istiyorum. O günün uleması ve

âlimi nasıl bir insandı, bir örnek olması açısından söylüyorum. Biz anlamadık evde cenaze olduğunu. Öyle neşe içerisinde dershaneden çıkarken o manzarayla karşılaştık. 'Çocuklar bugün benim kederli günüm, bu gece kızım vefat etti, ders yapamayacağım.' diyebilirdi ama o dersi feda etmedi, iptal etmedi. O ölmüş gitmiş, Allah rahmet eylesin, nasıl olsa kaldıracağız, yerine tevdi edeceğiz, Cenâb-ı Hakk'a ulaşacak.

Ama esas alınacak ders, evinde cenaze olduğu bir günü bile aksatmadan ders okutmasıydı. En büyük idealiydi ders okutmak. Hüsrev Hocaefendi hayatını ders okutmakla geçirmiş, başka hiç bir ideali yok, kimseden bir şey kabul etmez, dersiâm maaşıyla geçinir. O zaman da dersiâm maaşı çok az bir şeydi ve onunla geçinirdi. Kimseye minnet etmez, son derece vakur bir insandı. 'Okutmayacaksanız okumayın, hoca olmayın, ölünceye kadar okutacaksanız o zaman hoca olun!' derdi. Cumhuriyetin ilanından sonra kapatılan bütün medreseler karşısında 'Ah bir kişi yetiştirebilir miyim, bu mihraplar minberler boş kalmasın, bu kürsüler boş kalmasın.' idealinin içerisindeydi ve ölünceye kadar dersini hiç kesmedi."

Son Anlarında Bile Dersten Geri Kalmadı

Böylesi yüksek ahlâka sahip Hüsrev Hocaefendi, son nefesine kadar talebelerine ders talim etmekten geri durmaz. Öyle ki yatağa düşmüştür, talebeleri de yatağın etrafında toplanmış, ders yapmaktadırlar. Ancak Hüsrev Hocaefendi'nin elleri hastalıktan titremekte, gözlerinin görme gücü zayıfladığından kitaptaki yazıları seçememektedir. Buna rağmen ısrarla derse devam etmek istemektedir. Talebelerinden biri "Hocam siz rahatsızsınız. Biz inşallah yine haftaya geliriz. Bugün ders yapmamız mümkün değil, isterseniz tatil edelim." der. Bunun üzerine gözyaşlarını tutamayan Hüsrev Hocaefendi: "Ya Rabbi Sen bana şahit ol. Ben

kitabı bırakmadım, onlar bana bıraktırdılar." diyerek ilminden dolayı Allah katında duyduğu vazife duygusunu da sergiler. Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin bu hatırasını anlatırken gözyaşlarını tutamaması, hâdisenin onun üzerindeki derin tesirini göstermektedir:

"1952 yılında Hüsrev Hocaefendi'nin kızı vefat edince, o sıralarda Hocaefendi paraya sıkıştı. Ölümünden bir sene evvelinde Fatih'teki evini 22 bin liraya sattı. 15 bin lira borcu varmış, onu ödedi. Geriye kalanıyla Çengelköy'den bahçeli küçük bir ev aldı. Biraz istirahat için Çengelköy'e taşınmıştı.

Bunları hep biliyoruz, çünkü bizimle dertleşirdi Hocaefendi. Çengelköy'deki evine taşındıktan sonra haftada bir gün Çengelköy'e gider evinde ders okurduk. Hayatının son senesiydi. Ölümünden üç gün evvel son Pazar günü gittik. Hocaefendi rahatsızdı, prostat hastalığına yakalanmıştı, çok muzdaripti. Kendisi karyolada hafif doğruldu, elinde kitap derse başladı. Biz de yerde elimizde kitap, altı yedi talebe onu dinliyoruz.

Cenâb-ı Hakk'a hesap verirken "Ben ölünceye kadar ders okutmayı kesmedim." diyebilmek için derslerini devam ettirme fikrine sahipti. Yatağında bize ders anlatırken elleri titriyor ve kitaptaki yazıları göremiyordu. Çok hastaydı ve üç gün sonra da vefat etti. Biz baktık ki hoca anlatmak istiyor ama hayli rahatsız.

İçimizden biri 'Hocam siz rahatsızsınız, biz inşallah yine haftaya geliriz, bugün ders yapmamız mümkün değil, isterseniz tatil edelim.' dedi. Bunu duyunca şöyle geriye doğru yatağın üstünde doğruldu. Hocaefendi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Kitabı yatağın üstüne koydu. Kollarını kaldırarak ellerini açtı ve şunu söyledi. 'Ya Rabbi sen bana şahit ol, ben kitabı bırakmadım, onlar bana bıraktırdılar.' dedi. Bu lafı hayatım boyunca hiç unutmadım."

Bu son ders halkasından üç gün sonra, 23 Nisan 1953 günü vefat eden Hüsrev Hocaefendi'nin defni esnasında yaşanan bazı olaylar, Tunagür Hocaefendi'nin nasıl bir atmosferde yetiştiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Hüsrev Hocaefendi, ömrünün son yıllarını Çengelköy'de geçirmiştir. Vefat ettiğinde de buradadır. Talebeleri vefat haberini alınca hocalarının defni için giderler. Gasilden sonra Fatih Camii'nde namaz kılınacak, Edirnekapı mezarlığında defin gerçekleştirilecektir. Ancak talebelerde cenazeyi motorlu bir kayık kiralayıp Çengelköy'den Eminönü'ne geçirecek para yoktur. O esnada Hüsrev Hocaefendi'nin derslerine devam eden yaşlıca bir polis memuru "Ben geçen hafta emekli oldum. Emekli ikramiyem duruyor. Onu alıp geleyim." der. Hayatı boyunca edindiği çok az da olsa bu birikimi hocasının defin işlemlerine veren bu fedakâr zata daha sonra diğer talebeler parayı aralarında toplayıp iade etmek isterler. Fakat o "Allah, bana böyle büyük bir şeref nasip etti, benim hayatımda bir daha böyle bir şey nasip olmaz, bu parayı almam, ne yaparsanız yapın, ölürüm de almam. Cenâb-ı Hakk'ın bana lütfettiği böyle bir imkânı, kimseye veremem." diyerek parayı kabul etmez. Bu fedakârlık tablosu da Tunagür Hocaefendi'nin zihninde ve gönül dünyasında önemli izler bırakır.

"O gün dersten sonra biz kalktık evimize geldik. Üç gün sonra gece vaktinde Hocaefendi'nin vefat haberini bize haber verdiler. Tarih 23 Nisan 1953, günlerden Perşembe. Ben çok tarihleri unutmuşumdur ama bu tarihi unutamam. Perşembe akşamı Hocaefendi vefat etmişti.

Cuma sabahı erkenden arkadaşları topladım. Sekiz on kadar talebe arkadaş kalktık Çengelköy'e gittik. Hep beraber yıkadık Hocaefendi'yi. Kefenleyip tabuta koyduk. Cenazesini alıp bir motorlu kayıkla Eminönü'ne oradan da Fatih'e getireceğiz. Cenaze namazı kılınıp Edirnekapı mezarlığına defnedilecek. İyi ama bunları yapacak paramız yok. Kayıkçıya verecek para yok, araba

da yoktu. Bizler de çalışıyoruz ama kıt kanaat işte. Nasıl yapalım edelim derken arkadaşlar kendi aramızda toplayalım dedik. O sırada aramızda Recai Dindar Efendi vardı. Polis memuruydu, yüz yaşına kadar yaşadı, onu da hayırla yâd ediyorum. Recai Efendi bir hafta evvel emekli olmuş, o gün de emekli ikramiyesini almıştı. Bizim durumumuzu görünce 'Bende 500 lira var, emekli ikramiyemi aldım, siz buyurun buradan alın.' dedi. Demek ki emekli ikramiyesi 500 liraymış o zaman. Verdi bize parayı, hatta bana verdi. 'İstediğiniz gibi sarf edin.' dedi. Aramızda yaşlı olanlar vardı, esnaf olanlar vardı, yani bu işi beceren arkadaşlarımız vardı. Kendi aramızda 'Bu parayı biz toplar size veririz.' dedik. O parayı aldık ve bütün masrafları yaptık. Tabutu omuzlarımıza aldık getirdik iskeleye. Bir motor kiraladık. Motorla Sirkeci'ye geçtik. Sirkeci'den yaya olarak omuzlarımızda on kadar arkadaşla Fatih'e götürdük cenazeyi. Tabii yolda görenler de tabutun altına giriyordu. İslâmi bir âdettir bu. O günün İstanbul'unda durum buydu ve çok kalabalık değildi İstanbul o zaman.

24 Nisan 1953 Cuma günü biz Hocaefendi'yi Fatih Camii'ne getirdik. Cuma namazından sonra cenaze namazı kılındı. Kalabalık bir cemaat vardı. Yine omuzlarımızda Edirnekapı'ya getirdik, kabristana indirdik.

Hocaefendi'yi defnettikten sonra Recai Efendi'den cenaze masrafları için aldığımız 500 lirayı kendi aramızda bir hafta içinde topladık. İki arkadaş gittik Recai Efendi'ye. Parayı veriyoruz. Dikkatleri çekmek istiyorum. Recai Efendi bir polis emeklisi, yüksek rütbeli bir memur değil, tüccar hiç değil, emekli ikramiyesini aldığı gün tutup hepsini bize vermiş. Evi olan bir insan da değil. Kumrulu Mescit'te bir ahşap evde kirada oturuyordu. Dedik ki 'Efendim paranızı getirdik, buyurun alın.' Şöyle bir baktı bize ki 'Allah, bana böyle büyük bir şeref nasip etti, benim hayatımda bir daha böyle bir şey nasip olmaz, bu parayı alamam, ne yaparsanız yapın, ölürüm yine de almam, Cenâb-ı Hakk'ın bana

lütfettiği böyle bir imkânı, kimseye veremem.' dedi ve o parayı bizden kabul etmedi. Polis emeklisi fakir bir adamın şu düşüncesine bakın. Emekli ikramiyesiyle belki bir şey alacaktı veya üstüne ilave ederek belki bir ev alabilirdi. Sonra arkadaşlardan birisi o parayı ihtiyaçlarını görsün diye Hüsrev Efendi'nin eşi valide hanıma götürdü teslim etti."

İstanbul Bir İlim Ocağı

İlim adına her fırsatı değerlendiren, nerede bir ilim imkânı varsa o kapıyı çalan ve o kapıdan ayrılmayan Yaşar Tunagür, Hüsrev Efendi'nin yanı sıra o dönemde İstanbul'un önde gelen âlimlerinden olan Muhaddis İbrahim Efendi, Ermenekli Safvet Efendi, Alasonyalı Cemal Efendi, Erbilli Abdullah Efendi gibi hocalardan da ders takip eder.

"Gençlik dönemimize isabet eden yıllarda İstanbul'da çok değerli hocalar vardı. Onlardan biri de aslen Siirtli olan muhaddis İbrahim Efendi idi. Ben hiç Siirt'i görmemiş olmama ve İstanbul'da doğmuş olmama rağmen babam Siirtli olduğu için adım Siirtliye çıkmıştı. Bana 'hemşerim' der ve yanına alarak çok severdi. Ben iki sene boyunca İbrahim Efendi vefat edene kadar hadis tashihi dersine giderdim onun yanına. Anlamadığım yerleri gider sorardım. O da bana gerekli izahatı yapar ve anlatırdı. Bu şekilde Sünen-i Nesai ve Sahihi Müslim'i İbrahim Efendi'de bitirdim.

Dersini dinlediğim hocalardan biri de Ermenekli Safvet Efendi'ydi. İki kulağı da duymazdı. Taksim'deki Hilton otelinin karşısında Elmadağ'daki sokaklardan birinde Ermeni vakıflarına ait bir evde ikamet ediyordu. Onu takip eden talebeleri Elmadağ'a gider oradaki evinde ders okurlardı. Vakıflar İdaresi herhangi bir sebep göstermeden Safvet Efendi'den oturduğu evi tahliye etmesini istemişti. Bunu duyan Ermeniler ayağa kalktı. 'Biz evi tahliye ettirmeyiz.' dediler. Surp Agop Vakfı'nın idare he-

yeti Hocaefendi'nin orada kalmasını temin etti. Bunu hiç unutamıyorum. Çünkü ortada bir gariplik vardı. Bizim Vakıflar Genel Müdürlüğü onu oradan tahliye etmek isterken Ermeni vatandaşlarımızın vakıf heyeti onun orada kalmasını istiyor ve tahliyeye karşı çıkıyorlardı. Ders dinlemeye onun yanına da giderdik. Bize çok ikram ederdi.

Bir de Alasonyalı Cemal Efendi[6] vardı. Fatih Camii'nde vaaz ederdi, kadınlara da vaaz ederdi. Çok latifeli ve nükteli vaazlar yapardı. Herkes onu sıradan bir hoca zannederdi. Fakat öyle değildi. Alasonyalı Cemal Öğüt Efendi çok güzel Arapça konuşurdu. İstanbul hocaları içinde Hüsrev Hoca hariç Arapça konuşan çok az hoca vardı. Hatta yok denecek kadar azdı. Cemal Efendi Arapçayı çok güzel konuşur ve bilirdi. Mesela hadis, tefsir gibi konuları anlatmanın ötesinde ilmin metedolojisini de çok iyi bilirdi. Usul-u tefsir, usul-u fıkıh ve usul-u hadis gibi dersleri okutmasını çok iyi bilirdi.

İstanbul'un meşhur hocalarından Erbilli Abdullah Efendi'yi anmadan geçmek olmaz. Benim de hocamdır kendisi. Bana fıkıh okuttu. Fatih'te Saraçhane'deki su kemerlerini geçince ahşap bir evde otururdu. Benden başka talebesi yoktu. Sadece ben giderdim yanına. Oturur beraber fıkıh okurduk, bana çok şey öğretti. Daha sonraları yaşlı hâlinde bile Bayındır'a müftü oldu ve oradayken vefat etti.

Bunların yanı sıra unutamadığım insanlardan Fatih Camii baş imamı Ömer Efendi, ikinci imam Mustafa Efendi vardı. Esas İstanbul'da zirve hocalardan birisi de Mustafa Efendi vardı. Fatih

---

6 Hacı Cemal Öğüt 1887'de Arnavutluk Mora Yenişehir'e bağlı Alasonya'da doğar. İlk tahsili ile birlikte hafızlığı tamamlayıp 1903 yılında İstanbul'a hukuk tahsiline gelir. Hukuktan başka Süleymaniye Medresesi olarak bilinen Medresetü'l-Mütehassisin'den mezun olur ve devrin meşhur âlimlerinden Zahid Kevseri'nin de rahle-i tedrisinden geçip icazetnamesini alır. Uzun yıllar Fatih Camii vaizliği yapmıştır. 29 Mart 1966 günü vefat eder.

Kütüphanesi'nde çalışırdı. O zaman bu kişilere *Hafiz-ı Kütüb*[7] denirdi. Son derece mütevazı bir âlimdi. Hüseyin Atay adında bir tek talebesi vardı. Başka talebeleri vardı belki ama biz görmezdik. Hüseyin Atay'la Fatih Camii'nin içinde gezinerek ders çalışırlardı. Belki dikkat çekmemek için yapıyorlardı, bilemiyorum. Profesör Hüseyin Atay İlahiyat Fakültesinde hoca olmuştu. İstanbul bu açıdan hocalar ve talebeler yönüyle zengin bir yerdi. İlim ve irfanın kaynadığı bir ocaktı."

Ezanın Aslına Dönmesi Karşısında Dökülen Gözyaşları

Tunagür Hocaefendi'nin çeşitli hocalardan ders aldığı günlerde, 1950'li yılların başında cereyan eden bir hâdise, onun o döneme ait çok canlı hatıralarından biridir: Türkçe ezanın yeniden aslına uygun şekilde Arapça okunması…

Yüzyıllarca günde beş defa ezanla taşı toprağı canlanan bu coğrafyada 18 Temmuz 1932 tarihinden itibaren ezan Türkçe okunmaya başlanır. Bu uygulama tam on sekiz sene sürer. Tâ ki 23 Haziran 1950'ye kadar.[8] Ramazan ayının ilk Cumasına denk gelen o gün, birçok insanın zihninde çok derin hatıralar bırakmış, nicelerinin hıçkırarak ağlamasına sebep olmuştur. Bu canlı hatıralara sahip olanlardan Tunagür Hocaefendi o unutulmaz günü gözyaşları içinde şöyle anlatmaktadır:

"Ben o zaman Sultanahmet Camii'nin tam karşısında bulunan Kadastro Fen Müdürlüğünde çalışıyordum. Biz abdestlerimizi aldık, camiye gideceğiz. Olan bitenden haberimiz yok. Ka-

---

7 Kütüphanenin ilmî ve idarî işlerini yürüten, yüksek ilmî kariyere sahip, günümüz ifadesiyle kütüphane müdürü veya sorumlusu.

8 Adnan Menderes'in Başbakanlığında Demokrat Parti hükümeti 14 Haziran 1950'de ezanın Arapça okunmasını bir kararname ile TBMM'ye teklif etti. Yapılan görüşmelerden sonra 23 Haziran 1950 Cuma günü ezan bütün Türkiye'de aslına uygun olarak okunmaya başladı. 1950 yılında Ramazan ayı 17 Haziran Cumartesi günü başladı.

dastro dairesi kalabalık bir yer, iş takibi için gelenler var, etrafta başka iş yerleri var, kısacası Sultanahmet çevresi kalabalık… Herkes fevç fevç namaza gidiyor. Ezanın aslına dönüşü hakkındaki tamim İstanbul Müftülüğü'ne gelmiş. Müftü de camilere bu haberi süratle ulaştırmış.

Sultanahmet Camii'nde altı tane minare ve zannederim on dört adet de şerefe var. Sultan Birinci Ahmet on dördüncü padişah olarak Sultanahmet minarelerinde 14 tane şerefe yaptırmış. Baktık ki şerefelerde bizim anlayamadığımız bir hareketlilik var. Sadeddin Kaynak, her şerefeye güzel sesli birer müezzin bulup çıkarmış. Bizim hiçbir şeyden haberimiz yok. Tam camiye girmek üzereyiz, ezan da başlamak üzere. Bekliyoruz ki 'Tanrı Uludur, Tanrı Uludur' diye ezan başlayacak. O zamana kadar hep Türkçe ezan okundu. Ne vuzuh var, ne akıcılık var, tercümesinin de ne olduğu belli olmayan ve hiçbir şeye benzemeyen öyle bir ezan dinledik hep. 18 yıl boyunca okunan bu Türkçe ezanı, bütün müezzinler hep alçak sesle yavaş yavaş okudu, aşağıya indi camide aslını okudu ve kameti yine kendi bildiği gibi yaparak namazı yine aynı şekilde kıldı. Kimse de ezanlar Türkçe okunuyor diye camilere dolup taşmadı. Namazını kılanlar yine camiye geldi ve nasıl biliyorlarsa öyle kıldılar. İçinden veya kendi duyacağı kadar bir sesle herkes 'Allahu Ekber, Allahu Ekber' diyordu.

Sultanahmet Camii, ilk defa Sadeddin Kaynak'ın imam olduğu devrede yarıya kadar dolmaya başlamıştı. Eskiden hiçbir zaman dolmazdı. Cumalarda bile iki üç saf ancak olurdu.

Avluda bir hareket olduğunu sezip baktığımızda gördük ki her şerefede bir müezzin var. Evvela bu durum bize garip geldi. Fakat bir emirle hepsi bir ağızdan öyle başladılar ki 'Allahü Ekber, Allahü Ekber' diye haykırınca Beyazıt, Süleymaniye, Fatih derken İstanbul bir anda ezan sesleriyle dalgalandı. Aynı makamda biri bırakıyor öbürü başlıyor.

Bir tek Ayasofya'da okunmuyordu. O öylece öksüz kalmaya devam ediyor. Onun vebalini kim verecek bilemiyorum.

Düşününüz ki 20 seneye yakın bir zamandır 'Allahu Ekber' lafzını duymamış bir cemaat, bir millet, bir halk ne hisseder? Ezan ve selam bir başka dille ifade edildiğinde bu kadar müessir olmuyor. Her dili konuşan Müslüman var bu dünyada. Düşünelim ki bunlar birbirleriyle karşılaştıklarında 'selâmun aleyküm' derler. Sadece bu kelimenin manasını anlatmak için bir kitap yazılır. İşte her şerefeden 14 müezzinle aralıklı ve makamlı okunarak yarım saat süren o ezanın okunduğu o Cuma günü bir baktık ki camiye Cuma namazı için girmiş bulunan cemaat 'ne oluyoruz' diyerek bir anda camiden çıkarak avluda toplandı. Herkes heyecandan tir tir titriyor, pür dikkat gözü şerefelerde ezanı dinliyorlardı. Şimdi manzara buydu yani. Bu öyle bir an ki Allah bunu Sadeddin Kaynak'a nasip etti. Beyazıt'tan da ses geliyor, aşağıda Yeni Cami'den de ses geliyor. Hepsi bir anda Beyazıt, Sultanahmet ve Yeni Cami üçgeninden yükselen 'Allahu Ekber' sedasıyla ve bu arada etraftaki küçük cami ve mescitlerden yükselen ezan sesleri ile millet hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Kimse camiye girmek istemiyordu. Yarım saat süren ezanı iliklerine kadar gözyaşları içinde duymak, yudumlamak istiyorlardı. Ezanlar bitene kadar millet avluda oturdu kaldı, adeta bir şaşkınlık içindeydik. Ezan bitti ve arkasından yüksek sesle bir ezan duası yapıldı. Çünkü 'Tanrı Uludur, Tanrı Uludur' ezanından sonra ezan duası yapılmıyordu, belki bilenler kendi içinden yapıyordu ama yüksek sesle bir 'Allahümme Rabbe hâzihi't-da'veti't-tâmme…' diye başlayan ezan duası okunmuyordu. Hoparlör falan yok. Kimdi o bilemiyorum ama avazının çıktığı kadar yüksek sesle ezan duasını okudu. Herkes bir yandan 'âmin' diyor, bir yandan da hüngür hüngür ağlıyordu."

Yine bu yıllarda İslâmî hizmetler adına bir canlanma baş gösterir. Özellikle İlim Yayma Cemiyeti'nin kurulması ve ardın-

dan açılan İmam Hatip okullarıyla yüzlerce gence sahip çıkılır. Tunagür Hocaefendi, bu hizmetlerin hep içinde yer alır. Büyük bir cehd ve gayretle hizmetlerin gelişimine katkı sağlamaya çalışır.

"1950 yılındaki iktidar değişiminden sonra güzel gelişmeler oldu. Bunlardan biri de İstanbul Sirkeci'de bir araya gelen 68 mümtaz hayırsever ve vatanperver insan, millî ve manevî değerlerimizi ihya ederek geleceğe taşımak, ilim ve irfan çalışmalarını desteklemek ve yaygınlaştırmak için 11 Ekim 1951 tarihinde İlim Yayma Cemiyeti'ni kurdular. O devrin tüccarları, seçkin entelektüelleri, okumuş, önde gelen hamiyetperver önemli şahsiyetti bunlar.

Hiç unutmuyorum, Sirkeci tren garının karşısında Konya Lezzet lokantasının sahibi Hacı Mustafa Efendi ve Doğan Beyler vardı. Tam hayırhah bir aile idi. Lokantanın ikinci katında bir salon vardı. Biz gittiğimizde hemen bize sofra hazırlatır ve yemek yedirirdi. Bizim de hoşumuza giderdi. O salonda değişik meseleler konuşulurdu. Gel zaman git zaman İlim Yayma Cemiyeti'nin temeli bu lokantanın ikinci katındaki salonda olgunlaşıp gelişti."

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri ile Karşılaşma

1952 yılı, Tunagür Hocaefendi için ayrı bir değere sahiptir. Çünkü bu yıl, çok büyük saygı duyduğu Bediüzzaman Said Nursî Hazretleriyle karşılaşmıştır. Tunagür Hocaefendi, hem bu ilk karşılaşmayı hem de hocası Hüsrev Efendi'nin Bediüzzaman Hazretleriyle ilgili düşüncelerini şöyle anlatmaktadır: "Bediüzzaman'ı 1952 yılında İstanbul'a geldiğinde gördüm. Fatih'te Reşadiye Oteli'nde kalıyordu. Said Özdemir'le beraber gelmişlerdi. Fatih Camii'ne gelmişti Üstad. Biz de yanına kadar sokulduk. O yukarıya müezzin mahfiline çıktı ve namazını orada kıldı, biz aşağıda kıldık. Kendine has sarık ve kıyafeti vardı. Ben arkada ayakta durdum. O namaz kı-

larken üstad Bediüzzaman'ı arkadan seyrettim.

Hüsrev Hoca'nın Üstad Bediüzzaman hakkında bir tespiti var, onu aktarmak istiyorum. Üstad Bediüzzaman Said Nursî o zaman yavaş yavaş medyanın gündemine geliyordu. Zaten meşhurdu ama İstanbul uleması 'Acaba nasıl birisi' diye merak ediyordu. İstanbul uleması hep görerek, okuyarak ilmini hep kitaplardan almış, öyle bilgi sahibi olmuş. Fakat Üstad'ın apayrı bir özelliği vardı.

Biz oturduk Üstad Bediüzzaman'ı Hüsrev Hoca ile karşılaştırdık. Hüsrev Hoca'ya sorduk. 'Üstad Bediüzzaman'ı nasıl buldunuz?' dedik. O da "Üstad Arapça konuşuyordu, ben şaşırıyorum onun verdiği cevaplara, bambaşka bir şey sezdim, derin bir zekâ ile karşılaştığımı anlıyorum. Üstad Hazretlerinin nasıl okuduğunu, nasıl büyüdüğünü ben bilmiyorum ama yazdığı eserlerde medrese tedrisatının verdiği kabiliyet ve yeteneğinin ötesinde başka manevî şeyler var, değişik incelikler var." dedi.

Hüsrev Hoca Arnavut asıllıydı ve Arapçası selis idi, akıcıydı yani. Bir hocayla karşılaşsa hemen Arapça konuşurdu. Üstad da Arapça konuşuyordu o tür meclislerde. Belki bunu herkes bilmeyebilir. Hüsrev Hoca kaide ile okumuş, kaide ile büyümüştü. Hiç unutmam Bağdat'ta Tahir Şuşi adında Kürt ulemasından bir zatla karşılaştım ben. Orada kaldığım 1956-58 yılları arasında bize sık sık gelirdi. Bizi de severdi. İşârâtü'l-İ'câz'ı okumuş, çok müdakkik bir hoca idi. Orada yemin ederek şöyle konuştu: "Ben hayatımda onca tefsir okudum, okumadığım tefsir kalmadı. Fakat İşârâtü'l-İ'câz'da gördüğüm incelikleri hiçbir yerde gör-

medim, duymadım. Bu kitabı ben kendi dilime tercüme etmek istiyorum." dedi.

Hüsrev Hoca da bize aynı mealde 'Son derece zeki, tabiri caiz mi bilemiyorum, hani cin gibi zekâya sahip derler ya işte öyle ince bir zekâ. O derece bir zekâya sahip olduğunu sezdim. O zekâ ile halledemeyeceği bir işi olmayacağını düşündüm ve ayrı bir hâl gördüm onda.' demişti bize."

MÜFTÜLÜK DÖNEMİ

Hüsrev Hocaefendi'nin vefatının ardından Tunagür Hocaefendi'nin hayatında yeni bir dönem başlar. 1953 yılında girdiği müftülük imtihanını kazanarak Çanakkale'nin Ezine ilçesine müftü olarak tayin edilir. Henüz çok gençtir ama ilmiyle ve ibadetlerindeki ciddiyetiyle herkeste bir saygı uyandırmaktadır.

"1953'te Hüsrev Hocaefendi vefat ettikten sonra İstanbul artık benim için kapkara olmuştu, hiç gözümde yoktu. O sırada müftülük imtihanları açıldı ve ben müftülüğe müracaat ettim. Sekiz kişi müftülük imtihanına girdik. Bir tek ben kazanmışım. Şimdi işin acayip bir tarafını da söyleyeyim. O zaman din tahsili yoktu. Yirmi altı sene dinî ilimler tahsil edilmemiş ve beni bir genç olarak imtihan ediyorlar. Bizi tefsir, fıkıh, hadis ve kelâmdan imtihan ediyorlar. Yirmi beş yaşında bu adam bunları acaba nerede öğrenmiş, diye soran yoktu. Bana dediler ki 'İmtihanı kazandın.' Öyle deyince artık bir yere müftü olarak tayin edecekleri günü bekliyordum."

Ezine Müftülüğü

O dönemde Ezine'de dinî hizmetler adına fazlaca bir şey yoktur. Tunagür Hocaefendi, en küçüğünden en büyüğüne bütün esnafla irtibata geçerek bazı hizmetlerin başlamasına vesile olur. 'Kara sakallı Hoca' olarak tanındığı Ezine'de kısa zamanda çok sevilen biri hâline gelir. Öncelikle bir yatılı Kur'ân kursu yaptırılmasına zemin hazırlar. Esnafın bu işe sahip çıkması için elinden geleni yapar. Sonunda esnafın desteğiyle yatılı bir Kur'ân kursu yapılır. Tunagür Hocaefendi, burada belli seviyeye gelen

talebeleri İzmir Kestanepazarı'na göndererek tahsil hayatlarının devam etmesine vesile olur. Ardından ilçede lise bulunmaması sebebiyle bir lise yapılması için faaliyete geçer. Halk, liseyi yaptıracak derneğin başına Tunagür Hocaefendi'yi seçer. Belli bir sürenin sonunda yine esnafın himmeti ve Tunagür Hocaefendi'nin yönlendirmeleriyle lise binası yapılır ve eğitime başlar.

Tunagür Hocaefendi'nin Ezine'de çok sevilmesinin sebebi sadece Kur'ân kursu ve cami yaptırılmasına vesile olması değil, İslâm'ın güzelliklerini anlatma uğrunda el uzatmadığı tek bir gönül kalmaması için her kesimden insanla temasa geçmesidir. Öyle ki dinî terbiyeden mahrum büyüyen bu nesillerin dinle tanışmaları için her türlü mihnete katlanır. Onun Ezine ile ilgili hatıralarında aktardığı şu olay, İslâm'ı anlatma uğrunda her sineye koşmanın önemini de ortaya koymaktadır:

"Camiyle uzaktan yakından alakası olmayan insanların yanlarına gittim. Dükkânlarına girdim, selam verdim, çaylarını içtim. Onlar benim bu gidip dolaşmalarıma şaşırdılar. Cemaatle alakaları yoktu. Bayram namazına bile gelmeyen insanlar vardı. Ben müftü olarak onların ayaklarına gidiyorum, konuşuyorum. Sohbet esnasında 'Bakın bir gün hep öleceğiz, siz de öleceksiniz, cenazeleriniz bir camide yıkanacak ama yıkayacak bir insan bile bulamayacağız. Bu duruma düşmemek için bakın burada bir hafızlık kursu açıyoruz, bir Kur'ân Kursu binası yapacağız, siz de yardım edersiniz inşallah, siz zaten muhakkak yardım edersiniz, ben yardım istemeye gelmedim, sadece böyle bir düşüncemizin olduğunu söylemeye geldim.' diyerek dükkân dükkân dolaşarak onların gönüllerini alıyordum.

Nerede yapılıyor bu kurs diye soruyorlardı. İşte yukarıdaki caminin yanındaki inşaat diyorduk. Bir bakıyorduk ki kum, tuğla ve inşaat demiri gibi malzemeler caminin yanında yığılmaya başladı. Biz inşaatı başlattık. Alt kısmı kaya imiş. Kazdık ve binayı oraya inşa ettik. Her gelen bir şey getirdi. Kum getirdi, çi-

mento getirdi, tahta getirdi vesaire herkes işin bir ucundan tuttu orada. Fakat ne gariptir ki bunu yapanlar yüzde doksan camiye gelmeyen insanlardı. Cami cemaatiyle bir alakaları yoktu yani. Ama o memleketin eşrafı, esnafı ve müslümanlarıydı bu insanlar. Dediğim gibi başlangıçta bunlar cami cemaati değillerdi."

Meyhanelere Kadar Uzanan Bir El

"Sonradan onlarla dost olduk. Bunların içinde hele bir tanesi vardı ki ismini zikretmek istemiyorum. Her gün dükkânında içki içerdi. İçki kokusundan dükkâna girmek mümkün değildi. Ben girdim bu dükkâna. Anason kokusunu biliyordum. Çocukluğumuzda Beşiktaş'ta içki imalathaneleri vardı. Bu içki içen adamın dükkânına gittim 'Selâmun aleyküm' dedim. 'Aaaleyküm selaaam' dedi ama adam kendinde değil. Zaten devamlı dükkânında içermiş. 'Nasılsın ağam?' dedim. 'İyiyim hocam' diyor ama bir yandan da yine içmeye devam ediyor. Bak dedim yarın yine geleceğim, senin dükkânın çok güzel bir yerde, bir de senin çok güzel kahve yaptığını söylediler, kahveni içmeye geleceğim, dedim. "Hay hay efendim bekleriz" dedi ve hakikaten ertesi günü yine gittim ben dükkâna.

Etraftan da benim oraya gitmem dikkat çekmeye başladı. Hatta onunla dost olan kimseler bana 'Hocam sen bu adamla görüşmeye başlamışsın, onların büyük bir çiftliği var, seni oraya davet ediyorlarmış.' dediler. Olur, gideriz dedim ve kalktık biz çiftliğe gittik. İzzeti ikramda bulundular. Çiftlikte akan sular var, etraf yemyeşil. Tabii ben giderken beş altı kişilik bir grupla cemaat hâlinde gidiyorum. Biz o çiftlikte tuttuk beraberce cemaat hâlinde namaz kıldık. Görsünler istiyorum, namaz nasıl kılınır, cemaat nasıl olunur diye. Bir gece orada kaldık ve ertesi günü işimize döndük. Ben yine dükkâna gidip gelmekle irtibatı devam ettiriyorum.

Bir zaman sonra bu içkici zat, baktık ki cuma namazlarına gelmeye başladı ve içkiyi terk etti. Ben Ezine'den ayrıldıktan sonra da kendisiyle selamlaşıp mektuplaşıyorduk. Balıkesir'de müftü

iken bana ziyarete geldi ve hacca gideceğini söyledi. Gerçekten de benimle helalleşti, vedalaştı ve hacca gitti geldi bu zat o sıralarda. Bir müddet sonra da vefat etti. Ama hacı olarak vefat etti, Allah rahmet eylesin.

Kısacası Ezine'ye gider gitmez halkla beraber bir çalışma içine girdik ve bahsettiğim Kur'ân kursunu inşa ettik. Ezine'de sadece ortaokul vardı. Bu sefer tuttular lise kurma veya yaptırma cemiyeti başkanı yaptılar beni. Görünürde hiç alakam yok, Milli Eğitim camiasından değilim. Ama memleketin bir kültür ve eğitim meselesi olunca alakam olmaz mı, elbette var. Cami ve kurs işlerinin dışında Lise Yaptırma Derneği başkanı oldum. Hakikaten de çok kısa zamanda liseyi yaptık Ezine'de. Bu arada öyle malzeme geliyor ki etraftan duyan duymayan yardıma koşuyordu. Hatta lise yapıldı bitti hâlâ malzeme gönderiyorlardı okul inşaatına. Artan o malzemeleri de caminin imarında ve yenilenmesinde kullandık. Kur'ân kursuna ilave bir blok yaptık. Daha başka şeyler de yaptık. Yani bütün hayır işlerinde kullandık o malzemeleri. Bu çalışmaların devamı olarak ben Ezine'den ayrıldıktan sonra orada İmam Hatip Okulu kuruldu."

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin Ezine'deki talebesi Hasan Özbilen şöyle anlatıyor:

"Yaşar Hocaefendi 1958 yılında Ezine'de müftü idi. Ben de askerden yeni gelmiştim. Vaazlarını ve sohbetlerini duyunca biz de onun ders halkasına katıldık. Kur'ân ve Arapça okuduk. Bilgimizi görgümüzü onda artırdık. O yıllarda beraber olduğumuz bir arkadaşla karşılaştım. Bana 'Ah o Yaşar Hoca'nın konuşmaları yok mu, haftayı iple çekerdik, gelse de camide gidip dinleseydik.' dedi. Hakikaten Ezine'de ilk görev yeri ve genç olmasına rağmen halk arasında onun konuşmaları çok tesir yapmıştı."

Yine bir başka talebesi olan Ziya Engin şunları ilave ediyor: "Yaşar Tunagür Hocamız Ezine halkının gözünde çok muteber bir insandı. Ezine'de birçok hizmetler yaptı. Mesela gelir

gelmez bir Kur'ân kursu açtı. Yirmi kişilik yatılı bir Kur'ân kursuydu. Buranın iaşe ve ibate meselesini esnaflardan temin ediyordu. Ben Kur'ân kursunda talebelerle meşgul oluyordum ve ayrıca hocamdan ders alıyorduk. Orada yetişen talebelerin çoğunu İzmir Kestanepazarı'na gönderdi. O arkadaşlarımızın kimisi müftü, kimisi imam oldu. Böylece birçok arkadaşımız görevler alarak değişik yerlere dağıldık."

Bağdat Yılları

Tunagür Hocaefendi, Ezine'de bulunduğu günlerde Diyanet İşleri Başkanlığından bir yazı alır. Ankara'da seminere çağrılmaktadır. Yola çıkar. Trende, Kabataş Lisesi'nden sınıf arkadaşı Kemal Cantürk'le[9] karşılaşır. O sırada Hazine Genel Müdür yardımcısı olan Cantürk, Irak'la imzalanan Bağdat Paktı çerçevesinde 30 talebenin karşılıklı olarak yer değiştireceğini, dolayısıyla kendisinin de başvuruda bulunmasını tavsiye eder. Politikacı olan Servet Sezgin, Ezinelilerle konuşarak, müftülük kadrosunun orada kalması şartıyla Arap dili ve edebiyatında eğitim almak üzere Tunagür Hocaefendi için iki yıllığına 1956'da Bağdat'a gitme izni alır.

Yaşar Tunagür Hoca'yı Bağdat'ta Ahmet Haşim'in Âlûsî sülalesinden olan dayılarından Muhammet Fuat el-Âlûsî himayesine alır, medreselerinde kalacak yer verir. Tunagür Hocaefendi burada 1958 yılında Abdülkerim Kasım İhtilali'ne tanık olur. Yaklaşık iki yıl kaldığı Bağdat günlerini ilimle meşgul olarak geçiren Tunagür Hocaefendi, bir yandan da gerek Bağdat'ta gerekse civar vilayetlerde bulunan mübarek zatların türbelerini ziyaret eder.

---

9 Kemal Cantürk 1926 yılında Kemah'ta doğdu. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu. Maliye Müfettişi, Hazine Genel Müdürü, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Başbakanlık DPT Müsteşarı, Cumhuriyet Senatosuna Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye (21.10.1977–12.09.1980) Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Kâtip Üyesi. Dışarıdan Ticaret Bakanı – Evli ve bir çocuk sahibi. 12 Eylül'den sonra kurulan 21.09.1980 ile 13.12.1983 tarihleri arasında iş başında kalan Bülent Ulusu hükümetinde (T.C. 44. hükümet) görev aldı.

Yaşar Tunagür 27 Ekim 1956'da Bağdat'a gitmek için
Ezine'den ayrılırken (komutanın solunda)

O dönem için henüz elli yıl öncesinde Osmanlı'nın bir vilayeti olan Bağdat'ta Osmanlı'nın şefkatle tesis ettiği derin izleri görmekten dolayı büyük mutluluk duyar. Bağdat günleriyle ilgili hatıralarında dikkat çektiği bir husus, Türkçedeki Arapça ve Farsça kelimelerin varlığı ve bunları o dönemin öztürkçeci dil politikalarıyla tasfiyesi meselesidir. Ortak bir medeniyetin kullandığı dil olan Osmanlıca sayesinde Bağdat'ta birçok insanla rahat anlaşabildiğini belirten Tunagür Hocaefendi, Türkçedeki Arapça kelimelerin sırf İslâm'a duyulan kin sebebiyle tasfiyesinin hem Türkçeyi fakir hâle getireceğini hem de eski Osmanlı coğrafyasıyla var olan bazı köprülerin yıkımına sebep olacağını kaydeder. Bu çerçevede liseden edebiyat hocası olan, Türkçe hakkında yazdığı kitaplarla Türkçenin sadeleştirilmesine şiddetle karşı çıkan Nihat Sami Banarlı'nın şu cümlelerine yer verir: "Türk dilinin içinde başka yabancı kelimeler var ve bunlar tasfiye ediliyor. Bunu yapan insanlar bilmiyorlar, Türk insanı ve Türk milleti öyle gelişigüzel bir millet değildir. Yemen'den Viyana'ya kadar hudutları olan -ki bu Osmanlı İmparatorluğu sınırlarıdır- Ural dağlarından Afrika'nın kuzeyinden Cebel-i Tarık'a kadar uzanan büyük bir coğrafyanın içerisinde Türk dili konuşulmuş, Türk hâkimiyeti olmuş, Türkiye buralarda devlet olmuş, elbette ki bu

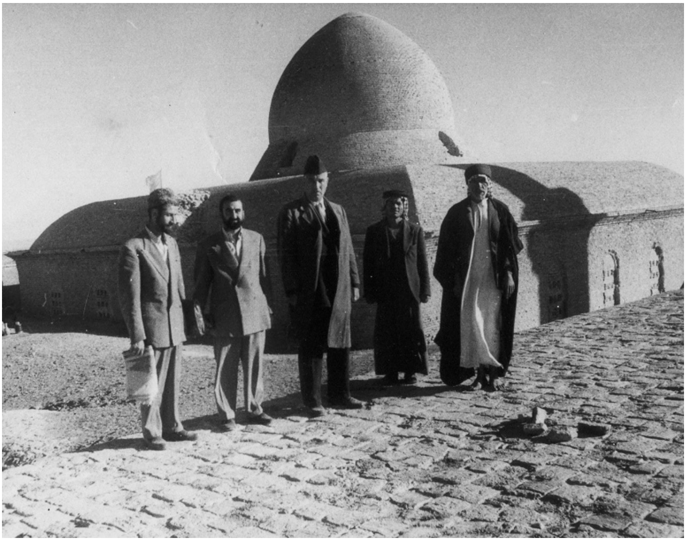
memleketlerden kendi dilimize gelen kelimeler var. Türk dilimize gelmiş olan bu yabancı kelimeler Türk'ün fütuhatına delalet eder, sen fütuhata delalet eden bu kelimeleri atamazsın ve fütuhatın bir eseri, bir meyvesidir bu kelimeler."

1958 yılında ihtilal sonrasında Bağdat'ta kalma imkânının ortadan kalkması üzerine kendisiyle beraber eğitime giden Türk talebelerle birlikte İran üzerinden Türkiye'ye dönen Yaşar Tunagür Hocaefendi, Ezine Müftülüğüne bir süre daha devam eder. Bu arada İstanbul'dan tanıdığı Hasan Basri Çantay da memleketi Balıkesir'de inzivaya çekilmiş ve Tunagür Hoca'yı Balıkesir'de müftü olarak görmek istemektedir. Ezineliler onu bırakmak istemez ancak ısrarlar sonucunda Tunagür Hocaefendi Balıkesir'e tayin olur. Bağdat'taki ihtilal izlenimlerini ve Ezine'ye dönüşünü kısaca şöyle aktarıyor:

"Biz böylece 1956'dan 1958'e kadar Bağdat'ta kaldık. 1958 yılında Bağdat'ta Abdülkerim Kasım İhtilali[10] oldu. İhtilal olmuş ama biz ihtilalin ne olduğunu ve ihtilal kelimesiyle ne yapıldığını da bilmiyoruz. Sabah kalktık, bir baktık ki şehir meydanında insanlar direklere asılmış. Kerkük'te ve Kutü'l-Ammare'de direklere asılmış insanlar vardı. Abdülkerim Kasım, 18 yaşındaki Prens Faysal'a karşı ihtilal yapıyor. Prens Faysal'ın yaşlı bir annesi vardı ve gayet güzel Türkçe biliyordu. 18 yaşındaki bu Prens Faysal o zaman Osmanlı Sultanlarından veya hanedandan birinin kızıyla nişanlı vaziyette idi. Yaşlı annesiyle birlikte feci şekilde kurşuna dizilerek öldürüldü. Bütün saray erkânı gençler kurşuna dizilmiş veya asılmış."

---

10 İkinci Kral Faysal 1935 ila 1958 yılları arasında Irak'ı yönetti. 14 Temmuz 1958 tarihinde Hür Subaylar grubu yöneticilerinden Abdüsselam Arif'in komutasındaki 20. Tugay'ın Bağdat'a yürümesiyle darbe ve ihtilal başladı. Saraya giren darbeciler, Kral Faysal, Prens Abdullah ve Başbakan Nuri Said Paşanın aralarında bulunduğu 19 yöneticiyi öldürdüler. İktidarı ele geçiren Hür Subaylar grubu General Abdülkerim Kasım'ı Başkanlığa getirdi. Aynı gün Irak'ta Cumhuriyet ilan edildi.

Bağdat yakınlarında Seyyid Ahmed er-Rifâî Hazretlerinin türbesinde [Soldan sağa: Ahmed Ramazan (Ekrem Hakkı Bey'in Bağdat'taki dostu), Yaşar Tunagür, Hüseyin Fevzi el-Hasenî, şoför ve cami imamı. Bağdat-15.01.1957]

"Ezine'de ikinci defa göreve devam ederken çok geçmeden Hasan Basri Çantay beni davet etti. O zaman İstanbul'da oturuyordu. Bana 'Bizim Balıkesir müftüsü vefat etti, ben senin Balıkesir'e müftü olmanı istiyorum.' diyerek ısrar etti. Doğrusu bu teklif hoşuma da gitti. Ezine küçük bir yer, Balıkesir daha büyük bir vilayetti. Ezineliler istemiyordu gitmemi ama onlar da razı oldular. 'Ömür boyu seni burada tutacak değiliz, zaten Bağdat'a da gittin geldin, senin istikbalin ve geleceğin için müsaade ediyoruz, Balıkesir güzel bir yer, gidebilirsiniz hocam.' dediler. Tayin konusunda yine Servet Sezgin Bey yardımcı oldu. Böylece 1959 yılında Balıkesir'e müftü olarak tayinim çıktı. Ezine'de ikinci defa kalışım bir seneden biraz fazlaydı. Belki 14–15 ay kadar daha kaldıktan sonra Balıkesir'e geldik. İkinci oğlumuz Ömer kırk günlük bebekti."

Balıkesir Müftülüğü

Hasan Basri Çantay

1959 yılının Eylül ayında Balıkesir'e tayin olan Tunagür Hocaefendi, kısa zamanda burada da çokça sevilen ve dinlenen biri hâline gelir. O bir yandan verdiği vaazlarla bir yandan da halkla kurduğu bağlar sayesinde İslâmî hizmetlerin gelişimine zemin hazırlar.

Hasan Basri Çantay'ın kendisine lojman olarak tahsis ettiği evde kalan Tunagür Hocaefendi'nin verdiği vaazlar büyük ilgi toplar. Tunagür Hocaefendi, kendinden önce buralarda hizmet eden insanların fedakârlıklarını belirtmekle beraber Balıkesirliler onda ayrı bir samimiyet görmektedirler. Yaşadıklarını anlatan, yaşamadıklarına vaazlarında yer vermeyen Tunagür Hocaefendi'ye birgün Balıkesir'in değişik semtlerinden gelen insanlar 'Hocam biz sizden müsaade almaya geldik. Bizim camilerde vaiz yok, Balıkesir'de verdiğiniz vaazları dinlemek istiyoruz, onun için camilerimize bir hat çekmek arzusundayız.' derler. Tunagür Hocaefendi'nin bu teklifi kabul etmesi üzerine bütün camilere, hastanenin mescidine hatta hapishaneye bile hatlar çekilir ve aynı anda bütün Balıkesir halkı, onun vaazlarını dinleme imkânına kavuşur. Bu olayla ilgili Tunagür Hocaefendi'nin anlattığı şu hâdise vaazlara gösterilen ilginin boyutunu gösterir mahiyettedir:

"Cuma günleri Balıkesir halkı olduğu gibi vaazları dinliyordu. Birgün bazı camilerden 'Ses kesiliyor, teşkilat güzel değil.' diye şikâyet geldi. Teknisyen ve elemanlara araştırttım. Araştırdılar baktılar.' Hocam bu amplifikatör elli camiyi değil yüz camiyi de idare eder, bunda bir bozukluk yok.' dediler. Bu sefer hatları kontrol ettiler. Bir de bakmışlar ki camiden camiye çekilen hatlara ahali kendi usulünce teller bağlayarak evlerine hat çekmişler. Kaçak

elektrik çeker gibi kablo ile evlerine hat çekmişler, camilere o yüzden ses gitmiyormuş. Meğerse Cuma günleri kadınlar evlerde toplanıp bu vaazları dinliyorlarmış. Biz farkına varmamışız bunun. Bunu duyunca ben 'Allah rızası için bu teşkilatı bozmayın, ne kadar masraf gerekiyorsa yapın, amplifikatörü ıslah edin, evler dinliyormuş, olsun evlerde de insanlar dinlesin.' dedik."

Tunagür Hocaefendi, bu vaazların ilgi görmesinin kendinden veya hitabetinden değil anlatılan konuların hakikatinden kaynaklandığını belirterek halkın bu ilgisinin kendi zatıyla alakalı olmadığını da vurgulayarak her şeyi Allah'tan bilmenin gerektiğini hatırlatır. Bu vaazların tesir gücüyle ilgili aktaracağımız şu iki hatıra ve değerlendirme dikkat çekicidir. Cami cemaatinden Mustafa Savaş, Tunagür Hocaefendi'nin vaazlarıyla ilgili olarak bütün cemaatin hislerine tercüman olur tarzda, şu değerlendirmeyi yapar:

"Yaşar Hoca o gün için hakikaten müthiş bir adamdı. Yani bunu Yaşar Hoca'yı methetmek için söylemiyorum. Hiç alışılmadık bir hoca tipi vardı kendisinde. Balıkesir muhitine gelmesiyle bu civarda pek çok şeyi değiştirdi. Zağnos Paşa Camii hâliyle beş altı bin kişi alırdı. Bu vaazları camiye gelenler duyabiliyordu. Onun için Yaşar Hoca'nın vaazlarını etrafta da dinletmek güzel olur düşüncesi ortaya atıldı. Bu düşüncenin ardından başka camilerde de vaaz dinlenebilsin diye hat çekmeye başladık. Başlangıçta Paşa Camii'ne yakın olan beş altı camiye ancak bağlayabildik. Ondan sonra yavaş yavaş diğer camilere de bağladık. Hatta cezaevi ve hastaneye hat çektik."

Tunagür Hocaefendi'nin vaazlarını takip eden emekli imam Ahmet Karatoprak'ın anlattıkları ise samimi olarak ve yaşanılanın anlatılmasıyla yapılan vaazlara Allah'ın nasıl bir tesir nasip ettiğinin göstergesidir: "Yaşar Hoca'yla ilgili hatırladığım olaylardan birini şöyle anlatayım: Cemalettin Kentan anlattı bu hâdiseyi bana. Yaşar Hoca bir bayram namazı vaazında cami demenin cemaat demek olduğunu, bayramın müslüman hayatın-

da ne ifade ettiğini anlatıyormuş. Bunlardan bahsederken bütün insanlara Mevlânâ anlayışıyla seslenmiş ve: 'İnsanlara aynı gözle bakmak gerekir ve bütün müminler kardeştir. Hatta bayramdan bayrama camiye gelse de benim kardeşimdir. Çünkü onun sağ kulağına ezan okundu, sol kulağına da kamet getirildi. Benim camimden, benim mescidimden onlar uzak kalamazlar ve kalmıyorlar.' şeklinde cemaate hitap etmiş. Bunları anlatırken daha önceden tanıdığım sarhoşlardan bir tanesi caminin sütununa kafasını vuruyormuş. Bu kadar tesir etmiş yani. Öyle oldu ki neredeyse Balıkesir'de meyhaneler kapanacaktı. Balıkesir'i bu hâle kadar getirmişti."

Yaşar Tunagür'ün 1959–60 yıllarında vaaz verdiği Balıkesir Zağnos Paşa Camii ve kürsüsü

Camilere çekilen hatlarla ilgili olarak tekniker Nadir Savaş ise şöyle anlatıyor: "Yaşar Hocamızın vaazları kısa zamanda Balıkesir'de duyulmaya başladı. Yeterli vaiz olmadığından vaazların diğer camilerde de dinlenmesine dair istekler müftülüğe iletildi. Balıkesir'de 52 yerde vaazlar dinleniyordu. Fakat zamanla teknik arıza şikâyetleri gelmeye başladı. Mesela çekilen hat evlerin önünden veya pencerenin önünden geçiyor. Bu hatlardan evlerine kablo ile hat çekenler olmuş. Bunları tespit etmek ilk zamanlar çok zordu. Bazı camilerden şikâyet gelmeye başladı. Bağlı oldukları Zağnos Paşa Camii'nden ses gelmeyince biz de araştırmaya başladık. Baktık ki camilere giden hatlardan evlere kablo ile bağlantı yapmışlar. Bunları öğrendik ve yakaladık. Durumu

müftü hocamıza ilettik. O da cihazın kapasitesi yeterli ve mahsuru yoksa evlere giden hatların kalmasını istedi. Böylece evlere de verelim düşüncesi oluştu kendisinde. Hatta bir cihazımızın kapasitesi o dönemde yetmediği için belli yerlerde evlerine hat çekmiş olanların zarara uğramaması ve ses düzeyinin düşmemesi için bazı yedek cihazlar kullandık."

Vaazların bu kadar geniş bir alana yayılması, aslında çok da kolay olmamıştır. Çünkü devir, İslâmî hizmetlerin bu kadar rahat yapılabilmesine pek de müsait değildir. Tunagür Hocaefendi'nin vaazlarının diğer camilere de çekilen hatlarla yaygın bir alanda dinlenilmesi üzerine çok memnun olan ancak bu hayırlı hizmetin engellenmesinden de korkan Hasan Basri Çantay'ın Tunagür Hocaefendi'ye dile getirdiği şu kaygısı, İslâmî hizmetlerin yapıldığı atmosfer hakkında bilgi verici mahiyettedir: "Sen bunu icad ediyorsun, halka faydalı oluyorsun, güzel ama Ankara bunu haber alır ve duyar. Elbette bilecektir, Ankara'da bir camide vaaz verirler, bir radyo istasyonu kurarak aynı vaazı radyodan bütün Türkiye'de dinletirler ve böylece vaizlere gerek kalmaz. Bir bakarsın ki vaizlik denen müesseseyi ortadan kaldırıvermişler."

Sadece vaaz vermekle kalmayan Tunagür Hocaefendi, İslâmî ilimleri tahsil eden gençlerle de özel olarak ilgilenir ve onların bakım ve barınmaları için esnafın yardımıyla imkânlar oluşturmaya çalışır. Nitekim Balıkesir'de daha önceki yıllarda yapılmış bir Kur'ân kursu vardır. Ancak bu Kur'ân kursunda kalan öğrencilerin iaşesinin karşılanması ciddi bir problemdir. Bu sıkıntıyı aşmak için Tunagür Hocaefendi, Anadolu insanını harekete geçirir ve Kurban bayramında köy bucak demeden bütün Balıkesir'i dolaşarak kurs için et toplar. Bunları kavurma yaptırarak bütün sene öğrencilerin yemesini sağlar. Ayrıca esnaftan gerek tarım malzemesi gerekse para yardımları yapmalarını sağlayarak kursun sağlıklı bir şekilde hizmet etmesine zemin hazırlar.

Sokağa Çıkma Yasağını Hükümsüz Bırakan Cuma

Balıkesir'de hizmetlere devam edilirken demokrasi dışı güçlerin teşvikiyle 27 Mayıs 1960 ihtilali olur. Halkın üzerine karabasan gibi çöken ihtilal, birçok insanın mağdur olmasına sebep olur. Tunagür Hocaefendi, o sıkıntılı günleri şu şekilde anlatır:

"Günlerden Cuma ve sokağa çıkmak yasak. Fakat herkes Cuma namazı bekler. Ben sokağa çıkacağım dedim. Hiçbir şey olmamış gibi her gün giyindiğimden daha şık ve güzel giyinerek sokağa çıktım. Hava biraz puslu, elime de bir şemsiye aldım baston gibi. Evimden çıkıp camiye doğru vakur bir şekilde dimdik yürümeye başladım. Sokakta adım başı, 20–30 metrede bir asker var, devriye geziyorlar. Askerlerden başka ortalıkta kimse yok. Allah Allah dedim, hayret ederek parka doğru yürüdüm. O kadar kendinden emin bir şekilde yürüyordum ki beni gören askerler hemen saygı duruşuna geçip selam veriyorlardı. Sokağa çıkma yasağı olduğuna göre 'Herhâlde bu yüksek mevkide biri olmalı, bu kadar iyi giyimli bir adam önemli bir zattır.' diye çekindiler. Ben de onlara 'selâmun aleyküm' diyordum. Böyle selam alıp vererek doğruca Zağnos Paşa Cami'ine gittim.

Aslında sokağa çıkmak bana da yasak. Caminin avlusunda bir fukara buldum. Ona 'Hemen git Şevket Efendi'yi çağır.' dedim. Şevket Efendi, şehrin merkezindeki tarihi Zağnos Mehmet Paşa Camii'nin müezzini idi. Hoparlöre gerek yok, minareye çıksın bir ezan okusun bütün Balıkesir'e yayılır sesi, öyle bir adam. Allah öyle bir ses vermiş ki Üsküdar'da okusa Beşiktaş'tan duyulacak kadar sesi vardı. Ben tuttum müezzini camiye getirttim. Ezana da az var. Ortalıkta kimse yok, ne bizim camide ne de diğer camilerde bir Allah'ın kulu yoktu. Şevket Efendi biraz korkulu vaziyette geldi. 'Efendim sokağa çıkma yasağı var.' dedi. 'Bırak şimdi yasağı, çık minareye, sokağa çıkmak yasak ama ezan okumak yasak değil ki!'

dedim. 'Peki Efendim!' diyerek korka korka minareye çıktı. Derken gür bir sesle güzel bir ezan okumaya başladı. Bunu duyan diğer camilerdeki müezzin ve imamlar da 'Aaa bakın ezan okunuyor!' diyerek hemen atağa geçmişler. Müezzinler zaten cami çevresinde veya cami lojmanında kalıyorlar. Bizim müezzin 'hayyaale's-salah, hayyaale's-salah' derken onlar da 'Allahu Ekber, Allahu Ekber' diyerek ezana başladılar. Bütün Balıkesir'i bir ezan sesi kapladı. Sokağa çıkmak yasak ama ortalık çınlıyor. Ahali şaşırdı tabii. Bütün Balıkesirliler ezanı duyduğu gibi camiye koştu. Sokağa çıkma yasağı delindi ve askerler de ne yapacağını şaşırdı. Baktılar ki halk camiye koşuyor, sokağa çıkma yasağı kaldırıldı sanıyorlar. Bütün camiler kısa zamanda doldu, vakit Cuma vakti. Dükkânlar kapalı, sokaklar ve çarşı pazar tenha, hayat bir anlamda durmuş. Sadece cemaate yasak değil. Öyle bir hava oluşturduk.

Cuma vaazına çıktım, o gün ne söylediğimi bilmiyorum ama ne söylenmesi lazımsa hepsini söyledim döktüm. Elli iki camiye hat çekilmiş, herkes dinleyebiliyor. Çok heyecanlı bir konuşma yaptım, gençtim dinamiktim o zaman. Hiç çekinmeden korkmadan konuştukça konuştum. Bütünleştirici, birleştirici konulardan bahsettim. 'Ey aziz cemaat, şu anda memleketimizde, Türkiye'mizde bir askeri hareket olmuştur. Bu hareket sizin aleyhinize değildir, dışarıda sevinenler var, siz mahzun olmayın, bu hareket ne sizin aleyhinizde ne de lehinizde. Hiç içinize, aklınıza bir şey gelmesin, aman dikkat edin, şeytana uymayın, çok ferah, çok iyi günler gelecek.' diyerek halkı itidal ve sükûnete çağıran bir konuşma yaptım. Çünkü ortalık çok gergindi. Halk partililerle demokratlar birbirine girecek, demokratlar güçlü orada. Dışarıda da halk partililer nümayiş yapıyorlar, yani her an bir şey olabilir. O zaman benim cemaati zapt etmem lazım diye düşündüm. Baktım olacak gibi değil, galiba tutmadı bizim teklifimiz, acaba yanlış mı yaptım diyerek düşünmeye başladım. Vaazın

bitmesine de az kalmıştı. Kendi kendime ben başka bir şey söylemeyeyim burada diyerek başladım duaya: 'Ya Rabbi, memleketimizi ve milletimizi birbirinden ayırma, beraberlikten uzaklaştırma, bize huzur ve sükûnet ver, askere güç ver, düşmanlara karşı aziz ve muzaffer eyle.' derken âminler yükseldikçe yükseldi. Neyse bir saatlik konuşmamı yaptım ve vaaz bitti, cuma namazını kıldık. Namazdan sonra ben müftülük dairesine geldim. Müftülükte kimsecikler yok.

Garnizona yakın bir camide cuma namazını kılan Garnizon komutanı Albay Osman Nuri Bey, bizim vaazı dinlemiş. O da farkında değil sokağa çıkma yasağından. Ezan okununca camiye gitmiş. Askerler o vaziyeti kabullenmişler yani. Sanki bir yerlerden müsaade geldi gibi algılanmış.

Namazdan sonra Paşa, müftülüğe çıktı geldi. Ben kendi kendime 'Şimdi bizim işimiz bitti.' dedim. Osman Nuri Bey dine sıcak bakan bir kimseydi. Bizim için medar-ı iftihar bir insandı. Sanıyorum kendisi Rizeliydi. Konuşmamdan dolayı beni tebrik etti. 'Hocam Allah razı olsun, çok güzel bir vaaz dinledik, çok memnun kaldım, cemaati birliğe beraberliğe teşvik ettiniz, ben teşekkür etmek için geldim.' dedi. Bunu duyunca ben ferahladım."

Tunagür Hocaefendi sıkıntılı günlerde hep itidalden yana tavır alarak milletin birlik ve beraberliği için gayret göstermiştir. Nitekim ortam müsaitken herhangi bir çatışma olmadan o günler atlatılır. Ancak Tunagür Hocaefendi'nin bu gayretlerine rağmen her şey süt liman da değildir. İhtilalin altıncı günü gece saat on ikiye doğru askerler gelir ve adeta bir suçluyu götürüyor gibi onu cipe bindirerek

vilayete götürürler. Vali, ertesi gün Kurban Bayramı[11] olduğundan Tunagür Hocaefendi'den birlik ve beraberliğe vurgu yapan bir konuşma yapmasını istemektedir. Zaten Tunagür Hocaefendi'nin o güne kadar yaptığı da bundan farklı değildir. Gece yarısı yapılan bu hareketten dolayı mahcup olan vali, Tunagür Hocaefendi'yi evine kendi arabasıyla bırakarak özür diler.

Bütün çabasını halkın birlik ve beraberliğinden yana koymasına rağmen Tunagür Hocaefendi, bazılarının tepkisini çeker ve ihtilali takip eden aylarda Edirne'ye tayin edilir. Daha sonra Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevinde bulunduğu dönemde kendi dosyasını incelediğini belirten Tunagür Hocaefendi, kendisi hakkında asılsız birçok mektubun gönderildiğini görür.

Yaşar Tunagür Hocaefendi 1960 yılı sonbaharında
Balıkesir'den ayrılırken

"27 Mayıs ihtilalinden sonra böyle sıkıntılı devam ederken bir ay, iki ay derken Balıkesir'de altı ay daha kaldık biz. Nihayet bir emir aldık ve bizi Edirne'ye 1960 yılı sonbaharında müftü olarak tayin ettiler. Bu bir nevi sürgün gibi bir şeydi. Sebebini çok sonra Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına atandığımda öğrendim."

---

11 1960 yılında Kurban bayramı 5 Haziran Pazar günü başlamıştır.

İlk etapta sürgün gibi gözüken Edirne tayini, orada tanıyacağı genç bir hocaefendi ile bir ömür boyu sürdürecekleri daimi arkadaşlık ve dostluk açısından Tunagür Hocaefendi'nin hayatında ayrı bir yere sahiptir.

Edirne Dönemi

Balıkesir'den büyük bir halk kalabalığı tarafından saygı ve dualarla uğurlanan Tunagür Hocaefendi, Edirne'ye geldiğinde İslâmî hayatın oldukça az olduğu bir şehirle karşılaşır. Öyle ki Selimiye Camii'nde bile Cuma günleri cemaatin toplamı 10–15 kişiyi geçmemektedir.

"Edirne birçok insanın hayatında olduğu gibi benim hayatımda da bir dönüm noktası oldu. Bu sebeple şu ayet-i kerimeyi hatırlamamak mümkün değildir: 'Olur ki hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur. Olur ki sevip arzu ettiğiniz bir şey sizin için şerli olur. Gerçeği Allah bilir, siz bilmezsiniz.' (Bakara Sûresi, 2/216)

Benim hayatımda en çok üzüldüğüm şeylerden birisi askerlikte İzmir'e gitmem, diğeri de Edirne'ye tayinimdir. Görünüşte hoşlanmadığım bu iki hâdisenin ikisi de hayırlı oldu. Öyle hayırlı oldu ki belki vesile-i cennetimiz olur inşallah. O sebeple belki affedilebiliriz, yoksa günahlarımız çoktur.

Balıkesir'den biz çok güzel bir teşyi ile uğurlandık, cemaat peşimizdeydi. O zaman uzun yolculuklar trenle yapılıyordu. Trenle önce Bandırma'ya, oradan gemiyle İstanbul'a hareket ettik. İstanbul'dan da Edirne'ye geldik. Edirne'de baktık ilk etapta hiçbir şey yok, kimseyi tanımıyoruz. Önce gidip bir otele yerleştik. Sabah oldu kalktık. Otelciye 'Ben Edirne'ye yeni tayin edilen müftüyüm, burada müftülük dairesi nerede söyler misiniz?' dedim. Burada müftülerle beraber olan hacı amcalar var, sizi onlarla tanıştıralım dediler. Hakikaten de dernek başkanı olan bir hacı amca ve diğer birkaç kişi ile tanıştık. Onlar bize

dükkânlarının üstünde bir oda verdiler. 'Otelde yatma, burada kalabilirsin.' dediler."

Edirne'ye yerleşmesinin ardından cemaatle ve esnafla tanışmaya başlayan Tunagür Hocaefendi, müftülükte gerçekleşen tanışmalardan birinde farklı bir gençle karşılaşır. Bu genç, birkaç yıl önce Edirne'de göreve başlamış olan ve o dönemde Edirne Üçşerefeli Camii'nde ikinci imamlık görevinde bulunan Fethullah Gülen Hocaefendi'dir. Tunagür Hocaefendi, bu karşılaşmayı şu cümlelerle anlatır:

"Hocalar ve Edirne'nin eşrafından bazı kişiler 'hoşgeldin'e geliyordu. Otururken Edirne vaizi Hüseyin Top geldi. Yanında da bıyıkları yeni terleyen nuranî bir genç vardı. Bu genç kimdir diye sordum. Dediler ki bu genç Üçşerefeli Camii ikinci imamı Fethullah Efendi'dir. O zaman ona 'Fethullah Hoca' diyorlardı. Uzunca boylu bir gençti. Ben oturuyorum, o ayakta duruyor. Bana bakarak şöyle bir güzel süzdü beni. Daha önce hiç karşılaşmadık, tanışmıyorduk yani."

Bu tanışma, samimi bir dostluğun da başlangıcı olmuştu.

Tunagür Hocaefendi, Edirne'de önce Eski Cami'de vaaz vermeye başlar. İlk günlerde birkaç kişiyi geçmeyen cemaat kısa zamanda ciddi bir sayıya ulaşır. Ancak o, Edirne'nin sembolü olan Selimiye Camii'nde vaaz vermek istemektedir. Birgün düşüncesini; "Ey cemaat, Edirne demek, Selimiye demektir. Selimiye, Edirne'nin sembolüdür. Fethin ve İslâm'ın sembolüdür. Burası da bir cami, her cami Allah'ın evi, tamam o başka. Ama Selimiye'nin öyle Edirne'de sessiz kalmasına gönlüm razı değil. Ben bundan sonra Selimiye'de vaaz edeceğim, isterse kimse gelmesin." diyerek cemaate açar. Selimiye Camii, çarşıya biraz uzaktır. Ondan sonra 'Bu hoca Selimiye'de vaaz ederse artık oraya kimse gitmez.' derler." Zira Cuma günleri bile orada bir saf teşkil edilememektedir. Ne var ki Tunagür Hocaefendi vaazlara başlayınca Selimiye Camii'nde birkaç ay gibi kısa bir sürede tamamına yakını dolacak şekilde Cuma namazları kılınmaya başlanır.

"Bu arada Ramazan ayı[12] da geldi çattı. Artık 1961 yılına geçtik. Selimiye'deki ilk cumada üç dört saf insan oldu. Selimiye'de üç dört saf insan demek büyük cemaat demekti. Zamanla cemaat öyle arttı ki cuma günleri İstanbul'dan ve civar köy ve kasabalardan elli altmış otobüs geliyordu. Ben bilmiyorum tabii. Bana Belediye başkanı söyledi. Bu kalabalığı görünce birgün belediye başkanı yanıma çıktı geldi. 'Hocam ben bir şeyler düşünüyorum, Cuma günleri bir hareket oluyor Edirne'de, biz bunu değerlendirelim.' dedi. Caminin altındaki arastayı açmışlar, orayı bir alış veriş merkezi yapmak istiyorlardı. Ben de 'Ne yaparsanız yapın.' dedim. Hakikaten caminin altındaki dükkânları esnaflara açtı. İş yapabilen herkes birer dükkân tuttu. Sonra, madem insanlar geliyor 'Cuma günleri burada pazar kuralım.' dedi. Nereden baksanız iki üç bin kişi Cuma günleri Edirne'ye geliyordu. Bu potansiyeli değerlendirmek istiyordu. Ondan sonra Cuma günleri pazar da kuruldu. Artık lokantacısı, lokumcusu vesaire esnaf memnun, etrafta bir canlılık, bir hareket oluşmaya başladı. Selimiye ve çevresi bir anlamda şenlendi. Böyle o kadar güzel günlerimiz oldu Edirne'de."

Edirne'deyken Keşan Müftülüğü ziyaretinde (08.10.1961)

---

12 1961 yılında Ramazan ayı 17 Şubat Cuma günü başlamıştır.

Güzel Bir Dostluğun Başlangıcı

Edirne, Tunagür Hocaefendi ile Fethullah Gülen Hocaefendi arasında özel bir dostluğun başlama yeri olur.

Yaşar Tunagür Hoca 1960 yılının Ekim ayında Edirne'ye gelmişti. Fethullah Gülen Hocaefendi 1961 yılının Kasım ayında askere gidinceye kadar geçen 13 aylık Edirne beraberliği onların adeta bütün bir hayat boyu sürecek birlikteliklerinin başlangıcı oldu. Ve Yaşar Hoca, Fethullah Gülen Hocaefendi'yi bundan sonra hiç yalnız bırakmadı.

Hocaefendi, Yaşar Tunagür'ü Erenköy'deki evinde 1998 yılı Ramazan bayramı ziyaretinde

Edirne'de Yaşar Tunagür müftü, Fethullah Gülen Hoca ise Üçşerefeli Cami'de imamdı. Yani Yaşar Hoca'nın bir personeli idi. Fakat onların arasındaki ilişki bir ast-üst ilişkisinden öte bir ağabey-kardeş, bir baba-oğul mesabesinde idi. Birbirlerinin bu dönemleriyle ilgili hatıraları, bu saygı ve sevgi etrafında gelişen bağlılığı gösterir mahiyettedir. Tunagür Hocaefendi kendinden yaşça oldukça küçük olmasına rağmen Fethullah Gülen Hocaefendi hakkında büyük saygı hislerine sahiptir. Fethullah Gü-

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin annesi Hatice Tunagür'ün Edirne'deki mezarı

len Hocaefendi'nin görev yaptığı Üçşerefeli Camii'ne kadar giderek konuşmalarını minberin arkasından dinler. Daha sonraları ise evine davet ederek ona aileden bir fert gibi yakınlık gösterir. Öyle ki Tunagür Hocaefendi'nin annesi 22 Mart 1961'de vefat ettiğinde cenazeyi birlikte kabre koyacak kadar yakınlık hissederler birbirlerine.

Bu hâdiseyi Fethullah Gülen Hocaefendi şöyle anlatıyor: "Ben evlerine gidip geliyordum. Herhangi bir iş olursa, Allah rızası için seve seve yapmayı düşünüyordum. Yakın bir alaka da pekişmişti. Gerçekten valideleri vefat ettiğinde garip kalmıştı. Bir başka mahremi yoktu ki orada bu mahremi ile beraber mezara indirsin. Orada sağa sola baktı. Sonra gözü bana ilişince, 'Sen gel.' dedi. Mübarek, muhtereme bir kadındı. Allah'ın rahmeti üzerine olsun. Mezara ikimiz indirdik onu. Öyle bir alakanın neticesi, beni aile efradından birisi gibi gördü." (Hocaefendi burada ağlıyor)

Tunagür Hocaefendi'nin Fethullah Gülen Hocaefendi ile ilgili bu dönemdeki hatıraları ise şu şekildedir:

"Bir vefa ve tahdîs-i nimet olarak söylemek istiyorum. Üçşerefeli Cami'de Fethullah Efendi'nin vaaz verdiğini duydum. Birgün gideyim dinleyeyim şu genç hocayı dedim. Vakit namazlarından birinde, ikindi vaktinde camiye gittim. Mihrabın sağ tarafına görünmeden vardım oturdum. Baktım özel bir cemaati var Hoca'nın. Namazı kıldırdı, sonra aşr-ı şerif okudu. Okuduğu o aşr-ı şerifi de tercüme etmeye başladı. Ben dinliyorum tabii. Onun iyi bir hoca olduğunu orada keşfettim ben. Bu gençte çok

cevher var dedim. Anlayan insan anlar. Ben onun dilinden durumu anladım. Ondan sonra başka bir gözle bakmaya başladık hocaya. 'Elhamdülillah' dedim ve kendi kendime sevindim. Sonra hâli ve tavırları da dikkatimizi çekmeye başladı. Çok asil davranıyordu. Edirne gibi bir yerde yeni bir şey keşfetmiş gibi bir hâl geldi bana.

Daha ilk görüşte onun sıradan bir insan olmadığını anlamıştım. Gençti, vakurdu ve çok terbiyeliydi. Arapçası kuvvetliydi. Başka birgün ondan habersiz gidip vaazını dinledim. Çok güzel konuşuyordu. Kendi kendime 'Bu hocada iş var.' dedim.

Daha sonra gördüm ki Hocaefendi Edirne'de maarifte olsun, bürokraside olsun Edirne'nin okumuş insanlarıyla hemen bir çevre edinmiş. Onların arasında arkadaşları, dostları vardı. Edebiyat Fakültesi'nde okuyan gençlerle ders okuyorlardı birlikte. Bu arada birkaç üniversiteli gençle tanıştım. Siz ne okuyorsunuz diye sordum onlara. Arapça metinler okuduklarını söylediler. Siz nasıl okuyorsunuz falan derken 'Biz Üçşerefeli Cami'deki hocayla ders yapıyoruz.' dediler. Kendi kendime 'Bu gençte daha başka iş var.' dedim ve o vesileyle daha da nazar-ı dikkatimi celb etti. Bir gün ziyaret kabilinden yine Üçşerefeli Cami'ye gittim. Caminin pencereleri küçük bir oda büyüklüğündeydi. O pencerelerden birini tefriş etmiş, yere bir kilim gibi bir şey sermiş, kitaplık koymuş, mum falan da var. Demek ki geceleri burada kalıyor. 'Sen burada mı kalıyorsun?' dedim. 'Evet, burada kalıyorum.' dedi. 'Neden bir eve çıkmıyorsun?' dedim. 'Çıkmak istemiyorum.' dedi. Sonra kendine göre haklı gerekçelerini an-

lattı. Hakikaten de askere gidinceye kadar hep o pencerede yatıp kalktı."

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Tunagür Hocaefendi hakkındaki hatıra ve kanaatleri de aynı tondadır: "Edirne'deki ilk dönemimde görev yaptığım camide hep mihrâbiyelerin manasını okurdum. Hatta Yaşar Hocaya kadar giderek 'Bu hoca hiç kimsenin yapmadığı şeyleri okuyor, aşr-ı şerifi okuyor, bir de manasını söylüyor.' demişler. Birgün baktım ki Yaşar Hoca minberin öbür tarafında oturuyor. Ben namaz kıldırdım ve sonunda 'Fatiha' dedim. Minberin öbür tarafında dinliyor. Doğru diyor mu, demiyor mu acaba diye dinlemeye gelmiş. Sonra bana 'Devam et.' dedi. Ben de devam ettim. Farklı böyle, devrik cümlelerle filan yapıyordum, cemaatin da hoşuna gidiyordu. Ben biraz alındım, çocukluk değil mi? Askerlik de yapmamışız. Yani feleğin çemberinden geçmek iktiza ediyor bu konularda. Meali okumadım, namazı kıldırıp ayrılıyordum ki bana sordu. 'Niye öyle yaptın?' Ben de kırgınlığımı ifade ettim. 'Oğlum bana bak, öyle hemen bir sözle bozguna uğrayacaksan yapamazsın bu işi' dedi. Hiç unutamam bu ikazını. Bir itap, bir tembihte bulundu. Ben de 'Allah razı olsun, demek bu işi devam ettirmek lazım.' dedim.

Yaşar Hoca 27 Mayıs 1960 ihtilalini yaşadığı Balıkesir Müftülüğünden sonra bir manada sürgün olarak Edirne'ye gelmişti. 36–37 yaşlarındaydı. Ben daha askerlik yapmamıştım. Siyah sakallı genç bir müftü olarak tanınmıştı. Gezişi, oturuşu, kalkışı, yürüyüşü gayet onurluca, vakur bir tipti. Çevresinde mehabet hâsıl ediyordu, saygı hâsıl ediyordu; hem de kendisini sevdiriyordu.

Açık, net ve cesurca konuşuyordu. Entelektüel bir yanı vardı. Üzerinden bir ihtilal geçmiş. Bir ihtilalin mağduru idi. Edirne'ye sürgün gibi gönderilmiş. Fakat hiçbir şey olmamış gibi yine düşüncelerini cesurca ifade ediyordu. Bana göre tam bir entelektüeldi. Bir şeyler biliyordu. Elitti fakat aynı zamanda bu düşüncelerini rahatlıkla ifade edebiliyordu. İstanbul'da doğmuş bü-

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Üçşerefeli Camii'nde bir süre kaldığı pencere

yümüş bir İstanbullu idi. Bir Beşiktaş beyefendisiydi.

Onda ciddi bir peygamber sevgisi görüyordum. Dolu dolu gözlerle anlatıyordu. Ve bana göre aranan bir vaizdi. Ben büyüklerden çok nadir öyle bir iki insana rastladım. Fakat o yaşta o kadar coşkun, o kadar heyecanlı ve heyecanlarını aynı zamanda dengesiyle, aklıyla, mantığıyla dengeleyebilen, frenleyebilen bir insandı.

Hakkımdaki şikâyetlerin ardı arkası kesilmiyordu. O sıralarda valiye karşı beni himaye edecek de yoktu. Yaşar Hoca geldikten sonradır ki, himaye gördüm. O bir parça hakkımdaki menfi düşünceleri tadil etti. Yaşar Hoca valiyle ve diğer üst seviyedeki bürokratlarla iyi görüşürdü. Onlarla hemen kaynaşmasını bildi. Selimiye'de yaptığı vaazlarda etkili oluyordu. Kısa zamanda büyük bir cemaat topladı. Edirne'nin İslâm'a karşı yumuşamasında onun hizmetleri inkâr edilemez. İhtilal'den sonra sürgün olarak gelmişti. Fakat halk Yaşar Hoca'ya fevkalade rağbet ediyordu. Ben Üç Şerefeli Camii'nde vaaz eder, hutbe dinlemeye Selimiye'ye giderdim. Onun yaptığı o coşkun konuşmalar, o güne kadar duyduğum en içten ve en samimi konuşmalardı. Hutbelerinde muhakkak sahabeden örnekler verirdi. Ben zaten sahabe âşığı idim. Bu da beni onu dinlemeye koşturan sebeplerden biriydi."

Tunagür Hocaefendi, yaptığı hizmetlerin yanında hak ve hakikat adına çalışan her samimi insana da bütün varlığıyla destek olmaktadır. Nitekim Fethullah Gülen Hocaefendi'ye büyük saygı

duymasının temelinde onda gördüğü samimiyet ve heyecan vardır. Aralarındaki dostluk da bu düşünce etrafında şekillenmektedir. Fethullah Gülen Hocaefendi hakkında yapılan bir ihbar karşısındaki şu tutumu onun vefa gösterisinin güzel bir örneğidir:

"Günlerden birgün vali beni çağırdı. Fethullah Hocaefendi'yi valiye şikâyet etmişler. 'Hocam gel bazı şeyler var, konuşalım.' dedi. Aşırı din düşmanı bir Maarif Müdürü (Milli Eğitim Müdürü) vardı orada. Hocalara düşmandı. Böyle olunca Fethullah Efendi'nin de düşmanı adam. Tabii Fethullah Efendi benden daha eski, ben yeniyim Edirne'de. 'Acaba kim hocayı şikâyet edebilir?' diye düşündüm. Aklıma Maarif Müdürü geldi. Sonradan anladık ki bizim Eski Cami imamı da şikâyet edermiş. Yaşlı başlı adamsın, sen ne istiyorsun çocuktan, daha askere bile gitmemiş. Ben vilayete çağrılınca hemen kalktım gittim. Baktım bizim imam valinin yanında oturuyor. Ben anladım işi, sezdim yani.

Nasılsınız, hoş beşten sonra kahveleri içtik. Şuradan buradan konuşurken vali 'Yahu hocam sizin bir imamınız varmış, bu hoca çok ileri-geri konuşuyormuş, maarif camiasından da şikâyetler geliyor.' dedi.

Şöyle bir durdum ve 'hayır' dedim. 'Biz o arkadaştan çok memnunuz. Çok asil bir arkadaş, bu yolda hata yapması mümkün değil, aklı başında bir insandır kendisi. Ben Edirne'de daha yeniyim, fakat onu daha iyi tanıyan, onun meziyetlerini bilmesi lazım gelen İmam Efendi var burada, yanınızda. Lütfen ona söyleyin, emir buyurun. Hocaefendi'nin meziyetlerini size o anlatsın, nasıl bir şeymiş bu anlayamadım?' dedim. İmam başladı valiye anlatmaya.

Fethullah Gülen Hocaefendi 1997'de Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi Erenköy'deki evinde ziyareti esnasında.

'Hayır, efendim biz o arkadaştan çok memnunuz, çok asil muhterem bir arkadaştır, aklı başında bir insandır, çok hizmetleri var Edirnemizde, yanlışlık var bu işte.' dedi.

Elhamdülillah, dedim içimden. Çünkü ben söylesem valiyi inandıramam. O oranın köklüsü, yerlisi, oranın aslı bir insan. Fethullah Efendi'yi şikâyet eden adamı, kendi ağzıyla valiye methettirdik. Ben Fethullah Efendi'nin dostu ve düşmanlarını İslâm'ın dostu ve düşmanı olarak görüyordum. Elbette onu çekemeyen, kızan insanlar vardı orada."

Tunagür Hocaefendi'nin bu vefasına ve desteğine Fethullah Gülen Hocaefendi de konuşmalarında şöyle yer verir: "Yaşar Hoca, Edirne'ye Diyanet adına itibar da getirdi. Personelde de bir canlılık oldu. Vali ile benim hakkımda aralarında geçen bir konuşmayı daha sonra bana aktarmıştı.

Vali ona beni nasıl tanıdığını sorar. O sırada Eski Camii imamı Rakım Efendi de oradadır. Hâlbuki beni şikâyet edenlerden birisi de odur. Yaşar Hoca, Vali'ye: 'Efendim, der, onu benden evvel İmam Efendi tanır. Onun nasıl fazilet abidesi bir genç olduğunu size o anlatsın.' İmam da bu emri vaki karşısında ne yapacağını, ne diyeceğini bilemez. Mecburen müspet şeyler söyler. Bu da Vali'ye tesir eder. Zaten Vali de yumuşak bir insandı.

Yaşar Hoca benim Vali'ye şikâyet edilmem mevzuunda bana şunu da demişti: 'Bir insan böyle kirli bir paçavrayı eline alır, yıkayayım az temizleyeyim diye uğraşırken aynı zamanda az tiksinti de duyar, o güzel sözler ağzından çıkarken kalbinden çıkmadığı da belliydi böyle, ileniyor gibi sizi sena etti.' demişti. Hiç unutmam. Bu da Hoca'nın zekâsıydı."

Hocaefendi'yi Askere Uğurlarken

İki dost arasındaki bu samimiyet Fethullah Gülen Hocaefendi'nin askere uğurlanma merasiminde de gözlerden kaçmaz. Edirne'ye ilk gidişinde iki seneden fazla kalan Fethullah Gülen

Hocaefendi 1961 yılının Kasım ayında askerlik vazifesi geldiği için Edirne'den ayrıldı. 10 Kasım 1961'de Ankara Mamak'ta Muhabere Okuluna teslim oldu. Hocaefendi'yi askere uğurlayanlardan biri de Tunagür Hocaefendi'dir ve onun askere gidişi hakkında şunları söyler:

"1961 senesinin sonuna doğru Hocaefendi'yi Edirne'den askere gönderdik. Askere gidişi bir merasimle oldu. Bütün arkadaşlar, cemaatin ileri gelenleri, Hoca'nın sevenleri filan hepsi Karaağaç Tren İstasyonu'na kadar gittik ve Hocaefendi'yi Ankara'ya uğurladık. Sonra Hocaefendi, İskenderun'da 'asker hoca' olarak meşhur oldu. Ondan sonra temasımızı kesmedik, mektuplaştık."

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin 1961 yılında askere giderken trene bindiği Karaağaç tren istasyonu

Hocaefendi trene bindikten sonra ağlamaklı olarak "Artık Fethullah hocam gitti. Biz de faytonlara binmeyelim, yürüyerek gidelim Edirne'ye." diyerek ayrılıktan duyduğu hüznü ortaya koyar. Tunagür Hocaefendi'nin bu hüznü Fethullah Gülen Hocaefendi'nin de dikkatinden kaçmamıştır. O anı hatıralarında şöyle anlatır: "Yaşar Hocaefendi de beni uğurlamak için gelmişti. Bu da ender-i nadirattan bir şeydi yani. Genç bir imamdım. Bazı kimseler beni teşyie gelmişlerdi. Fakat o da gelmişti. Gece tren istasyonunda beni

bindirinceye kadar beklemişlerdi. Bir yere oturup duygulanmıştı. Coşkun bir hisle uğurlamıştı. Zaten hisli ve ince ruhlu bir insandı. Dolayısıyla bu alakasını ondan sonra da hiç kesmedi."

Asılsız İhbarlar

İslâmî hizmetlerden rahatsız olan insanlar, burada da Tunagür Hocaefendi hakkında olur olmadık iftiralarla dolu ihbarlarda bulunmaya başlarlar. Bunlardan biri Tunagür Hocaefendi'nin şapka giyme kanununa muhalefet ettiği, bunun aleyhinde konuştuğu yönündedir. Oysaki Tunagür Hocaefendi'nin herhangi bir siyasi maksadı ve mülahazası olmadığı gibi bu tür meseleleri şahsileştirecek, bu meseleleri dillendirmekten medet umacak bir yapıda da değildir. Bu konudaki şikâyet üzerine yaptığı şu değerlendirmeler, onun siyasi herhangi bir dava peşinde olmadığını, esas maksadının İslâm'a hizmet olduğunu göstermektedir:

"Benim hakkımda 'şapka giymiyor' diye bir şayia çıkardılar. Yahu kardeşim ben hayatımda şapka giymemişim, şapkaya da karşı falan değilim, giyen giyer. Sen bana illa da beyaz elbise giyeceksin diye dayatırsan ben giymem yani. Belki bana yakışmaz, alışmamışımdır, hoşuma gitmez. İnsan kendisine nasıl yakışırsa öyle giyinir. Şapka da zaten giymiyorum. Ama Vali'ye nasıl şikâyet edecekler? Şablon hazır, 'Efendim şapka giymiyor, şapkanın aleyhinde sözler sarf ediyor, Atatürk'ün aleyhinde konuşuyor.' diye şikâyet ediyorlar. 'Peki dedim, eğer iş şapkaysa ben hemen şimdi gider bir şapka alırım.' dedim.

Gittim bir şapka aldım Rakım Efendi'den. Kendisi şapka satıyordu çünkü. Artık elimde şapka var. Dairede ve resmi yerlerde elimde tutuyorum, yoksa normalde yine başı açık geziyorum. Mesela Cumhuriyet bayramı gibi bir resmi tören olacağı zaman şapkayı elime alıyordum. Başıma koyduğum falan yok. Zaten alışmamışım, bunun şapkanın aleyhinde olmakla bir alakası yok.

Babamdan, dedemden, hocamdan ben şapkayla ilgili bir şey duymamışım. İlla da şapka giyilecek bir mevkide olmamışım."

Gurbetçilere İlmî ve Dinî Hizmet

Edirne'de bulunduğu yıllarda bir yandan Hak ve hakikatin insanlara duyurulması yönünde gayret sarf ederken bir yandan da ilimle meşgul olur. Bu çerçevede o dönemde İslâm dünyasında büyük yankılar uyandıran, çevrildiğinde Türk aydınları üzerinde büyük etkiler bırakan Seyyid Kutub'un *İslâm'da Sosyal Adalet* adlı kitabını Türkçeye çevirir.

"Selimiye Camii artık doluyordu. O yıllarda Türkiye'den Almanya'ya işçi göçü vardı. Otobüsle veya trenle giderken durak yeri Edirne idi. Hududtan önceki en son dinlenme yeri yani. Ben bunu düşünerek Hasan Basri Çantay'ın oğlu Mürşit Çantay'a telefon ettim. Dedim ki 'Burada böyle bir durum var, sen bana bin takım tefsir gönder.' Hayretle 'Ne!' dedi. 'Bin takım dedim duymadın mı?' Her biri üç cilt olan Kur'ân meali ve tefsirinden Avrupa'ya giden gurbetçilerimize vermek istiyordum. Mürşit Çantay 'Hocam yüzer yüzer göndersem olmaz mı?' dedi. Olur dedim hemen gönder. Selimiye'de kütüphane veya sedir gibi bir şey yaptık. Gelen kitapları oraya koyduk.

Hasan Basri Çantay'ın tefsir ve meal kitabıyla beraber benim tercüme ettiğim kitabı Avrupa'ya giderken Selimiye'ye uğrayan işçilere oralarda Kur'ân'dan ve ilmihâlden uzak kalmasınlar diye veriyorduk. İyi bir şeydi yani. Mübalağa etmiyorum, iki bin, üç bin civarında kitap takımı gönderdik Almanya'ya."

Onu Edirne'de Tanıyanların Dilinden Tunagür Hocaefendi

İzmir Kestanepazarı dönemine geçmeden önce Edirne'de Tunagür Hocaefendi'yi yakından tanıyan ve onunla birlikte olan birkaç önemli kişinin görüşlerine burada yer vermek gerekir.

Hüseyin Top[13]

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin anne tarafından akrabası ve aslen Erzurumludur. Edirneliler Hüseyin Top Hocaefendi'yi 1950 yılında askerlik dolayısıyla geldiği Edirne'den Erzurum'a geri göndermezler. Edirne'de eşraftan bir zatın kızıyla evlendirilen Hüseyin Top Edirne'de imamlık, vaizlik ve müftü vekilliği yapmıştır. 1959 yılında Fethullah Gülen Hocaefendi ilk defa Edirne'ye gittiğinde onu Hüseyin Top karşılamış ve müzahir olmuştur. Burada Hüseyin Top Hocaefendi'nin ağzından Yaşar Tunagür'ün 1960 yılında Edirne'ye gelişini ve orada yaptığı bazı icraatları okuyalım.

"27 Mayıs 1960 ihtilalinin arkasından Yaşar Tunagür Hocam Edirne'ye müftü olarak geldi. Balıkesir'de müftü iken ihtilal oluyor ve hemen tayinini çıkarıp Edirne'ye sürgün olarak gönderiyorlar. Ben de o sırada müftülüğe vekâlet ediyordum.

Yaşar Tunagür Hocamız Edirne'ye gelince biz ona sarıldık, etrafında yer aldık. Gelir gelmez şöyle etrafı bir kolaçan etti, daireyi bir gözden geçirdi. Etraf dağınık ve metruk vaziyetteydi. Cennetmekân Sultan Abdülhamit zamanından kalma koltuklar vesaire… Müftülüğün odacısına 'Burada ne kadar eski eşya varsa hepsini bahçenin bir kenarına atacaksın.' diye emir vermiş. Bir iki ay geçince bizi tanımaya başladı. Bu arada camileri de dolaşıyordu. Bir gün Üçşerefeli Cami'ye gidiyor. Fethullah Hocaefendi yine her zaman yaptığı gibi namazdan sonra bir sayfa Kur'ân okuyup, meal ve tefsirini yapıyor. Yaşar Hoca bu genç hocayı habersizce dinliyor. Sohbetine ve ilmine hayran kalıyor.

Yine bir gün müftümüz Yaşar Hocaefendi, odacıyı göndererek Fethullah Hocaefendi ile ikimizi müftülüğe çağırdı. Diyanet'ten müftülüklere bir yazı gelmiş. İki tane âyet-i kerime hakkında bir rapor hâlinde yorum ve görüş isteniyormuş. O zaman Diyanet'te

---

13 1931 yılında Erzurum'un Sığırlı köyünde doğdu. Küçük yaşta hafız oldu. 1950 yılında asker olarak geldiği Edirne'de kaldı. Uzun yıllar Edirne müftü vekilliği ve vaiz olarak görev yaptı. 16 Nisan 2008'de vefat etti.

Müşavere Kurulu vardı, şimdi Din İşleri Yüksek Kurulu diyorlar. Bu Müşavere veya Fetva Kurulu istiyor raporu. Biz Hocaefendi ile müftülüğün kapısında buluştuk. Müftünün neden çağırdığını çok merak ettik, biraz da heyecanlandık tabii. Girdik içeri, selam verdik oturduk. Güler yüzle karşıladı bizi, 'hoş geldiniz' dedi. Çok temiz giyimli, vakur ve cesur bir müftü idi.

Bizi içeriye aldı ve Bakara Sûresi 72 ve 73. ayetlerini okudu. Sonra da 'Bu âyetlerden ne anladıysanız, ne duyduysanız, görüş ve bilgilerinizi bir rapor hâlinde bana yazın gelin. Diyanet İşleri Başkanlığına göndereceğiz." dedi. Yaşar Hoca yeni geldiğinden müftülükte işleri yoluna koymaya çalışıyordu, çok meşgul olduğundan bu vazifeyi bize vermişti.

Biraz oturup konuştuktan sonra müftünün yanından çıktık. Kapının önüne inince ben Hocaefendi'ye 'Fethullah Efendi, ben bu işe karışmayacağım, sen araştır, yaz, topla, ne yaparsan yap. Sonra gider beraber veririz.' dedim. O da bana 'Hafız Ağabey, fikir fikirden, el elden üstündür, gel beraber çalışalım.' dedi. Ben yine 'Sen yaparsın, çalışırsın.' dedim. Benden bir tefsir istedi, verdim o tefsirleri. İki veya üç gün geçmedi. Evimize de gelip gidiyordu. 'Hafız ağabey, ben bir şeyler hazırladım, gel beraber gidip verelim.' dedi. 5–6 sayfa güzel bir yazı hazırlamış. Önce bana okudu. Çok güzel dedim. Ben bunları nereden düşünüp çıkaracağım. Orijinal tespitler yapmış.

Müftülüğe beraberce gittik. Bize vermiş olduğu âyetlerle ilgili düşüncelerimizi bir rapor hâlinde Yaşar Tunagür Hoca'ya okuduk. Çok memnun oldu. 'Bunu gidin bir de daktiloda yazılmış hâlini getirin.' dedi. Neyse yazıyı tamamlayıp getirdik. Diyanet'e hitaben raporun ön sayfasına 'Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Edirne Müftülüğünden iki ayetle ilgili istenilen rapor ekte sunulmuştur.' diye bir yazı ilave ettirdi ve yazıyı Ankara'ya gönderdi. O zaman 53 vilayet vardı. Diyanet bütün illerden gelen raporları inceliyor ve puan veriyor. Bir süre sonra Edirne

Müftülüğüne bir takdirname geldi. Hocaefendi'nin genç yaşta hazırlamış olduğu o rapor büyük takdir toplamıştı.

Hocaefendi'yi 1961 yılı Kasım ayında askere uğurlarken yanımızda müftü Yaşar Tunagür Hoca da vardı. Dualarla Karaağaç'tan trene bindirdik. Karaağaç ile Edirne arasında 5–6 kilometre kadar bir mesafe var. Hocaefendi'yi askere uğurlayınca bizi bir hüzün sardı. Yaşar Tunagür Hoca "Fethullah Hocaefendi'yi böyle askere yollayınca artık vasıtaya falan binmek yok, yaya olarak dönelim Edirne'ye" dedi. O gün güzel bir hava vardı. Hep beraber Hocaefendi ile geçen günlerimize ait hatıralarımızı anlata anlata Edirne'ye geldik. Hocaefendi'yi uğurlamaya giden kırk kişi kadar vardık. Talebeler, esnaf, kabzımal, müftülük personeli, diğer yandan İsmail Gönülalan, Yüksel Bey, Raif Bey, Bakkal Hamdi Esenkal, Mustafa Bey ve daha ismini sayamadığım nice insanlar vardı."

İsmail Gönülalan Naklediyor

"Ben Edirne'de inşaat teknisyeni olarak Devlet Su İşleri'nde çalışıyordum. İstanbul Teknikerlik okulunu bitirmiş Edirne'ye yeni gelmiştim. Birgün Cuma namazı için Selimiye Camii'ne gittim. Cemaat çok azdı. Başka birgün Eski Cami'ye gittim, cemaat yine azdı. Bilahare Yaşar Tunagür Hocam Edirne'ye gelince vaazları duyulmaya başladı. Herkes Yaşar Tunagür'ün vaazlarından bahsediyordu. Tabii bu vaazlar Devlet Su İşleri'nde de duyuldu. Dairede hiç böyle camiyle alakası olmayan arkadaşlar da Yaşar Tunagür Hoca'nın vaazları sebebiyle camiye gitmeye başladılar. Biz de onun müdavimlerindendik.

Yaşar Hocamın buraya gelmesi çok rahmet oldu. O gelince Fethullah Gülen Hocaefendi rahat etti burada. Valiye rahat gider gelirdi. Hocaefendi hakkında yapılan bazı şikâyetleri Yaşar Hocam Vali'ye izah eder ve sahip çıkardı. Vali de ona itibar eder kırmazdı.

Eskiden İstanbul'dan gelen Avrupa treni Karaağaç'tan geçerdi. Tek tren yolu oydu. Sonradan şehir içine getirildi. Karaağaç tren istasyonunda Fethullah Gülen Hocaefendi'yi yolcu ederken yanımızda Yaşar Tunagür Hocamla birlikte epeyce insan vardı. Kasım ayında bir sonbahar akşamıydı. Yatsıdan sonra yola koyulduk. Hemen hemen bir saatten fazla sohbet ede ede, ilahilerle, dualarla yürüyerek geldik Edirne'ye. Yaşar Hocam, Fethullah Hocaefendi'yi çok severdi. Hocaefendi askerdeyken 1963 yılında Yaşar Tunagür Hocam da Edirne'den İzmir'e gitti.[14]

Hocaefendi askere gittikten sonra kendisiyle birkaç defa mektuplaşmamız olmuştu. Ben evlendiğimde Selimiye yakınlarında bir evde oturuyordum. Ekseriyetle vakit namazlarında Selimiye Camii'ne giderdim. Yaşar Tunagür hocam da mesainin dışında hep Selimiye'de bulunuyordu.

Hocaefendi'nin İskenderun'dan gönderdiği bir mektubunda hasta olduğundan bahsediyordu. Ben de gittim Yaşar Hocama anlattım. 'Hocam, Fethullah Hocaefendi askerde hastaymış.' dedim. Durdu durdu ve arkasına yaslanarak başını salladı, biraz sustu… 'Yazıklar olsun, Üçşerefeli Cami'nin penceresinde bir evliya yattı fakat kimsenin ruhu duymadı.' dedi. Böyle deyince ben o anda ne olduğumu bilemedim, titredim, öyle donakaldım. Demek Yaşar Hocam onun durumunu keşfetmiş. Nasıl bir insan olduğunu anlamıştı. Hakikaten biz anlayamamışız, o yüzden irkildim.

Yaşar Hocamı çok severdim. Evlerine gider gelirdik ailece. O da bize gelirdi. Hatta evlendiğimde nikâhımızı o kıymıştı.

---

14 Fethullah Gülen Hocaefendi askere giderkenki anı şöyle anlatıyor: Karacağaç'tan trene bindim. Geçirmeye gelenler arasında, Yaşar Hoca, Salim Arıcı, Hüseyin Top, İsmail Gönülalan ve diğer bazı dostlar vardı. Salim Arıcı, Üçşerefeli'nin baş imamıydı. Bana bir çıkın hazırlatıp vermişti. İçinde peksimet gibi şeyler vardı. O mendili senelerce sakladım. Edirne'ye çok alışmıştım. Erzurum'dan ayrılırken nasıl hicran, burkuntu hissettimse Edirne'den ayrılırken de aynı burkuntuyu hissettim.

Nadi Ersoy

Selimiye Camii'nde 1966 yılından 2001 yılına kadar 35 yıl müezzinlik yapan Nadi Ersoy, Yaşar Tunagür hocayı şöyle anlatıyor:

"1962-63'lerde İstanbul'da talebeydim. O günlerde izne gelmiştim. Selimiye'de bir cuma namazına gittim. Aman ya Rabbi! Yaşar Tunagür Hoca Selimiye'yi doldurmuş. O yıllarda Selimiye'yi doldurmak öyle kolay iş değildi. Yaşar Hoca'nın mikrofonda bir sesi vardı ki caminin dış bahçelerinden bile rahat dinleniyordu. O günlerde Yaşar Hoca'yı dinliyorduk hep. Yani cumanın haricinde bile konuşurdu. Cemaat öğlen vaktine yarım saat kala Selimiye'ye dolardı. Yaşar Hocamın vaazlarını dinlemeye millet çok erken geliyordu. Cemaatte bir ağır başlılık vardı. Paldır küldür hareket eden yoktu. Abdest alanlar hemen camiye giriyorlardı, dışarıda muhabbet eden, boş konuşan falan yok. İçeriye girme hazzıyla sessiz ve edepli bir şekilde gelirdi millet. Yaşar Hoca'nın manevî bir atmosferi oluşmuştu Selimiye'de."

Yüksel Kimukin

Yüksel Kimukin, İstanbul Teknikerlik Okulu mezunu olarak Edirne'de Devlet Su İşleri'nde Fen memuruydu. 1961'de askerden döndükten sonra Selimiye'de vaaz vermekte olan gür sesli bir vaizin sesi dikkatini çekti. Konuşan Yaşar Tunagür Hocaefendi idi. Onun sayesinde camiye alışan Yüksel Kimukin, şöyle anlatıyor:

"Yaşar Hoca'yı ilk gördüğüm zaman 1961 yaz sonlarıydı. Selimiye Camii o zaman çalıştığım yere biraz uzaktı ama cumaları onun vaazına gidiyorduk. Bir süre sonra müftülük binasına giderek kendisiyle tanıştım. Orada çayını içer sohbetini dinlerdik. Onun hitabeti hepimizin hoşuna gidiyordu. Çok cevval birisiydi. Konuşmaları etkileyiciydi. Yaşar Hoca'nın ilk başta ismini bilmeyenler ona "kara sakallı hoca" diyorlardı. Onun va-

azını duyan herkes gidiyordu. Selimiye böyle dalga dalga dolar boşalırdı. Cemaat zamanla çoğaldı ve günden güne namaza başlayanlar arttı."

Ahmet Tatlıses Naklediyor (Selimiye Camii Müezzini)

Yaşar Hoca'nın çok güzel ve çok tesirli konuşmaları vardı. Etraftan bütün köylüler onu dinlemeye gelirdi. Tesirli ve içten konuşmaları neticesinde Cuma kılmayan kimseler bile Cuma namazına gidip onu dinlemeye başladılar. Namaz kılmayan çok insanın onun zamanında namaza başladığını duydum.

Hüseyin Akıncı Topal Naklediyor (Emekli İmam)

Eskiden müftülük, Vakıflar binasının içindeymiş. Müftülüğü oradan çıkarmışlar ve Özel İdare'de bir oda vermişler. Düşünebiliyor musunuz, bir odada bir müftü var. Ne memuru var ne şefi var ne sekreteri var ne de müftü muavini var. Kimseler yok, sadece bir çaycı-odacı gibi bir insan var o kadar. Yaşar Hoca işte bu odada göreve başladı. Bu kadar imkânsızlığa rağmen Yaşar Hoca kendini Edirne'ye kabul ettirmişti.

Süleyman Kurtulan

Fethullah Gülen Hocaefendi'yi 1962–1963 yıllarında İskenderun'da askerlik vazifesini yaparken İskenderun Merkez Camii'nde verdiği vaazlardan dolayı tanıyan ve 40 yıldır lokantacılık yaptıktan sonra emekli olan Süleyman Kurtulan Yaşar Tunagür Hoca ile tanışıklığını şöyle anlatıyor: "Biz 1962 yılında altı kişi kadar vapurla hacca gittik. Vapurda o zaman Edirne Müftüsü olan Yaşar Tunagür Hoca ile tanıştık. Hacca gidip geldikten sonra biz Yaşar Hoca'yı ziyaret için Edirne'ye gittik. Edirne'de Yaşar Hoca, bize büyük bir heyecanla Fethullah Gülen Hocaefendi'den bahsetti. Orada Üçşerefeli Camii penceresinde kaldığı yerleri gösterdi."

Abdülhamit Oruç

Kırklareli Hızır Bey Camii'nde uzun yıllar imam ve vaizlik görevinden sonra emekli olan Abdülhamit Oruç, Yaşar Tunagür hakkında kısaca şöyle diyor: "Edirne'de çok dirayetli, hatip ve bilgili bir müftü vardı. Adı Yaşar Tunagür. Bütün Trakya'da onu duyanlar vaazlarını dinlemek için Edirne'ye gidiyorlardı. Yaşar Hoca, Fethullah Gülen Hocaefendi'yi yakından tanıyıp bildiğinden onu çok seviyormuş. Fethullah Gülen Hocaefendi askerdeyken bu müftü efendi 1963 yılında İzmir'e tayin edildi."

Muhip Çamlıöz

Edirne'de önceleri çiftçilik daha sonra esnaflık yapan Muhip Çamlıöz 1959 yılından itibaren Fethullah Gülen Hocaefendi ve Yaşar Tunagür'ün vaazlarını dinlemiş ve onlarla yakından tanışmış. O günleri şöyle anlatıyor:

"Fethullah Gülen Hocaefendi Üçşerefeli Cami'de imamlık yaparken Yaşar Tunagür müftü idi. Kendisi çok yaman bir adamdı ve Hocaefendi'yi de çok severdi. Hutbeye elinde kılıçla çıkardı, Hz. Ömer'i de anmadan hutbeden inmezdi."

İlhan Ergül

1945 yılında Edirne'nin Uzunköprü ilçesinde dünyaya gelen İlhan Ergül 1965 yılında Edirne Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. Uzun yıllar öğretmenlik yaptıktan sonra 1995 yılında emekli olan İlhan Bey, 1962 yılında Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi ve akabinde de 1964 yılında Fethullah Gülen Hocaefendi ile tanıştı. Darü'l-Hadis Camii'nde ve Hocaefendi'nin kaldığı evde sohbetlerini dinlemiş. Mesleğine düşkün ve titiz bir ilkokul öğretmeni olan İlhan Ergül Bey, Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi şöyle anlatıyor:

"Ben Fethullah Gülen Hocaefendi'yle tanışmadan önce Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi tanıyordum. Öğretmen okuluna geldiğimiz sene birinci sınıftayken tanımıştım onu. 1963 yılı başında da İzmir'e tayinle gitti. Kendisinin bir vaazıyla ilgili küçük bir hatıram vardır. Onu aktarmadan geçemeyeceğim:

Selimiye'ye ara sıra geldiğim olmuştur. Selimiye'nin cuma günleri dolduğunu hiç görmedim. Birkaç saf insan gelirdi. Hele yatsı namazlarına gittiğinizde üç-beş kişi ile saf tutulurdu. Sabah namazına gitseniz ancak bir veya iki kişi ile namaz kılmış olurdunuz. Vaziyet böyleydi, cemaat yok denecek kadar azdı.

Yaşar Hocaefendi Edirne'ye geldikten sonra camiler yavaş yavaş kıpırdamaya başlamıştı. Çok tesirli konuşuyordu. Cuma günleri birkaç safı geçmeyen Selimiye Camii tıklım tıklım dolmaya başladı. Caminin içiyle beraber mahfil dediğimiz üst kısmı ve avlusuna kadar insan doluydu.

Öğretmen Okulu'nda okurken birkaç arkadaşla yine Selimiye Camii'ne cumaya gitmiştik. Yaşar Hocaefendi vaaz veriyordu. Vaazını dikkatle dinliyoruz biz. O vaazında Mevlana Celaleddin-i Rumi'den şöyle bir misal verdi.

Bir boyacı varmış. Bu boyacının evi ve iş atölyesi ormanın kenarındaymış. Bahçede de çeşitli boya küpleri varmış. Tilkinin biri avcıdan kaçayım derken o bahçeye atlıyor. Korkuyla bahçede gezinirken o boya küplerinden birinin içine giriyor. Telaşla çıkar çıkmaz başka bir küpe atlıyor. Böyle arka arkaya üç dört tane küpün içine bata çıka ıslanıyor. Çıkınca güneşlik bir yere gidiyor ve kurulanıyor. Kurulanmış ama tilkinin postu rengârenk pırıl pırıl çok güzel bir hâl almış.

Ormandaki hayvanlar böyle çok renkli bir tilkiyi görünce "olsa olsa bizim padişahımız ve kralımız budur" demişler. Gitmişler, aslanın evine yakın bir yere ona bir konak yapmışlar. "Sen artık bundan sonra oraya buraya avlanmaya gitmeyeceksin. Bizim reisimiz sensin, biz seni kral olarak seçtik. Bundan sonra bi-

ze başkanlık edeceksin" demişler. Tilki bu işe bir anlam verememiş ama "iyi öyle olsun bakalım" diyerek kabul etmiş. Bunu gören aslan işi sakince takip etmeye başlamış. Dönen dolapları bir türlü içine sindiremememiş. "Bu tilki hiç öyle liderlik edecek güçte değil ama bakalım bu işin içinden ne çıkacak" diye kendi kendine söyleniyormuş.

Ormanın hayvanları her gün tilkiye yiyecek getiriyorlarmış. Huylu huyundan vazgeçecek değil ya. Tilki bu durumdan çok sıkılmaya başlamış. Bu sefer de kendim çıkıp şöyle güzel bir avlanayım demiş. Tam ormanda dolaşırken birden yağmur yağmaya başlamış. Yağmurun etkisiyle tilkinin üzerindeki o rengârenk boyalar süzülüp gitmiş. Tabii ki tilki, üzerindeki güzelim renklerden ötürü kendisine hürmet edildiğini bilmemektedir. Avlandıktan sonra makamına gidip oturuyor. Biraz sonra da aslan gelmiş. Bir bakmış ki normal bir tilki orada duruyor. Hemen "ben biliyordum senin bir tilki olduğunu ama renklerin bizi yanıltmıştı" diyerek okkalı bir pençe atarak tilkiyi yere serip öldürüyor.

Evet, Yaşar Hoca bu kıssadan sonra şöyle devam etti: "Ey Müslüman Kardeşler! Allah'ın boyasına boyanın, sahte boyalarla, sahte görünümlerde bulunursanız günün birinde bu hâl değişik vesilelerle üzerinizden gider ve aslî hüviyetiniz ortaya çıkar. Onun için kendinizi aldatmayın. Gerçek boya olan Allah'ın boyasıyla boyanın, O'nun istediği şekilde insan olun." diyordu. Bunu hayatım boyunca hiç unutamıyorum.

İZMİR KESTANEPAZARI DÖNEMİ

Edirne'de çok sevilmesine rağmen, Tunagür Hocaefendi'ye başka bir yerden ısrarla davet gelmektedir. 1946-47 yıllarında askerlik yaptığı dönemde tohumlarını attığı İzmir Kestanepazarı'ndaki yurttan Ali Rıza Güven ısrarla arayarak kendisini aralarında görmek istediğini iletmektedir. Tunagür Hocaefendi, Kestanepazarı'nda güzel hizmetlere vesile olabileceği düşüncesiyle müftülüğü bırakır ve bölge vaizi olarak İzmir'e tayin edilir.

"Edirne'de 1963'e kadar çok güzel üç sene geçirdik. Henüz ben orada bir yıllıkken Fethullah Efendi askere gitti. Ondan sonra 1962 yılının sonlarında ısrarla beni İzmir Kestanepazarı'na istediler. Edirne'de toplam üç yıl kaldım. Neticede Fethullah Hocaefendi askerdeyken ben 1963 yılında İzmir Kestanepazarı'na gittim."

Askerlik döneminden alışkın olduğu İzmir'de Kestanepazarı yurdunda idareci olarak görev yapan Tunagür Hocaefendi, İslâmî hizmetler adına bazı şeylerin daha önceden başladığı burada yeni bazı faaliyetlerle güzel işlere vesile olunabileceğini planlamaktadır. Nitekim geldiğinden kısa bir müddet sonra bu faaliyetlerini uygulamaya koyar. Onun Kestanepazarı ile ilgili ilk intibaları ve o dönemdeki yurt hakkında verdiği bilgiler şu şekildedir:

"Edirne'den kalktık İzmir'e gittik. Celal Yıldırım adında çok âlim, fazıl bir müftü vardı İzmir'de. Şark ekolünden gelme, zeki, çok iyi bir hocaefendiydi. İzmir'e gidince ilk vaazımı Hisar Camii'nde verdim. Kalabalık bir cemaat vardı. Ardından Kestanepazarı'na geldim ve oranın müdürü oldum."

Kestanepazarı'nda uygulanan eğitim ve terbiye ile gençler daha ortaokula başlamadan İslâmî ilimler adına ciddi bir sevi-

yeye gelmekte, ardından imam hatip okuluna gönderilmektedir. Tunagür Hocaefendi'nin yurt programı hakkında verdiği şu bilgiler, bu yurdun hayırlı hizmetlere zemin hazırlamasının bir yanını ortaya koymaktadır:

Kestanepazarı Camii ve Kur'ân Kursu

"Kursta 300–400 kadar yatılı talebeyi yedirip içiren, yatırıp kaldıran derneğin başındaydım, müdürdüm. Kendime göre bir plan program yaptım, derslere de giriyordum. Bütün işimiz oradaki talebelerin eğitimi idi. Bu talebeler içinde bildiğim kadarıyla kırkın üzerinde profesör ve doçent yetişti o dönemden.

İdare Heyeti Başkanı da Ali Rıza Güven idi. Dernek başkanıydı. Oranın tedviri, disiplini de bana aitti. İdare heyetinde İsmail Türe ve İzmir'in eşrafından insanlar vardı. Fakat *Ali Rıza Güven*[15] oranın adeta direği idi. Orayı çok ciddi idare ediyordu ve bu işe âşık bir insandı. Talebe yetiştirmek, talebeye faydalı olmak, talebeye hizmet etmek ve talebeye hizmet eden her türlü gayretin önünde olmak istiyordu. Bu, onun hasletiydi. Onun çok büyük hizmetleri oldu.

15 Ali Rıza Güven, Yaşar Tunagür'ün vefatından 58 gün sonra 28 Haziran 2006'da İzmir'de vefat etti.

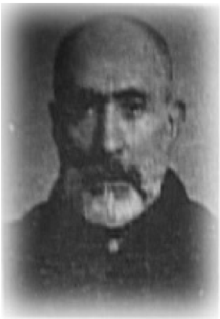
Ali Rıza Güven

"İzmir'de biz şunu yapıyorduk. İmam hatip okuluna gitmeyi düşünen, ilkokulu yeni bitirmiş talebeyi iki sene okula göndermiyorduk. Bunu bir prensip kararı olarak daha evvelden almıştık. Kestanepazarı'na gelen bir talebe önce Kur'ân'ı güzelce öğreniyor, ondan sonra yatkın ise hafızlığa başlıyor. Bunun yanı sıra iki sene içinde Arapça olarak sarf, nahiv, usul-ü fıkıh okutuyorduk. Tatbikata dayalı hadis, tefsir, fıkıh ve diğer dinî bilgileri de en doğru biçimde pratik olarak öğretiyorduk. Yani bir talebe iki, iki buçuk senede Arapça metinleri anlayabilecek dereceye geliyordu. Ondan sonra imam hatip okuluna gönderiyorduk. Böylece bizde yetişip giden çocuklar yedi senelik imam hatip okulunu neredeyse bir nefeste bitiriyorlardı. Bütün bilgileri kuvvetli oluyordu ve sınıfları pekiyi derece ile geçiyorlardı. Hatta öyle müşahede ettiğimiz bazı hâdiseler var ki İlahiyat Fakültesi'ni bitirmiş, imam hatip okuluna öğretmen olarak tayinle gelen hocalardan daha üst bilgiye sahipti bizim çocuklarımız. Aynı zamanda, okula gidip gelirken de kursta ders okumaya devam ediyorlardı."

Kestanepazarı'ndaki Değerli Hocalar

Yaşar Tunagür Hocaefendi Kestanepazarı'nda ders veren önemli hocaları da anmadan geçemez:

"Kestanepazarı'nda ders veren çok değerli hocalar ve önemli zatlar vardı. Bunların içinde Salih Tanrıbuyruğu, Simavlı Hacı Ali Tosun Efendi vardı. Simavlı Hacı Ali Tosun, Ezher mezunu önemli bir âlimdi. Arap dili ve edebiyatını tabiatıyla gayet iyi biliyordu. Metinleri çok iyi anlar ve çok güzel Arapça konuşurdu. Uzun yıllar Kahire'de kalmış, İzmir için büyük bir kıymet ve şans idi.

Merkez Vaizi Hacı
Salih Tanrıbuyruğu

Merkez Vaizi
H. Ali Tosun

Müftü Vekili
Hüseyin Kaleli

Türkçe Öğretmeni
Samim Şener

Öğretmen
Suat Bülbül

İngilizce Öğretmeni
Cahit İnsel

Aynı zamanda eskiden Arapça okumuş, icazet almış, belli bir seviyeye gelmiş on, on beş kadar hocayı ben davet ettim, odamda topladım. Ali Tosun Efendi'den Maani ve Usul-u Fıkıh dersi verdirdim onlara. İlahiyat Fakültesi seviyesindeydi bu dersler. Biz de memnun olduk, eski okuduklarımızı tekrar ediyorduk. Çok verimli idi. Çünkü Simavlı Ali Efendi bizlerin çok üstünde değerli bir insan ve bir âlimdi.

Hocaların etrafında toplanan, onların ders ve sohbetlerini dinleyen esnaf kesiminden de çok değerli insanlar vardı. Bu insanlar kendilerini insan yetiştirme ve eğitime adamışlardı. Bunlardan bir tanesi Hacı Bekir Amca'dır. Çok değerli bir insandı.

Kestanepazarı Camii'nin imamı İbrahim Kılınç Efendi vardı. Âdeta nurdan bir adamdı. Son derece edepli, şefkat sahibi, hayırhah ve mütevazıydı. Aksekili idi kendisi, bizleri çok sever, biz de onu çok severdik. Ali Rıza Bey'in de yakını olurdu."

Yaşar Tunagür Kestanepazarı Camii'nde vaaz ederken (1964)

Gurbet Dergisine Destek

Kestanepazarı'nda kalıp İmam Hatip Lisesi'nde okuyan İhsan Emci, Osman Eskicioğlu, Abdullah Aymaz ve Fehmi Koru gibi talebeler kendi dar imkânları ölçüsünde bazen ayda bir, bazen de üç ayda bir "Gurbet" adında bir dergi çıkarmaktadırlar. İlk sayısı 15 Mart 1965'te çıkan dergide Yaşar Tunagür Hocaefendi de "Niçin İmam Hatip Okulları" başlıklı bir yazı yazar. Daha sonra 2. sayısında "İslâm'da Sosyal Adalet" ve 7. sayısında da "Bir Kitâbe Üzerine" başlıklı yazıları yayımlanır. Tunagür Hocaefendi ayrıca vaazlarında da bu dergiden bahsederek derginin satılmasını sağlar. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin de yazılarının çıktığı bu derginin yayın hayatına 1967 yılında son verilir. Henüz o sırada bir imam hatip talebesi olan Abdullah Aymaz, Gurbet dergisi hakkında şunları kaydeder:

"Kestanepazarı'na 1960 yılında okumak için geldim. 1964 yılında dört senelik İmam Hatip orta kısmını bitirmiştim. 1965'te artık lise birinci sınıftaydık. İzmir'de İmam-Hatip Mezunları Derneği vardı. Daha önceki idareciler "Özlem" isimli bir dergi çıkarıyorlardı. Onu Abdullah Özbey, Mehmet Sofuoğlu ve arkadaşları neşrediyordu. Onlar hem Kütahyalı hemşehrilerimdi hem de bizim büyüklerimizdi. Onlar mezun olup Ankara İla-

hiyat Fakültesi'ne gittiler. O zaman henüz İzmir'de ne Yüksek İslâm Enstitüsü ne de İlahiyat Fakültesi mevcut değildi.

Yeni bir seçim yapıldı. İhsan Emci'nin başkanlığında Osman Eskicioğlu, Fehmi Koru, Mehmet Binici ve diğer arkadaşlarla bu derneğin idaresini üstlendik. Derneğin başına seçilen İhsan Emci bizleri (Fehmi Koru, Mehmet Binici, Abdurrahim Tural ve İbrahim Çelik) çevresine topladı ve birlikte "Özlem" yerine "Gurbet" isimli bir dergi çıkarmaya başladık.

Gurbet dergisi önce 800 ile başladı, zamanla 3 bin, daha sonra 5 bine kadar yükseldi. Dergiyi kapattığımızda satış adedi beş bine ulaşmıştı. Bu satışa tesir eden en büyük unsur Yaşar Tunagür Hoca'nın vaazlarında bu dergiyi tanıtması oluyordu. O, cuma günleri cemaate dergimizi tavsiye ediyor, biz de "Hocamızın tavsiye ettiği dergi" deyip cumadan sonra satış yapıyorduk. Her ay seyreden tırmanış bizi son derece sevindiriyordu.

Yaşar Tunagür Hocamızdan da yazılar alıyorduk. Birgün onun Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına tayin olduğunu duyduk, üzüldük. Onu hem seviyorduk hem de "dergimiz ne olacak" diye düşünüyorduk. O gün dergi kadrosu olarak hep bunu düşünüyor ve cidden üzülüyorduk. Çünkü bize destek veriyordu. Arkadaşlara "Üzülmeyin ben gidiyorum ama inşallah yerime benden hayırlısı gelecek." diye müjde vermişti. Fakat bunun ne manaya geldiğini kimse bilmiyordu. Diyanet'e gidince ilk işi Hocaefendi'nin tayinini Kırklareli'nden kendi yerine İzmir'e çıkarmak oldu.

1966 yılında Fethullah Gülen Hocaefendi geldikten sonra da Gurbet dergisini çıkarmaya devam ettik. Hocaefendi geldikten sonra kendisinden Gurbet için yazı istedik o da bize yazılar yazdı. Hatta sayfa yerleştirmelerini kendisine soruyorduk. Birgün Hocaefendi bana, "Güzel, çalışıyorsunuz da fakat bu dergiye fazla zaman harcanıyor, bu arada esas meşguliyetler ihmale uğruyor." dedi. Ben, "12. sayısı da çıksın ondan sonra dergiyi çıkarmayı bırakalım." dedim. O da bu teklifimi kabul etti. Gurbet dergisini 12 sayıya tamamlayıp bir cilt olunca 1967 ocak ayında kapatmıştık."

Hacı Kemal Erimez'le Kurulan Dostluk Köprüsü

Yaşar Tunagür'ün İzmir ve civarında yaptığı hizmetlerde, verdiği vaazlarda hep yanında olan, her hayırlı hizmete heyecanla, canla başla atılan Hacı Kemal Erimez'le olan dostluğuna değinmek yerinde olacaktır. Tunagür Hocaefendi'nin şu cümleleri, hem kendisi gibi hizmet sevdalısı bir insanın portresini ortaya koymakta hem de İslâmî hizmetler adına o yokluk günlerinde nasıl heyecanların sergilendiğini dile getirmektedir:

Hacı Kemal Erimez ve Bahattin Eker
Yaşar Tunagür'ün evinde (10 Temmuz 1991)

"Bizim Hacı Kemal ile olan dostluğumuz Fethullah Hocaefendi öncesine dayanıyordu. Ben Kestanepazarı'na gider gitmez Cuma günleri vaazlara başladım. İyi bir cemaat toplandı. Derken Hacı Kemal ile tanıştık. Çevreye gitmeyi de ihmal etmiyorduk. Kestanepazarı'na gittiğimden ayrıldığım güne kadar İncirliovalı Hacı Kemal Erimez bizim yanımızdaydı, her yere giderdi bizimle.

Elinde bir teybi vardı. Biz konuşmaya başladık mı o teybini kürsüye koyar ve bütün konuşmayı kaydederdi. O zamanlar büyük kocaman şeritli teypler vardı. Çanta içinde taşınırdı. Konuşma veya vaaz bittikten sonra kaydettiği o bandı gider bir yerde

teksir ettirir ve etrafına dağıtırdı. Hatta köylere kadar giderdi. Sanki ona vacipti bizim yanımızda olmak, öyle şuurlu ve öyle istekli bir insandı. Allah rahmet eylesin. Bütün vaazları kaydeder, sonra çoğaltır ve dağıtırlardı. Onun yanında yardımcısı mahiyetinde Tuzcu Cahit[16] vardı. Tuzcu Cahit Erdoğan bu işin teknisyeni idi. Kasetleri o çoğaltır ve dağıtırdı. Biz hangi köye gideceğiz, Hacı Kemal hemen bizimle beraber gelir konuşmaları kaydederdi. Bu vaazlarımız esnasında kürsünün önü teyplerle dolar taşardı. Daha sonra elli altmış diyelim ne kadar çoğaltılırsa o kasetler köylere kadar götürülür ve insanlara dinletilirdi. Bunda benim bir müdahalem yoktur. Hacı Kemal ile Tuzcu Cahit bu işi adeta kendilerine dert edinmişlerdi. Biz öyle oturaklı âlim falan değildik. Ama biraz da gençlik heyecanı ile olsa gerek söylediğimiz sözler herhâlde onların hoşuna gidiyordu.

1926 yılında Samsun'da doğan ve 13 Mart 1997'de vefat eden Hacı Kemal Erimez'in Topkapı'daki mezarı

Hacı Kemal bizi sık sık kendi memleketi İncirliova'ya götürürdü. Onu anmışken annesi Hacıanneyi anmadan geçmek olmaz. Hacı Kemal Bey'in bir İstanbul Hanımefendisi annesi vardı. Beyrut kökenliydi ve gayet güzel Arapça konuşurdu. Arapça

16 1933 yılında Denizli'de doğan Cahit Erdoğan, servetiyle büyük hayırlara vesile olmuş ve dostlarının gönüllerinde "Tuzcu Cahit" adıyla yer etmişti. Paktuz'un sahibi Cahit Erdoğan 10 Haziran 1991'de vefat etti. 11 Haziran 1991'de Bornova Merkez Camii'nde Fethullah Gülen Hocaefendi'nin kıldırdığı cenaze namazından sonra vasiyeti üzerine Selçuk'a bağlı Çamlık Mezarlığı'nda, Ahmet Feyzi Kul Efendi'nin kabrinin yanında toprağa verildi.

anlaştığımız için bazı şeyleri onunla Arapça konuşurduk. Fazla duyan olmasın istiyordu. İncirliova'ya her gittiğimizde bize evini açar yedirir içirirdi. Hatta evlerine rahmetli Menderes ve diğer parti büyükleri de gelmiş, yemek yemişler. Yani o evin bir tarihî yönü vardı. Şimdi bilmiyorum ama o evi eğer yıkmadılarsa koruyup kollamak lazım. Çok insanları ağırladı o ev. Adnan Menderes gibi bir Başbakan gelmiş o eve. Hacı annemiz hâli, tavrı ve hareketleriyle dünya güzeli bir insandı, yüzü de te-

Fethullah Gülen Hocaefendi ve Yaşar Tunagür Hacı Kemal Erimez'in cenaze namazında (14 Mart 1997)

bessümlü nur gibi bir kadındı. İstanbul'da ve Ankara'da olduğumuz yıllarda bizi ziyaret etti, yanımızda kaldı. Hacı Kemal Bey'in hanımının yanında evin bütün yükünü bu hacı anne çekiyordu. Çocuklar vardı evde. Hacı Kemal evde oturup babalık yapmıyordu ki. Hacı Kemal devamlı hocaların peşindeydi. Köy köy, dağ dağ, bayır bayır, ilçe bucak geziyordu. Her şeyini bu uğurda sarf ediyordu. Eve gelen giden misafirleri ağırlamak da Hacı Anne'ye düşüyordu. Tahmin ediyorum, Hacı Kemal'in eşi Adviye Hanım'ın da biraz rahatsızlığı vardı. Her işi kaldıramıyordu. Onu da takdir etmek lazımdır. Çünkü öyle kocanın kahrını çekmek herkesin yapacağı iş değildi. Çok muhtereme bir kadındı ve başka biri tahammül edemezdi Hacı Kemal'e. Hacı Kemal devamlı hocalarla beraberdi ve hüzünlüydü. Çok ağlayan bir adamdı."

İlk Kolej Düşüncesi

Yaşar Tunagür Hocaefendi, vaktinin önemli bir kısmını bu sıkı eğitim programını uygulamakla geçirirken Türkiye'de eğitilmesi gereken gençlerin Kestanepazarı yurdunda kalanlardan ibaret olmadığını da bilmektedir. Dışarıda kalan insanlara da el uzatılması, başka kesimlerin çocuklarına da sahip çıkılması gerektiğine inanmaktadır. Bunun için kolej açmanın gerekli olduğunu ilk defa Hacı Kemal Erimez'e "Türkiye'de neredeyse 70 yerde imam hatip okulu var, üç dört tane yüksek İslâm enstitüsü var, ilahiyat fakülteleri var, dört bin kadar Kur'ân kursu var, cami cemaati ve halkımız bütün bunlar için zaten cansiperane çalışıyor. Ama milletin yapmadığı, aklına getirmediği bir şey daha var, gel bunu biz yapalım. Çünkü bu camileri yapmak, imam hatip okulları kurmak, Kur'ân kursları açmak zaten cemaatin ekserisi, avamıyla, köylüsüyle kentlisiyle yapıyorlar bunu. Gel biz bir kolej açalım." cümleleriyle fikrini açar.

Hacı Kemal Erimez meseleye sıcak bakınca konuyu başta Ali Rıza Güven olmak üzere yurt mütevellisinin ileri gelenlerine açarlar. İlk etapta bu fikir, garip karşılanır. Alışıldık bir fikir değildir. Ancak Tunagür Hocaefendi, işin gerekliliğine inanmaktadır. Kolejin ne gereği var diye soranlara "Neden böyle bir şey düşünüyorum ben? Çünkü biz bunun eksikliğinin sıkıntısını lisede çektik. Bütün anarşinin kaynağı liselerden, üniversitelerden çıkıp geliyor. Türkiye'de bu kadar anarşiyi, terörü yapan insanların içinde -1960'lı yıllar için söylüyorum- cahil bir insan var mı dedim. Yok dediler. Hepsi liselerde, üniversitelerde okumuş insanlar. Demek ki bunda sakat olan bir iş var. Bunlar nerede bozuluyor? Bunlar ne yapıyorlar da bu hâle geldiler? O zamanlar Deniz Gezmiş, Mahir Çayan Ortadoğu Üniversitesi talebesi idi. Hepsi okumuş, eli kalem tutan, kafası çalışan insanlar. Ama bu insanlar anarşinin başını çekiyorlardı. Cahil insanların

yerine anarşiyi okumuş insanlar yapıyor, bu işte bir gariplik var dedim. Peki, biz ne yapacağız? Anarşiye karşı okumuş insan yetiştirelim." cümleleriyle cevap verir. Bunun için gerekli her şeyi yapmaya da hazırdır. Nitekim Hacı Kemal Erimez'le kapı kapı dolaşarak kolej için yardım toplarlar ve sonunda 1965 yılında Fatih Koleji adıyla İzmir'de bir okul açılır. Tunagür Hocaefendi şöyle devam ediyor:

"Gel dedim Hacı Kemal seninle dolaşalım. Kapı kapı, dükkân dükkân dolaşıyor, düşüncemizi anlatıyoruz. Bir saat oturuyoruz dükkânda, kafasına yatarsa 'Peki ben on bin lira vereyim.' diyor adam. Olsun o da güzel. Hep böyle beş bin, on bin alıyorduk. 15 veren oldu, 20 veren oldu, üç kişi de 50 bin lira verdi. Bu elli bin verenlerden biri Ahmet Tatari, biri Hacı Nuri Sevil, diğeri de kuyumcu Sabahattin Bey'di. Ali Rıza Bey zaten evini vermişti. Evinin değeri 220 bin lira değerindeydi. Neticede biz Hacı Kemal'le kapı kapı dolaşarak bir ayda 800 bin lirayı zar zor topladık. Hisar çevresinde ve Kemeraltı civarında girmediğimiz dükkân kalmadı. Dükkâna giriyoruz, 'Selâmün aleyküm-aleyküm selâm, hocam hoş geldiniz, ne içersiniz soğuk sıcak?' Biz buraya hayırlı bir iş için geldik, sizden para istemeye gelmedik diyoruz. Kur'ân kursuna veya camiye yardım için de gelmedik. Sizi ticarî bir işe ortak yapmaya geldik, bunun içinde Allah rızası var diyerek anlatıyoruz.

Ali Rıza Bey'in evi 200 bin lira tuttu. Toplam 1 milyon lirayla anonim olarak şirketi kurduk ve Fatih Koleji adıyla okulu açmaya izin aldık. Okul binası Ali Rıza Bey'in verdiği köşk idi. Onu hemen okul hâline çevirmek için çalışmalara başladık. İki üç sınıf, bir de idare odasıyla orayı güzel bir okul hâline getirdik.

Karşıyaka müftümüz Osman Kara pırlanta gibi bir insandı. Ankara'da bürokratik işleri o takip etti. Altı ay uğraştı oralarda. Altı ayda Fatih Koleji ismini tescil ettirebildik biz. Osman Kara sürekli gitti geldi. İftihar için söylemiyorum, tahdis-i nimet

olarak söylüyorum Türkiye'de bir ilk adımdır bu. Hacı Kemal Erimez'le kapı kapı dolaşarak sadaka toplamak için değil okul açmak için, en azından beşer onar bin lira toplaya toplaya o hâle getirdik. Her dükkânda yarım saat, bir saat konuşuyordum, nefesimiz tıkanır giderdi. Bir kolej böyle kuruldu.

65 yaşındaki Gazi Lisesi Müdürü'nü bizim koleje ilk müdür olarak almıştık. Yanına da Ali Rıza Bey'in damadı Necdet Doğanata'yı muavin olarak koyduk. Öğretmenler de bulundu ve ilk birinci sınıf böylece 1965 yılında açıldı.

Başlattığımız bu gayretin amacı memleketi teslim edeceğimiz gençleri kötü fikirlerden, kötü cereyanlardan korumaktı. Niyetim ehil öğretmenler bulup talebeye doğru bilgiler verdirmekti."

Tunagür Hocaefendi'nin bu ileri görüşlülüğü, sonraki yıllarda başka hayırlı hizmetler için de önemli bir örnek teşkil eder. Fethullah Gülen Hocaefendi, başlatılan bu hizmetin önemini ve Tunagür Hocaefendi'nin bu konudaki ileri görüşlülüğünü şöyle değerlendirmektedir:

"Okul açma konusunda Yaşar Hoca'nın girişimlerine 'erken dönemde ileriyi görme' denebilir. Gerçi o dönemde hem İstanbul'da hem de İzmir'de yabancıların açtığı kolejler vardı. Ama Tunagür Hoca'nın bunu inanan insanlar açısından çok erken düşünmüş olması benim için önem arz ediyor. Kendi de anlatıyor onu. Ben kendinden dinledim. Çünkü o zaman ben İzmir'de yoktum. Ben geldiğimde o teşebbüsler vardı. Ali Rıza Bey'in eskiden oturduğu evi kolej hâline getirmişlerdi."

Yine Yersiz İddialar

Bir yanda insanlar samimiyetle vatan adına millet adına gençliğe sahip çıkma adına varlarıyla yoklarıyla gecelerini gündüzlerine katarken bir yanda da her türlü hayırlı hizmetten rahatsız olan insanlar ellerinden geleni artlarına koymamaktadır-

lar. Tunagür Hocaefendi daha önce görev yaptığı Balıkesir ve Edirne'de bu tür insanlarla mücadele etmek zorunda kaldığı gibi İzmir'de de mücadele etmek zorunda kalır. Bu sefer yöneltilen suç TRT aleyhinde konuştuğu şeklindeki iddiadır. Gerek başlangıcı gerekse sonucu ve sonuca giden süreci itibariyle ibretâmiz olan bu hâdiseye, bu hâdise karşısında Hacı Kemal Erimez'in samimiyetine Tunagür Hocaefendi hatıralarında şöyle yer verir:

"Birgün radyolarda Kur'ân kursları ve din aleyhinde bir şeyler duymaya başladım. O zamanlar sadece TRT'nin Türkiye radyoları vardı. Ben de vaazlarımdan birinde avazım çıktığı kadar bağırdım. 'Tüyü bitmemiş yetimin hakkıyla toplanan vergilerden, bu milletten alınan paralarla meydana gelmiş bir müessese milletin aleyhinde bunları nasıl söyleyebilir, milletin maneviyatına ters gelen bu kadar lafları nasıl eder, bu zulümdür.' dedim. Tabii o bantlardan bir tanesi polisin eline geçiyor ve bandı deşifre ediyorlar. Derhâl takibe alıyorlar. Beni savcılığa sevk ettiler. Savcılık, Diyanet İşleri Başkanlığı'na yazı yazdı. Diyanet İşleri Başkanlığı beni vekâlet emrine aldı ve vaazlarım yasaklandı. Ben vekâlet emrine alındım ama yine vaazlarımı kesmedim. Sadece maaşım kesildi. Hacı Kemal yine yanımda: 'Hocam korkma, bir şey yapamaz bunlar.' diye destek çıkıyordu. Hakikaten de biz bu işi şan, şöhret, para için değil, sırf Allah rızası için yapıyorduk. Allah rızasının dışında başka bir gayemiz yok. Allah yine bize bir kapı gösterir.

Bu arada mahkeme süreci başladı. İki avukat tuttuk. Avukat ne yapsın? Bantta her şey var, ne söylendiyse hepsi ortada. Mahkemeye çıktık. Karşımızda sert bir kadın hâkim vardı. Her defasında kaşlarını çatar, mahkûm etmek için fırsat arardı. Hâkim 'Ben bu deşifreyi kabul etmiyorum, konuşmanın kendisini teypten sesli olarak dinleyeceğim ve ondan sonra hüküm vereceğim.' demiş. Karar günü son celseye çıktık. O gün mahkemeye koca teybi getirdiler. Hacı Kemal de arkada bir yerde oturmuş, kendince neler

söylüyor bilmiyorum, dua mı ediyor, ağlıyor mu belli değil. Ellerini açmış mırıldanıyor. Hacı Kemal bu, ne yapacağı, ne söyleyeceği belli olmaz. Bizim bilmediğimiz duaları biliyordu.

Hâkim emir verdi polislere. 'Haydi, çalıştırın teybi' dedi. Polis hemen düğmeye bastı fakat ses yok. Durdurdu öbür yüzüne çevirdi, bastı yine ses yok. Ama kaset devamlı dönüyor. Polis on dakika, on beş dakika teybin orasını burasını basarken bir türlü sesi çıkaramadı. Hâkim en sonunda dayanamadı, bağırdı. 'Yahu çalıştıracaksanız çalıştırın da şu adamın sesini duyalım artık yoksa boşuna tutmayın beni.' diye sinirlendi. Meğerse polis teybin düğmelerini karıştırmış. Oraya basarken, buraya basarken konuşmayı silmiş. Polis düğmeye bastıkça 'dırrr duuurrrr' diye sesler çıkıyordu. Ama ortada konuşma yok. Herhâlde deşifre ederken sildiler. Hâkim ısrar ediyor. 'İlla da bu vaizin sesini duyacağım.' diyor. Kasetten de bir sürü zırıltı çıkınca o gün hâkim bize avazı çıktığı kadar bağırdı. Polislere de bastı fırçayı ve tuttu bize berat kararı verdi.

Şimdi, o berat kararıyla beraber Hacı Kemal'in bana bir sarılışı var ki görmek lazım. Ne olurdu o gün orada bugünkü kameralar olsaydı da o sarılışı bir kaydetseydi. Sanki şampiyon olmuş bir takımın taraftarı gibi boynuma öyle sarıldı ki ifade etmekte zorlanıyorum şu an. Allah rızası için bir insanı sevmenin, bir insana sarılmanın, Allah rızası için sevmenin yanında sevilmenin, sevinmenin ne olduğunu bir davranış, bir tavır, bir gönül hareketi olarak gösteren o hâli dünya bir görseydi…"

Kestanepazarı Hatıralarından

Prof. Dr. Osman Eskicioğlu

Tunagür Hocaefendi'nin İzmir'de yaptığı hizmetler, çevresindeki insanlarca yıllar sonra da hayırla hatırlanacak, onun fedakârlığı ve İslâm adına duyduğu heyecan bir örnek olarak hep anlatılacak-

tır. Dönemin Kestanepazarı öğrencilerinden olan Prof. Dr. Osman Eskicioğlu şöyle aktarıyor: "Yaşar Tunagür Hocamız 1963 yılında İzmir'e geldi. Dernek başkanımız Ali Rıza Güven Bey idi. O zaman bizler öğrenciydik. Ali Rıza Bey bize Yaşar Tunagür Hoca'yı karşılamamız için görev verdi. O zaman eski garaja gittik, kendisini karşıladık. Arabayla aldık getirdik Kestanepazarı'na. Yaşar Hocaefendi çok memnun oldu bu karşılamamızdan.

Yaşar Hocamızı ben, vazifesini dört dörtlük yerine getirmek için bütün hücreleriyle, bütün vücuduyla, duyguları ve iç dünyasıyla, âzâlarıyla, beyniyle, kalbiyle kendisini yıpratır derecesinde çalışan, çalışmak isteyen, aşk, şevk ve heyecan dolu bir üstad, bir Hocaefendi olarak tanıdım. Örnek olmak peygamberlerin vasıflarındandır. O da Hz. Peygamber'den bir örnekti. Vaazlarını çok dinledim. İslâm için hayatını adamıştı. Bu millete çok hizmet etti."

Abdullah Aymaz

Kestanepazarı talebelerinden biri olan Abdullah Aymaz, o dönemle ilgili hatıralarından birinde hocasının hitabetteki gücünü, meseleyi ortaya koyuştaki becerisini şöyle dile getirir:

"Önceleri sadece Ramazan aylarında Konya'dan Hacı Tahir Körükçü Hocaefendi İzmir'e, bilhassa Kestanepazarı Camii'ne vaazlara gelirdi. 1963'te Kestanepazarı Öğrenci Yurdu'na müdür ve vaiz olarak Yaşar Tunagür Hocaefendi geldi. Tahir Hoca tatlı ve sürükleyici konuşmaları ile Yaşar Hoca da cesur ve heyecanlı hitabetiyle halka ve talebelere şuur kazandırmaya çalışıyordu. Gerçekten, dinleyenlerin üzerinde çok iyi tesirleri vardı. Yaşar Tunagür Hocamızdan hadis dersi alırdık. Çok güzel vaaz ederdi. Üst seviyeden, kendini bilmezin birisi, açıkça dine ve kitaba saldırmıştı. O hafta cuma vaazında hoca bir ara, taşı gediğine koyup şöyle konuştu:

"Ben Balıkesir'de vaaz ediyordum. Ayakkabı boyayan çocuklardan bir grup namaza başlamıştı. Bir ara bunlardan bazıları ağlayarak bana gelip dediler ki 'Hocam, biz namaza başladık, fakat millet bizimle çingeneyiz diye alay ediyor!' Çok üzgündüler, kendilerini teselliye çalıştım. Fakat size bir şey söyleyeyim mi? Eğer bir insan Allah'ı tanımıyor, Allah'ın Kitabına inanmıyor, Allah Resûlü'nü bilmiyor; dinle, imanla alay ediyorsa, isterse bu kimse dünyanın en yüksek rütbesinde bulunsun, aslında o, çingenenin, çingenenin, çingenenin ta kendisidir." Bu konuşmasından sonra o vaazına 'Çingene Vaazı' diye bir isim de takılmıştı."[17]

Cahit Erdoğan

10 Haziran 1991'de vefat eden Cahit Erdoğan İzmir Kestanepazarı Kur'ân kursuna gelen Yaşar Tunagür'le ilgili hatıralarını şöyle anlatıyor:

"1965 yılında ordudan ihraç edildim. Çiğli'de bir tuz fabrikam vardı. Ancak o gün için meşhur olan Tahir Büyükkörükçü ve Yaşar Tunagür gibi hocaların vaazlarını kaydedip, civar bölgelerde dinletmeyi kendime göre bir hizmet telakki ediyordum. Bilhassa Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin vaazları bana daha heyecanlı geliyordu. Onun için Yaşar Tunagür Hoca'nın vaazlarını mümkün mertebe civara yaymaya çalışıyordum. 1965 yılında Yaşar Hoca'nın tayini Ankara'ya çıktı. Diyanet'te Reis Muavini olarak vazife yapacaktı. İzmir'in ileri gelenleri bu tayinin durdurulması hususunda Yaşar Hoca'ya müracaat ediyorlardı. Birgün toplu hâlde gelip müracaat ettiler. Aralarında ben de bulunuyordum. Bize, 'Benim gitmemle üzülmeyin, ben size, benden daha çok seveceğiniz birisini göndereceğim.' dedi. Tabii ki orada bulunanların hepsi, bunu tahakkuku mümkün olmayacak bir tesel-

---

17 Abdullah Aymaz, "Kestanepazarı Bir Ekoldü", Aksiyon, sayı: 555

li kabul ettik. Ve Yaşar Hoca gitti. Gelecek şahsı merakla bekliyorduk. Ancak ben, o günün bütün meşhur vaizlerini tanıdığım için, gelen vaizin pek öyle Yaşar Hocaefendi'nin dediği gibi çıkacağına inanmıyordum. Derken Fethullah Gülen Hocaefendi geldi. Dinlemeye gittim. Tabii ki teybimi götürmeye lüzum görmemiştim. Fakat o gün vaazı dinlerken beni bir pişmanlık aldı. 'Keşke bu vaazı kaydetseydim.' diyordum. Vaaz bitmiş, ben de bitmiştim. Hayatımda dinlediğim en tesirli vaazdı. O gün karar verdim. Bu şahsın vaazlarını kaçırmayacak ve hepsini kaydetmeye çalışacaktım. Rabbime hamd ederim ki beni bu kararımda muvaffak kıldı.

Kayıt konusunda Yaşar Tunagür Hocaefendi çok müsamahakâr ve lütufkârdı. Hatta bir gün kendisine 'Hocam, ben bandı değiştirinceye kadar epey zaman geçiyor ve bu arada konuşulanları kaydedemiyorum. Bant bittiğinde ben size işaret etsem, bir müddet durur musunuz?' dedim. Verdiği cevap beni sevindirmişti: 'Evet, dururum, işin bittiğinde yine haber verirsin.' demişti. Fakat Fethullah Gülen Hocaefendi'ye böyle bir teklif götürmeye asla cesaret edemedim. Bu sebeple de makaralı teypten kasete geçeceğim ana kadar arada bazı cümleleri hep kaçırmış oldum."

İzmir'den Ankara'ya

Tunagür Hocaefendi İzmir'de birçok hayırlı hizmete ön ayak olmuş, bir er gibi hiç mertebe gözetmeden hizmet adına her işe koşmuştur. Bu sebeple İzmirliler tarafından çokça sevilmektedir. Ancak kader onu bir başka yere, başka türlü hayırlı hizmetler edebileceği bir makama hazırlamaktadır. Nitekim yeni seçilen hükûmet tarafından 1965 yılının Aralık ayında Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevine tayin edilir.

Gurbet dergisinin 1 Aralık 1965 tarihli yedinci sayısında Yaşar Tunagür'ün Ankara'ya tayini hakkında şöyle yazıyordu:

"Muhterem Hocamız Yaşar Tunagür, Diyanet İşleri Başkanlığı Muavinliğine tayin edilmiştir. İzmir'den ayrıldığından, bütün İzmirli Müslümanlar gibi biz de üzgünüz. Tesellimiz bu tayinin Türkiye'miz, hatta bütün İslâm âlemi için faydalı olacağı ve Diyanet camiasına çöken kâbusun kalkacağı ümididir. Muhterem Hocamızı tebrik eder, Cenâb-ı Hak'tan muvaffakiyetler dileriz."

Yaşar Tunagür Kestanepazarı'ndan ayrılırken (1 Ocak 1966)

Uzun yıllar Kestanepazarı Derneği Başkanlığı yapan Ali Rıza Güven, Tunagür Hocaefendi'nin Ankara'ya gidişini şöyle anlatıyor:

"Hoca'nın 1965 sonbaharında Ankara'ya tayini çıkmıştı. Kendisinden yerine mutlaka birini bulmasını talep ettik. Zaten aldığımız söz üzerine, gidişine onay verdik, muvafakat ettik. O da Ankara'ya gittikten sonra kendi boşluğunu dolduracak ve bize yardımcı olacak birini gönderecekti. Baktık ki Fethullah Hocaefendi'yi bize göndermiş.

Hepimiz onu çok genç bulmuştuk. Acaba Yaşar Hoca'nın yerini doldurabilecek mi diye merak etmeye başladık. Fakat o çok kısa zamanda tereddüt ve kuşkumuzun yersizliğini ispat etti. Onu, tahminimizin çok üstünde, âlim, faziletli, feragat sahibi ve çalışkan bir insan olarak bulduk. Disiplinine hayran olmamak

mümkün değildi. Hem derslere girer hem de talebenin sevk ve idaresiyle meşgul olurdu.

İlk zamanlar yine bir gün kursa gittim. Hocaefendi, hep ayakta ve talebelerin başındaydı. Kendisine 'Hocam artık burası bütünüyle size emanet. Benim gelmeme gerek kalmadı.' dedim. Hocaefendi İzmir'e geldiğinde, kendisi hakkında tam bir malumatımız yoktu. Fakat biz ona sahip çıktık. 26 yaşlarındaydı o zamanlar. 24 saat derneğin başındaydı. Ayrı bir ev yerine kulübede, öğrencilerin yanında kalmayı tercih etti. Bizim eve de gelip gidiyordu arada sırada. İşyerinden derneğe paralel telefon çektirmiştim. Hocaefendi mağazaya gelip gidiyordu. Ben de kendisini ziyarete gidiyordum.

Kendisini gün aşırı ziyaret ederdim. Küçük odasında -ki bir insan uzansa ayağı duvara değerdi- beraberce çok çay içtik. Çayı, Hocaefendi kendi elleriyle demlerdi. Odasında küçük bir elektrik sobası vardı. Bununla ufak tefek ihtiyaçlarını görebiliyordu. İkili sohbetlerimizi ve bazen de dertleşmelerimizi çoğunlukla bu çay saatinde yapardık. Vakit olarak da ekseriyetle ikindi namazından sonra olurdu.

Hocaefendi'nin bir özelliği de çayı çok sevmesiydi. Çayı çok güzel demlerdi, üzerine kimse yoktur desem doğrudur. Kendi işini kendisi yapar, başkasına yaptırmazdı. Odasında bir küçük kilim vardı ve onun üzerinde yatardı. Kanepesi, koltuğu yoktu. Elbiseleri konusunda bir malumatım yok ancak fazlaca elbisesi olduğunu zannetmiyorum. Yalnız, temizliğe ve titizliğe özen gösteren bir insandı. Her türlü işinde bu, kendisini belli ediyordu.

Hocaefendi kursun yemeğini yemezdi. Kendisine göre yemek alır, yerdi. Alışverişini çarşıdan yapardı. Çok hassas bir insandı. Bütün hocalar belli bir para alırdı ama Hocaefendi buradan hiç para almazdı. Geceleri devamlı okurdu, uykuya çok az bir zaman ayırırdı. Zeki ve çok şefkatli idi. Kimseyi kırmamak,

yük olmamak isterdi. Çıkarken bile 'Sizin vaktinizi alıkoymayayım.' şeklinde nezaketle ayrılırdı."

Kestanepazarı'na Kim Gelecek?

Tunagür Hocaefendi Ankara'ya gitmiştir ancak aklı İzmir'dedir. Kendi yerine kendini aratmayacak birinin getirilmesi konusunda İzmirlilere söz vermiştir. O günleri, Fethullah Gülen Hocaefendi'nin İzmir'e tayin sürecinde yaptıklarını şu şekilde anlatmaktadır:

"Ankara'ya davet edilmem üzerine Kestanepazarı'ndan ayrılmak beni üzecekti. Ancak Ankara'da daha çok hizmet imkânı bulabileceğim düşüncesi üzüntümü hiç olmazsa biraz hafifletiyor ve bana teselli kaynağı oluyordu. Halk durmadan gelip soruyordu. 'Bizi kime bırakacaksın?' diyorlardı. Ben ise onları teselli ediyor ve 'Size öyle kıymetli birisini göndereceğim ki kısa bir müddet sonra beni unutacaksınız.' diyordum. Onlara isim vermiyordum.

Ben Ankara'da uğraşırken İzmir'de Kestanepazarı bir manada boş kaldı. Kursun başında insan yoktu. Dernek olarak faaliyet var ama tedris olarak oradaki eğitimi, planı programı disipline edecek birine ihtiyaç vardı. Bu nedenle Kestanepazarı'na iyi bir idareci lazımdı. Düşündüm taşındım. Hemen aklıma Fethullah Hocaefendi geldi. O askerdeyken ben İzmir'e gelmiştim. Fethullah Efendi askerde de epeyce meşhur olmuş. Önce Ankara Mamak'a gitti, ardından İskenderun'a gitti. Orada verdiği vaazlarla 'asker hoca' olarak tanındı. Askerden sonra tekrar Edirne'ye dönmüş bilahare Kırklareli'ne merkez vaizi olarak atanmıştı. Benim onu İzmir'e tayin edeceğim sırada Kırklareli'nde merkez vaizi olarak görevde bulunuyordu. Fakat bu arada Edirne'de başından geçen olaylar yüzünden devam eden bir mahkeme nedeniyle vekâlet emrine alınmıştı.

Edirne'den beri benim Fethullah Efendi'yle irtibatım devam ediyordu. Fethullah Hocaefendi askerden geldikten sonra Kestanepazarı'na birkaç defa ziyaretime gelmişti. Hatta bir defasında cuma günü geldi. Vaazı ve hutbeyi dinledi. Kestanepazarı'nı bu nedenle biliyordu Hocaefendi.

Kırklareli vaizi iken Hocaefendi'ye sürpriz yaptım. Ankara'ya gelmesini söyledim, Ankara'ya çağırdım ve İzmir'e tayini için uğraştım. Bu konuda Hocaefendi'nin hatırladığı bazı şeyler olur, onu ondan dinlemek lazım. Ankara'ya gider gitmez ilk işim Hocaefendi'nin tayinini İzmir'e çıkarmak için uğraşmak oldu. Fakat personelden geldiler dediler ki 'Efendim Fethullah Efendi'nin durumu bu, Kırklareli'nde vekâlet emrine alınmış.' Kestanepazarı'na müdür ve aynı zamanda İzmir merkez vaizi olarak tayin etmek istiyordum. Fakat son durumu vekâlet emrinde olmasıydı. Mahkemesi vardı orada.

Zât İşlerine 'Hazırlayın Fethullah Efendi'nin şu tayin dosyasını.' dedim. Getirdiler dosyayı, bastım imzayı ve hemen 'işleme koyun' dedim. İzmir'e yaptım gitti tayinini.[18] Kırklareli'ndekiler de şaşırdı. Oradan izzet ikramla, güzel bir uğurlamayla İzmir'e geldi Hocaefendi. Ve böylece Kestanepazarı müessesesi ehil bir insana teslim edilmiş oldu.

İzmir'e gittiğimizde Fethullah Gülen Hoca'yı Kestanepazarı'nda eşraftan Hacı Kemal Erimez'le tanıştırdım. Arada bir ne var ne yok diye bir teftişe gidiyordum. Baktım ki İzmirliler çok memnun. 'Hocam öyle birisini gönderdin ki sana duacıyız.' diyorlar."

---

18 Fethullah Gülen Hocaefendi'nin İzmir'e resmi tayini 11 Mart 1966'da oldu. Kendisi 21 Mart 1966 günü Kırklareli'nden ayrıldı.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANVEKİLLİĞİ YILLARI

Yaşar Tunagür Hocaefendi, İzmir'den ayrılıp Ankara'ya yerleştikten kısa müddet sonra burada da her kesimden yakın dostluklar kurar ve bu dostluklarını hayırlı hizmetlere kanalize eder. O, bürokrasinin önemli bir görevine atanmasına rağmen koltuğunda oturup imza atmakla meşgul olacak bir yapıda değildir. Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı[19] görevine başladığı ilk günlerde duyduğu heyecanı daha da güçlü duymakta, toprağa atılan tohumların filizlendiğini görmesiyle de hizmetler için daha da ümitlenmektedir.

1966 yılının başlarında Diyanet İşleri Başkanlığında göreve başlar. Ancak çocuklarının okulu olduğundan onları başlangıçta Ankara'ya götüremez. Ailesi İzmir'de okul dönemi bitinceye kadar kalır. 1966 Haziran ayında okullar kapanınca bütün aile artık Ankara'ya taşınmış olur.

Diyanet'teki Bazı İcraat ve Faaliyetleri

Yaşar Tunagür Hocaefendi başkan yardımcılığına gelir gelmez Diyanet camiasında görevli vaiz, müftü, imam ve müezzin-

---

19 Yaşar Tunagür Hocaefendi 1965 yılında Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına atandıktan sonra 1971 yılına kadar üç başkanla çalıştı. Tayin olduğunda başkan M. Tevfik Gerçeker idi. Kısa bir süre sonra hükûmet tarafından görevden alınmıştır. Ondan sonra gelen diğer üç başkanın isimleri ise İbrahim Bedrettin Elmalı, Ali Rıza Hakses ve Lütfi Doğan'dır.

lerin tekâmül eğitiminden geçirilmesi konusuna eğilir. Ardından Kur'ân kurslarına çeki düzen verilmesini ve kursların çoğaltılması, buralarda kaliteli hocaların görev alması için uğraşır. Yurdun dört bir yanını dolaşarak İmam Hatip Liseleri ve Kur'ân kurslarının açılması için çalışır. Bu vesile ile birçok açılış ve temel atma törenlerine katılır. O dönemde, Kur'ân okuma ilmi denilen Kıraat ilminin pek az temsilcisi kalmıştır. Bu konuda Yüksek İhtisas Kursları tertip eder. Yaşar Tunagür'ün Diyanet'te bulunduğu 1966-1971 dönemine ait bazı faaliyet ve icraatları imkân ölçüsünde aşağıda sıralanmaya çalışılacaktır. Kuşkusuz onun Diyanet'te bulunduğu beş yıllık süre içinde yaptıkları beş-on başlıkla sınırlandırılamaz. Elde edilen dokümanlar ışığında yaptığı işler hakkında bir fikir vermesi bakımından bazı faaliyet ve icraatları ele alınacaktır:

Polatlı Müftülük Binasının ve Kur'ân Kursu'nun Açılışı

Yaşar Tunagür Temmuz 1966'da Ankara Polatlı'da Müftülük binasının ve Kur'ân Kursunun açılışına katılır. Orada bir konuşma yapar. 9 Temmuz 1966 tarihli Son Havadis gazetesi "Polatlı Müftülük binası evvelki gün yapılan bir törenle açılmıştır. Törende, Devlet Bakanı Refet Sezgin, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür ve davetliler hazır bulunmuştur." şeklinde Yaşar Tunagür'ün katıldığı ilk açılışlardan birini haber verir.

Bundan başka Yaşar Tunagür Hocaefendi İstanbul'da Sümbül Efendi Kur'ân Öğretim ve Ortaokul İmtihanlarına Hazırlama Kursunun 14 Mayıs 1967 günkü açılışına katılır.

Yine Aydın'ın hayırsever zenginlerinden Hacı Ahmet Işık'ın bağışladığı arazi üzerinde inşa edilen Aydın İmam Hatip Okulu, 29 Eylül

1967 Cuma günü hizmete açılır. Açılışta büyük emeği geçen Hacı Kemal Erimez, Turgutlu Mehter Takımı'nı getirerek muhteşem bir merasim tertip etmiştir. Açılışa Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür de katılarak bir konuşma yapmıştır. Birgün sonra Nazilli'ye geçerek oradaki Kur'ân Kursunda hafızlığını tamamlayan 10 erkek talebe ile Kur'ân-ı Kerim'i hatmeden 13 kız talebenin diploma merasimlerine katılır.

Ankara'da Yükseliş Koleji Açıldı

Daha önce görev yaptığı yerlerde olduğu gibi insanları İslâmî hizmetler etrafında toplamayı gaye edinen ve bu maksatla öncelikle insanlarda bir şuurun oluşturulması gerektiğini düşünen Yaşar Tunagür Hocaefendi, Ankara'da hak ve hakikatin konuşulduğu sohbet meclisleri tertip eder. Bu sohbetlerde aynen İzmir'de olduğu gibi bir kolejin açılması için imkân sahibi insanları teşvik eder:

"Madem Ankara'da bulunuyoruz, hayırlı bir iş daha yapalım, muhalif seslere takılacak olursak biz bir iş yapamayız, dedim ve tuttum ben evimde her hafta sohbetlere başladım. Gelenlerin çoğunun daha sonra Türk siyasetinde kendinden söz ettirecek isimler olduğu dikkati çekecektir. Bu sohbet ve toplantılara Turgut Özal, Korkut Özal, Ali Demirel, Necmettin Erbakan ve diğer üst seviyedeki bürokratlar gelirdi. İki ay içinde on defa toplantı yaptık. Benim evimde ve Refet Çayköylü diye bir arkadaşımızın evinde olmak üzere bu toplantıları devam ettirdik. Toplantının maksadı Ankara'da bir kolej açmaktı, bendeki bir kolej hastalığı bu.

1966 yılının sonlarındayız. Ankara'da ne yaparız da İzmir'deki Fatih Koleji gibi bir kolej açarız düşüncesi içindeydim ve bu fikrimi onlara da açtım. Fakat işler ağır ilerledi. Meclisimize gelenler zengin işadamı veya tüccar değillerdi. Bürokrattılar ama gelirleri kendilerine yetiyordu. Bir türlü formüle edemedik işi. Diyanet'teki dairemde üzgün vaziyette düşünürken bir-

gün baktım Ali Demirel çıktı geldi. Daha sonra 1968 yılında hacı arkadaşım oldu. Hacca beraber gittik. Oturduk konuşuyoruz, benim üzgün vaziyetimi görünce 'Hocam, senin bu takımda iş yok, bu arkadaşlarınla bu iş yavaş gidiyor.' dedi. Ne demek istiyorsun dedim. -Takım, demekle haftada bir akşam çaylarımıza gelen bürokrat arkadaşları kastediyor- 'Ben Yükseliş Koleji adında bir kolejin yüzde elli hissesini satın aldım, gel şimdi beraber o koleje gidelim.' dedi."

Yaşar Tunagür Hocaefendi Yükseliş Kolejindeki iftarda
Hacı Ali Demirel ile yemekte (19 Aralık 1967)

"Birgün telefon etti. 'Hocam gel, yeni binanın temelini beraber atalım.' diyor. Yine beni unutmuyor. Beraberce gittik, Maltepe'deki Yükseliş Koleji'nin yeni binasının temelini merasimsiz bir şekilde attık. Ne bakan ne başbakan ne de cumhurbaşkanı vardı. Benim gibi bir adam okul temeli attı orada. Kurban kestik, bir de dua ettik. Şatafat yok, gayet samimi ve sade oldu. Açılışını da ben yaptım. Okul 1967-68 döneminde eğitime başladı. Okula gerekli olan öğretmenleri de ben bulmaya çalışıyordum. Zamanla 2–3 bin kişilik bir kolej oldu orası."

Yaşar Tunagür 1968 yılında Yükseliş Koleji'nin mescidinde
vaaz ve sohbet ederken

Yükseliş Koleji açıldıktan sonra orada da çeşitli hizmetlerin başlamasına vesile olan Tunagür Hocaefendi, kolejin oldukça büyük mescidinde bürokrasisinin ileri gelenlerine yaptığı vaazları ve o vaazlarda yaşanan bazı olayları şöyle hatırlar: "Kolejin altında 3 bin metrekare genişliğinde bir mescit yapıldı. Üç sene boyunca ben o mescitte vaaz verdim, hutbe okuyup cuma namazı kıldırdım. Diyanet'te yaptıklarımızın hepsi bir tarafa, orası ayrıdır. Bu küçümsenecek bir durum değildir. O üç sene içinde bir nesil yetişti oradan. Mübalağa etmiyorum, Cuma namazlarından sonra 150–200 kişilik sofralar kurulurdu. Her cuma biz orada yemek yerdik cemaatle beraber. Cemaatimizin en meşhurlarından Celal Afşar da orada o yemek işiyle uğraşan kişiydi. Onun hakkını böylece teslim etmek lazım. Yükseliş Koleji'nin yemekhane ve gıda işletmeciliğini yapıyordu. Yemeklerin yapılması, dağıtılması, misafirlerin yedirilmesi içirilmesi işine riyaset ediyordu. Allah razı olsun.

Değişik yerlerde ara sıra karşıma çıkan insanlar oluyor. 'Hocam ben PTT Genel Müdürü'yüm.' diğeri 'Hocam ben filanca yerde danışmanım, siz bizi tanımazsınız, biz Yükseliş cemaatindeniz hocam.' diyenler oluyor. Demek ki oradaki va-

az ve sohbetlere gelmişler. Namazdan sonra mescitten ayrılmazlardı. Kuyruk hâlinde mescidin içinde dakikalarca ayakta musafaha eder hâl hatır sorarlardı. Turgut Özal bile başbakan olduktan sonra birgün dedi ki 'Hocam sen farkında değilsin, biz Yükseliş'te senin arkandaydık, namazdan sonra kuyruktaydık, musafaha ederdik seninle, sen birgün şöyle vaaz etmiştin, onu bana bir daha söyler misin?' dedi. 'Yahu sayın başbakanım, o zaman cami-cemaat heyecanıyla söylenmiş bir şey, şimdi bir daha söylersem hiçbir tadı olmaz onun, hiçbir lezzet almaz ve hiçbir şey de anlamazsın. O günkü atmosferde söylenmiş bir şey o.' dedim. 'Olsun, olsun sen yine de anlat.' dedi. Her neyse anlattım.

Yaşar Tunagür 1968 yılında Yükseliş Koleji'nin
üniversite kısmının açılışında

Kolej kısmının devreye girmesinden sonra aradan bir sene geçti. 1968 yılında 'Hocam kolejin yüksek kısmını, yani üniversite bölümünü açacağız.' haberi geldi. Aynı arazi üzerinde makine mühendisliği bölümünü açacaklarmış. Ben yine gittim. Yüksek üniversite bölümünün temelini yine sade bir şekilde kimse gelmeden attık. Bir sene içinde inşaat bitti ve 1969–1970 döneminde üniversite kısmı da devreye girdi.

Kocatepe Camii'nin Temeli Atıldı

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin Ankara'da görev yaptığı dönemde önayak olduğu hizmetlerden biri de Kocatepe Camii'nin inşasına başlanmasıdır. Ankara'ya büyükçe bir caminin yapılması fikri 1940'lara kadar gider. 8 Aralık 1944 tarihinde Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Ahmed Hamdi Akseki başkanlığında 72 kişilik kurucu heyet tarafından "Ankara Yenişehir'de Bir Cami Yaptırma Kurumu" adlı dernek kurulur. 1947 yılında derneğin açtığı proje yarışmasında birinciliğe layık eser bulunamaz. 1956 yılında devrin başbakanı merhum Adnan Menderes'in müdahalesiyle Ankara'ya hâkim bir yer "Kocatepe cami arsası" olarak tahsis edilir.

Daha sonra Türkiye Diyanet Sitesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği adını alan bu dernek, 1957'de yeni bir proje yarışması açar. Başbakanlık, üniversiteler ve Mimarlar Odası temsilcilerinden oluşan jüri, 36 eseri inceleyerek, "Projelerin hiçbirinin arzu edilen neticeye tam olarak erişemediği"ne karar verir. Ancak, Vedat Dalokay ve Nejat Tekelioğlu'nun müşterek projelerinin ise uygulanabilir olduğu kabul edilir. Projeye göre külliyede iki bin kişilik cami, Diyanet işleri Başkanlığı hizmet binası, Yüksek İslâm Enstitüsü, konferans salonu, müze, iki yüz araçlık otopark, turistik çarşı, aşevi ve poliklinik bulunacaktır. İlk temel Diyanet İşleri Başkanı Hasan Hüsnü Erdem tarafından 12 Haziran 1963'te atılır. 1964'te projenin Diyanet İşleri Başkanlığı hizmet binası ile ilgili bölümü bitirilir.

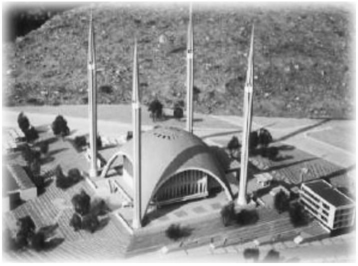
Kocatepe Camii'nin projeleri üçüncü defa Ali Rıza Hakses'in Diyanet İşleri Başkanı olduğu 1967 yılında tekrar gündeme gelir. Yaşar Tunagür, Vedat Dalokay tarafından yapılan Kocatepe Camii maketini uygun bulmaz. Yine üst düzey bürokratlarla yapılan bir akşam sohbetinde konu enine boyuna tartışılır. Tunagür Hocaefendi artık kararlıdır. Kendi dönemine kadar yaklaşık yirmi yıllık bir maziye sahip olan Kocatepe Camii inşaatının bitirilememiş olması, Tunagür Hocaefendi'yi rahatsız eder. Bunun üzerine o, bütün imkânlarını kullanarak caminin inşaatının ilerlemesini

temin eder. Dernek idare heyetini çağırarak hemen Ekrem Hakkı Ayverdi Bey'i bulmalarını söyler. -Yaşar Hocaefendi Ekrem Hakkı Bey'le 1956 yılında Bağdat'a gitmişlerdi- Dernek yetkililerine, "O ne derse yapacaksınız." der. Ekrem Bey'in direktifleri doğrultusunda Hüsrev Tayla ve Fatin Uluengin'e caminin projesi hazırlatılır. 30 Ekim 1967 Miraç kandiline denk gelen günde yapılan temel atma töreninde Tunagür Hocaefendi ile Ekrem Bey yan yana oturmuş ve sevinçten birbirlerine sarılmışlardır.

Temel atma törenine Yaşar Tunagür'ün davet edilmesi ise şöyle olmuştur:

Kocatepe Camii Yaptırma Derneği idarecileri toplu olarak İstanbul'a gidince Ekrem Hakkı Bey'e durumu anlatırlar. Ekrem Hakkı Bey, Yaşar Hoca'nın selamı ve isteği üzerine onlara olumlu cevap verir. İş üzerinde düşünmeye ve bir müddet sonra da plan ve projeleri hazırlamaya başlar. Hazırladığı projelerle ilgili olarak birgün Yaşar Hocayı ziyaret eder:

"Bir müddet geçtikten sonra Ekrem Hakkı Bey, Diyanet İşlerine çıktı geldi. Dairede karşılaştık. 'Hocam, caminin hazırlıkları yapıldı. Projeleri bitirdik, şimdi sizinle gidip caminin temelini atacağız:' dedi. Meğerse benim yanıma caminin temellerini atmak üzere davet etmeye gelmiş o gün. Beraberce gittik. Baktım hafriyat yapılmış, temeller kazılmış. 'Bismillah' deyip Kocatepe Camii'nin temelini hep beraber orada attık. Cenâb-ı Allah onu bugünlere eriştirdi ve Ankara'da güzel bir eser oldu."

Vedat Dalokay'ın (solda) ve Fatin Uluengin'in (sağda) Kocatepe Camii projeleri

Temeli 1967'de Yaşar Tunagür Hocaefendi tarafından atılan ve Türkiye Diyanet Vakfınca inşası tamamlanan Kocatepe Camii'nin resmi açılışı *28 Ağustos 1987* tarihinde Başbakan *Turgut Özal* ve Diyanet İşleri Başkanı *Prof. Dr. Said Yazıcıoğlu* tarafından yapıldı. Açılış merasimine birçok İslâm ülkesinin temsilcileri de iştirak etti.

Merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kardeşi Korkut Özal'ın şu cümleleri, hem Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin heyecanını hem de Kocatepe'nin yapılış sürecini anlatmaktadır:

"Yaşar Hoca bir gönül insanıdır. Bazen vaazında veya hutbesinde bütün cemaatin ağladığını ben çok görmüşümdür. İnsanları çok etkileyebilen güzel bir hitabeti vardır. Bu da onun güzel hâlini yansıtır. Beşerî ilişkileri çok hoştur. Dostlukları kalıcıdır. Ve ben onun insanları kıracak en küçük bir davranış veya sözüne şahit olmadım. Yaşar Hoca hayatı boyunca sulh ve sükûneti sağlamaya çalışmış bir insandır.

Kocatepe Camii'nin açılışını 28 Ağustos 1987'de
Başbakan Turgut Özal yaptı

Yaşar Hoca ticarî hayatında da çok farklı idi. İslâmî değerlere çok dikkat ederdi. Biz de ticaret yapıyorduk. Kendisine gider istişareler yapardık. Orada da doğrunun, iyinin ve güzelin ölçülerini arar ve riayet ederdi. Bizlere de neyin nasıl olması gerektiğini getirip göstermiştir.

Yine bir perşembe sohbetinde beraberdik. Müteahhit arkadaşlarımızdan birisi o sohbete geldi ve 'Arkadaşlar, bu Kocatepe'de bir cami yapılıyor, ben de bazı işleri yapmak üzere teklif verdim. Aldım projeyi elime, kâğıt üzerindekiyle aynı mı diye bir de iş yerine gidip bakayım dedim. Bir de ne göreyim, manzaradan ürktüm. Benim gördüğüm inşaat şeklinden çok farklıydı. Eğer bu cami yapılırsa alıştığımız camilere hiç benzemeyecek bu.' dedi. Bunun üzerine Yaşar Hoca camiyi yaptıran dernekle görüşmeye karar verdi. Hakikaten tatlı bir münasebetle derneğe el atarak bizim arkadaşlarımızın söz sahibi olmalarını sağladık."

İddialar Yine Gündemde

24 Ekim 1967
İttihad

Yaşar Tunagür konuştu:

«İslâmiyette Irk, renk ve milliyet tefriki haramdır»

Tunagür Hocaefendi, hizmetlerini Ankara'yla sınırlı tutmaz. Anadolu'nun hemen her vilayetinde hayırlı hizmetlere mekân olacak yerlerin açılması için Anadolu insanını harekete geçirmeye çalışır. Bir yandan da Ankara'dan resmi prosedürü en aza indirerek bu hizmetlerin hızlanmasını sağlamaya çalışır. Ancak, her gittiği yerde yaptığı hayırlı hizmetlerden rahatsız olan insanlar Ankara'dayken yine sahneye çıkarlar ve hakkında olur olmaz iddialar ortaya atmaya başlarlar. "Atamalarda kayırma yaptığı ve ideolojik davrandığı" şeklindeki ithamlara onun verdiği cevap Müslümanca bir tavrı da barındırmaktadır:

"Bizim nazarımızda Müslümanları Nurcu, Süleymancı diye tefrik etmek suçtur. Kürtçülüğe gelince, İslâmiyet'te ırk, renk ve milliyet tefriki haramdır. Elhamdülillah memleketimizde her türlü zararlı cereyanları ve millî emniyeti sarsıcı bütün cereyanları takip eden ve bu cereyanların içine giren kimseleri çok iyi bilen Milli Emniyet Teşkilatımız var."

O günlerde Tunagür Hocaefendi hakkında İttihad Gazetesi başyazarı Mustafa Polat tarafından kaleme alınan "Tunagür Hoca"[20] başlıklı şu yazı, hem onun şahsiyetini hem de ona karşı komplolar kuran insanların niyet ve gerçek kimliklerini açıkça ortaya koymaktadır:

"O'nu ilk defa Balıkesir'de tanıdım. Hem de gıyaben. Vatanî vazifemi yapmak üzere bulunduğum bu şehirde herkes ondan bahsediyordu. 'Bizim şöyle bir müftümüz vardı; mertti, cesurdu, güzel vaaz verir, cemaati coşturur, Müslümanlar arasında birlik ve beraberlik meydana getirirdi.' diye onu bana tanıtmaya çalışırlardı.

Halkın hocalara, müftülere olan bağlılığını bildiğim için, bunu normal karşılıyor; pek fazla ehemmiyet vermiyordum. Herhangi bir müftü veya vaiz gibidir zannediyordum. Birgün bana O'nun bir vaazını dinlettiler; hem de teypten. Balıkesir'in meşhur Zağnos Paşa Camii kürsüsünden vaaz verirken almışlar. Aradan birkaç yıl geçmesine rağmen muhafaza ediyorlar ve her yeni tanıdıkları Müslümana dinletiyorlardı.

Bir dostumuzun ısrarı üzerine -lütfen- dinlemeye razı olduğum vaazı teypten dinlemeye başlayınca; Yaşar Tunagür Hoca'nın Balıkesir'de neden bu kadar sevildiğini hemen anladım. Zira O, bir tek vaazıyla beni tesir altına almıştı. Sesinden heyecanlı, cesur, pervasız bir zat olduğu anlaşılıyordu. Hitabet kabiliyeti bir hayli kuvvetliydi ve insanı adeta sarsıyordu. Vaazı sonuna kadar zevkle dinledim. Ve anladım ki böyle kuvvetli âlimler, cemiyetimizde silinmesi pek zor olan izler bırakıyor; Müslümanları harekete geçirebiliyor ve onlara kuvvetli bir hamle ve hareket kabiliyeti kazandırıyorlardı.

Yaşar Tunagür Hoca'ya, bu vaazından sonra gönülden bağlanmıştım. Onunla hiç karşılaşmamıştım; fakat o bana kırk yıllık dost gibi geliyordu.

---

20 İttihad, Mustafa Polat, 31 Ekim 1967

İlk müftülük vazifesine Ezine'de başlamıştı. Sonra Irak'a gitmiş, Külliye-i Şeriye'de iki sene müddetle ihtisas yapmış; memleketimize dönünce de Balıkesir Müftülüğüne tayin edilmişti. Birkaç sene devam eden Balıkesir'deki hizmetinde İslâmi faaliyetleri canlandırmış, cemaat şuurunu takviye etmişti.

Sonra onu bir kısım siyaset madrabazlarının telkin ve tesiriyle Balıkesir'den alıp Edirne'ye göndermişlerdi. Balıkesirliler bu anormal tayinden çok müteessir olmuş, tayine sebep olanları lanetle yâd etmeye başlamışlardı.

Ben Balıkesir'deyken, Yaşar Hoca Edirne'deydi. Oradan sık sık haber alıyor; yaptığı faaliyetleri Balıkesir'de duyuyorduk.

Edirne'ye gittiği zaman meşhur Selimiye Camii'nde bir saflık bile cemaat yokmuş. O'nun ateşin vaazları, İslâm'ın hakikatini nakletme cehd ve gayretleri, camileri kısa zamanda doldurmuş; orada da İslâmi şuur kuvvetlenmişti.

Sonra Ege Bölgesi gezici vaizliğine tayin edildi. Bunda da büyük hizmetler yaptı. Egelileri irşad için bir hayli gayret sarf etti.

Daha sonra Diyanet İşleri Reis Vekili olarak geldiği Erzurum'da şahsen tanışabildim. Teypte sesini dinlediğim ve hayalimde resmettiğim Yaşar Tunagür ne idiyse, karşımdaki Yaşar Tunagür Hoca da oydu. Mert, cesur, faal bir hademe-i hayrat olarak temayüz etmişti; bu karakterini hâlâ muhafaza etmektedir.

Bütün bunları niçin mi anlatıyorum?

Diyanet İşleri Reis Vekili olarak Diyanet camiasında büyük ve hademe-i hayrat arasındaki tefrika belasını kudreti nispetinde bertaraf edebilen bu zatı şimdi fitne alevleri yutmak istiyor da onun için. Bir kısım menfaatperest, şahsiyetsiz, seciyesiz adamlar, bir kısım muzır neşriyatın tahripkâr telkinlerine kapılarak Yaşar Tunagür Hoca'yı kendileri için büyük bir mani olarak telakki ediyor ve onun Diyanet'ten uzaklaştırılması için sinsi faaliyetler, iğrenç planlar peşinde koşuyorlar. Dinle, imanla alakası olmayan adamlar, içki masalarında sabahlayıp Müslümanların kuyusunu

kazmak isteyen melun herifler ona cephe almışlar; gizli toplantılar yapıyor, baştan sona kadar iftira dolu gizli beyannameler neşrediyor ve onu arkadan vurmaya çalışıyorlar. Son günlerde kaynatılmakta olan fesat kazanının tek hedefi budur."

Hac Farizası ve Tekâmül Kursları

1968 yılının Mart ayında hac farizasını yapmak üzere kutsal topraklara giden Yaşar Tunagür Hocaefendi, bu vazifeyi yerine getirdikten sonra yurda döner ve hizmetlerine olanca hızıyla devam eder. Öyle ki hemen her hafta bir ilde veya ilçede bir müessesenin açılışı gerçekleştirilir. Birçok yerde ya İmam Hatip Okulu, ya yurt ya Kur'ân kursu veya benzer başka hizmet müesseseleri açılır.

Yaşar Tunagür Ali Demirel ile Hac'da (8 Mart 1968)

Onun önemle üzerinde durduğu konulardan biri de Diyanet mensuplarının iyi eğitilmesidir. Çünkü İslâm'ın bilgi kadar temsil olduğuna inanmakta, sadece anlatmanın yeterli olmadığını anlatılanı temsil etmenin daha önemli olduğunu düşünmektedir. Bu şuurda olan, İslâm'ı hayatlarının biricik derdi edinen insanların İslâm'a sadakatle hizmet edebileceğine inandığından özellikle Diyanet mensuplarının eğitimi maksadıyla bazı vilayetlerde yüksek ihtisas kursları açar. Tunagür Hocaefendi, bu kurslardan biri olan Trabzon Kur'ân-ı Kerim Yüksek İhtisas Kursu münasebetiyle yaptığı açıklamada bu kursların maksatlarını şöyle açıklar:

"Yüksek İhtisas Kursu'na riyaset eden zat, bu ilimleri en iyi bilen Hafız Mehmet Aşıkkutlu'dur. Kendisi çok yaşlıdır. Onun

için bu kursu kendi köyünde açtı. Türkiye'mizin çeşitli vilayetlerinden seçilmiş bulunan müftü, vaiz ve Kur'ân öğreticisi olan 25 kişi bu kursta 4 ay ihtisas yapacaklar ve bu ilimleri öğreneceklerdir. Kurstan mezun olanlar mütehassıs Kur'ân öğreticisi olacaklardır. Şimdiki kurstan muvaffakiyetle mezun olanların yönetiminde Türkiye'mizin çeşitli bölgelerinde bu kurslar her yıl devam edecektir. Kursta "Aşere, Takrib ve Tayyibe" gibi dersler okutulmaktadır. Bundan sonra da açılacak kurslarda aynı derslerin okutulmasına devam edilecektir. Böylece değil Türkiye'mizde bütün İslâm âleminde sönmek üzere olan bu ilim yeniden ihya edilmiş oluyor. Diyanet İşleri Başkanlığı olarak bu hizmeti Kur'ân-ı Kerim'e yapılan en büyük hizmet olarak addediyor, bunun sevinci içinde bulunuyoruz. Kursa devam eden vazifelileri büyük bir aşk ve şevk içinde buldum. Büyük âlim Mehmet Aşıkkutlu'nun derslerini takip eden vazifelilerin geceyi gündüze katarak çalıştıklarını görmek cidden sevindirici olmuştur. Bilhassa çok ileri yaşına rağmen Aşıkkutlu Hocamızın sarf ettiği gayret de takdire şayandır."[21]

Bu faaliyet, meselenin önemini kavrayanlarca büyük takdir toplar. Prof. Dr. Suat Yıldırım; "Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin bir aksiyon adamı olduğunun bir örneği de işte bu tertip edilen Diyanet mensubu personelin eğitilmesidir. Böyle bir kurs niye Trabzon'da olmasın ki diyor. Ankara'da böyle bir kurs yapsak nasıl olsa Türkiye'nin her tarafından değişik hocalar Ankara'ya gelecekler. Bu kursu biz Ankara yerine Trabzon'un Of ilçesinde yapabiliriz diye karar veriyor. Ve gerçekten o kursu Of'ta organize ediyor. Bu kursa Türkiye'nin değişik yerlerinde temayüz etmiş 40 kadar önemli hoca katılıyor. Öyle bereketli bir kurs oluyor ki üç ay kadar bir zamanda üç senelik semere alınıyor." şeklindeki değerlendirmeleriyle takdir ederken; aynı minvalde yapılan hizmetleri Fethullah Gülen Hocaefendi şu cümlelerle değerlendirir: "Kursların yanı sıra Yaşar Hocamın yaptığı bir şey vardı. Sistemli olarak Türkiye'de vü-

---

21 Zafer Gazetesi, 7 Ekim 1968

cuh okunmuyordu. Onu yeniden ihya etti denebilir. O işin öncüsü Yaşar Hocadır. Yaşar Hoca bir reform peşindeydi. Dinde bir reform değildi bu. Diyanet Teşkilatında bir reformdu. Fakat onu çekemeyenler, esas Türkiye adına çok kötü bir şey yaptılar. Kıymetli bir insana yazık ettiler. Dolayısıyla onu bir kenara ittiler."

Sabah
20.05.1967
"Allah size hayli nimet bahşetmiş onları iyi koruyun„

Bugün
Sümbül Efendi Kur'an-ı Kerim kursu dün merasimle açıldı

Diyanet'te Görev Yaptığı Dönemde Yaşar Tunagür Hocaefendi
Hakkında Basında Çıkan Bazı Haberler

EKSPRES
Edremit'te İmam Hatip Okulu ile Verem Savaş Dispanserinin temellerine ilk harç konuldu

Son Havadis
6 Ekim 1968
MİLLETİ BİRLİĞE DAVET ETTİ
Çorlu'da törenle karşılanan Diyanet İşleri 2. Başkanı Tunagür dedi ki:
«BÖLÜCÜ HAREKETLER VATANI PARÇALAR»
Büyük Din Adamına Tezahürat Yapıldı

Amerika Gezisi

Yaşar Tunagür Hocaefendi, hep dışa açık yaşayan bir yapıdadır. İnsanlarla rahat diyalog kurmakta, davası için bunu yapması gerektiğine inanmaktadır. Onun geniş ufka sahip olmasındaki âmillerden biri de yurt dışına yaptığı seyahatlerdir. Henüz müftülüğe yeni başladığında Orta Doğu'ya yaptığı seyahat, Bağ-

dat'ta aldığı eğitim onda ayrı bir ufuk olarak tecessüm etmiştir. Bu maksatla 10 Eylül–5 Ekim 1970 tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletleri'ne seyahat yapmış, hem burada yaşayan Türklerle görüşmüş hem de bu insanlara sahip çıkma adına neler yapılabileceği hususunda gerek devlet kanalıyla gerekse oradaki müslümanlarla temasa geçmiştir.

Yaşar Tunagür 1970 yılında ABD'ye gittiğinde New York'ta
Kazan Türkleri Cemiyetinde konuşma yaparken

"Benim *Hamit Algar*[22] adında profesör bir dostum vardı Amerika'da. Ben Diyanet'te iken 1970 yılında Amerika'ya davet edilmiştim. 1970 Eylül ayında Amerika'ya gittiğimde New York'ta Radyo Liberty diye bir radyo evi vardı. Ben otelde bulunduğum esnada bana telefon ettiler. 'Hocam hoş geldiniz, sizin New York'a teşrifinizi duyduk, yarın olur, öbür gün olur sizden bir ricamız var. Boş bir vaktinizde Radyo Liberty'de sizinle bir program yapmak istiyoruz. Bizim burada Türkçe yayınlarımız var, Amerika'ya gelen her Türk büyüğünü radyoya davet ediyor, bir konuşma yaptırıyoruz.' dediler. İyi dedim. Yarın saat dokuzda bir arkadaş gelsin alsın, benim için problem değil. Ertesi günü baktım otele bir kız geldi. Türkistanlı olduğu yüzünden belli olan bir kızcağızdı. Beni görünce tanı-

22 Prof. Dr. Hamit Algar, California Üniversitesi Öğretim Üyesi.

dı. Oturduk tanıştık, birer kahve içtik otelin lobisinde. 'Bizim burada Türkçe yayın servisimiz var, sizinle stüdyoda bir yayın yapmak istiyoruz.' dedi. Benim bir hazırlığım yok, ne konuşacaksak haydi gidelim dedim.

Kalktık gittik. Radyonun Türkçe yayın bölümü başkanı da bir Macar. Radyodan içeri girdik ve tam 17 lehçede Türkçe yayın olduğunu gördüm. Sene 1970'ten bahsediyorum. Özbekçe, Tatarca, Kazanca, Kırgızca, Azerice vesaire, hepsini bilemeyeceğim şimdi ama 17 lehçede Türkçe yayın yapıyorlardı. Benimki de İstanbul lehçesi. İçeri girince 'Türkiye lehçesiyle bir yayınınız var mı?' dedim. Yok dediler. Şimdi sizin konuştuğunuzu 17 lehçeye tercüme edeceğiz. Ama sizin konuştuğunuz orijinal sesinizi de duyuracağız dediler. Türkçeyi Türkçeye tercüme edecekler yani. Benim de dikkatimi celb etti. Ne demek Türkçeyi Türkçeye tercüme etmek dedim. Sanki Türkçe başka yabancı bir dil mi ki tercüme edilsin dedim. Sonra bu durumu Profesör Hamit Algar'a sordum orada. O da 'Hocam, Amerikan üniversitelerinde Türkçe lehçeleri üzerine 17 tane kürsü var ama Türkiye Türkçesiyle ilgili bir kürsü yok.' dedi."

Diyanet

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI SAYIN YAŞAR TUNAGÜR AMERİKA'dan DÖNDÜ

SAYIN TUNAGÜR DÖNDÜ

Yaşar Tunagür Hocaefendi 20 Eylül 1970'te Newyork'ta

Hakkında Dosyalar Hazırlandı

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin adeta yerinde duramaz yapısıyla hizmetlere koşturması, bazı kesimlerin hıncını iyice artır-

mış, hakkında dosyalar dolusu raporlar hazırlanmıştır. Hakkında hazırlanan dosya 1960 ihtilalinden sonra oluşturulan tabii senatörlük birimine gönderilir ve tahkikat açılır. Yapılan araştırma ve incelemeler sonunda suçsuzluğu ortaya çıkar ve beraat eder. Ancak medya ve onun hizmetlerinden rahatsız olan insanlar bu karardan memnun kalmazlar. Sanki bu karar hiç çıkmamış gibi suçlamalarına devam ederler. Öyle ki İsmet İnönü televizyonda sık sık "Adalet Partisi'nin bir ayağı Yaşar Tunagür'de bir ayağı da Konya'da" diyerek ithamları yüksek perdeden dile getirmeye başlar. Oysaki Tunagür Hocaefendi'nin o güne kadar herhangi bir siyasi mülahazası olmadığı gibi siyasilerle de herhangi bir hesap içinde olmamıştır.

Maksad, Yaşar Tunagür hocanın şahsında dine ve dindarlara hücum!

Isnad ve iftiraların iç yüzü ortaya çıktı

İttihad/27 Ocak 1970

Senato Araştırma Komisyonu çalışmalarını bitirdi:

Yaşar Tunagür Hoca sucsuz!

Dostlarının Dilinden Ankara'daki Hizmet Yılları

Yaşar Tunagür Hocaefendi yaklaşık altı yıl süren Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevinde pek çok hizmete öncülük yapmış ve pek çok insanın takdirlerini kazanmıştır:

Fethullah Gülen Hocaefendi

"Yaşar Hoca, Ankara'da Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına getirilmişti. Cesurdu, öne çıkmıştı. Her dediğini yapıyordu. İsabetli şeyler yapıyordu. Bundan ötürü bazı hazımsızlıklar da oldu kendisine karşı. İlahiyat kökenli olmadığından do-

layı bazıları aleyhinde fırtınalar kopardılar. 'İlahiyatçı olmayan bir insan nasıl reis muavinliği yapıyor.' diye o dönemde -çok az insan müstesna- teşkilat aleyhine döndü.

Kestanepazarı'na kadar gelerek efkârı değiştirmek, bulandırmak için uğraşanlar oldu. Hacı Kemal Erimez vefalı davrandı. Osman Kara -makamı cennet olsun- vefalı davrandı. Ben de vefalı olma mecburiyetindeydim. Ve biz aynı zamanda topun ağzına alındık. Hedefteki insanlardık, boy hedefiydik. Herkes aleyhimize her yerde paneller teşkil ediyor, verip veriştiriyorlardı. Fakat ben zannediyorum, vefada kusur etmedik. Yaşar Hoca Diyanet'teki yerinde kaldı. Hoca'yı oradan bertaraf etmek isteyenler başarılı olamadılar.

Yaşar Hoca'nın saygın bir yanı vardı. Birinin kapısına vardığında kapıyı açıyorlardı. Yüzüne baktıkları zaman 'buyurun' diyorlardı. Ben başka bir Diyanet İşleri Başkanı'nda görmedim onu. Refet Sezgin[23] Bey bakandı. O, Hoca'nın arkasında Diyanet İşleri Başkanlığında kamet getiriyor, seccade üzerinde çıplak ayaklarıyla 'Allahu Ekber Allahu Ekber' diyerek başkan yardımcısının arkasında namaza duruyordu. Bunlar çok önemli şeylerdir. Bir kabuldür bu. Bakan 'Ben bakanım, benim bir müdür muavinim, genel müdür muavinim falan filan.' der ona göre bakar, ona göre iltifat

---

23 Fuat Sezgin ile kardeş olan Refet Sezgin 1925'te Bitlis'te doğdu. Babasının adı Mirza Efendidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Hukuk müşaviri, savcı, hâkim ve serbest avukat olarak çalıştı. 1, 2, 3, 4. dönem Çanakkale Milletvekili olarak Meclis'e girdi. Cumhuriyet Senatosunda Çanakkale üyesi olarak 14 Ekim 1979 ila 12 Eylül 1980 arasında görev yaptı. Devlet Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak görev yapan Refet Sezgin 4 çocuk babası idi. 12 Kasım 1992'de vefat etti.

eder, fakat hoca öyle ruhuna nüfuz etmişti ki Yaşar Hoca'nın gözünün içine bakıyordu.

Sosyal yönü itibariyle açık bir insandı. Mutlaka İslâmi hayâ ve edebi vardı. Fakat gerekli durumlarda bazı şeyleri söylemekten de sıkılmazdı. Tahayyülleri neyse tasavvura dökebilirdi onu. Tasavvurları neyse onu filtresiz teakkulla değerlendirebilirdi. Ve aklıyla değerlendirdiği her şeyi hemen tekellüme (konuşmaya) dökebilirdi, konuşabilirdi. O yönüyle de çok ender insanlarda bulunan çok meziyete haizdi.

Yaşar Hoca okumuş bir insandı, okuduğu kadar bilgisi de vardı. Kendisini ifade edecek kadar ifade kabiliyeti olan bir entelektüeldi. Bu açıdan bulunduğu her yerde hemen herkesle münasebeti vardı. İnkılâpçı bir adamdı, Aksekili (Ahmet Hamdi Akseki) gibiydi, cesurdu. Kanunların böyle herkes tarafından anlaşılmayan yanlarını, püf noktalarını çok iyi değerlendirir, dediğini yapardı orada.

Diyanet'te bulunduğu sırada birçok insanla temas kurdu. Turgut Özal'la tanışıklığı eskilere dayanıyordu. Devlet Planlama'da çalışan Turgut Özal'la birlikte pek çok arkadaşla, çoklarıyla da tanışıklığı vardı. Ve sadece onunla değildi, üniversite camiasından, daha sonra Korkut Beylerle, Osman Çataklı'yla belli ölçüde muarefeleri vardı. Kimle temas ederse kendisini sevdirirdi.

Cenâb-ı Hak onu büyük hayırlara vesile kıldı. Kestanepazarı'na gelmesi, orada ilk meşaleyi yakması, ilk kibriti çakması ona ait bir şereftir. Size arka çıkması, dokundurmaması sebebiyle o kadar çok insanın duasına mazhar olmuştur ki farzların dışında bir şey yapmasa bile aldığı dualar onu evc-i kemale yükseltebilir."

Erdoğan Tüzün

"Fevkalade kıvrak bir zekâya sahip, dinî gayret ve hassasiyeti çok yüksekti. Din-i mübîn-i İslâm'a nasıl hizmet edebilirim, düşüncesi hep öne çıkan bir insandı.

Diyanet'te iken emaneti ehline verme konusunda bir hassasiyet güdüyordu. Makam ve mevkilerin geçici olduğunu bildiğinden hiçbir dakikasını boş geçirmeden çalışıyordu. Ne işler yapabileceğini sanki önceden planlamış, çok hızlı hareket eden bir insandı. Orada ehliyeti öne çıkarıcı tavırları çok belirgindi.

Dinî hassasiyet ve onuru yüksek bir insandı. Ehliyet sahibi insanlar varsa onların önünü açmayı yeğlemiştir. Liyakat sahibi kimselerin atanmasında engeller varsa o günkü mevzuatı müsait hâle getirecek yönetmelikler çıkardı ve onların önünü açtı. Ehliyet sahibi pek çok insan onun döneminde Diyanet'te görev aldı.

Bir ara Suudi Arabistan'dan ilim adamları istendi. Türkiye'de dinî ve ilmî açıdan ön plana çıkmış ilim erbabı kişileri bir hac münasebetiyle Mekke'ye davet ettiler. Kongre tarzında bir görüşme tanışma olacaktı sanıyorum. 1968 yılı hac mevsiminde Denizli Müftüsü İbrahim Efendi, Eskişehir Müftüsü Ahmet Baltacı ile İzmir'den Fethullah Gülen Hocaefendi'nin hacca gitmelerini tensip etmişti.

Devlet adamları ve siyaset adamlarının kendisine karşı büyük bir saygısı vardı. Duruşuyla saygı telkin eden, saygı duyulmak zorunda kalınan bir insandı. Bazı siyasiler tarafından Diyanet'in tapu kadastro müdürlüğü ile aynı görülmek istendiği bir dönemde Tunagür Hocaefendi Diyanet'i din adına söz söyleyen bir konuma getirdi. Girişimleri ve saygın duruşu ile bunun böyle olmadığını ortaya koydu.

Okumuş, belli bir yere gelmiş bürokratlar, oldukça müktesebatları olan kimseler, kendi özel gayretleriyle dinî malumatlarını belli bir düzeye getirmiş insanlara sohbet ediyordu kendi evinde. Geniş çaplı sohbetlerdi bunlar. Hadis dersi yapıyordu. Tabii hadis dersini yaparken çok şümullü yapıyordu. Okuduğu bir hadisle ilgili olarak fakihlerin çıkardığı hükümleri de şerh ederek anlatıyordu. Oldukça itminan verici bir ders havası oluyordu. O bakımdan derslere katılım ve rağbet gayet iyiydi. Üst düzey bürokratlardan yirminin üzerinde seçkin insan bu meclise gelirdi.

Başkan yardımcısı olmasına rağmen hem siyasi arenada hem de Diyanet'in konuşulduğu mekânlarda temsilde başkan gibiydi. Fakat 12 Mart'ta bunların hesabını kendisinden sordular. Doğan Avcıoğlu ile beraber hapis yattı. Sakalının kesilmesini istediler, kesilmemesi için büyük mücadele verdi. Tam kesilmesine karar verdikleri gün tahliye kararı çıkarak samimiyeti tecelli etti. Tunagür Hoca, görevinde çok titiz ve kararlı olmasına rağmen ikili ilişkilerinde yumuşak huylu ve alçak gönüllü bir kimse idi.

Ekrem Köker

Diyanet İşleri Özel Kaleminde çalışan Ekrem Köker Yaşar Tunagür Hoca'yı şöyle anlatıyor:

"Yaşar Tunagür Hoca Diyanet'te bulunduğu sürede hocalığı hiç bırakmadı. Cuma günleri vaaz verir, namaz kıldırır ve hutbe okurdu. Sadece oturup Diyanet'te bürokratik işlerle uğraşmadı yani. Devamlı halkın içindeydi. Fırsat buldukça bir takım merasimlere iştirak ederdi. Üzerindeki hocalık vasfını hiç bırakmadı. İnsanları iyi tanırdı. İnsan seçmede titizdi. Güven ve itimat konusunda çok az insan onun takdirini kazanmıştır. Kuru laflara inanmaz, işe bakardı. Bir idareci için az bir kabiliyet değildir bu."

İsmail Karakaya

Diyanet İşleri Yüksek Kurulu Eski Şefi olan İsmail Karakaya da şunları kaydeder: "Yaşar Tunagür Hocamızla birlikte Diyanet'e bir ciddiyet, bir çeki düzen ve şahsiyet geldi. Hükûmetle ve bürokratlarla iyi temas kurardı. Hükûmetten ne isterse bakanlar hemen yapardı. İnandığı gibi yaşayan, söylediğini yapan ve uygulayan bir kimseydi. Onun ötesinde doğrusu sadece Ankara'da ve Türkiye'de değil İslâm dünyasında bir kimliği vardı. İslâm ülkelerinde de çok tanıdığı ve çok sağlam, doğru ve dürüst bildiği insanlarla muarefesi vardı. Onu ziyarete gelirler, kendisi de ziyaretlere giderdi. İlim ehli olanlarla devamlı sohbet hâlindeydi.

Bunlar ders arkadaşları olabilir, kendisini yetiştirenler de olabilir. Onun için fark etmezdi, yeter ki ilimden imandan bahis açılsın.

Her şeyin muntazam olmasını isteyen bir kişiliğe sahipti. Onun için çok disiplinliydi ve ilk önce kendisi buna riayet ederdi. Büyük küçük diye iş ayrımı yapmazdı. Yaşar Tunagür'ü Türkiye'de dinî hayattaki gelişmelerde çok ciddi payı olan büyük bir âlim, büyük bir düşünür, büyük bir tefekkür adamı, gayretli bir mefkure adamı olarak tanıdım."

Ferit Öztürk

Diyanet İşleri Özel Kalem memuru olan Ferit Öztürk, Yaşar Hoca'nın şu vasıflarına dikkat çekiyor: "Bir yöneticinin en büyük vasıflarından birisi de insiyatif kullanabilmesidir. Yaşar Hocam da gerek başkanlığa gerekse kendisine gelen meseleler, problemlerle ilgili çok yerinde ve isabetli insiyatifler kullanıyordu. Meseleleri bir tahlil süzgecinden geçirir ve anında çözerdi."

Hacı Ahmet Bilgin

Yozgat'a bağlı Derbent köyünde 1920 yılında dünyaya gelen emekli müftü ve vaiz Hacı Ahmet Bilgin, Yaşar Tunagür döneminde 1969 yılında Çorum Alaca'dan Konya'ya tayin isteği ile Ankara Diyanet İşleri Başkanlığına gider. Yaşar Tunagür'le geçen kısa bir hatırasını şöyle aktarıyor:

"Ben Alaca'da vaizlik yaparken müftümüz vefat etmişti. Beni onun yerine müftü tayin ettiler. Fakat ben oturmayı seven biri değildim, müftülük resmî olarak dairede masa başında oturmayı gerektiriyordu. Hoşuma gitmedi, ben de istemedim, aktif olarak dolaşıp çalışmak istiyordum. Bu meyanda Alaca'da ilk İmam Hatip Okulunu biz açmıştık. Camilerin tamiri, insanlara bir şeyler anlatmanın kutsiliği bana daha cazip geliyordu. Müftülükte vaktin çoğu oturmakla geçiyor, gelen dosyalara bir iki imza atıyorsun o kadar.

Ankara'ya gideyim, durumumu anlatayım, 'Ben müftülük yapmak istemiyorum.' diyeyim diye düşünüyordum. Kalktım 1969 yılında Ankara'ya gittim. O sırada Diyanet İşleri'nde söz sahibi Yaşar Tunagür Hocaefendi idi ve başkan vekilliği gibi etkili bir konumdaydı. Yaşar Tunagür Hoca'nın yanına gittim. Giderken de beraber ders okudukları Sadık Hoca isminde bir arkadaşının mektup ve selamını götürdüm. Diyanet'te makamına çıktım, durumu anlattım. Şöyle bir güzelce dinledi ve 'Yaaa!' dedi. 'Sen kendin ilim adamısın, iki tane çocuğun dışarıda, biri Alaca'da okuyor, bir de sen dört kişi, siz bu dine hizmet edip çalışacaksınız, sizleri tebrik ediyorum. Söyle bakalım, İstanbul'u mu, Ankara'yı mı, İzmir'i mi istiyorsun, nereye istiyorsun tayinini?' dedi. 'Hiçbirini istemiyorum, sadece Konya'yı istiyorum.' dedim. 'Niçin orayı istiyorsun?' dedi. Ben de 'Çocukları orada toplamak istiyorum, en büyük ağabeyleri Konya'da Yüksek İslâm Enstitüsü'nde okuyor, her birinin ayrı ayrı masrafları oluyor, onun için hep beraber olursak daha derli toplu oluruz.' dedim. O arada bana bir çay söyledi. 'Sen şimdi çayını iç, bir dinlen bakalım.' dedi. Ben çayımı içerken hemen yazıcısını çağırdı. Ona bir şeyler söyleyerek emir verdi. Ben daha çayımı bitirmeden ağzı kapalı bir zarf getirdiler. Tayinimi Konya'ya yapmışlar. Böylece Konya merkez vaizi olarak tayinimiz yapılmış oldu. Konya'da 1973 yılına kadar üç, üç buçuk sene kaldım. Yaşar Hoca problemleri dinleyen, çözmesini bilen ve isabetli kararlar vermede insiyatif kullanabilen bir insandı."

12 MART MUHTIRASI VE HAPİSLİK GÜNLERİ

Türkiye'nin her hamle döneminin ardından demokrasi dışı güçlerce gerçekleştirilen faaliyetler sonucu verilen muhtıralar ve darbelerden biri de 12 Mart 1971'de gerçekleşmiştir. Bu tarihte verilen muhtıranın sonucu olarak binlerce insan soruşturmaya tâbi tutulmuş, akıl almaz işkence ve muamelelere maruz kalmıştır.

Bu muhtıranın hedef tahtasına koyduğu isimlerden biri de Yaşar Tunagür Hocaefendi'dir. Dinî hizmetlerde bulunan diğer insanların tutuklanıp hapse atıldığı gibi Tunagür Hocaefendi için de soruşturma süreci başlatılır. Muhtıranın olduğu ilk andaki duygularını "Hakkımda yapılan senato araştırması vesaire olaylar devam ederken birgün muhtıra geldi çattı. 12 Mart 1971 muhtırası olduğunda ben Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı idim. Türkiye'de muhtıra verilince 'Eh artık tamam, bizim burada işimiz bitti.' dedim. Çok hareketli günlerdi o günler.

Muhtıranın olduğu gün Ankara'da bir lokantada yemek yiyordum. Orada bir radyodan muhtıranın verildiğini duydum. Doğruca Diyanet'e gittim. Baktım herkeste bir telaş var. Ne olup kalacağı belli değil. Ben gayet sakin vaziyette o gün eve döndüm ve istirahata çekildim. Ertesi günü tekrar Diyanet'teki ofisime geldim. O ana kadar hakkımda bir hareket görünmüyordu. Muhtıra verilince Süleyman Demirel derhâl istifa etmiş ve Nihat Erim başkanlığında yeni bir hükûmet kurulması çalışmalarına başlanmış. Başbakan yardımcısı Sadi Koçaş idi. Diyanet'ten sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş vardı.

Cumhuriyet
17 Nisan 1971

MÜFETTİŞLER TUNAGÜR'ÜN İŞLEMLERİNİ İNCELİYOR

ANKARA, (THA) — Devlet Bakanlığı müfettişleri, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Vekili Yaşar Tunagür'ün işlemlerini incelemeye başlamışlardır.

Tunagür ve öbür Diyanet İşleri görevlileri için müfettiş işlemlere el konmuş bulunmaktadır.

En çok benimle o uğraşıyordu. 'Artık burada bana yer yok.' dedim kendi kendime. Çünkü adam benimle ciddi uğraşıyordu." cümleleriyle dile getirir. Nitekim gelişen hâdiseler, Tunagür Hocaefendi'nin tahmin ettiği şekilde cereyan eder. Öncelikle yurt dışına çıkma yasağı getirilir.

Basın bütün gücüyle ithamlarda bulunmaya başlar. Fırsatı bulmuşken o güne kadar yaptığı hizmetlerle adeta hesaplaşma içine girer. O günlerde Son Havadis gazetesinde Tekin Erer'in kaleme aldığı "*Yaşar Tunagür*"[24] başlıklı şu yazı, Tunagür Hocaefendi için nasıl bir linç kampanyasının başlatıldığını resmetmektedir:

"İşte romanlara konu olabilecek bir macera kahramanının adı: Yaşar Tunagür! Yaşar Tunagür, 24 yılık devlet memuru. Bütün devlet memuriyeti hayatında bugüne kadar bir ihtar bile almamış. Dürüst terbiyeli, vatanperver, milliyetçi, işine ve vazifesine bağlı bir din adamı. Sicilinde en ufak bir leke yok.

Ne var ki, Diyanet İşleri Başkan yardımcılığı yapıyor, müftülerin, imamların, müezzinlerin nakil ve tayinlerinde salahiyetli bir kişi. Böyle olunca istediği tayini yaptıramayan her politikacı Yaşar Tunagür'e hasım oluyor. İlk muhalefet Adalet Partisi'nden kopmuş senatörlerden başlıyor. Bunu fırsat bilen daimi senatör Mehmet Özgüneş de Yaşar Tunagür'e kancayı takıyor.

Yaşar Tunagür aleyhinde yüzlerce suçlamayı ihtiva eden Senato konuşmaları yapılıyor. Ankara Savcılığı bu konuşmaları ele alarak bundan üç sene önce Tunagür hakkında ilk tahkikatı açıyor. Her soruyu bir iki cümle ile yalanlayan ve bunun delillerini ortaya koyan Tunagür'e "adem-i takip" kararından başka ceza verilemiyor. Mahkemeden bir karar alamayan politikacılar, bu defa Tunagür hakkında bir Meclis Araştırması açıyorlar. Araştır-

24 Son Havadis, Tekin Erer, 12 Haziran 1971

ma aylarca sürüyor. Yaşar Tunagür komisyon üyelerine muhtelif aracılar vasıtasıyla:

MİLLÎ EMNİYET RAPORU

Devrim/28 Temmuz 1970

Tunagür Raporunu Sunay, Senato Komisyonuna verdi

Yaşar Tunagür'ün hâlâ Diyanet İşleri Başkan Yardımcı

'Ne olur, benim ifademe müracaat edin. Bütün iddiaları matematik olarak bir iki kesin cümle ile çürüteyim, beyhude uğraşmayın.' diyor. Fakat hiç kimse Yaşar Tunagür'ün ifadesine müracaat etmeyi aklından geçirmiyor.

Gel zaman, git zaman, Mehmet Özgüneş[25] Devlet Bakanı ve dolayısıyla Yaşar Tunagür'ün âmiri oluyor. İlk iş olarak Tunagür hakkında tahkikat için yirmi beş müfettiş vazifelendiriyor. Ama hiçbir şey bulunamadığı gibi bu yirmi beş müfettişin bir teki dahi yine Yaşar Tunagür'ün ifadesine müracaat etmiyor. Bu defa Ulus gazetesi her fırsatta Yaşar Tunagür aleyhinde neşriyata girişiyor..

Cumhuriyet

1 Nisan 1971

Tunagür'ün yurt dışına çıkma izni iptâl edildi

ANKARA, (THA) — Diyanet İşleri Başkan Yardımcı Vekili Yaşar Tunagür'ün eski bakandan aldığı, yurt dışına çıkma izni iptal edilmiş ve durum, İstanbul'da bulunan Yaşar Tunagür'e tebliğ edilmiştir.

Tunagür, bu emri (atama emrini) alır almaz Çorum'da vazifeye başlamak istiyor. Fakat Çorum Müftülüğü, vazifeye başlaması için İstanbul Müftülüğündeki vazifesinden infikâk vesikası istiyor. Bu defa Tunagür, İs-

25 1921 yılında Kayseri'de doğdu. Harp Okulu ve Harp Akademisi'nden mezun oldu. 1960 darbesinden sonra 27 Mayıs 1960 ila 25 Ekim 1961 yılları arasında Milli Birlik Komitesi Üyeliği yaptı. Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyeliği ise 25 Ekim 1961'den 12 Eylül 1980'e kadar devam etti. 12 Mart döneminde Devlet Bakanı olan Mehmet Özgüneş 28 Ocak 1992 tarihinde vefat etti.

Cumhuriyet
15 Nisan 1971
Diyanet İşlerinde nakiller başladı

tanbul'a koşuyor. İstanbul Müftülüğü de 'Burada vazife yapmadınız, sizi hemen transfer ettiler. Nasıl vesika verelim.' diyor. Şimdi Tunagür ortada, Çorum vazifesine başlayamıyor.

Personel Kanunu'nun 45, 74 ve 76. maddelerine göre bu tayinler tamamıyla usule ve kanunlara aykırı. Zira Tunagür, idarî hizmetler sınıfında şimdi vaiz olarak din görevlileri hizmetine geçirilmiş. Kanuna göre böyle bir değişiklikte mutlaka muvafakat almak gerekiyor. Hâlbuki hiçbir şey sorulmamış. Ayrıca sınıfını da üçüncü dereceden beşinci dereceye tenzil etmişler. Hâlbuki tenzil cezası ancak Danıştay kararıyla mümkün. Ortada hiçbir suç yok. Sadece işin gürültüsü var. 24 yıllık bir devlet memuru, insafsızca böyle ezilir mi? Eğer Yaşar Tunagür, Diyanet işlerinde vazife görmeseydi, böyle haksızlıklara maruz kalır mıydı?

Bir memurun suçu varsa adalete teslim edilir. Adalet cihazı onun cezasını verir. Her gün adamı radyolarda, basında teşhir etmek, olmadık sözler söylemek, sonra da tek suç delili ortaya sürmemek. Bu, insafla bağdaşmaz!"

Çorum'da Gözaltına Alındı

12 Mart 1971 muhtırasından sonra Yaşar Tunagür için tam bir belirsizlik dönemi başlar. Görevinde kalıp kalmayacağı meçhuldür. Yeni kurulan muhtıra hükümetinin onu yerinde bırakması mümkün değildir. Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş, dişini tırnağına takmış ne yapsam da Yaşar Tunagür'ü Ankara'dan alsam diye uğraşır. Sol medya ve bazı kesimleri de arkasına alan Bakan, 27 Nisan 1971 günü Cumhuriyet Senatosunda yaptığı konuşmada daha önce 7 Ağustos 1970 günü Senato Tahkikat Komisyonunun Yaşar Tunagür hakkında verdiği olumlu kararı eleştirerek bu kararı tanımamıştır.

19.05.1971

Cumhuriyet

Tunagür Komisyonu Başkanı istifa etti

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) Diyanet İşleri eski Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür hakkında kurulan araştırma komisyonunun başkanı AP Gaziantep Senatörü İbrahim Tevfik Kutlar, görevinden istifa etmiştir.

Cumhuriyet Senatosu'nun dünkü toplantısında okunan yazısına göre Kutlar, «Sağlık» nedeniyle Komisyon başkanlığından ayrılmıştır.

Komisyon, gelecek toplantısında, Kutlar'ın yerine, yeni bir başkan seçecektir. Senato ilgilileri, Tunagür Komisyonu'nun ne zaman toplanacağı konusunda kesin bilgileri olmadığını bildirmişlerdir.

Cumhuriyet

Tunagür'ü görevden alan kararname imzalandı

ANKARA (T.H.A.) — Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür, hem bu görevinden, hem de İstanbul Müftülüğü görevinden alınmış, Cumhurbaşkanı Sunay, Tunagür ile ilgili kararnameyi imzalamıştır.

Tunagür'ün Çorum veya Trabzon vaizliklerinden birine verilmesi düşünülmektedir.

Bu arada, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına Tunagür ile ilgili iki ihbarın yapıldığı, Tunagür ile ilgili dosyaların da Sıkıyönetim makamlarına intikal ettirileceği hükümet çevrelerince ifa

Yeni bir Tunagür araştırma komisyonu kuran Mehmet Özgüneş son sürat çalışmalarına devam eder. Fakat bu arada, henüz yeni kurulan komisyon başkanı AP Gaziantep senatörü İbrahim Tevfik Kutlar 18 Mayıs 1971 günü sağlık nedenleriyle görevinden istifa ettiğini açıklar.

Milliyet Halk Gazetesi

2 Temmuz 1971

Yaşar Tunagür dün tutuklandı

ANKARA, A.A.

Diyanet İşleri eski başkan yardımcılarından Yaşar Tunagür, Ankara Sıkıyönetim 1 numaralı mahkemesince tutuklanmıştır.

13 haziran 1971 tarihinde Çorum Merkez Müftülüğüne atanmış olan Yaşar Tunagür, 16 haziran'dan bu yana sıkıyönetimce gözaltında bulundurulmaktaydı.

Öte yandan, 3 numaralı sıkıyönetim mahkemesi de Boğazlayan İlçesinin Yukarı Hasinli köyü öğretmeni Niyazi Arslan'ı tutuklamıştır.

Niyazi Arslan 141, 142 maddelerine göre yargılanacaktır.

Sıra İstanbul Müftülüğünden de resmen alınmaya gelmiştir. Yaşar Tunagür, Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş tarafından 12 Nisan 1971 günü Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevinden alınır. Ardından 15 Nisan 1971 günü İstanbul Müftü Yardımcılığına tayini çıkarılan Yaşar Tunagür, Cumhuriyet gazetesinin "Tunagür'ü görevden alan kararname imzalandı." başlıklı haberiyle 24 Mayıs 1971 günü İstanbul Müftülüğündeki görevinden de alınarak 29 Mayıs 1971 günü itibariyle de Çorum'a vaiz olarak tayin edildiği açıklanıyordu.

Merkez vaizi olarak 13 Haziran 1971'de gittiği Çorum'da henüz vazifesine başlayamadan Tunagür Hocaefendi 16 Haziran 1971 günü Çorum emniyet güçleri tarafından gözaltına alınır.[26]

---

26 Cumhuriyet, 17 Haziran 1971 günkü haberde "Üç gün önce vaizlik görevine başlayan Diyanet İşleri Eski Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür, dün saat 18 sıralarında güvenlik kuvvetlerince gözaltına alınmıştır. Yaşar Tunagür, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına sevk edilmiştir." denilerek Yaşar Tunagür'ün Çorum'da gözaltına alındığı bildiriliyordu.

Çorum'da gözaltına alınarak Ankara Merkez Komutanlığına getirilen Yaşar Tunagür bir süre Ankara'da sıkıyönetim komutanlığında kalır. Bir numaralı sıkıyönetim mahkemesinin, Yaşar Tunagür'ün 1 Temmuz 1971 günü tutuklanmasına karar vermesi üzerine oradan alınarak Mamak Askerî Cezaevi'ne götürülür.

Pakize Tunagür O Çileli Günleri Anlatıyor

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin eşi Pakize Tunagür Hanımefendi, eşinin tutuklanma sürecini, evlerinin aranması hâdisesini ve Mamak'ta tutuklu olduğu günlerdeki sıkıntıları şöyle anlatıyor:

"İzmir'den Ankara'ya geleli beş yıl olmuştu. Yaşar Hoca Ankara'da gayet güzel vaazlara başladı. Diyanet'te başkan yardımcısı olduğu için değişik yerlere gidip geliyordu. İşler ne güzel yolunda giderken ihtilal oldu. 12 Mart muhtırasından sonra Diyanet'teki görevinden aldılar. Lütfi Doğan onu Çorum'a vaiz olarak gönderdi. Çorum'a gitmeden önce bir iki ay İstanbul'a gitti. Maaşını alamıyor ve evi döndürecek para bulamıyordu. O arada İstanbul'da müftü yardımcılığı gibi bir görevde kaldı.

Muhtıradan sonra herkesin evlerini arıyorlardı. Bize de haber geldi. Dediler ki eviniz aranacak. Ben de neyi arayacaklarını bilmiyorum. Ev kitap dolu, hangi birini kaldıracağım ki bunların. Bakıyorum onların aradıkları Nurlara ait veya Fethullah Hocaefendi'nin vaaz kasetlerinden varsa kapıcı ile aşağıya gönderiyordum. Oğlum Mehmet üniversite son sınıftaydı. Yükseliş Koleji'nden makine mühendisi çıktı. Korkuyoruz, evde Ömer'le Osman var, kız İzmir'e gelin gitmişti. Mehmet'e 'Oğlum bak gitme, bizim ev aranacakmış.' dedim ama yine de gitti. Gençlik işte, bana bir numara verdi. 'Bu telefondan beni çağırırsın.' dedi. Çağırırlar mı hiç. Benim oğlum gelsin de evi öyle arayın mı diyeceğim. Benim de canım sıkkındı.

Okullar tatil olmuştu. Artık haziran ayındaydık. Oğullarımız Ömer ve Osman evdeydi. Akşam yattılar bunlar. Ben de yatsı na-

mazını kıldım yattım. Saat gece 12 olmuş. Bir kapı çalınıyor ki kapı yıkılacak gibi. Hemen sabahlıklarımı giydim, gittim kapının gözlüğünden baktım. Kapının önünde belki on tane asker. Bir tanesini unutmuyorum. Allah razı olsun, kolunda böyle kırmızı kolluk vardı. Herhâlde onların âmiriydi. İnzibat subayı. Ben güzelce giyindim ve kapıyı açtım. Bana bir şeyler soruyorlar, cevap veriyorum ama ben kendimi kaybettim. Ben ne hâle gelmişim belli değil. Tenim rengim atmış korkudan. O inzibat subayı dedi ki 'Yenge hanım telaşlanma, bir şey yok.' Bunun üzerine 'Ben sinir hastasıyım.' demişim. Ben öyle deyince eve girmekten vazgeçmişler. Sonra duydum ki eğer ben öyle demeseymişim bütün evi talan edeceklermiş. Yine o sırada Korkut Bey'in evini kaç kere aradılar. Korkut Bey Ankara'yı terk etti. Yatak odalarına kadar didik didik aramışlar evini. Salih Özcan'ın evini kaç kere aradılar. Allah'tan bizim evimize bir kere geldiler ama ben bu lafı demeseydim evimizi gecenin o vaktinde didik didik arayacaklarmış.

Yaşar Hoca, askerlerin bizim evi aradıkları sırada İstanbul'daydı. O gecenin sabahında saat sekizde benim babamın İstanbul'daki evini basmışlar. Ben herhâlde heyecanla kapımıza gelen askerlere Yaşar Hoca'nın İstanbul'da olduğunu söylemişim. Babam artık emekli olmuş evdeydi. Onlar gelmeden önce Yaşar Hoca babamlardan ayrılmış. Ankara'ya gelip işine bakacak. İstanbul'da tak kapıyı çalmışlar, babamın evine dayanmışlar. Babama 'Nerede senin damat?' diye sormuşlar.

Aramaya gelen askerler 'Hacı amca biz Yaşar Hocayı biliyoruz, bir sakıncası yoktur ama sola karşı bir adam bulmamız lazımdı, onu da Yaşar Hoca olarak seçtik, biz emir kuluyuz, onu aramaya geldik.' demişler. Onu bulsalar babamın evinde hemen tutuklayacaklarmış. Neyse Yaşar Hoca çıktı geldi. Biz de durumu kendisine anlattık.

Lütfi Doğan onu Çorum'a vaiz olarak gönderdi ama artık bir tehlikenin geldiği belliydi. Kaçmakla bir şey değişecek değildi.

Gerçi kaçmıyordu, isteseler istedikleri anda yakalarlar da işte bir soldan bir sağdan derken bula bula Yaşar Hoca'yı bulmuşlar. Aldı bavulunu Çorum'a gitti. Gitti gitmesine de ortalığın hiç tadı tuzu yoktu, çok gergindi. Çorum'a gittiğinde bir ev bulmaya çalışıyordu, birkaç eşya alıp yerleşeyim derken peşinden takip etmişler. Gelmişler tutup yakalamışlar. Getirip doğruca Mamak'a götürmüşler. Haber geldi bize. 'Yaşar Hoca tutuklandı.' dediler. Eh ne yapalım tutuklandıysa tutuklandı. Biz biliyoruz ki hesabı Allah'a vereceğiz, kullara verecek hesabımız yok. Sonunda yerini yurdunu ve nerede olduğunu öğrendik. Mamak'ta askeri tutukevindeymiş.

Yolunu izini bilmiyorum. Kadın başıma nasıl bulacağım şimdi derken yanıma küçük oğlum Osman'ı aldım ve yola koyuldum. Mamak'a gidiyoruz. Bir Keçiören otobüsü varmış, bize tarif ediyorlar. Dolmuşlara biniyoruz, Dışkapı'da iniyoruz. Oradan öteye götürmüyorlar. Bazı insaflılar acıyor götürüyordu bizi. Bakıyor hâlimize elimizde torbalar, yanımda çocuk.

Yaşar Hoca'dan önce İzmir'de Fethullah Hocaefendi ve bizim damat Dr. Kayid'in de aralarında bulunduğu birçok kişiyi hapse atmışlardı. Önce Dr. Kayid çıktı, en son Fethullah Hocaefendi hapisten çıktı. Yaşar Hoca da onlardan sonra tutuklandı ve Mamak'a götürüldü.

O arada 12–13 tane Nur talebesi de yakalanmış. Hatta bir tanesi Kars'tan gelmiş, otele gidecek parası olmadığından bir evde kalan Nur talebesi arkadaşlarının yanına gitmiş. Başında bir rahatsızlığı varmış, herhâlde tedavi için gelmiş Ankara'ya. Baskın olunca onu da beraber götürmüşler. Yaşar Hoca ile beraber hapiste ona arkadaş olmuşlar. Yaşar Hoca bize diyor ki şunu getirin bunu getirin. Kendisi on dört kilo verdi o hapiste. Biraz kilolu idi. Biz evde bir şeyler yapıp götürüyoruz. O, talebelere yediriyor, kendi yiyeceklerini onlara veriyordu. Kendisi yemiyor. Mamak'ta bir süre tuttular onu. Ne kadar durdu bilemiyorum. Sonunda Dışkapı'daki askeriyeye getirdiler. Orası daha düzgün, banyosu, suyu, tuvaleti vardı. Çocuklar ibrikle su döküyorlar,

birbirine abdest aldırıyorlar. Suyu iktisatlı kullanmak için yapıyorlar. Fakat çok geçmedi Yaşar Hoca orada da derslere başladı. Kur'ân okuyorlar, Yaşar Hoca hapisteki görevli askerlere ve tutuklu talebelere Kur'ân öğretiyor. Zorluk var ama yine de okuyorlar, bir halka kuruyor ders yapıyorlardı."

Hapishane Günleri

Cezaevinde sol görüşlü insanlarla beraber kalmaktadır. Doğan Avcıoğlu, Ali Sirmen, Mümtaz Soysal gibi kişilerle aynı koğuştadır. Onlarca sol görüşlü içerisinde namaz kılan tek kişi olarak oldukça sıkıntılı günler yaşar. Ancak bir müddet sonra 'Nur talebesi' oldukları gerekçesiyle bir grup genç bu koğuşa getirilince namazları cemaatle kılabilmenin, namazlardan sonra ders yapabilmenin mutluluğunu yaşarlar:

"Derken bir baktım Nurlarla alakaları oldukları iddiasıyla on bir tane üniversite talebesini tutuklamış getirmişler. Çok edepli, utangaç, başları önünde terbiyeli çocuklar. Ne yapacakmış bunlar? Hilafeti getireceklermiş. Benim ekibim diye onları bulup getirmişler. Üniversitede okuyan talebeler, pırıl pırıl nur gibi çocuklar. Beni tanımıyorlar, ben de onları tanımıyorum. Bunlar geldiler yanıma. Hemen tanıştık ettik.

'Hocam, sen Yaşar Tunagür müsün?' dediler. Şaka yaparak 'Evet, benim, çok iyi oldu, zaten bana da cemaat lazımdı, namazları beraber kılarız.' dedim. Hemen yerlerimizi tespit ettik, yerleştik. Hepsi pırlanta gibi çocuklar."

Bir gün sonra da Hilal Yayınları sahibi Salih Özcan'ı[27] tutuklamışlar, onu da getirdiler. Onlara göre Salih Özcan, baş şe-

---

27 1926 Urfa Harran'da doğdu. 1950 yılında Urfa Lisesi'ni bitirdi. Üniversite okumak için İstanbul'a giderken Emirdağ'da Üstad Bediüzzaman ile tanıştı. 1956 yılında Hilal Yayınları'nı kurdu. Risale-i Nur'ları matbaada basmasıyla Üstad Bediüzzaman'ın duasını aldı. 1967 yılında İttihad Gazetesi'ni çıkardı. Uzun yıllar Faysal Finans Kurumu'nun yönetim kurulunda kaldı.

riatçıydı! Benim yaşa yakın bir tek o vardı. Diğerleri çocuk yaşta üniversite talebeleriydi. Neyse hepimizi aynı koğuşa koydular. Sol kesimden olanları da diğer uzun koğuşlara dağıttılar.

Hafta sonlarında bize ziyaretçiler geliyordu, biz hapiste on bir gençle beraberiz. Yüksek tahsil yapan bu öğrenciler Ankara çevresinden Kastamonu, Yozgat gibi yerlerden okumaya gelmişler. Kimi veterinerlikte kimi tıpta kimi de hukukta okuyan pırlanta gibi çocuklar. Onlar cemaat oldu, Salih Özcan müezzin, ben de imam oldum. Namazlarımızı hep beraber cemaat hâlinde kılabiliyorduk. Namazdan sonra onlara sohbet ediyor, değişik mevzularda konuşuyordum."

Koğuştaki sol görüşlülerin liderlerinden ve Türkiye'nin özellikle bir dönem sol hareketlerinin tayin edici isimlerinden olan Doğan Avcıoğlu'nun Tunagür Hocaefendi'ye "Hoca, üç gün evvelinden bu ihtilali biz yapacaktık ama olmadı, nasıl oldu bilemiyorum, bizden evvel bu işi ele aldılar ve ihtilali yaptılar. Şimdi biz buradayız, eğer biz üç gün önce ihtilali yapmış olsaydık burada bizler değil onlar olacaktı." şeklindeki sözleri o günlerden hatırlanan ve dönemin siyasî olaylarının arka planını da açıklayan dikkat çekici cümlelerdendir.

Sosyal Adalet Dolabı

Yaşar Tunagür Hoca hapiste beraber kaldıkları talebelerle adını "Açık Pazar" koydukları, solcuların da "Sosyal Adalet Dolabı" dedikleri dolabın hikâyesini şöyle anlatıyor:

"Bizim hanım ziyaretleri eksik etmiyordu. Yanına bizim çocukları da alır ziyaretimize gelirlerdi. Eli boş gelmezdi. Devamlı yiyecek içecek getirirdi. Börek, köfte, tatlı ne varsa yapar getirirdi. Sanki biz orada aç kalıyormuşuz gibi. Hapiste beraber kaldığımız çocukların köylerinden gelen aileleri de elma armut, kete, bazlama gibi çeşitli köy yiyeceklerinden getirirlerdi. Ziyarete gelen bazı dostlarımız da baklava gibi tatlılar da getirirdi. Çok en-

fes olurdu. Bizim hapiste adına 'Açık Pazar' dediğimiz bir dolabımız vardı. Her şeyi oraya koyardık. İsteyen istediği zaman oradan gidip yiyebilirdi. Ben elma yiyorum, çocuklar da bizim hanımın getirdiği böreği çöreği yiyor vesaire. Dolapta her şey var, alt alta dizilmiş. Baklava, börek, çörek, meyveler yani ne ararsan var. Bu duruma solcular imrenirlerdi. Bizim tam bir sosyal dayanışma içinde olduğumuzu görürlerdi. Hatta o dolabın adına 'Sosyal Adalet Dolabı' diyenler de vardı."

Yaşar Tunagür Hocaefendi, müslümanın bulunduğu her hâlde ve ortamda İslâm'ın güzelliğini ve yüceliğini temsil etmek gibi bir misyon sahibi olduğuna inanmakta ve bu maksatla hapishanedeki yaşayışını buna göre düzenlemektedir. Koğuşta İslâmî duyarlılığa sahip diğer insanlar da İslâm'ı temsil ediyor olmanın sorumluluk duygusu içerisindedirler. Nitekim başta Tunagür Hocaefendi olmak üzere bu insanların samimi ve ahlâkî tavırları, sol görüşlü insanların dikkatini çeker. Tunagür Hocaefendi'nin o günlerle ilgili anlattığı şu hatıralar, İslâm'ın güzelce temsil edilmesi hâlinde herkesçe takdirle karşılanacağının, temsil mesuliyetinin ne kadar önemli olduğunun açık bir göstergesidir:

"Birgün Salih Özcan bana 'Hocam bahçede bir hareketlilik var. Bir kalabalık toplanmış avazlarının çıktığı kadar acayip gürültü yapıyorlar.' dedi. Meğerse solcular kendi aralarındaki meşhur birisine karşı kazan kaldırmışlar. Koğuşta karyolanın altında kokmuş bir tavuk bulmuşlar. 'O herif şimdi gelsin bu kokmuş tavuğu onun kafasına atacağız.' diye bağırıyorlar. Karyolasının altında tavuk saklayan adam şimdi çok meşhur bir adam, ismini söylemeyeceğim. Hanımı ona yesin diye güzelce kızartılmış pişmiş bir tavuk getirmiş. Aslında bizim yemekler çok iyi çıkıyordu. Mahkûmduk ama bize subay yemeği veriyorlardı. Dışarıdan yemek getirmeye gerek yoktu. Ama gelenler eli boş gelmemek için yiyecek içecek getirirlerdi.

Adamcağız tek başına yese ötekiler görecek, hep beraber yeseler tavuk yetmeyecek. Çünkü etrafında onlarca solcu genç vardı. O da bugün yiyeyim, yarın yiyeyim derken tavuğu orada unutmuş ve başlamış tavuk kokmaya. Arkadaşları toplanmışlar, 'Bu koku nereden geliyor?' diye araştırıyorlar. Bakmışlar ki o meşhur şahsın yatağının altında pakete sarılı bir tavuk. Avazlarının çıktığı kadar 'Sen bize sosyalizmi öğretirsin, sosyal eşitlikten bahsedersin ama gelen tavuğu yemiyor, yedirmiyor ve kokutuyorsun. Biz bunu senin kafanda parçalamazsak…' diye bağırıyorlar. Tabii o arada -benim ağzıma alamayacağım- birtakım laflar gırla gidiyor. Tavuk paketini ellerine almışlar başladılar tezahürata. O zat da o gün duruşması olduğu için mahkemeye gitmiş. Mahkemeden dönüşte o tavuğu onun başına geçirecekler.

Biz de arkadaşlarla toplandık, uzaktan onları seyrediyoruz. İçlerinden birisi çıktı, eliyle bizi göstererek 'Şunlardan utanın be, işte hakiki sosyal adaleti bunlar uyguluyor, görmüyor musunuz bir açık dolapları var, herkes oradan istediğini yiyip içiyor. Bir Sosyal Adalet dolapları var. Ama sen bir tavuğu bile bizimle paylaşmadın, ne yedin, ne bize yedirdin, bir de kalkmış sosyalizmi bize öğretmeye kalkıyorsun, sen kendin sosyalist değilsin.' diye küfürler eşliğinde bağırdıkça bağırıyorlardı. Kokmuş tavuk paketi ellerinde bekliyorlar. Neyse o zat mahkemeden döndü ve hapishanenin önünde elleri kelepçeli vaziyette arabadan indi. Kelepçesini çözdüler. Mahkemesi iyi gitmiş olacak ki etrafına gülücükler dağıtarak kalabalığın yanına doğru geldi. Onlardan alkış beklerken iner inmez birden bire 'yuuuh yuuuh' sesleriyle şaşkına döndü. Normalde orada toplanan kalabalıktan alkış gelmesini beklerken pişmiş tavuğu kafasında buldu. Zaten arabadan kim inse, mahkemeden kim dönse elleriyle zafer işareti yapıp birbirlerini alkışlıyor, omuzlarına alıp koğuşa kadar getiriyorlardı. Ama bu sefer öyle olmadı. Orada toplanan kalabalık o zata ne söyleye-

ceklerse ağzına geleni söylediler. Yuh diyeni mi ararsın, tüküreni mi ararsın. Adamcağız olup bitenler karşısında ne olduğunu anlayamadı. Tavuğu ranzanın altında unuttuğu zaten belli, çıkarıp da onların yanında da yiyemediği gibi 'Alın şunu yiyin.' de dememiş. Fakat onun başına gelen kızarmış tavuğun başına gelmemiştir. İnsan ucundan biraz alır, gerisini de 'Alın çocuklar şunu paylaşın.' der. Fakat bizimki öyle değil, bizim dolabımız herkese açıktı. Hiç kimse sen benimkinden yiyemezsin, ben seninkinden yiyemem demezdi. İsteyen istediğini oradan alıp yiyordu. Onların bize böyle deyişleri hiç aklımdan gitmez. O zat meşhur bir profesör idi o zamanlar, son zamanlarda bakanlık bile yaptı.

Yaşar Tunagür 1971 yılında Ankara Mamak'taki cezaevi günlerinde

Ya Sen Komünistsin Ya Biz Müslümanız

Yaşar Tunagür Hocaefendi hapishane günlerinin sonuna doğru Doğan Avcıoğlu ile aralarında geçen ibretlik bir hâdiseyi şöyle aktarıyor: "Altı ay boyunca biz hapishanede çocuklarla ders yaptık, sohbet ettik, risaleler okuduk, namazlarımızı kıldık. Birgün üniversiteli gençlerle yine sohbet ediyoruz. Yani on bir kişilik cemaatimle sohbet ediyoruz. Sohbetlerde sosyal hayattan, adaletten, Hazreti Ömer'den bahsediyoruz. Zaten bu konuyla ilgili ben Edirne müftüsü iken Seyyid Kutub'un kitabını iki cilt hâlinde tercüme etmiştim. Kitap yedi baskı yapmış ve satılmıştı. Bizim Türk entelektüeli de böyle bir kitapla ilk defa tanışmıştı. Ben tabii o kitabın verdiği şevkle hapiste çocuklara hep İslâm'ın sosyal adaletinden bahsediyordum. Onlar da benim risale oku-

mamı istiyorlardı. Nereden bulacağız risaleyi dedim. Onlar bizde var dediler. Yahu nasıl olur dedim.

Nizamiyeden geçerken üst baş ne varsa didik didik aranıyor, nasıl getirdiniz dedim. Meğerse üniversitede okudukları 300–400 sayfalık fizik kimya veya bir edebiyat kitabının arasına risale sayfalarından koymuşlar öyle getirmişler. Nizamiyede kontrolde hiç dikkati çekmemiş. Kitabın başı sonu fizik ama ortası Risalelerden sayfalarla doluydu. Ne yapsın çocuklar okuyacaklar işte. İçerde ne kadar kalacakları belli değil. Bana 'İşte hocam risale burada lütfen okuyuverin.' dediler. Ben risaleyi onlara okumaya başladım ama yine de sosyal adaletten ve İslâm'ın diğer unsurlarından anlatmaya devam ediyordum aralarda. Risale-i Nur'un üslubu gençlere göre ağırdı. Ben onu izah ederek anlatmaya çalışıyordum. O üslubun güzelliği ve akıcılığına insan kendini kaptırıyor ama kelimeleri tam anlayamıyorlardı. Arapça, Farsça, Osmanlıca ve Türkçeden müteşekkil bir anlatım vardı. Anladıkları kadarıyla anlıyorlardı, ben de tefsir etmeye çalışıyordum.

Solcu kesimdeki arkadaşlar da ara sıra bizi dinlemeye geliyordu. Ayakta dikilerek kulak kabartıp bizi dinliyorlardı. Biz yerde seccade üzerinde namazı kılmış oturuyoruz. Hazreti Ömer ve sosyal adaletten bahsettiğim bir sohbette Doğan Avcıoğlu böyle uzun uzun dinledikten sonra istihza ile 'Hoca, Hoca! Çok güzel anlatıyorsun, ben sana bir şey söyleyeceğim.' dedi. 'Buyurun Doğan Bey' dedim. 'Bu anlattıklarını dinliyoruz biz. Eğer bu söylediklerin doğruysa ya sen komünistsin ya biz müslümanız.' dedi. 'Yok dedim, ben komünist değilim ama inşallah siz müslüman olursunuz.' Başladı gülmeye. Bir tespit olarak bu sözü söylemişti o zaman. Sosyal adalet, eşitlik, insan hakları filan diyorlar ama tatbikten çok lafını ediyorlardı."

Yargılama Süreci ve İddialar

Tunagür Hocaefendi, hapisteyken hakkında hazırlanan dosyalar doğrultusunda yargılanmaya başlanır, onlarca suç isnadı vardır. Akıl almaz isnatlardır bunlar. Hocaefendi bütün hepsine cevap verir. Suçsuz olduğunu ortaya koyar. Siyaset yapmaktan şeriat istemeye varan bu suç isnatlarından ikisini buraya aldığımızda, hazırlanan sayfalarca dosyanın ciddiyeti ve doğruluğu (!) da anlaşılacaktır. Bu gün de aynı şekilde hayatını dinî hizmetlere adayan insanlar hakkında açılan davalarda masa başında veya gazete küpürleriyle hazırlanan dosyaların varlığı yaklaşık kırk yıldır bazı şeylerin hâlâ değişmediğini de göstermektedir:

"Mamak'ta tutukluluk günlerimiz devam ederken savcılığa da ifade vermeye gidiyorduk. Eskiden müdde-i umumi dediğimiz savcılıktan bana davet geldi. İlk defa gidiyordum savcının yanına.

Savcı bir albaydı. Ben ellerime kelepçe taktırmadım. Beni sorguya çeken savcıya 'Paşam dedim, bu askerler bana kelepçe takmak istediler, teşebbüs ettiler, ben taktırmak istemedim ama lütfen emir buyurun bir hoca eli kelepçeli olarak mahkemeye gidip gelmesin, bu örfî idare için de iyi bir görünüm olmaz, bunu yarın öbür gün yazıp çizerler. Ben bir müslüman din adamının mahkûm olmadığı, kelepçe takacak kadar bir suçu işlediği ortaya çıkmadığı hâlde böyle görünmesini istemiyorum, dışarıda bu hoş karşılanmaz, emir verin kelepçeyle gidip gelinmesin.' dedim. İlk celsede ben bunu söyledim. Savcı bir şey demedi ama ondan sonra benim elime kelepçe takmadılar. Bizim mahkemeye gidişimiz gelişimiz solcular gibi değildi. Sessiz sedasız dualarla gidip dualarla dönerdik. Benim elime hiç kelepçe takılmadı. Fakat duruşmaya giderken hapisteki herkese kelepçe takıyorlardı."

Tunagür Hocaefendi'ye isnad edilen suçlardan biri dönemin eşkıyalarından Hakimo ile görüştüğü, diğeri Ürdün'de Türkiye

aleyhine konuştuğu şeklindedir. Ancak soruşturma sonunda ortaya çıkan tam bir komedidir:

"Savcının önünde bir dosya var. 67 sayfalık bir dosya bu. Milli İstihbarat Teşkilatı bu dosyayı 1969–70 yıllarında benim senato araştırması geçirdiğim esnada senatoya vermiş. Senato araştırma komisyonu bu 67 sayfalık dosya üzerine bir inceleme yapmış. Dosyanın aslı Millî İstihbarat'taymış. Bir suretini senato araştırma komisyonuna göndermişler. Muhtıradan sonra da aynısını tutmuşlar sıkıyönetim idaresine de vermişler. Derken mahkemeye intikal etmiş bu dosya. Dosyada ne ararsan var. Yazılanlara şöyle bir göz ucuyla baktım. O dosyadaki şeyleri eğer ben yapsaydım rahatlıkla beni asarlardı.

Savcı okuyor dosyayı, ben de sakin vaziyette dinliyorum. Önce siyasetle suçlanıyorduk. Neden siyasetle suçlandım? Babamın doğulu olmasından ötürü beni suçluyorlardı. Ben 1 Mart 1924'te İstanbul Beşiktaş'ta dünyaya geldim. Fakat babamın Siirt doğumlu olmasından, bir de biz Diyanet'te görevdeyken Güney Doğulu değerli hocalara vazife vermemizden ötürü suçluyorlardı. O zamanlar etnik milliyetçilik ifade eden '…çü, …cu' gibi laflar yeni yeni duyuluyordu. Bana da doğulu olmam hasebiyle böyle bir yafta attılar. Ne var ki ben Ankara'nın doğusuna o güne kadar özel olarak gitmiş bir insan değildim.

Sadece Varto zelzelesi[28] olduğu zaman Devlet Bakanı Refet Sezgin beni oraya görevli olarak gönderdi. Başbakan kendisine talimat vermiş. Bana 'Yaşar Bey, yanına birkaç arkadaş al, Varto'ya git, Doğu'yu bir dolaş, bir diyanet mensubu olarak, hükûmet adına oradaki insanları teselli et, yardım konusunda bir araştırma yap gel.' dedi. Ben de uçakla Erzurum'a gittim. Erzurum valisi Necmettin Karaduman idi. Kendisi Meclis Başkanlığı da yaptı. O bize pikap gibi bir araba temin etti. Diyanet'ten de iki arkadaş vardı

---

[28] Varto ilçesi, Muş'un kuzeybatısında yer alır. Varto depremi 19 Ağustos 1966 tarihinde olmuş, şiddeti tam olarak bilinmemekle beraber 2394 insan ölmüştür..

Son Havadis
7 Mayıs 1972
İRTİCA ADI ALTINDA OYNANMAK İSTENEN BİR OYUNUN İÇYÜZÜ
KARGALARI BİLE GÜLDÜRECEK İDDİA
Y. Tunagür eşkiya Hâkimo ile görüşmüş

yanımda. Biri Hasan Ege, Yüksek Din Kurulu'nda idi. Diğeri Orhan Karmış idi. Sonradan profesör oldu. İkisi de rahmetlik oldular. Ben işte ilk defa bu arkadaşlarla beraber Doğu'ya gittim. Fazla detaya girmeyelim. Savcılıktaki duruşmada bu gezi bizim karşımıza çıktı.

Savcı bu sefer dosyadan başka bir sayfa açtı. 'Sen Varto depreminde Doğu'ya gittiğin zaman Siirt'te Hakimo ile hilafet meselesini görüşmüşsün.' dedi. 'Hakimo da kimmiş?' dedim. Hakimo devlet aleyhinde dağda gezen bir eşkıya imiş meğerse. 'Allah Allah, ben Doğu'ya o zaman tek başıma gitmedim ki. Yanımda Orhan Karmış ve Hasan Ege vardı.' dedim. Sadece onlar değil, Siirt müftüsü, vaizi, diyanet yetkilileri ve cemaat var, ben tek başıma gezmiyorum ki. 'O zaman orada yanımda olan insanların isimlerini size vereyim, gidin onlara sorun, soruşturun bakalım ben nerelere gitmişim.' dedim. 'Sonra ben Hakimo ile hilafet meselesini niye konuşayım, dağda gezen bir eşkıyaya mı danışacağım, tanımam etmem.' dedim. Peki dedi ve o sayfayı da kapattı savcı.

Burada bir parantez açayım. İkinci celseye gittiğimizde savcı bana 'Hocam bu Hakimo'yu hallettik.' dedi. "Neden?" dedim. 'Sizin Doğu'ya gittiğiniz tarihten üç ay önce Hakimo ölmüş.' dedi. Bana ikinci celsede bunun müjdesini veriyor. 'Bakın gördünüz mü efendim?' dedim. 'Kim hazırlamışsa bu dosyayı işin aslını faslını bilmeden güya dosya tanzim ediyorlar.' dedim.

Savcı gele gele geldi dosyanın en mühim yerini açtı ve 'Bakalım buna ne diyeceksin?' dedi. Daktilo ile yazılmış beş sayfalık bir metin çıkardı. Benim filan tarihte Ürdün'ün başkenti Amman'da hürriyet meydanında halka yaptığım konuşmanın metniymiş bu. Ne ararsan var dosyada. Ürdün'e gidip Türkiye aley-

hinde devleti yıkmaktan, hilafet ve şeriatı getirmek istediğimden vesaire laiklik aleyhinde konuştuğum iddia ediliyordu o yazıda. Allah Allah… Hayatımda ilk defa gördüğüm son derece tehlikeli bir konuşma metnini önüme koydu. Ne yapmışım ben o konuşmada? Bediüzzaman'ı methetmişim, Cumhuriyet ve Atatürk'ün aleyhine ve daha birçok şey aleyhine konuşmuşum.

İthamlar karşısında cevabım şu oldu: 'Beyefendi benim burada kabul edip etmeyeceğim noktalar var. Bunlar çok mühim, insanı idama götürecek suçlamalar var burada. Lütfen bu beş sayfayı siz daktiloda zapta geçtikten sonra bana sual olarak tevcih etmedikçe ben buna cevap veremem.' dedim. 'Nasıl olur efendim, bu beş sayfa öyle nasıl kolayca yazılır?' dedi. Ben tekrarladım: 'Bu beş sayfayı siz bana sual olarak tevcih etmedikçe ben buna cevap vermem.' dedim. O zannetti ki iddiayı kabul edeceğim fakat 'Şu cümlede şurayı kabul etmiyorum, şurası yanlış olmuş, buradaki ifade eksik.' gibi cevaplar bekliyordu. 'Olmaz, sual olarak yazamayız, çok vakit alır.' dedi. Yazıcı bir adam vardı, benden yaşlıydı. "Peki." dedi ve başladı önündeki daktilo ile metni sual hâline çevirmeye. Eski de bir daktilo idi. Onu görünce Cibali karakolundaki daktilo aklıma geldi. Bir saat kadar sürdü, beş sayfayı yazdı ve sonunda, "Sual olarak Yaşar Tunagür'e soruldu." dedi ve iki nokta üst üste koydu. Ben gayet kendimden emin olarak başladım konuşmaya. Artık konuşma sırası bendeydi. Dedim ki 'Efendim dünyanın birçok ülkesine gittim ama hayatımda ben Ürdün'e gitmedim, Amman'ı görmedim.' dedim.

Nee! dedi heyecanla.

'Ben hayatımda Ürdün'e gitmedim, Amman'ı görmedim, dört tane pasaportum var, hepsi elinizde. Yeşil pasaport, gri pasaport, normal pasaport ve kırmızı pasaport hepsi sizin elinizin altındaki dosyada duruyor. Amman'a gittim konuşma yaptım falan demiyorum. Siz o pasaportlardan bir tanesinde Ürdün'e giriş vizesi bulun, ben bu konuşma metninin tamamını kabul ediyorum.' dedim.

Yine hayretle 'Ne?' dedi.

'Ben Malezya'ya, Tunus'a, Cezayir'e, Amerika ve Avrupa'da birçok yerlere gittim. Kuveyt'e gittim, Katar'a gittim, Suudi Arabistan'a belki yirmi defa gittim ama ben hayatımda bir kere olsun Ürdün'e gitmedim.' dedim. Benim damadım Doktor Kayid Ahmet el-Kayid Ürdünlü olmasına rağmen bu ülkeye hiç gitmediğimi söyledim.

Bunu duyunca 'Ne diye bana tekrar yazdırdın bu metni?' diye kızdı. Ben de 'Siz buradaki iddiaları görmüyor musunuz? Bu iddialar sizce olacak şey mi, kim hazırladı bu dosyayı?' dedim. Elinde açık olan dosyayı şöyle kaldırdı ve aynen 'Yaşar Bey bu iş burada biter, gidebilirsiniz.' diyerek 'şaaak' diye iki eliyle kapattı dosyayı. Ben kalktım tekrar hapishaneye geri döndüm. Artık işin buradan ötesini bilmiyorum."

Tahliye Süreci

Yaşar Tunagür'ün "işin buradan ötesini bilmiyorum" dediği kısmı Sadi Koçaş "12 Mart Anıları" adlı yazı dizisinde anlatıyor. Yaşar Tunagür'ün o yazı dizisinden edindiği izlenimleri kendi ifadeleriyle aktaralım:

"Ben savcının yanından ayrıldıktan sonra ne olup bittiğini Sadi Koçaş'ın '12 Mart Anıları' adlı bir yazı dizisinden öğrendim. O hatıralar 1978 yılında önce Milliyet gazetesinde yayınlandı, daha sonra da kitap olarak basıldı. Benimle ilgili hatıraları gören çok sevdiğim arkadaşım Mahmut Bayram Hoca bana telefon ederek 'Yaşar Bey gazetede senden bahseden bir yazı dizisi var, gördün mü?" dedi. 'Yok, görmedim.' dedim. Hemen o gazeteyi bana göndermişti. O yazı dizisinde Sadi Koçaş'ın hatıralarından okuduklarımı nakledeyim.

Ben savcının yanında ifade verdikten ve iddiaları ispat ederek ayrıldıktan sonra savcı sıkıyönetim komutanlığına bir yazı yazarak dosyanın aslını istiyor. Sıkıyönetim (Örfi İdare) Ko-

mutanlığı da yazıyı Başbakan Nihat Erim'e[29] gönderiyor. MİT, Başbakanlığa bağlı olduğundan Nihat Erim de bu görevi Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş'a veriyor. Sıkıyönetim komutanlığı Başbakanlık veya Sadi Koçaş'a yazdığı yazıda 'Savcıdan bir dosya aldık, yapılan muhakeme neticesinde Yaşar Tunagür hakkında böyle böyle iddialar var. Bunlar bizim için ayağı yere basmayan ve iyi olmayan iddialardır, lütfen Yaşar Tunagür hakkındaki dokümanter dosyanın aslının Millî İstihbarat Teşkilatından alınarak tarafımıza gönderilmesini talep ediyoruz.' diyor. O zaman Millî İstihbarat Teşkilatı Sadi Kocaş'a[30] bağlıydı. MİT'in başında da Fuat Doğu Paşa vardı. Sadi Koçaş Farabi Sokak'ta bir ara benim komşumdu.

Koçaş 'Dosya bize gelince şaşırdık kaldık.' diyor. Derhâl MİT müsteşarlığına bir yazı yazarak 'Yaşar Tunagür hakkındaki iddialarla ilgili dosyanın aslını istiyorum.' diyor. MİT'ten kendisine verilen cevap şudur: 'Yaşar Tunagür hakkında MİT tarafından tanzim edilmiş bir dosya yoktur.'

Sadi Koçaş, bu cevabı alır almaz iyice sinirleniyor ve şaşırarak dosyayı eline aldığı gibi öfkeyle Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a gidiyor. Çankaya'da Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a hitaben 'Efendim bakınız, hani sizin değişik iddialarla suçladığınız Yaşar Tunagür vardı ya işte dosyası elimde. Buyurun bakın! Kimin

---

29 12 Mart 1971 muhtırasından sonra işbaşına getirilen Nihat Erim 26 Mart 1971 ile 11 Aralık 1971 tarihleri arasında birinci hükûmetin başında kaldı. Daha sonra 11 Aralık 1971 ile 22 Mayıs 1972 tarihleri arasında da ikinci hükûmetini idare etti. Böylece Nihat Erim 14 ayda iki hükûmet kurdu.

30 1919 yılında Ermenek'te doğan Sadi Kocaş, 1940 yılında Harp Okulu'ndan topçu subayı olarak, 1950 yılında da Kara Harp Akademisi'nden kurmay subay olarak mezun olmuştur. Çeşitli kıta ve kurmay hizmetlerinde çalıştıktan sonra albay olarak 1961 yılı sonunda kendi isteği ile emekliye ayrılmıştır. 1962 yılında Cumhurbaşkanı tarafından Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçilmiştir. 1969 yılında senatörlükten istifa ederek Konya milletvekili seçilmiş, 1971 yılında partiler üstü 1. Nihat Erim Hükûmetinde Başbakan Yardımcısı olmuş; 3 Aralık 1971'de hükûmet programının ve reformlarının uygulanmasına imkân kalmadığı gerekçesiyle, 12 arkadaşı ile beraber hükûmetten istifa etmiştir. 12 Ocak 1998 yılında İstanbul'da vefat etti.

Son Havadis 9 Mayıs 1972

Bir perdeyi daha KALDIRIYORUZ

İrtica adı altında oynanmak istenen bir oyunun içyüzü

7 bin kelimelik boş iddia ve

35 kelimelik takipsizlik kararı

tanzim ettiği belli olmayan bu düzmece rapor ve iddialarla muhtıra öncesinden beri tam üç senedir Yaşar Tunagür'ün aleyhinde senato araştırması yapıldı ve komisyon bunu takibe aldı. Bu rapor doğrultusunda sizin emriniz üzerine sıkıyönetim komutanlığı Yaşar Tunagür'ü tevkif etti. Şimdi MİT kalkmış 'Bizde öyle bir dosya yok.' diyor. Millî İstihbarat Teşkilatı'nın verdiği cevabı ne diyeceksiniz, böyle saçmalık, böyle ciddiyetsizlik olur mu?' diyor.

Cevdet Sunay karşı çıkıyor 'Olamaz efendim, böyle bir şey olamaz.' diyor. 'Efendim sağcı dediniz, solcu dediniz, hilafetçi dediniz, emir verdiniz tutuklandı bu adam.' diyor Koçaş. Cevdet Sunay, 'Bakma sen ona. O hem sağcıdır hem de solcudur.' diyor. Bu sefer Sadi Koçaş 'Efendim bir adam hem sağcı hem solcu nasıl olur?' diyor.

Cumhurbaşkanı Sunay bunun üzerine Sadi Koçaş'a tekrar emir veriyor. Acilen MİT bu dosyanın aslını göndersin diyor. Aradan üç gün geçiyor. MİT'ten yazılı bir cevap geliyor. Yazıda 'Yaşar Tunagür hakkında MİT tarafından tanzim edilmiş bir dosya yoktur.' deniliyor. Sadi Koçaş MİT'ten aldığı yazıyı dosyasına koyduğu gibi tekrar Cumhurbaşkanına çıkıyor. Koçaş, 'Peki bu dosyanın sureti var da aslı nerede o zaman?' diye soruyor.

Cevdet Sunay, MİT'in gönderdiği yazıyı görünce 'Eyvah, yanlış yaptık.' demiş. Çok ağır şeyler söyleyerek 'Derhâl Fuat Doğu Paşa'yı bana çağırın.' diyor. Fuat Doğu Paşa Çankaya'ya gidiyor. Artık orada neler konuştular bilemiyoruz. Fakat Cumhurbaşkanı

SADİ KOÇAŞ 12 MART'I ANLATIYOR

27 Mart 1978/Milliyet

KOÇAŞ: «GERÇEKLER ARTIK AÇIKLANMALI»

MİT'in iç politika ile uğraşmasına izin vermeyeceğimi kesinlikle bildirdim...

- General Atıf Erçıkan'ın evi bombalanmıştı. Bunun üzerine sokak hareketlerine karşı ne gibi tedbirler alınması gerektiği konusunda MİT Müsteşarı'nın da görüşü soruldu
- MİT Müsteşarı, Anayasa'nın 40'dan fazla maddesinin değiştirilmesini, yeni bazı kanunlar çıkarılmasını ve sıkıyönetim ilân...

GERÇEK İSTİHBARAT İSTEDİM

Tunagür Dosyası

Sunay, Sadi Koçaş'a Fuat Doğu Paşa'nın MİT'in başından alınarak bir yere büyükelçi olarak atanmasını söylüyor. Nitekim İspanya'nın Madrid şehrine büyük elçi olarak atanmış Fuat Doğu. Benim hakkımdaki bu dosyanın aslının olmadığı da Sıkıyönetim Komutanlığına bildirilerek suçsuz olduğum ifade ediliyor. Hakikaten ondan sonra Fuat Doğu Paşa MİT müsteşarlığı görevinden alınarak yerine 12 Eylül 1980'de Kara Kuvvetleri Komutanı olan Nurettin Ersin getirildi. Ben de bu hâdiseleri Sadi Koçaş'ın hatıralarından öğrendim."[31]

Tahliye Sevinci ve Tebrikler

Mahkemenin sonunda onlarca suç isnadından hiçbirinin doğruluğu bulunmadığı ortaya çıkar ve Yaşar Tunagür Hocaefendi yaklaşık beş ay kadar kaldığı cezaevinden 10 Kasım 1971'de tahliye edilir. Tahliye, evde büyük sevinç vesilesi olur. Tunagür Hocaefendi'nin eşi ve çocukları bir Ramazan akşamı iftarda radyodan dinledikleri bir haberle babalarının tahliye edildiğini büyük bir sevinçle duyarlar. Tahliye edildiği son akşamı Tunagür Hocaefendi şöyle anlatıyor:

"Hapisteyken tatlı hatıralarımız oldu. Salih Özcan ve genç arkadaşlarla üç ayları tuttuk. Ramazan ayındaydık. Kadir gecesin-

---

31 Sadi Koçaş, 12 Mart hatıralarını muhtıranın yedinci yıl dönümünde bir yazı dizisi hâline getirerek 12 Mart 1978'de başlayıp 40 gün boyunca Milliyet'te yayımladı. Yaşar Tunagür ile ilgili hatıralar 27 Mart 1978 günkü 16. bölümde geçiyor. O günkü bölüm başlığında "Tunagür Dosyası" adıyla Tunagür hakkında Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın tavrı, MİT'in verdiği cevap ele alınarak onun ipe sapa gelmez isnatlarla boş yere suçlandığını ispat ediyordu.

den üç gün evveldi, Ramazan'ın 23 veya 24'ü olmuştu. Hayatımda ilk defa üç ayları tutmayı Allah hapishanede nasip etti. Bilemiyorum, belki bu üç ayları tutmam için beni oraya gönderdi.

Cumhuriyet
11.11.1971
Yaşar Tunagür tahliye edildi
ANKARA, (aa) — Diyanet İşleri eski Başkan Yardımcılarından, Çorum Müftüsü Yaşar Tunagür dün tahliye edilmiştir.

Çocuklarla teravih namazını kılmış dua ediyorduk. O sırada Mümtaz Soysal yanımıza geldi. 'Hocam Müjde!' dedi.

Ne var Mümtaz Bey?

'Hocam, müjdemi isterim, tahliye emrin geldi.' dedi.

Biz de on bir kişilik cemaattik. Fakat orada sol dediğimiz kesimden bizimle beraber üç kişi oruç tuttu, teravih kıldı. Birisi Ziraat Fakültesi'nde doçentti. Biz de -sevinmek denirse- üç kişi aramıza katıldı diye seviniyorduk.

Demek ki Sadi Koçaş'ın Çankaya'daki girişimlerinden sonra dosyanın aslının olmadığı anlaşılınca mahkeme bizim tahliye edilmemize karar vermiş. Mümtaz Soysal da böyle haber verince sevindik biz.

- Ne zaman gelecek tahliye emri?

- Hocam sen hazırlığını yap, herhâlde sabah çıkarsın, dedi.

Orada bulunan arkadaşlar hemen tebrik etmeye başladılar. Şimdi hediye olarak ne vereyim ben Mümtaz Soysal'a diye düşünürken bizim 'açık Pazar' diye adlandırdığımız dolabımızdaki baklava aklıma geldi. En iyisi baklava ikram edeyim dedim. Gittim çıkardım bir kutu baklavayı 'Buyurun arkadaşlarınızla beraber yiyin.' diyerek ikramda bulundum. Bir iki tane alarak 'Teşekkür ederim hocam.' dedi ve tahliye belgesini bana verdi. Kendisinin davası hâla devam ediyordu. Sanıyorum benden çok sonra tahliye oldu. Fakat davalar tutuksuz olarak devam etti.

Bu müjdeyi aldıktan sonra o gece yatıp sabah çıkacağım diye ümitlendim ben. Biz öyle konuşurken yarım saat ha geçti ha geçmedi bir üsteğmen geldi.

- Yaşar Tunagür kim, dedi

- Buyurun üsteğmenim, benim, dedim.

- Tahliye kararınız geldi ve derhâl şu anda çıkacaksınız, bir dakika bile duramazsınız, dedi.

Pekâlâ dedik ve hemen hazırlanmaya başladık. Çamaşırları bir torbaya doldurduk. Mahkemeye gider gelirken giydiğim bir takım elbisem vardı. Pantolonu giymeye çalışıyorum. Baktım pantolon bol geliyor. İmkânı yok üstüme olmuyor. Hapiste subay yemeklerinden yememize rağmen ben tam on dört kilo vermişim. Tabii üç ayları ve Ramazan orucunu da tutunca iyice zayıflamışız. Kemer yok, bir ip bulduk, onunla pantolonu belime bağladım, üstüne de ceketi gömleği giydim. Neyse alelacele eşyaları, çantayı hazırladık biz.

'Peki, bu saatte nasıl gideceğiz üsteğmenim biz, ortalık zifiri karanlık. Ben Çankaya'ya nasıl gidileceğini bilemem.' dedim. 'Merak etme biz sizi Nizamiye'ye durağa kadar götürürüz.' dedi.

Ben çıkarken Salih Özcan Bey 'Hocam Kadir gecesinde buluşuruz, yakında ben de çıkarım inşallah!' dedi. Hakikaten iki gün sonra Kadir gecesinde o da tahliye edildi.

Vakit gece yarısına doğru ilerliyordu. Üsteğmen gayet insaflı davranarak beni ciple Nizamiye kapısına kadar getirdi bıraktı. Ortalık karanlık, ne yapacağımı bilemedim. Oradan insaflı bir başçavuş 'Hocam ben sizi otobüs durağına kadar götüreyim, oradan Ulus'a minibüs ve otobüsler gidiyor, onlara biner gidersiniz.' dedi. Bir ciple beni otobüs durağına kadar bıraktı. Allah razı olsun, dedim. Otobüs durağında benden başka kimsecikler yok. Ortalık kapkaranlık, gece saat on buçuk on bir civarları. Allah'ın dağı, çevre ıssız, gelen geçen yok. Ramazan ayındayız, aylardan Kasım ayı ve geceler de soğuk. 'Yahu bu saatte bir adam çıkarılır mı, nereye gidecek bu adam diye düşünen yok mu' di-

ye de söyleniyorum kendi kendime. Bir yandan da çıktığıma seviniyorum. Bir süre sonra bir otobüs geldi ve Ulus'a kadar geldik. Oradan bir taksiye atladım. Üzerimde de hiç para yok. Nasıl olsa evde vardır, evden alır veririz dedim.

Taksiyle eve geldim. Kapıdan içeri girdim, evde sevinçli bir bekleyişin olduğunu gördüm. Meğerse evdekiler ben gelmeden haberimi almışlar. Ben son gün mahkemeye gitmemiştim. Bizim avukat takip ediyordu duruşmaları. Gündüz saat üçte mahkeme sonuçlanınca bizim avukat akşamüzeri doğruca eve gitmiş ve bizim hanıma 'Yaşar Hoca tahliye olacak.' diye haber vermiş. İftar vaktinde yemekleri hazırlarken radyodan da tahliye edileceğime dair haberi duyunca yemeği çorbayı bırakıp bizim hanım çocukları aldığı gibi doğruca Mamak'a gelmişler. Nizamiye'de yalvar yakar beklemişler. Fakat görevliler bana haber vermediler. Bir iki saat nizamiye kapısında beni beklemişler. Kapıdaki nöbetçi askerler 'Tahliye emri yok, salamayız onu.' deyince çaresiz dönüp eve gelmişler. Baktım evde bir kalabalık var. Apartmanda duyan herkes bizim hanımı tebrik için gelmişler."

Pakize Hanım, Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin tahliye edildiği günü şöyle anlatıyor: "Tutuklandıktan sonra kaç ay geçti bilmiyorum, Ramazan ayı geldi. Yanına gidip geliyoruz. Askeriye biraz Ankara'nın dışındaydı. Orada epey yattı. Yanında Mümtaz Soysal, Doğan Avcıoğlu gibi insanlar da vardı.

Karşı kapı komşumuz yönetici geldi bize haber verdi. Biz de sofrayı kurduk iftar etmek üzereydik. Kızım Makbule yanımızda, Osman zaten evde. Tam çorbalarımızı içeceğiz. Komşumuz radyodan 'Yaşar Hoca tahliye olacak.' diye duymuş. Hemen biz durur muyuz, masayı olduğu gibi bıraktık. Bindik bir taksiye gittik hapishaneye. Çıkaracaklar diye bekliyoruz. Oradaki askerler 'Bize daha emir gelmedi, veremeyiz.' dediler. Biz yalvarıyoruz, 'Nasıl olsa çıkacak, salacaklarmış radyodan duyduk.' dedik. Vermediler bize. Ama biz yine de sevinerek geri geldik. Çünkü çıkacağını duymamız yetti bize. Eve geldik, yemeğimizi yedik. Aradan bir iki saat geçti bir de baktık ki geliverdi. Üzerindeki elbiseler

çuval gibiydi. Biz oradan ayrıldıktan sonra salıvermişler. Şaşırmış kalmış. Nereden gideceğini, neye bineceğini bilememiş. Kaç aydır bir yerde durunca yolları, izleri unutmuş. Yolda yürürken havada geçen uçaklara bakmış. Kendi kendine 'Hayatımda bir daha uçağa biner miyim, otobüse biner miyim?' diye söylene söylene gelmiş. Dışarı çıkmış ama ne olacağını bilmiyor.

Sakalını kesmeye kalkmışlar. Dokundurtmamış. Sonra bize anlattı. Demiş ki 'Beni ancak asarsınız, ondan sonra kesersiniz sakalımı.' Çok uğraşmışlar ama başaramamışlar. Hakikaten hiç bir çocuğum sakalsız görmedi babasını. Sakal bıraktığında ilk oğlumuz Mehmet 3 yaşındaydı. Eve gelince çok sevindik. Geldikten sonra başladı bütün telefonlar çalmaya. Duyan duymayan herkes 'geçmiş olsun' diye arıyordu."

Tunagür Hocaefendi tahliye sonrasını şöyle özetliyor: "Kaç aydır Mamak'ta hapishanede kalmışız. Dışarının ne olduğunu unutmuşuz. Hapishanenin bahçesinden gökyüzünde uçan uçakları seyrederdik geceleri. Ortalık karanlık olunca gece gökyüzü pırıl pırıl olurdu, uçakları da çok rahat görüyorduk. Uçakları görünce hür olmayı, özgür olmayı düşlerdik. 'Ah keşke ben de şu uçağın içinde olsaydım.' diyor insan. Oradaki hâlet-i ruhiye çok başka oluyor. Orada sağcı-solcu, katil-hırsız falan yok, herkes birbiriyle aynı kaderi paylaştığından dost gibi, kardeş gibi oluyor.

Yeni Asya
Atabeyli, Özgüneşin tertibini açıkladı
Özgüneşin yalancı şahidi tevkif edildi..
Yalancı şahit rüşvet alırken yakalandı
Tunagür için oynanan oyunun içyüzü aydınlandı

Tahliye olduk ama mahkeme bitmedi. 15–20 gün sonra bize bir kâğıt geldi. Gayr-i mevkuf (tutuksuz) olarak mahkemeye devam edeceğimiz yazıyordu. Mahkemeye gittim, yine değişik sorular soruyorlar. Önümüze yeni dosyalar çıkarıyorlardı. Buna rağmen iş Danıştay'a götürüldü ve Danıştay'ın 14 Nisan 1972 günü verdiği takipsizlik kararıyla temyiz edilerek beraat etmiş olduk."

EMEKLİLİK SONRASI HAYATI

Tunagür Hocaefendi, tahliye olduktan sonra emekliye sevk edilir. Evin geçimini temin etmek için ticarete atılır. Öncelikle bir seyahat şirketiyle ortaklık kurar ve burada çeşitli ticarî faaliyetlerde bulunur. Ardından 1975 yılında Turgut Özal'la birlikte Silm Ticaret Şirketi adıyla uluslararası bir ticaret şirketi kurarlar. Turgut Özal'la ortaklığı 1977 yılına kadar devam eder.

"Tahliye olduktan sonra bizim emekliliğimiz de gelmiş. Emekli ettiler bizi. Bu yüzden artık eski görevimize geri dönemedik. Yakıt parası ve kira olarak ayda 1500 lira veriyordum. Emekli maaşım da 1660 lira. Dört tane çocuk var, bunların üstü başı, okulu var, evin geçimi görümü var. 1660 lira ile bu çark nasıl dönecek? Bu parayla geçinmek çok zor, gidip bir gecekonduda da oturacak değiliz. Buraya kadar gelmiş bir insan ne yapar? Tutup köy imamlığı yapamam, esnaflık yapamam. Peki, ne yapalım diye düşünürken aradan bir iki ay geçti. Artık bundan sonrası benim için sivil hayat başladı.

Birgün Kızılay'da ne olacak hâlimiz gibilerden sağa sola bakarak dolaşıyordum. Cadde üzerinde Sinyal Turizm adında şirketi olan tüccar bir arkadaş vardı. Turizm ve seyahat acenteliği işletiyordu. Acentenin sahibi Doğan Öneren beyefendi idi. Uçak biletleri satardı. Ben ona günün birinde yardımcı olmuşum. Onun bir işinin hallolması için bir yere göndermişim. İşini de halletmiş, ona böylece bir iyilik etmişim, farkında değilim. Yurt dışına gideceğim zaman uçak biletlerini de ondan alırdım. Caddede yürürken birden Doğan Bey karşıma çıktı. 'Hocam gel bir çayı-

mı iç, siz hapisteyken iki defa ziyaretinize geldim, soyadlarımız tutmadığı için görüştürmediler beni sizinle, ne olur kusuruma bakmayın, lütfen ofise gidip oturalım.' dedi. Peki dedim, beraber gittik ofisinde oturduk. Emekli olduğumu biliyor. Benim hâlimi anlamışçasına durup dururken 'Hocam sen hiç merak etme, hiç üzülme, biz seninle ticaret yapıp para kazanacağız, yalnız sen buna evet de, razı ol.' dedi. Ben anlamam dedim ticaretten. Bu yaşa kadar bir limon bile alıp satmadım dedim, ne anlarım ticaretten. O yine çok emin bir şekilde 'Sen hiçbir şeye karışmayacaksın, yeter ki sen razı ol ve dua et. İşte sana oda, işte masa, sandalye, telefon. İşte sekreterler, senin yerin burası.' dedi.

Peki dedik, başka da çaremiz yoktu zaten. Bizi ne arayan var, ne soran var. Ne yaptın ne ettin, ne yiyor ne içiyorsun diye soran eden yok. Sonradan oldu ama o başka. Muhtıranın neticesinde koskoca Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı'ndan sonra yapayalnız kalmıştık. Bir de hapse girip çıkmamızdan ötürü insanlar biraz çekingen davranıyorlardı.

Doğan Bey'le işe başladıktan beş altı ay sonra birgün 'Hocam biz İtalyanlarla bir anlaşma imzaladık, Ak Gübre sanayine amonyak satmak istiyoruz.' dedi. 'Ben ne anlarım amonyaktan!' dedim. 'Hocam sen sadece gübre fabrikasının müdürü ile görüşüp işi bağlayacaksın, bizim kâr ortağımız olacaksın.' dedi. Tabii biz sonradan öğrendik ki ticarette bu bağlama işi ayrı bir teknikmiş. Biz oraya buraya telefon edip bağlantı kurmaya başlayınca çok iyi karşıladılar beni. Meğer sevenlerimiz varmış. Günden güne işi öğrendikçe iyice ilerletmeye başladık. Doğan Bey'le ayrıca bir şirket daha kurduk. Başladık amonyak ticaretine. Gübre fabrikasına ilk partiyi, ikinci partiyi, üçüncü partiyi sattık derken elimize her partiden toplu para geçmeye başladı. O paralarla ben 1973 veya 74'lerde Farabi sokakta bir ev satın aldım.

Derken Turgut Özal'la beraber Silm Ticaret Şirketi'ni 20 Şubat 1975'te kurduk. O bizim idare meclisi başkanımız oldu.

Ben Kuveyt ve Arap ülkelerine gidip geliyordum. Birlikte pek çok iş yaptık. Mesela Japon teknolojisiyle Asil Çelik şirketini ve Burtrak'ı kurduk. Traktör ve tarım aletleri ithalat ve ihracatı yapıyorduk. O sıralarda Turgut Bey Madeni İş Sendikası (MESS) başkanı oldu. Yine ortağımızdı bizim. Ortaklığımız 1977 yılına kadar devam etti."

Bereketli Bir Ramazan Akşamı

Memuriyetten emekli olması, onun İslâmî hizmetlerdeki aşkını şevkini eksiltmez, artırır. Müslüman bir insanın emekliliğinin olmadığına inanmaktadır. Nitekim her dönemde olduğu gibi evinde sohbetlere devam eder. Bu sohbetlere Ankara'nın ileri gelenleri iştirak etmektedir. Bu sohbet toplantılarından birinde maneviyat büyüklerinden Mehmet Zahit Kotku Hocaefendi de yer alır. Mehmet Zahit Kotku Hocaefendi'nin, Tunagür Hocaefendi'nin evine geldiğini duyan onlarca insan eve akın eder. Tunagür Hocaefendi, bu akşamı ve bu akşamda yaşanan 'asla unutamıyorum' dediği bir bereket sahnesini şöyle anlatır:

"1974 yılında enteresan bir hâdise oldu. Bir Ramazan günüydü. Arkadaşlardan biri bana telefon etti. 'Mehmet Zahit Kotku Hazretleri Ankara'ya teşrif ettiler, bu akşam bizde iftardayız. Yarın akşam da size gelmek istiyoruz.' dedi. Peki, olur dedik biz. Hanıma 'Yarın 15 kişi iftara gelecek, ona göre bir sofra hazırlayacaksın, artık ne yaparsan yap.' dedim. Hakkı Karaman diye bir arkadaşımız vardı. Pırlanta gibi bir insandı. İnşaat yüksek mühendisiydi. Bizim hanım, onun hanımını sabahtan eve çağırdı. 15–20 kişiyi doyuracak kadar etten, sebzeden ve pilavdan müteşekkil bir yemek hazırlamışlar beraberce. Tatlıyı da gittik hazır aldık. Bu kadar insanı masaya almak mümkün değil. Ne yapalım, uzunca bir muşambayı yere serdik. Ben de pazardan gittim iftarlık bir sürü malzeme aldım. Kahvaltılık kabilinden yemek öncesi hurmaları, balları, peynirleri dizdik sofraya.

İftara doğru misafirler gelmeye başladı. Mehmet Zahit Kotku Hocaefendi baş tarafa oturdu. Arkasından beşer altışar daha insan geldi ve otuz kadar kişi sofraya oturdu. O sırada telefon geliyor. 'Hocaefendi sizde mi? Evet bizde. İyi biz de geliyoruz.' Haydi üç kişi, beş kişi daha derken insanların arkası kesilmiyor. Biz bir yandan sofrayı ilave etmeye devam ediyoruz. Karnı doyan kalkıyor. Yerine hemen yeni gelen insanlara hazırlıyoruz. Derken yedi sekiz kişi daha geliyor, onlara köşeye bir sofra kuruyoruz, arkadan bir kafile daha geliyor, onlara holde bir sofra kuruyoruz. Ondan sonra diğer odaya, ikinci odaya, üçüncü odaya derken boşalan yerlere biz sofra kurmaya devam ediyoruz. Bu arada gençler de hizmet ediyorlar. Ben de mutfağı gösteriyorum onlara. Tabii mutfakta hanımlar var. Herkes girerse olmayacak. Hanımlara 'Siz çıkın mutfaktan.' dedim. Mutfağı gençlere teslim ettik. Yemek burada, tatlı şurada, her şey burada ne yaparsanız yapın diye hepsini gösterdim. İnsanlar geldiler, geldiler, geldiler...

Mehmet Zahit Kotku Efendi 'Hadi şimdi dersini oku!' dedi. O gece ders sohbetimiz vardı zaten. Bir saat kadar ders yaptık. O gün kimler geldi? Necmettin Erbakan. O zaman başbakan yardımcısıydı. İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Fehim Adak ve diğer bakanlar da geldi. Tabii bunlar Mehmet Zahit Kotku Hazretleri için geliyorlar, benim için değil. İftarı yaptık, namazı kıldık, yemeği yedikten sonra yine gelmeye devam ettiler. Onlara da kalan yemeklerden verdik. Ders bitti ama kimse yerinden kıpırdamıyor. Millet üst üste oturuyor. Birisi 'Hocam buradan bir sel geldi.' dedi. Hava da soğuktu. Henüz sonbahardayız ama Ankara'da kış erken bastırmıştı. Evdekilerin nefesinden cama vuran buhar su olmuş boyuna evin içine akıyor. Hemen kuruladık, pencereyi açtık vesaire. Bereket salonumuz büyüktü. Mehmet Zahit Kotku Efendi kalkınca cemaat yavaş yavaş dağılmaya başladı.

Büyük oğluma 'Oğlum misafirlerin ayakkabılarını nereye yığdınız.' dedim. Ayakkabılar böyle evin içinde, kapının önünde dağ

gibi yığılmıştı. 'Bak başbakan yardımcısı, bakanlar geliyor, bari onların ayakkabılarını ayrı bir yere koyun.' dedim. Ayakkabısını çıkaran içeri giriyordu. Bizim çocuk 'Sen hiç merak etme baba, ben onların hepsini özel istif ediyorum, özel olarak numaraladım.' dedi. Hakikaten kimsenin ayakkabısı karışmadı, çünkü çıkışta çok problem oluyordu. 'Kaç kişi geldi, kaç tane ayakkabı saydın?' diye sordum bizimkine. 'Baba 147 çift ayakkabı saydım.' dedi.

Neyse misafirler gitti. Ev darmadağınık, ortalığı bir güzel tanzim etmemiz lazım. Buhardan her taraf sırılsıklam oldu. Biz pencere kenarlarını ve yerleri kuruladık temizledik. Bu arada hanım artık mutfağa girdi. Bulaşıkları falan yıkayacak. Birden yüksek sesle 'Ben şimdi bu yemekleri ne yapacağım, bu kadar yemek yarın bir daha yenir mi?' dedi. Allah Allah nasıl olur, bunca insan geldi, nasıl bitmez yemekler. Neyse aldık yemekleri kapıcıya verdik, kapıcı yanındaki komşularına götürdü. Birisi bir yerde kapıcı oldu mu o sokaktaki diğer kapıcılar da onun akrabası oluyordu orada. Şöyle böyle derken yemeği biz bir haftada ancak bitirebildik.

Bizim hanıma 'Hanım sen ne kadar yemek yaptın böyle?' dedim. O da 'Senin dediğin kadar, 15–20 kişiye yetecek kadar yaptım.' dedi. Fakat gelin görün ki Allah'ın şu işine, hikmetine bakın. Tam 147 kişi geldi iftar etti, yedik içtik, namaz kıldık, sohbet ettik. Orada nasıl sığdık, nasıl oturduk bilemiyorum. Tahmin edilenin on katı insan geldi gitti. Yemekler aynen olduğu gibi kaldı. Ben buna akıl fikir erdiremiyorum, havsalam almıyor. Hâlâ da o günü hiç unutamam."

Hürriyet

ESHAB-I KİRAM

Yazan TUNAGÜR

Gazetelerde Yazılar Yazdı

Tunagür Hocaefendi, 1972'de emekli olup serbest ticarî hayata atıldıktan sonra da boş durmamış de-

Son Havadis

CUMA SOHBETLERİ

Yaşar TUNAGÜR

Candan yapılan her dua Allah katında makbuldür

ğişik gazetelerde Ramazan ayları ve cuma günlerinde yazı dizileri hazırlamıştır. Eski günlerdeki vaazlarında olduğu gibi o heyecanını kaybetmeden her ortamda İslâm'ı, Peygamber Efendimiz ve sahabilerin örnek hayatlarını kaleme almış ve anlatmıştır. Bunlara misal olarak 1973 ve 75 yılında Hürriyet, Son Havadis ve Dünya gazetelerinde yazdığı yazılardan bazılarının küpürleri görülebilir. Aslında bu yazılar bir dizi hâlinde çıkmıştır. Mesela 1975 yılı Ramazan ayında tam 30 gün Dünya gazetesinde yazı dizisi çıkmıştır. Hakeza Son Havadis ve Hürriyet gazetesindekiler de öyledir.

Siyaset Tecrübesi

Ticarî hayattan sonra siyasete de giren Tunagür Hocaefendi, o günkü mülahazaları içinde bu yolla dine hizmet edebileceğini, bu işin Müslümanlara yarar getirebileceğini düşünmüştür. Bu maksatla 5 Haziran 1977'de yapılan seçimlerde Milli Selamet Partisi'nden İzmir milletvekili adayı olur. Ancak o başka vadilerin insanı olduğundan kısa sürede bu alanda yeri olmadığını anlayacaktır. O günleri biraz da tebessümle hatırlayan Tunagür Hocaefendi, bu süreçle ilgili şunları hatıralarında anlatır:

"1977 yılına geldiğimizde Turgut Özal Bey'le bizim bir siyasî deneyimimiz oldu. İzmir'den MSP milletvekili adayı olduk. Beni liste başı yapacaklardı. Partiye dedim ki 'Beni liste başı yapmayın, ben İzmir'den ayrılalı 12 sene olmuş, daha popüler bir insan bulalım, ben onun arkasında olurum ve ona yardım ederim. O kişi de Turgut Bey olsun, bir kişi kazanırsa Turgut Bey kazansın, ikimiz de kazanırsak ikimiz çıkmış oluruz, ama beni liste başı yapmayın.'

1977 seçimlerine[32] girdik. Fakat şunu gördük ki hocalık ayrı, siyasetçilik ise apayrı şeyler. Vaaz kürsülerinde yıllarca konuşmamıza rağmen hayatımda ilk defa siyaset kürsülerinde konuşuyordum. Siyaset ayrı bir konuşma tarzı gerektiriyor. Seçim meydanlarında önce takdimciler konuşuyor. Turgut Bey liste başı olduğundan önce o konuşuyor sonra da ben. Yine bir gün İzmir'de büyük bir salonda toplandık. Kendimce güzel bir konuşma yaptım. Bu sefer benden sonra Turgut Bey kalktı ve 'Aziz arkadaşlar, büyük bir talihsizlik oldu, Yaşar Bey'den sonra beni konuşturdunuz, hocadan sonra şimdi ben nasıl konuşayım, ne anlatayım size, bu benim için bir talihsizlik.' dedi. Turgut Bey bürokrasiden geldiği için hiç hayatında nutuk atmamış, seçim konuşması yapmamış. Koordinasyonu yapan arkadaşlar baktılar ki hoca ile Turgut Bey'i bir arada götürmek mümkün değil. Ondan sonra iki kafile yaptılar. Turgut Bey'le kardeşi Korkut Bey ayrı, ben ayrı kafilelerde konuştuk. Bizim kafilenin başkanı Kemal Erimez'di. Bir ay boyunca süren seçim kampanyası boyunca yanımızdaydı. Köy köy beraber dolaşıyorduk. 'Hocam şurada şöyle konuş, hocam filan yerde şunu söyle.' gibi yardımları oluyordu. Çok enteresan bir adamdı yani. Seçim kampanyalarından ümitliydik. En azından birimiz kazanır diyorduk."

Seçim kampanyaları devam ederken İzmir'de Fethullah Gülen Hocaefendi'yi kaldığı evde ziyaret eden Yaşar Tunagür bir sabah kahvaltısında geçen hatıralarını şöyle anlatıyor:

"Seçim propagandalarına başlamadan evvel Turgut Bey 'İzmir'de dinî zevattan kimler varsa onları bir ziyaret edelim.' dedi. Ben de 'Fethullah Hoca'yı bir ziyaret edelim.' dedim. Vakıa biz ondan yaşlıyız ama onun yeri ayrı, fikrini almamız açısın-

---

32 5 Haziran 1977'de yapılan seçimler sonucunda CHP birinci parti oldu. CHP %41.4, AP %30.9 oy aldı. Seçimde çoğunluk sağlanamadı. Ecevit birinci oldu ama hükûmeti kuramadı. Sonra Süleyman Demirel başkanlığında İkinci MC hükümeti kuruldu. MSP bu hükümette koalisyona girdi.

dan gidelim bir ziyaret edelim dedik. Hacı Kemal Erimez gitti, Hocaefendi'den randevu almış. Bir sabah kahvaltısında Hatay'da Çeşme durağına yakın kaldığı bir evin ikinci katında kahvaltıya gittik. Bize güzel bir sabah kahvaltısı hazırlamış. Kahvaltı esnasında konuştuk. Durumu kendisine açtık. 'Biz milletvekili namzediyiz, seçimlere gireceğiz, bizleri destekleyin.' dedik.

Hocaefendi'yi ziyaret ettikten sonra Turgut Bey'le biz ayrı ayrı konuşmalara çıkıyorduk. Birgün Bornova'da konuşmamız gerekiyormuş. Meğerse o gün Bornova'nın pazarı imiş. Koskoca pazarın yanında partili olarak elli yüz kişi kadar ancak insan toplandı. 'Şimdi ne yapacağız?' dedik. 'Hocam sen hiç arabadan inme, kürsüye de çıkma, çünkü herkes pazarda alışverişte. Siz arabanın içinden konuşun, biz de hoparlörle bütün pazara bu vaazı yayalım.' dediler. Biz oranın pazarı olduğunu unutmuşuz tabii. Yahu dedim 'Herkes bağırıyor. Kimi portakal satıyor, kimi soğan patates diye bağırıyor, sesimizi nasıl duyuracağız, beni de bir şey satıyor sanmasınlar.' 'Yok, siz devam edin hocam' dediler. Verdiler elime mikrofonu, artık verip veriştiriyorum ben. Sesi duyanlar yavaş yavaş arabanın etrafında toplanmaya başladılar. Adamın teki, elinde iki tavuk bir horozla arabanın yanına geldi. İçerde benim bağırdığımı görünce kafasını arabadan içeri sokup kendi şivesiyle 'Yahu bu adam ne satıyor böyle, bas bas bağırıp duruyor:' diye sordu. Adam alışveriş derdinde. Biz de siyaset. Hâlbuki biz seçim konuşması yapıyoruz, adam bir şey sattığımızı sanıyor. Bu hâdise beni çok güldürmüştü o zaman. Siyasetin o hâlini görünce ümidim kırıldı benim. Sen bir ömür boyu çık cami kürsülerinde konuş, şimdi gel burada bir minibüsün içinde siyaset yap. Sonra adamın teki de gelsin 'Bu adam ne satıyor böyle?' desin. Olacak iş değildi yani.

Neyse seçimler oldu-bitti ve biz seçimleri kaybettik. Kaybedince Ankara'ya döndük. Turgut Bey de Ankara'ya geldi. Da-

ha sonra Süleyman Bey'in (Demirel) yanına gitti ve tekrar vazife[33] aldı."

Sohbet ve Vaazlara Devam

Çok uzun sürmeyen siyasi tecrübesinden sonra tekrar Ankara'ya dönen Tunagür Hocaefendi, Karayolları Genel Müdürlüğü konferans salonunda her Cuma vaaz eder. Bu vaazlar 12 Eylül 1980 ihtilaline kadar devam eder. Bir yandan da evindeki sohbetlerle ulaşabildiği insanlara hakikatlerin konuşulduğu bir mekân sunar. Bu ev sohbetlerinin önemini şu cümlelerle ortaya koyuyor:

"Ankara'ya 1965'te gittiğimden 12 Eylül 1980'e kadar 15 yıl boyunca kendi evimde her hafta ders yaptık, sohbet ettik. Ankara'da olduğum müddetçe bu dersleri ben hiç kesmedim. Ve bu derslerimize Ankara'da duyan duymayan o zamanın bütün kalburüstü insanları gelirdi. Bir akşamda rahat kırk kişi, elli kişi olurdu evimizde. Derslerimiz hadis, fıkıh ve tefsirden açıklamalı sohbet şeklinde olurdu. Dersten sonra da serbest sohbetler olur, memleket meselelerinden bahsedilirdi. O ev sohbetlerimize gelen gençler çok güzel bir hava ile işlerine dönerlerdi. Bu tür sohbetler ve dersler o zaman çok faydalı idi. Şimdi televizyonlar var ama efkâr-ı ammeyi bu televizyonlar çok tahrip ettiler. Televizyonlar yokken insanlar evlerde toplanırlar konuşurlar, sohbetler ederlerdi. O konuşmalarda müdâvele-i efkâr olurdu. Herkes bir konuda fikrini söylerdi. Münakaşa ve müzakereler olurdu. Hocalar, ilim adamları dinlenilirdi. Sadece onlar değil, herhangi bir konuda ilmi, fikri olan insanlar da ortaya bir şey koyarlardı. Bu bir gün, iki gün, bir sene, iki sene değil, on beş sene böyle devam etti. Elbette bu sohbetlerden bir netice, bir semere hâsıl oldu."

---

33 Turgut Özal, 1977 Genel Seçimlerinde MSP'den İzmir Milletvekili adayı oldu ve seçimi az bir farkla kaybetti. Kasım 1979 yılında Süleyman Demirel Başkanlığında kurulan azınlık hükümetiyle tekrar devlet memurluğuna dönen Özal'a, Başbakanlık Müsteşarı ve DPT Müsteşar Vekilliği görevi verildi.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'la Yurt Dışı Seyahatleri

1980 ihtilalinden sonra da imkânlar ölçüsünde hizmetlerine devam eden Yaşar Tunagür Hocaefendi, dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'la beraber 1986 yılında İran seyahatine katılır. Daha önce 1958 yılında Bağdat'tan Türkiye'ye dönerken karşılaştığı İran'dan çok daha farklı bir İran'la karşılaşır bu gidişinde. Zira eskiden gördüğü İran'da pek fazla mescit yoktur. Bu gidişinde ise mescit sayısının arttığını ve büyük bir değişim yaşandığını görür.

"Rahmetli Turgut Özal, 1986 yılında Tahran'a[34] yaptığı ziyaret esnasında İran'a giden ticaret ve işadamı kafilesine beni de koydurmuştu. Ankara Ticaret Odası benim ismimi de eklemişti listeye. Sanki tüccarmışız gibi ben de o kafileyle Tahran'a geziye gitmiştim."

Turgut Özal'la katıldığı gezilerden biri de Özal'ın vefatından kısa bir müddet önce, Nisan 1993'te Orta Asya'ya yaptığı seyahattir.[35] Tunagür Hocaefendi, Orta Asya'da Türk müteşebbislerce açılan müesseseleri gördükçe büyük sevinç ve heyecan duyar. Sanki Türkiye'de bin bir zorluk altında, karın metreleri bulduğu ortamlarda atılan tohumlar Orta Asya'da filizlenmiştir:

"Turgut Bey Cumhurbaşkanı olduktan sonra Orta Asya Cumhuriyetlerine açılınca biz de bir kafile hâlinde o gezilere katıldık. Oralarda açılan okulları gördük. Kemal Erimez'in eğitim faaliyetleri konusunda gösterdiği gayretleri gördük. Onunla gerçekten iftihar ettik. Türkiye'den giden genç öğretmenleri, talebeleri gördük. Oralarda meydana gelen değişiklikleri gördük. Ben

---

34 Başbakan Turgut Özal, çeşitli temaslarda bulunmak üzere 3 Ocak 1986'da İran'ın başkenti Tahran'a gitti. Türk heyetine Başbakan Turgut Özal, İran heyetine Başbakan Mir Hüseyin Musevi'nin başkanlık ettiği, Türk-İran resmi görüşmeleri 4 Ocak 1986'da Tahran'da başladı. 6 Ocak 1986 günü Türkiye'ye dönüldü.

35 Orta Asya gezisi 3 Nisan'da başladı ve 15 Nisan 1993'te yurda dönüldü. Dönüşten iki gün sonra yani 17 Nisan 1993 Cumartesi günü Özal vefat etti.

bu değişikliklere inkılâp diyorum. Çünkü onlar, oralarda unutulan pek çok değeri yeniden canlandırdılar. Âdab-ı muaşereti, anne babaya hürmeti ve terbiyeyi götürdüler. Bütün bunlar bizim için manevî bir kazançtı. O memleketler için ise adeta bir devrimdi. O hizmetleri gördükten sonra onlarla iftihar ediyor ve 'Allah'ım ben bu yaşa geldim, sana hayırlı bir iş yapamadım ama belki kar altında saklanan filizlerin sürgün vermesi gibi bu filizlerin yeşermesi bizim kurtuluşumuza da vesile-i rahmet olacağı ümidini taşıyor ve Allah'a şükrediyorum."

Yaşar Tunagür Türkistan Şehrinde Ahmet Yesevi'nin Türbesi Önünde (30.10.1993)

Ömrünün Son Yılları

Henüz bir genç olarak şuura vardığı ilk günlerden itibaren hayatını İslâm'ın rengiyle renklendiren, ahlâkını onun ahlâkıyla güzelleştirmeye çalışan Tunagür Hocaefendi, her fırsatta irşad faaliyetlerine ve sohbetlerine devam eder. İslâmiyetin güzelliklerini anlatabileceği her türlü imkânı değerlendirmekten geri kalmaz. Yaşının hayli ilerlemiş olmasına rağmen çağrıldığı her sohbet ortamına gitmekten geri kalmamıştır. Gazete, dergi ve televizyonların

mülakat isteklerini geri çevirmemiş onlara elinden geldiği kadar cevaplar vermiştir. Son zamanlarında da Samanyolu Televizyonu'nda "Hikmet Pınarı" adlı programda sohbet ediyordu:

Yaşar Tunagür Samanyolu Televizyonu'nda program konuğu olarak konuşma yaparken

"1990'lara kadar çocuklarla beraber işlerimizi devam ettirmeye çalıştık. 1992'den sonra da İstanbul'a taşındık. 1993'lerden bu yana Zaman Gazetesi'nde ve Samanyolu Televizyonu'nda üst istişare heyetinde bulundum. Artık biz de evimizde dua ile meşgulüz. Olursa değişik yerlere davet üzerine gidiyoruz. Dilimizin döndüğü kadar radyoda, televizyonda programlara katılıyoruz." cümleleriyle anlattığı şekilde seksene dayanmış yaşına rağmen hayır için koşturmaya, cehd ortaya koymaya çalışır. Ancak her fâni için mukadder olan ölüm Tunagür Hocaefendi için de gelmiş ve o, ömrünü davası uğruna harcadığı Efendiler Efendisi'nin (sallallahu aleyhi ve selem) huzuruna çıkacak olmanın heyecanını duyar olmuştur.

Vefatı

Son günlerini yine hizmet yolunda geçiren Tunagür Hocaefendi, çeşitli yerlere sohbete davet edilir ve bu davetlere hastalığına rağmen kırmadan icabet eder. Fakat hastalık ağırlığını iyice hissettirmeye başlar.

Nihayet 29 Nisan gecesi hastaneden çıkış için dakikaları saymaktadırlar. Fakat doktorlardan henüz bir ses çıkmamaktadır. Akşam olur vakit ilerler. Gelini Ayşe ve eşi Pakize Hanım istirahata çekilirler. Artık 30 Nisan Pazar gününün ilk saatlerine geçilmiştir. Gece saat iki buçuk sıralarında Yaşar Hoca terleyerek uyanır. Gelini Ayşe'yi çağırır. "Kızım çok terledim, bana bir fanila getir." der.

Ayşe Hanım kayınpederinin üstünü değiştirir, kurular ve yeni bir fanila giydirir. O sırada "Bir yerlerden rüzgâr geliyor, bir esinti var, üşüyorum." der Yaşar Hocaefendi. Ayşe Hanım da pencereleri kontrol etmek için diğer odaya geçer. Kontrol eder ve hiçbir pencerenin açık olmadığını görür. Rüzgâr gelecek açık bir yer yoktur. Geri dönüp geldiğinde bir de bakar ki Yaşar Hocaefendi'nin oturduğu koltukta bir kolu yan tarafa düşmüş, diğer elini de göğsünün üstüne koyarak "Kalbim!" der. Ayşe Hanım büyük bir heyecan içinde koridora çıkar. Yüksek sesle ancak "Yetişin!" diyebilir. Fakat odaya döndüğünde kayınpederinin ruhunu teslim ettiğini görür. Doktorlar, hemşireler yetişir ama Yaşar Hocaefendi çoktan yolculuğa çıkmıştır artık.

Bütün bunlar olup biterken eşi Pakize Hanım arka odada uyumaktadır. Ne hikmettir bilinmez, bütün gürültü ve ışıkların yanmasına rağmen bir türlü uyanmaz. Hâlbuki bütün hayatı boyunca bir lambanın yanmasından bile hemen uyanmıştır. İşte o esnada Pakize Hanım'a bir hâl olur. Defalarca kalkmak ister ama bir türlü kalkamaz. Sanki birisi üstüne bir mermer taşı koymuş gibi kımıldayamayacak vaziyette yatmaya devam eder. En sonunda rüyasında bir çocuğun pencere camından aşağıya düştüğünü görür. Çocuk düştü diye yataktan heyecanla fırlayıp kalkar…

Pakize Hanım, bir an önce eşinin son durumunu ve nerede olduğunu öğrenmek ister. Biraz daha bekler yine bir şey öğrenemez. Artık ısrar eder "Yahu çocuklar bir gösterin baka-

yım.” der. Nihayet hemşireler onu alıp acildeki yoğun bakım odasına götürürler. Bir de ne görsün. Herkes odaya ve koridorlara doluşmuş. Yaşar Hocaefendi vefat edeli saatler olmuştur. Dışarıdan vefat haberini duyan herkes hastaneye koşmuştur. Pakize Hanım eşinin yüzünü son kez açar bakar ve 57 yıllık beraber olduğu yüzü mütebessim bir şekilde görür. Artık saniyelerin durduğu, zamanların en uzun olduğu andır o an… Gözyaşlarını tutamaz ve “Beni kime koyup gittin Yaşar Bey!” diye ağlar.

Fethullah Gülen Hocaefendi de vefat haberini ilk alanlardandır. Pazar öğleye doğru vefat haberi yayılmaya başlar. Gazeteci-yazar Hüseyin Gülerce, Samanyolu Televizyonu’nda pazar günleri hazırlayıp sunduğu “Pazar Sohbeti” programına başlarken üzüntülü bir şekilde Yaşar Tunagür’ün vefat ettiğini canlı yayında söyleyince haber medyanın gündemine düşer.

Bu konudaki detayları kitabımızın son kısmında yer alan Pakize Tunagür Hanımefendi ile yapılan ve kendisinin büyük bir fedakârlıkla Yaşar Tunagür Hocaefendi’nin son dakikalarını anlattığı mülakata bırakıyor ve Fatih Camii’nde kılınan cenaze namazına dikkatleri çeviriyoruz.

Fatih Camii’nde Farklı Bir Cenaze Namazı

Fatih’in İstanbul’da yaptırıp âdeta şehrin tapusu olsun diye müslümanların hizmetine sunduğu Fatih Camii bugüne kadar birçok cenaze namazına mekân olmuştur. Nice Hak âşıklarının cenaze namazı için binlerce insan caminin büyük bahçesinde toplanmış, hüsn-ü şehadette bulunmuştur. Bunlardan ikisi bir kader birliğinin temsilcileri olan dostların cenazesidir.

14 Mart 1997’de binlerce genç Hacı Ağabeylerini uğurlamak, yaptığı hizmetlere şehadette bulunmak üzere cami avlusunu doldurmuştur. Hayırlı gördüğü her hizmete koşan ‘Hak

Yaşar Tunagür ve Fethullah Gülen Hocaefendiler Hacı Kemal Erimez'in cenaze namazında (14.03.1997)

uğrunda çevirmediğim ayakkabı, tutmadığım ceket kalmadı.' diyecek kadar kendini bu yola vakfetmiş Hacı Kemal Erimez'in cenaze namazını gözyaşları içinde Fethullah Gülen Hocaefendi kıldırmaktadır. Hocaefendi'nin hemen yanında saf tutan Yaşar Tunagür Hocaefendi'dir. O an bir dostu kaybetmenin hüznünü yaşayan Tunagür Hocaefendi'nin cenazesi ise 1 Mayıs 2006 günü aynı camiden kaldırılacaktır.

82 yıllık ömrünü İslâmî hizmetlere adayan Tunagür Hocaefendi'nin cenaze namazı için sadece yurdun dört bir yanından değil dünyanın dört bir yanından insanlar akın etmiştir. Bu insanların çok büyük kısmı, Tunagür Hocaefendi'nin hizmetlerinin kadir ve kıymetini anlayan gençlerdir. Ne var ki dokuz yıl önce omuz omuza bir dostlarını uğurladıkları Fethullah Gülen Hocaefendi, bu sefer çok sevdiği ve saydığı büyüğünün cenazesinde yoktur. Okyanusun öte yakasında acıların en büyüklerinden birini yaşayarak hüsn-ü şehadetini dile getirmiştir.

Cenaze namazını kıldıran Prof. Dr. Hayrettin Karaman ve Mehmet Ali Şengül birer konuşma yapar. Hayrettin Karaman, cenaze namazı sonrası yaptığı konuşmada, Tunagür Hocaefendi'yle vefatından iki gün önce görüştüğünü belirterek, "Onun kalbinin son nefesinde de Allah, Peygamber aşkı ve İslâmiyet için attığına şahidim." der. Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin İslâm'ın en sıkıntılı dönemlerinde yaşamış, fetret dönemlerini görmüş her zorluğa katlanmış 'zâhid' bir insan olduğunu ifade eden Hayrettin Karaman, cenaze namazına katılanları göstererek, "Bundan daha mutlu, Allah'a dönüş tasav-

vur edilebilmiş midir? Biz her şeyimizle Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz." diye konuşur.

Hayrettin Karaman, Tunagür Hocaefendi'nin
Cenaze Namazını Kıldırırken

Talebeleri ve yakınları, onun son vasiyetinin herkesin iman ve Kur'ân hizmetinde işini layıkıyla yapması olduğunu dile getirir. Mehmet Ali Şengül, Tunagür Hocaefendi'nin kendinden çok milletini ve insanlığı dert edinmiş gönül insanı olduğunu belirterek "Biz talebeydik. O bizim başımızda ağabeyimiz ve aynı zamanda hocamızdı. Kestanepazarı'nda ilk defa iman ve Kur'ân hizmeti için öne atılan, camide cemaatine, sınıfta talebesine hep Allah Resûlü'nü ve sahabe sevgisini gönüllere yerleştirme adına fedakârlıkta bulunan bir büyüğümüzdü." der.

Şengül, "İki gün önce hastanede iki saate yakın konuştuk. İlk günlerle bu günleri mukayese ederek Allah'a hamd etti, duygulandı ve ağladı. Günün hâdiseleri karşısında ister istemez üzüntülerden bahsedilince, "Evladım, biz kendi işimize bakalım. Kötülük yapmak isteyenler bilmedikleri için yapıyor. Bilseler belki böyle yapmayacaklar. Onun için biz hep tatlı dil, güler yüz ve hoşgörü ile bu millete yeniden tarihî dinamiklerini, maddi ve manevî değerlerini kazandırmaya çalışalım." diyerek

bunun Tunagür Hocaefendi'nin kendini sevenlere son vasiyeti olduğunu söyler.

Fatih Camii avlusundaki kalabalık, Tunagür Hocaefendi'nin cenaze namazını kılarken (1 Mayıs 2006)

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin, Cenaze Namazıyla İlgili Düşünceleri ve Taziye Mesajı

Cenaze namazını televizyon başında canlı olarak gözyaşları içinde seyreden Fethullah Gülen Hocaefendi, taziye için o anda telefonla arar. Telefona Mehmet Ali Şengül çıkar. Gerisini Tunagür Hocaefendi'nin küçük oğlu Osman Tunagür şöyle anlatıyor:

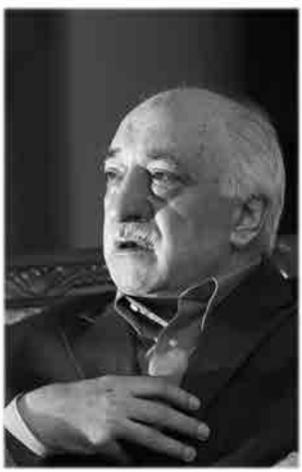
"Fethullah Gülen Hocaefendi cep telefonundan aramış. Telefon görüşmesi birkaç zincirleme hâlinde oldu. Telefon elden ele geçti. Önce Mehmet Ali Şengül hocama verdiler. Durumu anladım ben. Telefon geldi Hocaefendi'den. Mehmet Ali Hocam elinde telefonla sadece yutkunup ağlıyordu. Konuştu mu, konuşmadı mı belli değil. Sonra telefonu Ömer ağabeyime verdi. Ömer ağabeyim işin farkında değil. Telefonu eline aldığında telefonun öbür ucunda kimin olduğunu fark edemedi. Birkaç kelime konuşabildi. 'Sağ olun efendim.' diyebildi ancak. Telefon sonra eniştemiz Dr. Kayid Bey'e verildiğinde o da şöyle bir on saniye

kadar konuşabildi ve hıçkırmaya başladı. Hemen bana verdi telefonu. Ben tahmin ettim. Kimse 'Hocaefendi telefonda.' diyemiyor. Millet birbirine uzatıyor telefonu, sadece o kadar. Ben 'Buyurun hocam.' diyebildim o kadar. Bir daha başka bir şey söyleyemedim. Sonra da 'Hocam kusuruma bakmayın.' dedim. Ama ne hocamın dediğini ben anlayabildim ne de o benim bir şey diyebildiğimi anlayabildi. Ağlamaktan konuşamadık, kelimeler değil de hâlimiz konuşuyordu sanki."

Dönemin TBMM Başkanı Bülent Arınç Beyefendi de vefat dolayısıyla Tunagür Hocaefendi'nin eşi Pakize Tunagür Hanımefendiye bir başsağlığı mesajı gönderdi. Arınç mesajında şöyle diyordu: "Diyanet İşleri'nin Eski Başkan Yardımcılarından, değerli eşiniz Yaşar Tunagür'ün vefatından büyük üzüntü duydum. Milletimizin birlik ve beraberliği için çalışan bir din adamı olan Tunagür, ömrünü hayır işlerine adamıştı. Yeri doldurulmayacak hizmetleri asla unutulmayacaktır."

Fethullah Gülen Hocaefendi insanların Tunagür Hocaefendi'nin cenaze namazına olan teveccühüyle ilgili olarak şu değerlendirmeyi yapar[36]: "Ben zannediyorum o zat (Yaşar Tunagür) Türkiye çapında, ülkeyi içine alacak dairede bir hizmet yaptı. O cemaatin ona olan bir vazifesiydi. Üzerinde bir vecibeydi. Çünkü o zatın hepimiz üzerinde hakkı vardı. Bir de bu arada o toplumla bazılarına mesaj verme meselesi vardı. Millet sevdiklerini musalla taşında da yalnız bırakmıyor. Yüreklerinden geldiği

36 2 Mayıs 2006 tarihli "Cenazesinde Yalan Yere Şehadet Edilenler" başlıklı Bamteli sohbetinden ilgili kısım

şekilde samimi olarak şahadetlerini ilan ediyorlar. Musallada, Allah'ın huzurunda şahadetlerini ilan ediyorlar. Öyle bir yanı var. Fakat her şeyden önce o zatın itikadı önemlidir.

Mehmet Âkif'in cenazesine iştirak etmeme meselesini üniversite gençliği kırmış. Bayrakları çekmiş orada camiye yürümüş ve kalabalık bir topluluk meydana getirmişlerdir. Musallada metruk olan insanlardandır Mehmet Akif.[37]

Mehmet Akif'in cenazesi gençlerin ellerinde taşınırken

Mareşal Fevzi Çakmak[38] milletin bir kesimi tarafından sevilen, dinine bağlı bir insandır. Vefat ettiği zaman onda da aynı şey olmuştur, metruk bir cenaze merasimi yaşanmıştır. Fakat milletin bir kısmı, bir kesimi kırmış o zinciri ve o cenazeye iştirak etmiş. Ve onu bir yere kadar teşyi etmiştir.

---

37 Mehmet Âkif, 27 Aralık 1936 tarihinde İstanbul'da vefat etti.

38 Mareşal Çakmak, 1876 yılında İstanbul'da doğdu. 1895 yılında Teğmen rütbesi ile Harp Okulu'nu bitirdikten sonra, aynı yıl girdiği Harp Akademisi'ni 1898 yılında bitirerek Kurmay oldu. Bu tarihten itibaren ordunun çeşitli kademelerinde karargâh ve birlik komutanlığı görevlerinde bulundu. 1914 yılında Tümgeneralliğe yükseldi. Çeşitli birliklerde Kolordu Komutanlığı, Anafartalar Grup Komutanlığı ve Ordu Komutanlığı görevlerinde bulundu. 6 Ocak 1918 tarihinde Genelkurmay Başkanlığına atandı. Mareşal Fevzi Çakmak 10 Nisan 1950'de vefat etti

Ahmet Naim[39] merhumun cenazesinde de öyle olmuş. Onun cenazesine katılmak için zinciri kıracak da olmamış. Benim esas aktarmak istediğim konu vefat eden, dün (1 Mayıs 2006) cenaze namazı kılınan müteveffa (aleyhi rahmetullah) zatla aramda geçen konuşmayı aktarmak istiyorum. Ahmet Naim'in cenaze namazı bahis mevzu edildiğinde ben 'Ahmet Naim gibi bir insan son çağın yetiştirdiği nadide dimağlardan biri. İlim ufku, zekâsı ve kültürümüze katkıları itibarıyla. Hiçbir şey olmasa da Tecrîd-i Sarih'e yazdığı o üç cilt onun için çok önemlidir. Bir müctehid gibi orada hükümleri vardır o zatın. Böyle bir insanın cenaze namazını beş on insan ancak kılmış.' dedim ve teessüflerimi ifade ettim.

Dünkü müteveffa (Yaşar Tunagür) bana 'Allah bu günahkâr millete nasip eder mi ki Ahmet Naim'in namazını kılsınlar.' dedi. Yani meselenin bir de bu yanı var. Cemaat olmuş ne olacak? Zorla suniliklerle birilerini putlaştırarak, birilerini mit hâline getirerek şişirirsiniz. Biraz da dayatırsınız, orada bir sürü insan toparlanır. Fakat o insanların kıymeti harbiyesi yoksa o musalla taşında upuzun yatan insanın onlardan gelecek şeyleri alabilecek bir ahizesi yoksa şayet, alamıyorsa onları, kendine göre onları çevirebilecek reseptörleri yoksa onun için hiçbir şey ifade etmez. O insan musallaya gideceği ana kadar musallî olmamışsa, bir insan alnı secde görmemişse, beli Allah karşısında bükülmemişse, siz orada bir milyon Fatiha okusanız da ona Fatiha'nın elhamdülillahı dahi ulaşmaz. 'Biz ona şahidiz.' demenin hiçbiri ulaşmaz. Hiçbiri bir şeye yaramaz. Kim bilir belki de orada yalancıya şahadet etmeden dolayı, yalancı şahadette bulunan insanlar ötede yalancı şahadet ettiklerinden dolayı sorgulanabilir ve Allah'a hesap bile verebilirler.

'Nahnü nahkumu bizzevâhir/biz zahire göre hükmederiz.' Ben ona 'Katiyen Cennet'e gitti.' diyemem, hüsnüzan ederim.

---

39 Ahmed Naim, Babanzâde Mustafa Zihni Paşa'nın oğlu olarak 1872 yılında Bağdat'ta doğdu. Risale-i Nur'da, Bediüzzaman'ın sohbet arkadaşları arasında ismi zikredilmektedir (Tarihçe-i Hayat, 1996, s. 541). Babanzâde Ahmed Naim, 13 Ağustos 1934'te öğle namazını kıldığı esnada ikinci rekâtta ve secdede iken vefat etti.

Osman ibn Maz'un[40] vefat ettiği zaman, Efendimiz'in onunla ilgili şu tavrını ifade etmede yarar var. Hiç kimseye onun kadar ağladığını hatırlamıyorum ben. Çocuk gibi üzerine abandı ve ağladı. Ama bir kadın orada 'Ne mutlu sana Cennet'e gidiyorsun.' deyince, 'Ne biliyorsun, ben peygamberim bilmiyorum.' der. Kimse kimsenin nereye gideceğini bilemez. Bu açıdan biz hüsn-ü şahadette bulunuruz. Yeryüzünde Allah'ın şahitleriyiz. Mümin olarak hüsnüzan ederiz. Meseleyi o insanın iyiliklerine bina ederiz. Varsa bir kısım sakat ve sakim tarafları, düşük tarafları onları görmezlikten geliriz. Bunlar mümince tavır ve davranışlardır. Dolayısıyla onca insanın onun hakkında hususiyle öyle bir zatı seven insanların, pek çoğu itibarıyla dine hizmetin ne demek olduğunu bilen insanların, onun yaptığı o makul hizmetlere dilbeste olan, onları takdir eden insanların ki -günümüzde makbûlîn (Allah katında makbullerden) diyebileceğimiz bir zümre bunlar- orada onların hüsnüzanları, hüsnüzanlarının sesi soluğu olan şehadetleri onun hakkında iyi şeye emaredir.

1 Mayıs 2006 Pazartesi günü Yaşar Tunagür'ü Fatih Camii'nden uğurlarken

---

40 Medine'de vefat eden ilk muhacir sahabi olan Osman ibni Maz'un (radiyallahu anh) Bakî kabristanlığına defnedilmiştir. Âbid bir zattır. Habeşistan'a hicret eden ilk grubun başkanıydı. Hak yolunda yılmadan çalışan, hayırlı işlerde devamlı fedakârlıklar gösteren Osman ibni Maz'un (r.a.) hicretten otuz ay sonra ebedî âleme göçtü. O sırada Müslümanların henüz bir kabristanı yoktu. Efendimiz Medine etrafına çıktı ve "Bakî ile emrolundum." buyurdular. Böylece Osman ibni Maz'un (r.a.) Medine'de ilk vefat eden sahabî ve Bakî kabristanlığına defnedilen ilk muhacir oldu.

TAZİYE

Daüssıla ile meşbu kalbim, hayatı, aziz milletimizin kaderiyle bütünleşmiş nadide bir insanı, âhiret seferine uğurlayacaklarla beraber bulunmamanın elemiyle çarpıyor. İslami ilimlere vukûfiyeti, yaşadığı çağı anlama, süreçleri sezme ve dini adına tutulması gereken yolları idrak etmenin yanında, firâset ve basiret dolu usullerle uhdesindeki mesuliyeti yerine getirmekte fevkalade mahir bir hakiki âlim, Cami kürsülerinde Tuna nehri gibi coşan, istidadı ve hamiyet-i diniyesi olup da ne yapacağını bilemeyenler için kurak çölleri cennet-asâ vahalara çevirmek üzere çağlayan bir Hızır çeşmesi, Hakiki bir rehber, Kanunlara ve yöneticilere itaatte kusur etmeden, gelişmeler muvacehesinde dev adımlar atabilen inkılâpçı bir ruh, Diyanet camiamızın mümtaz mensubu, Diyanet İşleri eski başkan yardımcılarından Muhterem

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin

Hakk'a yürüdüğünü öğrenmiş olmanın hüznünü yaşıyorum. Merhuma rahmet, kederli ailesi başta olmak üzere bütün yâren, dost ve yakınlarına sabrı cemil niyaz ederken, mahzun kalbimi, milletimizin ona göstereceğinden emin olduğum vefa tablosunu hayalimde canlandırarak teselli ediyorum.

M. Fethullah Gülen

Zaman - 01/05/2006

Allah'ın izniyle o mevzuda sizin talebinize gerek yok. O türlü şeyler iradeye bağlanmamalı, iradî olarak istenmemeli. Olacaksa gayri iradî bu zatın cenazesine iştirak edildiği gibi olur. Ben onun cenazesine, insanların iştirak edeceği beklentisi içerisinde olduğu kanaatinde değildim. Ama demek ki millet seviyormuş, milletin sevmesi hüsn-ü şahadettir, hüsnüzandır. İnşallah Allah huzurunda hora geçer. Ama onun, yaptığı hizmetlerin muhit hattında büyük bir açı hâline getirmesi durumu bizim değerlendirmelerimize bırakılacak olursa çok güzel şeyler yaptı. Merkezde küçük bir açı gibi görünür fakat muhit hattında çok büyük olur o. Dolayısıyla bugün olup biten şeylerle alakalı onun hissesinin çok büyük olduğuna inanıyorum. Meseleyi analitik mülahazalarla ele alacak olursanız, o sebep olmuştur. O mevzuda fail olmuş bir insandır, gayet samimidir. 'Es-sebebü ke'l-fâil/Sebep olan, yapan gibidir.' sırrınca onun defter-i hasenatına geçer yapılanlar bütünüyle. Bu açıdan Allah nezdinde çok büyük olabilir."

Cenaze namazıyla ilgili olarak bu değerlendirmeleri yapan Hocaefendi, yayınladığı taziye mesajında ise Tunagür Hocaefendi için şu duyguları dile getirir: "Daüssıla ile meşbu kalbim, hayatı, aziz milletimizin kaderiyle bütünleşmiş nadide bir insanı, ahiret seferine uğurlayacaklarla beraber bulunmamanın elemiyle

çarpıyor. İslâmî ilimlere vukûfiyeti, yaşadığı çağı anlama, süreçleri sezme ve dini adına tutulması gereken yolları idrak etmenin yanında, firâset ve basiret dolu usullerle uhdesindeki mesuliyeti yerine getirmekte fevkalade mahir bir hakiki âlim, Cami kürsülerinde Tuna nehri gibi coşan, istidadı ve hamiyet-i diniyesi olup da ne yapacağını bilemeyenler için kurak çölleri cennet-asâ vahalara çevirmek üzere çağlayan bir Hızır çeşmesi, hakiki bir rehber, kanunlara ve yöneticilere itaatte kusur etmeden, gelişmeler muvacehesinde dev adımlar atabilen inkılâpçı bir ruh, Diyanet camiamızın mümtaz mensubu, Diyanet İşleri Eski Başkan Yardımcılarından Muhterem M. Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin Hakk'a yürüdüğünü öğrenmiş olmanın hüznünü yaşıyorum. Merhuma rahmet, kederli ailesi başta olmak üzere bütün yâren, dost ve yakınlarına sabrı cemil niyaz ederken, mahzun kalbimi, milletimizin ona göstereceğinden emin olduğum vefa tablosunu hayalimde canlandırarak teselli ediyorum."

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin Topkapı mezarlığındaki kabri

YAŞAR TUNAGÜR HOCAEFENDİ'NİN ARDINDAN

Prof. Dr. Hayrettin Karaman

"Merhum Yaşar Hoca'yı Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olduğu zaman gıyaben tanıdım. İlk defa yüz yüze karşılaşmamız Zaman gazetesinin istişare heyetinde oldu.

Ankara'da bulunduğu yıllarda, o zaman ve sonrasında Türkiye'nin kaderinde önemli roller olan/olacak şahısları etrafında toplamış, onlarla muntazam olarak hadis dersleri ve sohbetler yapmıştır. Müftü olarak gittiği yerlerde klasik bir memur gibi değil, bir fedaî olarak çalışmış, çeşitli tabakadan insanlara dinimizi anlatmak ve sevdirmek için gecesini gündüzüne katmıştır. Cezaevinde yattığı süre içinde isim yapmış solcularla diyaloga girmiş, güzel ilişkiler kurmuştur.

Prof. Dr. Hayrettin Karaman cenaze namazında konuşma yaparken

Zaman gazetesindeki istişare toplantılarındayken hiç geç gelmez, güzel giyinir, dinlemesini bilir, gerektiği zaman konuşur ve bilgi/ilgi alanı dışında kalan konularda konuşmazdı. Dinî gayreti buradaki hizmetinde de devam ettiği için konuşurken heyecanlanır, araya hatıralarını sıkıştırırdı; bu sebeple konuşmaları canlı ve canlandırıcı olurdu.

Vefat ettiği gün ben haberi Harun Tokak Bey'den öğrendim. Bana telefon ederek Hoca'nın vefat haberini verdiğinde çok üzüldüm, ağladım ve telefonda konuşmaya devam edemedim. Bir gün önce yine televizyonda toplantımız vardı, Sema Hastanesi'nde yatmakta olan Hoca'ya telefon etmiş, 'geçmiş olsun' dileğinde bulunmuş ve kısa da olsa sohbet etmiştik. Sesi canlı idi, 'Bir şeyim yok, ama beni burada tutuyorlar.' demişti. Bir gün sonra verilen vefat haberi benim için gerçekten şaşırtıcı ve acı oldu. Harun Bey, namazını benim kıldırmamın hem onun gurbetteki bir dostu hem de aile tarafından rica edildiğini söyledi. O anki heyecanım ve üzüntüm sebebiyle önce 'Ben buna tahammül edemem.' dedim, sonra toparlanıp kabul ettim."

Prof. Dr. Suat Yıldırım

Yaşar Tunagür Hocaefendi'den sonra 1964 yılında Edirne müftüsü olan Prof. Dr. Suat Yıldırım merhumu yakından tanıyan önemli isimlerden biri. Zaman gazetesinde çıkan *Tunagür'den Kalan Hoş Seda*[41] başlıklı yazısında onu şöyle anlatıyordu:

"İzmir Kestanepazarı'nda görevli iken 1965'te Diyanet İşleri Başkan Vekilliğine tayini çıktı. Ayrılması gerektiğinde bu müesseseyi emanet edeceği tek aday vardı. O da Edirne'de kabiliyetlerini keşfettiği Fethullah Gülen adlı genç hoca idi. Onun İzmir vaizliğine tayinini sağlayarak, asıl önem verdiği yurt müdürlüğü görevini ona bıraktı. Böylece kendisi gibi onun da hizmetlerinde

---

41 Zaman, 02.05.2006

büyük bir açılıma vesile oldu. Elli yıla yakın süren karşılıklı vefaları, her ikisinin de hayatlarını çok semeredar etti. Yaşar Tunagür, İstanbul'da yetişmenin bütün avantajlarını çok iyi değerlendirmesinin yanı sıra, yurtdışı temasları ve dostlukları da çok hayırlara zemin hazırladı. Cevval zekâsı, geniş bilgisi, ihlası, cesareti, etkili hitabeti, gönlünde yaşadığı dinî heyecanı etrafına da intikal ettirme gücü, hazırcevaplığı ile girdiği her muhiti, mıknatıs gibi kendisine cezbederdi. Öyle ki on binlerce kişinin dün cenaze namazında kendisini son yolculuğuna uğurlamak için bir araya toplanması halkımızın kendisine hizmet edenlere karşı gösterdiği derin sevginin en bariz göstergesiydi.

Bunlardan başka kılık kıyafetinde, hayatının bütün yönlerinde de kalite ve estetiğe çok önem verirdi. Umur-ı hariciyesinin düzgünlüğü ile de gerçekten sıra dışı bir beyefendi idi. Bunları teferruat sayarak bu hususlarda mütevazı davranmazdı. Zira bir din âlimi olarak dinin izzetini ilmi ve ameli ile koruduğu kadar, hayat kalitesi ile de kendisini saydırırdı. Mesela mütevazı bir evde oturma yerine Ankara'nın en lüks ve saygın semti olan Çankaya'da mutena bir ev kiraladığını görürüz. Çünkü onun hedefi, o muhitlerde yaşayan ve toplumda etkin olan insanlara bir şeyler anlatmaktı. Daha önce ikamet ettiği şehirlerde olduğu gibi Ankara'da da hadis dersleri başlattı. Ülkemizin teknokrat ve bürokratlarından otuz kadar şahsiyet o perşembe derslerine katılırdı. Özal kardeşler, Esad Coşan, Muammer Dolmacı gibi birçok zevat müdavimler arasında idi.

Yaşar Tunagür Hoca'nın, 60'lı yılların başında Seyyid Kutub'un "İslâm'da Sosyal Adalet" adlı önemli kitabını dilimize kazandırarak İslâm'ın çağdaş yorumunu aydınlara ulaştırma gayesine hizmet ettiğini, İslâm dünyasından tercüme çığırında da öncülük ettiğini görüyoruz. Onun belki de en önemli özelliği İslâm'ı, en mükemmel numunesini kendisinde aks ettiren sahabe neslinin anlayış ve yaşayışıyla anlatmaya gösterdiği ihtimam idi. Dinî ve

tasavvufî hizmet gruplarına dost olmakla beraber, onlardan herhangi birine intisap etmedi. Hüsrev Hoca'dan aldığı eğitimin bariz bir emaresi olarak, zahiri şer'î ölçüleri kullanmada tereddüt göstermez, bu hususlarda kimseden çekinmez, hatır gönül dinlemezdi. Sevdiğim bir tarafı da şu idi: Fetvası olan fıkhî meselelerde, takva adına işi sıkı tutma taraftarı değildi. Böyle davranmanın, fitnenin yayıldığı, dinî salâbetin zayıfladığı zamanımızda, müslümanların ekserisini dinden uzaklaştırdığını söyler, ruhsatlarla amel etme yolunu göstererek insanları din çerçevesinde tutmaya ihtimam gösterirdi.

Sırf dine bağlılıkları sebebiyle bazı devlet dairelerinde görevlerine son verilen onlarca liyakatli insanı kadroya tayin ettiğini yakından bilenlerdenim. Kalitesine kanaat getirdiği insanlar için risk almaktan çekinmez, ilgilileri onlar hakkında ikna etmeye çalışırdı. İzmir'den bazı arkadaşları bir seferinde Ankara'ya giderek Fethullah Gülen Hoca'yı şikâyet edince hemen celallenip şöyle demiştir: 'Eğer böyle bir hocaefendiyi gücendirip uzaklaşmasına sebep olursanız, iyi bilin ki Allah o Kestanepazarı Camii'nin kubbesini başınıza yıkar!' Bir zaman sonra İzmir'e gittim. Bu arada Hocaefendi Kestanepazarı Yurdu'ndan ayrılmış. Camiye gidince, kapalı olduğunu hayretle gördüm. Tamirata alınması sebebiyle bir yıl kapalı kaldı. Böylece intak-ı Hak'la, söylediğinin çıktığını ima ediyordu.

Yaşar Tunagür Hocamızın üful etmesiyle yakın çevresi ve onu tanıyan bütün müslümanlar hüzünlüdür. Elli yıllık refiki Fethullah Gülen Hocaefendi'ye, değerli refikasına ve evlatlarına taziyetlerimi sunar, sabr-ı cemil dilerim. Fakat dopdolu bir hayat geçirmesi ve etrafında vesile olduğu binlerce hayırlar, yetişmelerinde rol oynadığı binlerce hoca, hizmetlerine devam edeceklerdir. Diyanet İşleri Başkan Vekilliğinde bulunduğu 1966–71 döneminde, teşkilata daha bir saygınlık kazandırdığı, çok kimse tarafından ifade edilmektedir. Emekli olduktan sonra da hayatının

son günlerine kadar TV, radyo, ev sohbetleriyle verimli hizmetlerini sürdürmüştür. Vefatından on iki saat önceki konuşmamızda heyecan ve neşesinden hiçbir şey kaybetmeksizin, bir iki gün sonra hastaneden çıkmayı umduğunu belirtmişti. Ülkemizde İslâmî gelişmede büyük bir payı olan bu hocamızı Cenâb-ı Allah rahmetine gark eylesin. Kabrini Cennet bahçelerinden bir bahçe kılsın. Kendisine hayru'l-halef olacak hocalardan ümmeti mahrum bırakmasın.

Prof. Dr. Salih Tuğ[42]

"1940'lı yıllarda 10 yaşlarındaydım. Hüsrev Hoca'nın derslerine babamla beraber ben de giderdim. Hüsrev Hoca'nın sadece dersle yetinmeyip talebelerini kır gezilerine, piknik alanlarına götürmesi arkadaşlıkların pekişmesine yol açıyordu. Onlarla daha fazla içli dışlı oluyordu. Yaşar Tunagür Hoca'yı da oradan hatırlıyorum ben. En genç talebelerinden biriydi ama ben onu hayal meyal hatırlıyorum. O aktif ve cevval gencin sonradan Yaşar Tunagür olduğunu öğrendim. Hüsrev Hoca ona çok takılır, latife yapardı. O yaşta küçük olduğum için ismen bilmiyordum Yaşar Tunagür'ü. Fakat babam derslere devam ettiği için onu gayet iyi biliyor ve tanışıyorlardı. Daha sonraları babamın bir ders arkadaşı olarak değişik toplantı ve konuşmalarda tanıştık. Birbirimizi daha iyi tanıdık, hasbıhâl ettik. 1950'li yıllarda çok yoğun bir görüşmemiz olmadı. O müftü olup İstanbul'dan gittikten sonra görüşemedik. En çok adını duyduğum, görüşüp konuştuğu-

---

42 Prof. Dr. Salih Tuğ, 12 Şubat 1930'da İstanbul'da doğdu. 1940'lı yıllarda babasıyla Hüsrev Hoca'nın derslerine katıldı. 1954 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1956 yılında İslâm Araştırmaları Enstitüsü'nde asistan olarak akademik hayata adım attı. 1963 yılında doktor, 1969 yılında doçent ve 1976 yılında profesör oldu. 1982'den 1994'e kadar Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanı olarak görev yaptı. 1997'de emekli olan Salih Tuğ, Binnaz hanımla evli olup ikisi erkek biri kız üç çocuk babasıdır.

muz dönemler Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığında bulunduğu 1965'lerden sonra oldu.

1966'lardan sonra çeşitli vesilelerle veya doçentlik imtihanları dolayısıyla Ankara'ya gittiğimde yanına giderdim. Görüşür konuşurduk, bana karşı babadan kalma bir sevgiyle yaklaşırdı. Ben de ona bir baba dostu olarak hürmet ederdim. Fakat kendisiyle meslekî bir temasımız olmadı. O Diyanet'e mensup bir kimse, bense üniversiteye mensup bir akademisyendim.

Yaşar Hoca'nın uygulamaları devlet resmiyeti içindeki bir makamı halkla kaynaştırdığı gibi halkın Diyanet İşleri Başkanlığına sempatiyle yaklaşmasını da sağladı. Bu nedenle Diyanet İşleri Başkanlığının halkla temas kurmasında Yaşar Tunagür Hoca'nın büyük gayret ve hizmetleri olmuştur. Bu değerlendirmeyi o günün şartları içinde yapıyorum. Çünkü Diyanet Teşkilatı, hizmetlerini günümüzde de gayet güzel devam ettirmektedir. Fakat din hizmetlerinin halkla bağdaştırılması ve kaynaştırılması noktasında bizzat Yaşar Tunagür Hoca'nın gayretleri unutulamaz.

Yaşar Hoca burada heyetleri iyi çalıştırmıştır. Devletle halkı kaynaştırırken din hizmetlerini gayet koordineli bir şekilde gelişmesini sağlamıştır. Devletin laiklik prensibini çiğnemeden resmiyet soğukluğunu bertaraf etmesini becerebilen nadir insanlardan biri olduğunu vurgulamak isterim.

Yaşar Hoca bu gücü samimiyetinden ve iyi yetişmişliğinden alıyordu. Onun yaptığı şeyler maddi cesaretle olacak işler değildir. Kuvvetli bir ilmî donanıma sahip olması, Türkiye gerçeklerini ve hâdiseleri iyi sentez edebilmesinden ileri gelir. Bu yönüyle doğru bildiği yolda gerekeni yapabilmiştir.

Son olarak cenazesindeki kalabalıklara bakınca bu sevginin ayrı bir sevgi olduğunu gördüm. Halkın bazı şeyleri unutmadığını ortaya koyuyor. Ben şurada fakültemizin (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi) bahçesindeki camiye bakıyorum bazen. Zaman zaman cenazeler geliyor, namazları kılınıyor. Kiminin bir iki

saf, kiminin üç beş kişi, kiminin bir avluyu dolduran cemaat katılıyor. Burada vefat eden hocalarımız oldu, mesela onların cenazelerinde cami yetmedi bahçeye kadar taştı cemaat. Yani bu Allah'ın bir nasibidir, feyiz ve bereketidir. Yaşar Tunagür Hocamızın da cenazesindeki kalabalıklar bunun bir işaretidir. Demek ki takdir edilmiş, toplum nezdinde hüsnükabul görmüş biri olarak cenazesinde o kadar kimse toplanmış."

Mehmet Ali Şengül

"Öncelikle şunu ifade etmekte fayda var. Gençlik ve talebelik dönemi itibarıyla ve o günün gözlüğüyle Yaşar Tunagür gibi büyük ruhları ve muhteva derinliği olan insanları anlama ve anlatma oldukça zor bir şey. İşin doğrusu, Yaşar Hoca'nın o yönlerini herhâlde onunla hayatı müşterek geçen insanlar daha güzel anlamışlar ve daha iyi anlatırlar diye düşünüyorum. Benim bir talebe olarak o zamanlarda merhumla bir talebe-hoca münasebeti dışında ciddi bir münasebetim olmadı denebilir. Fakat Yaşar Hoca bizim hayatımızda önemli bir yere sahiptir. Kestanepazarı'nda Arapça tekellüm derslerine giriyordu. Sınıflarda yer yer sohbet ediyordu, sahabeyi anlatıyordu, Peygamber Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) anlatıyordu. Onun o gözü yaşlı, samimi, canlı, diri tavırları, samimiyetiyle birleşince oldukça manevî bir atmosfer oluşuyordu. Dolayısıyla camide bile vaazını dinlerken, şahsen başımın döndüğünü hissediyordum. Cami başımda dönerdi sanki. Bu derece manevî bir tesiri vardı merhumun.

Gençliğinde siyah saçlı ve siyah sakallıydı. Diplomat gibi giyinirdi. Ayakkabıları ayna gibiydi, her gün pırıl pırıldı. Hemen hemen her gün tıraş olurdu. Saçına sakalına çok dikkat ederdi. Gömleğine, kravatına varıncaya kadar uyumlu ve tertemiz giyerdi. Her gün namaz kıldığı hâlde ben o pantolonunu bir gün bile kırışık görmedim. Böyle dikkatli giyinirdi ve Kemeraltı caddesinde yürüdüğü zaman herkes ona bakar saygıyla yol verir-

lerdi. Evine gitmek için her gün yaya olarak Konak'a gider oradan tramvayla eve giderdi. Kestanepazarı ile Konak arasında her gün yaya gelir giderdi. O zamanlar şimdiki gibi taksi filan yoktu. Çok müşahede etmişimdir, o caddeden yürürken bütün o sokak ve caddedeki alışveriş yerlerindeki insanlar, dükkân sahipleri ve halk Yaşar Hocaefendi'yi görünce böyle sağa sola çekilir, ona yol verirlerdi. Yani bir devlet adamı gelmiş gibi saygı içinde davranırlardı. O kadar haşmetli ve vakur yürürdü. Allah öyle bir yapı vermiş ki dikkat çekecek kadar temsil etti davayı, İslâm'ı temsil ediyordu. Allah rahmet eylesin. Görünüşü sert mizaçlı gibiydi ama çok yumuşak bir insandı, çok merhametli ve şefkatliydi. Ben aldığımız terbiyenin gereği olarak her cuma yanına giderdim. 'Efendim Cumanız mübarek olsun.' der elini öperdim."

Bana 'Müezzinim' Derdi

Camide umumiyetle Cuma müezzinliklerini ben yapıyordum. Onun için rahmetli hayatının sonuna kadar hep 'benim müezzinim' derdi bana. Bana hep soy ismimle hitap ederdi, 'Şengül' derdi.

Kestanepazarı'na 1961 yılında gelmiştim. Raif Cilasun merhum bizim başımızda idareci idi. Sonra Yaşar Hocaefendi geldi. O geldiği zaman, biz talebelerde ve müessesede bir değişiklik oldu diyebilirim. Bir şekil değişikliği, bir toparlanma oldu. Bazı talebeler kendilerine çekidüzen verdiler. Onun tesiri altında kalan çok oluyordu.

Mısır'a Yollamadı

Birgün kendisine gittim. Osman Kara Hocam vardı İzmir'de o zaman. Yaşar Hocam daha önce İstanbul'da ve Irak'ta Arapça ve dinî ilimler konusunda kendisini yetiştirmişti. Osman Kara Hocam Mısır'a gitmiş gelmiş. Her ikisinin de Arapça pratikleri iyiydi, konuşuyorlardı. Tabii benim de çok hoşuma gidiyordu. Ben de çok seviyordum ilim okumayı, lisan öğrenmeyi. Çok

arzu ettiğim için birgün korka korka böyle elim ayağım titreyerek yanına gittim ve 'Hocam beni Mısır'a gönder, ben Arapça ve dinî ilimlerde kendimi geliştirmek istiyorum.' dedim. Benim böyle dediğimi duyunca 'Sen ciddi misin?' dedi. 'Evet, ciddiyim, gitmek istiyorum.' dedim. Hiç unutmam şöyle bana baktı ve 'Oğlum burası daha iyi, senin aklın böyle şeylere çok ermez, şimdi oraya gideceksin seni atacaklar köyün birine, orada tanıdığın yok, bildiğin yok, çok sıkılacaksın, çok bunalacaksın, sen iyisi mi burada kal, hem burada senin gibi talebelere ihtiyaç var.' dedi.

Buna rağmen ben yine ısrar ettim, birkaç defa daha yanına gidince, 'Bulduk başa belayı' dedi. Merhum aldı beni karşısına ve 'Hem sonra oraya gitmek bedava olamaz, oraya gitmek için para bulman lazım.' dedi. Ben yine 'Hocam ben parayı bulurum sen yeter ki beni gönder.' dedim. Kemeraltı caddesinde ayakkabıcılık yapan bir tüccar ağabeyimiz vardı. O ağabeye gittim dedim ki 'Abi ben Mısır'a gideceğim, bana biraz para verir misin sana ileride öderim.' 'Ne kadar?' dedi. Ben de 'üç bin lira' dedim. 'Olur, Hafızcığım olur, vereyim.' dedi. Hakikaten bana üç bin lira çıkardı verdi. Çok seviyordu, şimdi bile hâlâ o dostluğumuz devam ediyor, ailecek birbirimizi çok seviyoruz. Ben ondan parayı alır almaz Yaşar Hoca'ya koştum. Aldım götürdüm parayı, Hocamın önüne koydum. 'Efendim, ben parayı buldum.' dedim. Parayı görünce 'İşte şimdi başa belayı tam bulduk.' diye takıldı bana merhum. O sırada Osman Kara Hocam geliverdi. Osman Kara Hocam Rizelidir. Osman Hoca'yı görünce beni ona havale etti. 'Şu hemşerine bir laf anlat.' dedi ve kendi çıktı gitti derse.

Osman Kara Hocam bana Mısır'dan anlatıyor. 'Ben oraya gittim, orada okudum ama şöyle oldu, böyle oldu.' diyerek beni vazgeçirmeye çalışıyor. Hocam dedim 'Beni kandırmaya çalışmıyorsunuz değil mi?' Yaşar Hocam dersten döndü. Beni hâlâ Osman Kara Hocamla tartışırken görünce 'Oğlum bak, ben seni seviyorum, sen gel söz dinle burada kal, büyüklerin lafını dinlemek iyi-

dir, sen burada kal, pişman olmayacaksın.' dedi. Meğer daha o zamanlarda demek ki Fethullah Gülen Hocaefendi'yi İzmir'e getirmeyi kafaya koymuş. Merhum, 'Sen en iyisi mi burada kal, burada kalmaktan memnun olacaksın.' dedi. Allah razı olsun iyi ki göndermemiş. Hakikaten orada kaldık. Birkaç sene sonra da Fethullah Gülen Hocamı tanımama vesile oldu. Allah lütfetti. Cenâb-ı Hak böylece bir kapı açtı. Liyakatimiz olmadığı hâlde değişik vesilelerle kendimizi bu arkadaşların içinde bulduk."

'Ben Ayrılıyorum, Hakkınızı Helal Edin'

1965 yılı sonunda Yaşar Hocam Diyanet İşleri Reisliği Yardımcılığına atanarak Ankara'ya gitti. Kestanepazarı'ndaki son cuma vaazında yine müezzinliği ben yaptım. O gün orada kürsüden hıçkıra hıçkıra ağladı, cemaati ile vedalaştı. 'Ben ayrılıyorum, hakkınızı helal edin.' dedi. Cemaate hitaben 'Benim ayrılmama üzülüyorsunuz ama üzülmeyin, ben yerime birisini göndereceğim, onu tanıyınca, onu bu kürsüden dinleyince, ne olur Allah aşkına beni o zaman unutmayın.' diyerek ağladı. Yani kendi yerine gelecek bir hocaefendiden bize müjde verdi. Ama biz kimin geleceğini bilmiyorduk. Sınıflarda dolaşırken talebelere ve bize de hocaefendiden bahsetti. Hakikaten herkes seviyordu merhumu, talebe, halk-esnaf herkes ağlayarak Yaşar Hocamı uğurladık.

'Ne var Şengül?'

O sırada benim askerlik yaşım geldi. Askere gittim, 1967 yılında askerden döndüğümde İzmir'de boş imamlık kadroları açılmış. İmtihana girdim ve o imtihan vesilesiyle Ankara'ya gitmiştim. Diyanet İşleri'ne çıktım. Yaşar Hocam beni neredeyse üç yıla yakın görmemişti. Kapıdan odasına girdim. Önünde bir kitabı karıştırıyordu. Şöyle kaşını kaldırdı bana bir baktı. 'Ne var Şengül?' dedi. Her zamanki gibi soy ismimle hitap etti. 'Hocam ben askerdeydim, yeni geldim, İzmir'de imtihana girdim ve böy-

le böyle bir tayin durumum var.' dedim. Hemen oradan birisini çağırdı. 'Bu çocuğun işini görün, benim sevdiğim bir insandır bu, çabucak işini halledin.' dedi. Beş dakika geçmedi benim işimi gördüler, tayinim yapıldı. Ondan sonra İzmir'e döndüm.

Kamplara Gelirdi

Biz 1968'de Kestanepazarı talebeleriyle Buca Kaynaklar köyünde kampa gitmiştik. O dönemlerde Yaşar Hocam ara sıra geliyordu. Bir defasında Muhammed Mahdum adında Mekke kadısını getirmişlerdi, onunla beraber geldiler. Ben Buca Yaylacık camiinde imamlık yapıyordum. Kaynaklar köyüne gitmek için bizim oradan geçiliyordu. Önce orada beni buluyorlar. Zaten oraya gitmek için her gelen beni buluyordu camide. Ben de tarif ediyordum. Yaşar Hocamlar da geldiğinde camide beraber namaz kıldık, eve gittik, sonra da kampa gittik beraberce. O sırada bana 'Vaaz veriyor musun, nasihat ediyor musun?' diye sordu. Ben de 'Yapmaya çalışıyorum efendim.' dedim. Kampta Fethullah Gülen Hocaefendi'nin yanında oturduk bir süre, sohbet ettiler orada. Ondan sonra yer yer Ankara'ya gittiğimizde yanına mutlaka uğrar ziyaret ederdim. Ankara'daki evine birkaç defa gittim, ziyaret ettim. Böyle fırsat buldukça arayı açmadan tanışıklığımız, dostluğumuz devam etti. Allah'a hamdolsun.

Kişiliği ve Karakteri

Yaşar Hocaefendi çok dirayetli bir insandı. Bir zamanlar Fethullah Gülen hocam onun hakkında 'Türkiye'yi kendisine teslim etseler, tek başına idare edecek liyakat, kabiliyet ve kapasite görüyorum ben onda.' demişti. Hakikaten disiplinli ve otoriter bir insandı. Diyanet reisi vardı ama bütün işler yine Yaşar Hocamdan soruluyordu. Her şeyi evirip çeviriyordu. Oranın zimamını adeta elinde tutuyordu.

En Son Çekilen Resim

80'li yıllarda fazla görüşemedik, daha sonra da ben yurt dışına gittim. Ondan sonra biraz ayrı düştük. 1990'dan sonra Yaşar Hoca İstanbul'a yerleşince zaman zaman ziyaretine gidiyor, duasını almaya çalışıyordum.

En son Nisan 2006'da Türkiye'ye geldiğimde omuzlarımda bir rahatsızlık oldu. Fizik tedavisi için Sema Hastanesi'ne gidip geliyordum. 28 Nisan 2006 Cuma günü başhekim İlyas Bey 'Yaşar Hocam da burada hasta yatıyor.' dedi.

Onu duyunca hemen gittim ziyaret ettim. Eşimle beraber geçmiş olsun demek için çıktık yanına. Kendi yanında da hanımı ve gelini vardı. Beni görünce çok sevindi. Odasında oturduk sohbet ettik, eskilerden anlattı. Hatta beraber bir resim de çekildik. Bu bizim için en son resim oldu. Bir saat kadar bırakmadı beni.

Tunagür Hocaefendi Sema Hastanesi'nde 28 Nisan 2006 Cuma günü Mehmet Ali Şengül ile

'Daha yakınlarda Bursa'daydım, arkadaşlar program koymuşlar. Oradayken Balıkesirliler Bursa'da olduğumu duymuşlar. Hocam Balıkesir'de salon tuttuk, beş bin kişi sizi bekliyor dediler. Kut-

lu Doğum haftası için oraya gittim, orada konuşma yaptım, biraz yorulmuşum oralarda.' diye en son gittiği yerlerden bahsetti.

Gayet güzel konuştuk, eli yüzü canlı idi. Ertesi gün (29 Nisan Cumartesi) hastaneden çıkarken tekrar ziyarete gideyim dedim. Yanına giderken saksılı bir çiçek götürdüm. Çok hoşuna gitti. 'Hocam ben çıkıyorum, Allah size şifalar versin.' dedim. O çiçeği aldı şöyle sehpanın üzerine koydu. 'Bu çiçek benim odamın havasını değiştirdi, çok güzelleştirdi.' dedi.

Kutlu Doğum haftası münasebetiyle beni de Adana ve Mersin taraflarından davet etmişlerdi. 'Efendim Kutlu Doğum için beni de davet ettiler, izin verirseniz o taraflara bir gidip geleceğim.' dedim. Helalleştik, elini öptüm ve ayrıldım. Aynı gün akşamüzeri uçakla Adana'ya oradan da Mersin'e geçtim. Cumartesi akşamı oldu, gece saat iki miydi, üç müydü bilemiyorum. İlyas Bey telefon etti. 'Mehmet Ali Hocam, Yaşar Hocamı kaybettik.' dedi. Daha henüz yanından ayrılalı sekiz on saat bile olmamıştı.

O gece birden rahatsızlanınca doktorlarımız biraz telaşlanmışlar. Gelini o telaş içinde doktorlara haber vermiş. Fakat gelinin gözünden bir hâdise kaçmamış. Gelini Ayşe Hanım, İlyas Bey'e söylemiş, ben ondan dinledim. O benim götürdüğüm çiçekler Yaşar Hocam vefat eder etmez, o saatte birden yaprakları solmuş ve aşağıya inivermiş. Duhân Sûresi'nde ehl-i inkâr ve küfrün helak edilmesiyle alakalı âyette mealen *"Onlara yer ve gök ağlamadı"*[43] deniyor. Mefhumu muhalifi olarak ehl-i iman vefat edince de yer-gök hepsi ağlar anlamına geliyor. Aynen onun gibi o çiçekçikler de Hocam vefat edince kolları aşağıya düşüvermiş sanki.

Yaşar Hocam en son yanından ayrılırken hastanede bana şunu dedi: 'Bu hastane çok güzel ama doktorları ve personeli hastaneden daha güzel. Fakat bu yetmez, bu hastane sadece Türkiye'ye has kalmamalı, buna uluslararası bir isim bulmalı ve yurt dışında da tanınmalı, adı Sema kalsın ama bir isim daha ila-

---

43 Duhân Sûresi 44/29

ve edilmeli ve dünyanın değişik yerlerinden, değişik ülkelerden hastalar gelsin buraya, burası bir dünya hastanesi olsun. Doktorlar ve personel dünyada geçerli olan bazı dilleri bilen insanlar olsun, onlara dil öğretilsin.' dedi. En son sözleri bunlar oldu.

Cenazesindeki Kalabalık

Vefat haberini alır almaz 30 Nisan pazar akşamı İstanbul'a eve geldim. Ertesi sabah cenazesini yıkamak üzere davet ettiler, gittim. Cenazeyi hastanede hazırladık. Damadı Doktor Kayid Bey'le beraber teçhiz ve tekfin ettik. Beş altı kişiyle beraber cenaze arabasıyla hastaneden aldık ve öğleye yakın Fatih Camii'ne götürdük. Bir baktık ki işte orada -Elhamdülillah- sevenleri, dostları ve binlerce insan caminin avlusunu doldurmuşlar. Avluda ve dışarılarda binlerce insan vardı. Orada arkadaşlarım birkaç cümle söylemem için elime bir mikrofon tutuşturdular. Öyle birkaç kelime ancak konuşabildim orada.

Hocaefendi o anda bir arkadaşa telefon etmiş. O arkadaş bana telefonu verdi. Başsağlığı diledi, 'Başınız sağ olsun' dedi. Ben de 'Efendim esas biz zat-ı âlinizi aramamız lazımdı, siz zat-ı âlinizin başı sağ olsun.' dedim. Milletimiz gerçekten değerli ve kıymetli bir insanı kaybetti. Allah rahmet etsin, Cenâb-ı Hak emsallerini çoğaltsın."

İlhan İşbilen

"Gençliğin getirdiği tam delikanlılık yıllarımdı. Namazlarımı tam olmasa da kılmaya çalışıyordum. Patlıcanlı yokuşunda Mustafa Birlik Ağabeylerde ve İhvan berberinde dinlediğim sohbetlerin etkisi hâlâ üzerimdeydi. Ben kalktım Kestanepazarı'na gittim. Kendimce şöyle bir kolaçan ettim oraları. İmam Hatip'e gidemedik ama belki bu yurtta kalabilirim diye düşündüm. Baktım etrafta talebeler var, hocalar var, camiye gelen bir cemaat var. Güzel bir hava estiğini hissettim orada. Ben ne eder yapar da buraya girer,

dinî bilgilerimi arttırırım diye düşünmeye başladım. Orada sordum buranın yetkilisi kimdir diye. İsmail Türe dediler.

İsmail Türe, Kestanepazarı'nın o anki dernek idarecisiydi. Esnaflıktan aldığım cesaretle birgün odasına gittim. Ortaokulu bitirmiş, berberliği öğrenmiş biri olarak çok rahattım. Vardım odasına kendimi tanıttım. 'Ben berberim, ucuz tıraş ederim, burada talebelerin tıraşını ben yapmak istiyorum.' dedim. İsmail Bey 'Valla ben şimdi kendi başıma karar veremem, buranın idare heyeti var, bir müdürü var, onlarla bir görüşelim.' dedi. 'Kim bunlar?' dedim ben. 'Burada bir Yaşar Tunagür Hoca var, o buranın talebe müdürü. Şimdi burada yok, sen şimdi git yarım saat veya bir saat sonra gel, o zaman görürsün.' dedi. Hakikaten bir saat sonra geldim. Baktım siyah sakallı bir Hocaefendi ve yanında Ali Rıza Güven var. Yaşar Tunagür ismiyle ilk defa karşılaşıyorum. Yan yana ayakta konuşuyorlar, caminin avlusunda öğle namazını bekliyorlardı. İsmail Türe 'Sen şimdi onlarla bir görüş, olur derlerse sana burada bir yer veririz.' dedi. Fakat ben onların kim olduklarını, geçmişlerini filan bildiğim, tanıdığım yok. Henüz 15–16 yaşlarında berber olarak yanlarına gittim. Yaşar Hoca ellerini arkasına bağlamış Ali Rıza Bey'le konuşuyordu.

'Yaşar Hoca siz misiniz?' dedim.

'Benim evladım.' dedi.

'Ben berberlik yapıyorum, buradaki çocukları tıraş etmek istiyorum.' dedim.

'Peki, sen iyi bir berber misin?' dedi.

'Evet, çok iyi bir berberim, bu Kemeraltı semtinde herkes beni talebe berber olarak tanır, beş altı senedir buralarda tıraş ediyorum.' dedim.

'Peki, sen sakal düzeltmesini, sakal tıraşı yapmayı bilir misin?' dedi. Kendisi sakallı olduğundan sakallı insanları hiç tıraş etmemiştim, öyle bir soru soracağı hiç aklıma da gelmemişti. Sakalı düzeltmek ayrı bir maharet işiydi. İzmir'de de hiç sakallı in-

san çıkmamıştı ki karşıma tıraş edeyim. 'Bilmiyorum efendim.' desem belki beni almayacak diye korktum. Neyse topladım cesaretimi ve 'Biliyorum efendim.' dedim.

'İyi o zaman gel bakalım bir tıraş et şu sakallarımı.' dedi. Eyvah dedim şimdi külü yuttuk. Aldı beni içerde bir odaya götürdü. Ben başladım gelişi güzel sakalları kesmeye. Yaşar Hoca 'Hoop' dedi. 'Oğlum bu tıraş öbür tıraşlara benzemez, bu öyle olmaz.' dedi. Başladı anlatmaya. Şuradan şu kadar, burasını şöyle keseceksin diye diye tam bir saat sürdü bizim sakal düzeltme tıraşı. Tabii bu arada beni tanımak için de sorular soruyor, sohbet ediyordu. Sanıyorum beni imtihan ediyordu. Ben tabii sırılsıklam ter içindeyim. Belki oradan kovacak diye tir tir titriyorum. 'Sen berbersin oğlum ama sakal tıraşını bilmiyorsun, hiç sakal tıraşı yapmamışsın, makasını geliştirmen lazım.' dedi. İşi kurtarmak için yaptık ettik filan desek de o hiç buna inanmadı. 'Bilmiyorsun oğlum sen bu işi.' dedi bana. O böyle 'bilmiyorsun' dedikçe artık Kestanepazarı'na da giremeyeceğiz diye içimden düşünmeye başladım. 'Neyse oğlum sen sakal tıraşını bilmiyordun ama şimdi öğrendin.' dedi. Benim sıkıntımı görmüş ve hâlimi tetkik etmiş olmalı ki sanki müjdeli bir imâda bulundu bana. O zaman öyle bir sevindim ki şöyle bir ferahlık geldi bana. 'Tamam, sana biz burada bir yer bulalım, şurada merdiven altında bir yer ayarlayalım, sen burada işe başla, peki ne zamanları tıraş edersin?' diye sordu.

Ben akşamları okula gidiyor gündüzleri de randevu ile esnaflara tıraşa gidiyordum. Elimde çantamla dükkânları dolaşıyordum. 'Öğleden sonraları gelir saat beşe kadar tıraşımı yapar ondan sonra okuluma giderim.' dedim. Yaşar Hoca 'tamam' dedi. Zaten talebeler İmam Hatip'ten öğleden sonra geliyorlar, yemeklerini yiyorlar. Saat üçten sonra bir boşluk oluyordu. Ben işte o arada tıraş edecektim. Yaşar Hoca ile benim ilk tanışmam böyle oldu.

Sen Namaz Kılıyor musun?

Artık bu ilk tanışmadan sonra bana Kestanepazarı'nda merdiven altında bir yer verdiler. Öğleden sonra gelip çocukların tıraşlarını yapıyor, akşamüzeri de okuluma gidiyordum. Bir yandan da dinî bilgilerimi arttırmak için kitap okuyor, sohbetlere gidiyordum. Yaşar Hoca bir gün yine böyle tıraş ederken 'Sen namaz kılıyor musun?' diye sordu bana. Ben 'Kılıyorum ama tam devam edemiyorum.' dedim. Duyar duymaz bana genizden gelen bir sesle bir çıkıştı ki sormayın. Benim bütün takıntım ordaymış. Ondan sonra bir daha da namazı bırakmadık elhamdülillah. Ortaokul sıralarında kılıyordum ama devamlı değildi. Yani bir namaz hassasiyetimiz yoktu. Ama Yaşar Hoca'nın o çıkışıyla -Allah ondan ebeden razı olsun- bir dikiş tutturduk. Onun öyle oturduğu yerden bana çıkışını unutamıyorum.

Yaşar Hoca'nın Evine Gider Gelirdim

Benim Yaşar Hoca'yla olan diyaloğum diğerlerininki gibi değildi. Kestanepazarı'nda tanıştıktan sonra evine de rahat gidip geliyordum. Yakın ve samimi bir münasebetimiz vardı. Güzelyalı'da lojman gibi bir evde kalıyordu. Evine de çağırdığı olurdu, çocuklarını tıraş ederdim. En küçük oğlu Osman daha üç-dört yaşlarındaydı. Ben kapıyı çaldığım zaman Osman kapıya gelir zıplayarak kapının kolunu tutmaya çalışır fakat açamazdı. 'Baba beybey abi geldi.' diye Yaşar Hoca'ya haber verirdi. Mehmet'i, Ömer'i gayet iyi hatırlıyorum. Ben evine gittiğim zaman aile boyu herkesi tıraş ediyordum. Yaşar Hoca'nın polislikten emekli bir kayınpederi vardı. Mehmet Ustaoğlu Bey, onlarda kalıyordu. Uzun boylu, iri yarı ve çok nezih, efendi bir insandı. Onu da tıraş ederdim. Onların o aile yapılarına baktığımda Yaşar Hoca'nın kayınpederiyle ne kadar yakın bir diyalog içinde yaşadıklarını gördüm. Makbule adında küçük bir kızı vardı. Bize çay kahve getirirdi. Müslüman bir aile nasıl olur diye düşünürken Yaşar Hoca'nın aile içerisindeki tu-

tum ve davranışlarını gözlemliyordum ben. Yaşar Hoca bana bir nevi babalık yaptı o zaman.

Yaşar Hoca bazen cuma vaazlarına çıkmadan önce tıraş olur, temizlenir öyle geçerdi camiye. Zaten tıraşa oturduk mu baştan sona kendisi tarif ederdi. Ben onun gibi tıraş olan adam görmedim. Allah rahmet eylesin, çok titiz bir adamdı. Yani ense tıraşı gibi sakal tıraşı yaptırırdı bana. İki saatten önce Yaşar Hoca'nın tıraşını bitirdiğimi hatırlamıyorum. Haşmetli, heybetli bir hâli vardı. Gençliğimin başına denk gelen o dönemde bana çok tesiri olmuştur. Vakarı, olgunluğu, bilgeliği ve vaazları tam tekmildi. Onun bütün davranışları benim bütün hafızama ve karakterime işlemiş adeta."

Yaşar Tunagür, kayın validesinin cenaze namazında İlhan İşbilen ile (Fatih Camii-19 Eylül 1996)

Abdullah Aymaz

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin İzmir Kestanepazarı'na geldiği 1963 yılında İmam Hatip Lisesi orta üçüncü sınıfta okumaktadır. Abdullah Aymaz Amerika'da şahit olduğu bir olayı *Yaşar Hocamızın Pazar Hutbesi*[44] başlıklı yazısında şöyle aktarıyor:

44 Zaman, 7 Mayıs 2006

"27 Mayıs 1960 ihtilali sonrası -anayasanın da yolu açmasıyla- sosyalist fikirlerin yayıldığı o günlerde din, ekonominin temel alındığı materyalist bir anlayışla yorumlanıyordu.

Bizim, bir taraftan maddeci felsefenin üretip yaygınlaştırdığı inançla ilgili şüphe ve tereddütlere cevap bulmamız; öbür taraftan eşitlik, özgürlük ve hakça düzen sloganları ile üzerimize gelenlere alternatif bir anlayışla mukabele etmemiz gerekiyordu.

Gençlik heyecanlarının hâkim olduğu o dönemde, dünya çapında bizi başarıya götürecek cihanşumul prensipleri cihana haykıracak bir davaya ihtiyacımız vardı. Çünkü karşımızdakiler kendilerinin öyle bir davaya sahip olduklarını söylüyorlardı. Onlar her şeylerini tarihî maddecilik üzerine kurdukları için, bir mümin olarak onların yanında olamazdık.

İşte biz bu arayışlar içinde iken Yaşar Tunagür Hocamızın tercüme edip istifademize sunduğu '*İslâm'da Sosyal Adalet*' isimli kitap bizim için bulunmaz bir hazineydi. İzmir Bahri Baba Parkı'nda bu eserin satırlarının altını çize çize okuyuşumu, yeni yeni keşifler yapmanın zevkini ve o hakikatleri bütün hissiyatımla tadışımı hiç unutamıyorum. Çünkü hem İslâmiyetin materyalizmi reddeden iman esaslarının içtimaî bir buudunu fark ediyor hem de dünyaya sunacak mukaddes prensipler manzumesine sahip olmanın üstün hazzını duyuyorduk. Aradığımız cihanşumul prensiplerin kaynağını bulmuştuk.

Bir genç için bunun manası elbette pek büyüktü... Muhterem Yaşar Tunagür Hocamızın vefatını öğrenince bütün bunları hatırladım.

Elbette Yaşar Tunagür Hocamızla alâkamız sadece bundan ibaret değil. Çünkü o bizim kaldığımız yurdun müdürü ve Kestanepazarı Camii'nin de vaizi idi. Her cuma onun ateşli vaazlarını dinliyor, zaman zaman tüylerimizi diken diken eden sahabe menkıbelerini heyecanlı ifadelerinden hafızamıza nakşetmeye çalışıyorduk.

1992'de Amerika'ya gittiğimde, Hocamın izlerine orada da rastladım. New York'taki Kırımlılar Camii'nin temelinde yine Yaşar Tunagür Hocamızın emeğinin ve fedakârlığının olduğunu öğrendim.

Atlanta civarında yaşadığı bir olay da dillerdeydi. Bir pazar günü oralarda bir mescitte, çok uzaklardan gelmiş olan insanlarımızla karşılaşır. Hocamıza derler ki: 'Hocam, biz beş-altı saatlik mesafelerden bu mescide gelebiliyoruz. Tatil olduğu için ancak pazar günleri imkânımız oluyor. Ama hep içimizde bir cuma hasreti var. Acaba bize şimdi bir cuma hutbesi okuyup namaz kıldırabilir misiniz?'

Onların bu masum istekleri karşısında dayanamayan Hocamız, 'Tamam' diyerek, hutbeye çıkar ve çok hisli ve heyecanlı bir havada uzun bir hutbe okur. Sonra da dört rekâtlık öğle namazını kıldırır.

Merhum Hocamız, Allah'ın dinine adadığı ömrünü bildiğimiz kadarı ile dolu dolu yaşadı. Cenâb-ı Hak rahmet eylesin ve ebedî saadete mazhar buyursun. Evlat ve yakınlarına sabr-ı cemil versin."

Celal Afşar

Yaşar Hocaefendi'yi yakından tanıyan Celal Afşar o günlere ait hatıralarını şöyle anlatıyor:

"Yaşar Tunagür Hocaefendi ile Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı döneminde, Ankara'ya geldiği 1966 yılının ilk aylarında tanıştık. Ben o tarihte sebze, meyve komisyonculuğu yapıyordum. Tabii benim arkadaşlarım manevî zenginlikleri olan esnaf insanlardı. Yaşar Hoca gibi değerli bir insanın Ankara'ya geldiğini duymuşlar. İçlerinde Yaşar Hoca'yı yakından tanıyanlar var, tanımayanlar da var. İşte bunlardan bir tanesi Oğuz Özkan, Yaşar Hoca'yı yakından tanıyordu. Kendisi Ankara'nın sayılı zenginlerinden birisiydi ve tuhafiye üzerine çalışıyordu. Birgün top-

landık bazı arkadaşlarla topluca Yaşar Hoca'ya tebrik ziyaretine gittik. Bizi gayet samimi ve sıcak bir tavırla 'hoş geldiniz, hoş geldiniz' diye kabul etti, çaylarımızı söyledi. Biz orada otururken bu arada bazı kişiler de odasına girip çıkıyor. Baktık ki Yaşar Hoca çok değişik ve etkili bir insan. Mesela Yaşar Hoca'nın yanına bir milletvekili geliyor. Biraz evvel yanına gelene tebessümü ne ise vekile, bakana veya üst düzey herhangi birine, çok zengin bir adama hep aynı tebessümü gösteriyordu. Gereksiz davranış ve hâllere girmeden gayet olgun ve vakur davranıyordu. O hâli ve davranışlarındaki tutarlılık beni kendine bağladı. Gözümden kaçmayan bu davranışların benim için ayrı bir ehemmiyeti vardır. Bize nasıl davrandıysa diğer insanları da aynı sadelikte karşılıyordu. Hoş geldiniz deyip dinliyordu. Yani kişiler arasında rütbe ayrımı yapmayan, falana filana hak etmediği davranışlara girmeyen, gereksiz detaylara dalmayan bir güzellik vardı onda. Öyle herkese çok gülen birisi değildi.

Tunagür Hocaefendi Yükseliş Kolejinde Celal Afşar'ın elinden iftar yemeğini alırken (19 Aralık 1967)

Yükseliş Koleji'nin yemekhanesini işletiyoruz, günde yüzlerce kişi yemek yiyor. Onlara yemek yetiştiriyor, kantinleri işletiyor ve gerekli ihtiyaçları karşılamaya çalışıyorduk. Yaşar Hoca kolejimize gelir arada bir namaz kıldırır, sohbet eder vaaz verir-

di. Cumaları hutbe okurdu. Onun oraya geldiğini duyan dışarıdan da bir yığın insan gelirdi. Bunlar Ankara'nın seçme bürokratları, milletvekilleri idi. Yükseliş kolejine Yaşar Hoca'yı dinlemeye gelirlerdi.

Birgün Cuma namazını kıldırmak için yine kolejin mescidine geldi. O gün ömrümde ilk defa cuma namazı kıldığımı hissettim. Vaazları ve hutbelerinde hiçbir yerde duymadığım sözleri duydum ve tüylerim diken diken olmuştu. Ben normalde Hacı Bayram'a uğramadan edemeyen, camiden çıkmayan, belli başlı camilere gitmekten yorulmayan, oralardan çıkmayan, Ankara'nın kalburüstü imamlarının arkasından ayrılmayan bir kişiydim ama Yaşar Hoca'yı dinleyince bir acayip oldum. Dokunaklı bir hutbe okudu. İnerken Türkçe açıklamasını da verdi. Tane tane açıkladı. Çok değişik duygular yaşamıştım o zaman. Yaşar Hoca'yı böyle dinledikten sonra Hocama karşı benim muhabbetim iyice arttı. Davetleri veya misafirleri olduğu zaman bizim kolejin yemekhanesinde ısmarlardı yemekleri. Bir grupla gelir onlarla yemek yenilirdi. Cumalardan sonra da yine misafirler için yemek hazırlatırdı.

1968 yılında bir hac organizasyonundan bahsettiler. Hacca gideceğiz dediler. Ali Demirel, Oğuz Özkan ve birkaç kişi arasında böyle konuşuyorlar. Ben de onlarla gitmeye karar verdim. Organizasyona ben de katılayım dedim. Sonra 'Biz beş kişilik kafileyiz, o kadar kontenjan verdiler altıncı kişiye yer yok.' dediler. Benim feragat etmemi istediler. Hem senin burada işin başında olman lazım filan dediler. İyi dedik ne yapalım. Bir sonraki cuma günü toplu bir yemek yenecek ve vedalaşma yapılacaktı. Cumartesi günü de yola çıkacaklardı. Ben de Yaşar Hocamın oturacağı masanın başına, onun göreceği şekilde pembe güllerden '*Güllerin Efendisine Selamlar*' diye yazdım. Yaşar Hoca geldi gördü, o yazıyı okudu. Benim hacca gidemeyeceğimi de biliyordu. Çok dokundu kendisine, hüzünlendi bir an. İnşallah, dedi. 'Sen

tasalanma, seninle bir daha gideriz, bu selam inşallah yerine gidecek.' diyerek beni teselli etmişti.

Çok sık olmamakla beraber evine gittiğimiz olmuştur. Bir gün Yaşar Hocam evine yemeğe çağırdı bizi. Esnaf arkadaşlarla kalktık gittik. Kapıdan girerken evde bir farklılık olduğunu hissettim ben. İçeri girdikçe manevî bir huzur her tarafı sarıyordu. Karşılama farklı, izzet-i ikram farklı, iltifat ve oturma adabı farklı, sofra düzeni fevkalade.

Ben Osmanlı mutfağını görmedim ama anlatıldığı kadarıyla gördüm ki Yaşar Hoca'nın evinde ciddi bir yemek kültürü vardı. Eskilerden tevarüs etmiş bir hava o evde hâkimdi. Biz esnaf arkadaşlar olarak kendi aramızda bakışıyoruz. 'Nerde bizde böyle kültür!' diye içimizden geçiriyoruz. Kendi aramızdaki davet ve yemeklerde biz böyle bir şey, böyle bir sofra adabı görmedik. O zaman Cennet'te kurulmuş bir sofra gibi geldi bana o manzara.

Celal Afşar, Yaşar Tunagür'ün damadı Doktor Kayid ile
cenaze namazında (01.05.2006)

Biz buradan anladık ki Yaşar Hocaefendi'nin dine hizmeti fevkalade muntazam. Ciddiyeti, duruşu, yürüyüşü bir heybet arz ediyordu. Sabah kapıdan ciddiyetiyle çıkar akşam ciddiyetiyle dönerdi. Bir yere gezmeye gitmede, insan karşılamada hep bir vakar içindeydi. Bunlar tamam ama sofrada bu kadar beceri doğrusu bi-

zi hayrete düşürdü. Artık şimdilerde herkes kitaplardan, televizyonlardan yemek tarifleri alıyorlar. O zamanlar her şey evde öğreniliyordu. Pakize Hanım yengemizin kulakları çınlasın, Allah uzun ömürler versin, ellerine sağlık diyorum. Hakikaten bir İstanbul Hanımefendisiydi kendisi. Allah Yaşar Hocamıza gani gani rahmet eylesin. Hocamda ciddi bir kültür birikimi vardı. Kendine yakın bulduğu arkadaşların içerisinde espri ile karışık sohbet ederdi.

Taha Kıvanç

Fehmi Koru (Taha Kıvanç) Yaşar Tunagür'ün Kestanepazarı'nda bulunduğu dönemde İmam Hatip Lisesi öğrencisiydi. Yeni Şafak Gazetesi'ndeki Kulis köşesinde '*Ne Güzel Bir İnsandı*' diyerek Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi şöyle anlatıyor[45]:

Yıllar ne çabuk geçiyor. Yaşar Tunagür benim gözümde hep 40'lı yaşlarındaki heybetli hâliyle kalmış... Kendisine çok yakışan sakalı tereddüde sevk etmese, Kemeraltı caddesinde bir baştan ötekine doğru yürüyen iyi giyimli, kara gözlüklü, yakışıklı adamın ülkenin en önemli vaizlerinden biri olduğunu asla düşünmezdiniz... Sağa-sola selâm vererek dikkatleri üzerine çekmek yerine, Yaşar Hoca, kalabalıklar arasında görünmez olmayı yeğleyenlerdendi; ancak bir türlü bunu başaramayanlardan...

Nereye baktığı görülmesin ve başka gözlerin dikkatini çekmesin diye taktığı güneş gözlükleri bile, Kemeraltı yürüyüşünün cemaati olanlar tarafından kesilmesini engelleyemiyordu.

'Ne kadar önemsiz bir gözlem' diyeceklere hatırlatırım: Vaaz verdiği camiyi, her cuma, mecburen birbiri üzerine abanarak dolduran binlerce kişi arasına sıkışmış bir çocuğun gözlemidir bu... Camide heybetli duran, bazen öfkeli, bazen sevecen, istediği zaman yalnız insanları değil duvarları bile ağlatabilen Yaşar

---

45 Yeni Şafak, 3 Mayıs 2006

Hoca, İzmir'in en kalabalık caddesinde bir başka heybet sergiliyordu o çocuğun gözünde...

İzmir, benim çocukluk ve ilk gençlik dönemlerimde, hep Türkiye çapında vaizlere sahip olmuş talihli bir ilimizdi. Bazı çevrelerin önüne hemen 'gâvur' sıfatını yapıştırdığı İzmir'den bahsediyorum. Tahir Büyükkörükçü Konyalıydı ve cemaat halkası Konya'daydı, ama sık sık İzmir'e gelir, vaaz verdiği camiyi milimetrik doldururdu. Sonra birden Yaşar Tunagür çıkageldi. Klasik bir din adamı olmadığı hemen anlaşılıyordu Yaşar Hoca'nın; o günlerin çok okunan bazı kitaplarını tercüme etmişti. Vaazları kuru cümlelerden ibaret değildi; tarihî olayları sanki o anda oluyormuş gibi anlatırdı... O Ankara'ya gitti, yerine o sıralar çok genç Fethullah Gülen'i gönderdi...

Basının 'çarpıtma' alışkanlığını ilk onunla ilgili haberleri okurken fark etmiştim. İbrahim Elmalı'nın yardımcısı olarak Diyanet İşleri Başkanlığına tayin edilmişti Yaşar Tunagür. Atanmasından kısa bir süre geçti, büyük bir 'irtica' yaygarası kopuverdi. Yaşar Hoca'nın merkezine yerleştirildiği bir kampanya... Hiç ilgisi olmayan ithamlara maruz bırakılıyordu...

Ankara'da bulunduğu dönemde, akademik çevrelerden, bürokrasiden, iş dünyasından ve siyaset alanından insanların takip ettiği bir eğitim halkası kurduğu biliniyor. Değişik siyasî eğilimden insanları bir arada tutmak bugün kadar dün de imkânsızdı; o bu imkânsızı zamanında başarabilen nadir örneklerdendir...

Turgut Özal milletvekili adayı olmak üzere İzmir'e geldiğinde, MSP, ilginç bir aday listesi oluşturmuştu. Yaşar Tunagür, Turgut Bey'in hatırını kıramadığını çok belli ederek, adının listeye konmasına izin vermişti. Özal'la İzmirli bir grup ticarî ortaklık kurmuşlardı; Yaşar Tunagür de o grubun içerisindeydi. 'din adamı' kimliğinin siyasete fazla uygun olmadığını propaganda faaliyetinin ilk günü anlamış, kalabalıklar karşısına çıkmamayı yeğlemişti...

Zaman gazetesinin güzel uygulamalarından biri, akıllı insanlardan bir danışma kurulu oluşturup onların görüşlerine değer verilmesiydi. Prof. Sabahattin Zaim[46], Prof. Nevzat Yalçıntaş, Prof. Hayrettin Karaman o kurulun üyelerindendi. Görüşlerine en fazla değer verilen kurul üyelerinin başında da Yaşar Tunagür geliyordu. Sürekli çalışan bir zihnin, hayata hep genç bakabilme özelliğinin onda hiç eksilmediğinin yakın tanığıyım.

Samanyolu TV'de bazen tek başına, bazen de başka konuşmacılar yanında çıktığı programları izledim şu yakın zamanlarda; dinleyeni heyecanla yerinden hoplatabilme özelliğini hiç kaybetmediğini hemen belli ediyordu. Dikkat çektiği eksiklikler dikkat çekilmesi gereken eksikliklerdi gerçekten; övdüğü özellikler ise takviye edilmesi gerekenler...

Ara ara kuşkuya düşenlere ne kadar 'kadirbilir' olduğunu her zaman hatırlatmış bir milletimiz var. Kalabalıklar karşısına çıktığı cerbezeli vaizlik günleri çeyrek yüzyıl geride kalmış, yaptığı hizmetleri artık bir avuç insanın yakından izleyebildiği bir insanın cenazesi bu kadar ilgi çeker miydi yoksa? Vefat ettiğini duyan gelmiş, bu arada başkalarına da duyurmuştu. Öğle namazını bayram namazı kalabalığıyla kıldık, cenazeye son görevimizi ezilme tehlikesi taşıyan bir tıkış tıkışlıkta yerine getirdik.

Tabutuna bakarken gözümün önüne on beş yaşımın Kemeraltı caddesinde görmeye alıştığı o heybetli Yaşar Tunagür görüntüsü geldi. Rahmetli hiç yaşlanmamıştı.

Sen ne güzel bir insandın, Yaşar Hoca..."

Hüseyin Gülerce[47]

"28 Nisan Cuma akşamı Samanyolu Televizyonu Üst İstişare Kurulu toplantısı vardı. Yaşar Tunagür Hocamızın başkanlığında toplanıyorduk. Gecikince, 'Umreye gitmeyi düşünüyordu.' diye

---

46 Prof. Dr. Sabahattin Zaim 9 Aralık 2007'de İstanbul'da vefat etti.

47 Zaman Gazetesi, "Vefanın Mesajı", 4 Mayıs 2006

konuşuldu. Biraz sonra Suat Yıldırım Hocamız gelince, 'Sema Hastanesi'ne kaldırmışlar.' dedi.

Hidayet Karaca Bey, hemen telefon bağlattı ve 'geçmiş olsun' dedi. Sonra sırasıyla Sabahattin Zaim ve Hayrettin Karaman Hocamız konuştular, bizlerin selamlarını söylediler, acil şifalar dilediler. İki gün sonra vefat haberini alınca 'Neden hemen ziyaretine gitmedim.' diye çok hayıflandım.

Hüseyin Gülerce, Fehmi Koru ile birlikte Yaşar Tunagür'ün Fatih Camii'ndeki cenaze namazında

Bu dünyada doyamadığınız insanlar vardır. Hep yanlarında olmak, Cennet yamaçlarında oturur gibi dizlerinin dibinde olmak istersiniz. Rahmetli öyle bir insandı. İnsanlardan bir insan, ama çok güzel bir insandı. İlmiyle amel ettiği için gurur, kibir, kabalık, sertlik onun semtine bile uğramazdı. Çok hoşsohbetti. Samanyolu Televizyonu'nun Ramazan programlarından birine geliyordu. Kapıda karşılaştık. Kulağıma eğildi, gülerek; 'Hüseyin Bey, arkadaşlar bana soru hazırlamışlar, hâlbuki bilmiyorlar, ne sorarlarsa sorsunlar ben neyi konuşacağımı biliyorum.' dedi.

Yaşar Tunagür Hocamız, devrimizin en büyük din âlimlerindendi. Osmanlı'nın tarih sahnesinden çekilmesinin ardından Cumhuriyet'in yöneticilerinde başlayan arayış döneminde, 'Din-

siz millet olmaz, Müslümanlık bizim ruhumuzdur.' diye düşünen ilklerdendi. Ama çatışmacı değildi. 27 Mayıs 1960 ihtilalinin olduğu gün Balıkesir müftüsüydü. Günlerden cuma idi ve sokağa çıkma yasağı vardı. Cuma namazı nasıl kılınacaktı? Namaza birkaç saat kala her zamankinden daha güzel giyinerek, kravatını takarak sokağa çıktı. Askerler, kendisine izin verilen önemli şahıslardan biri olduğunu düşündüler. Camiye gidince müezzini çağırttı ve ezanı okuttu. Yasağın kalktığını düşünen Balıkesirliler camilere akın ettiler ve cuma namazı kılındı.

1 Mayıs 2006 Pazartesi günü onu Hakk'a yürüyüşünde Fatih Camii'nden, rahmetli Özal'ın cenazesinden sonra ilk defa görülen çok büyük bir kalabalık uğurladı. Bu, aydınlık bir neslin, muhabbet fedailerinin ona vefasıdır. Bu, milletimizin kimleri sevdiğinin, bağrına bastığının yaşadığımız şu günlerde ibret verici bir mesajıdır.

Allah rahmet eylesin."

Ahmet Şahin

Zaman gazetesi yazarlarından Ahmet Şahin *Gayret-i Diniyye Sahibi Yaşar Tunagür Hocaefendi*[48] başlıklı yazısında Tunagür'ü şöyle değerlendiriyor:

"1965'lerden sonraki devrelerde İstanbul'da Laleli Camii'nde görevli idim. O da Diyanet İşleri Başkan Vekilliğini sürdürüyordu. Basından onun yapılan yanlışlara hemen müdahale edip cesur icraatlar yaptığını okuyordum. Kendisine özel bir mektup yazarak çevremizdeki bazı yanlışlıkları intikal ettirdim. Bunca işleri arasında benim yazdığım konuya pek de itibar etmeyeceğini de düşünmüştüm doğrusu. Ancak bir hafta sonra Yaşar Tunagür Hocaefendi Ankara'dan kalkıp İstanbul'a gelmiş, camideki safta

48 Zaman, 2 Mayıs 2006

yerini almıştı. Namazdan sonra yazdığım konuda benden etraflı bilgi aldı.

Bu olaydan sonra Yaşar Hocaefendi'yi görev aldığı tüm makamlarında hep bir gayret-i diniye içinde gördüm. Bütün riskleri cesaretle üstleniyor, doğruları uygulamaktan çekinmiyordu. Anlaşılan onun bu duyarlılığı biraz da hocası Hüsrev Efendi'den geliyordu. Hüsrev Efendi de bütün riskleri üzerine alarak yasak olan talebe okutma hizmetini bazen evinin bir odasında, bazen de Fatih Camii'nin bir köşesinde sürdürmekten çekinmeyen bir gayret-i diniyeye sahipti."

Hekimoğlu İsmail[49]

"Yaşar Hocam şimdi vefat etti, dünya hayatından ahiret hayatına, maddi âlemden ruhanî âleme geçti. İnşallah onun makamı Cennet'tir. Yaşar Hocamın vefatı beni çok üzdü. Sonra birdenbire kendime sordum: 'Yaşar Hocam -inşallah- Cennet'e gidecek diye mi ben üzülüyorum?' İrademi aşan bir ızdırapla gözümden yaşlar dökülse de aklım ve kalbim diyor ki: 'Çok şükür Yaşar Hocam yaşlılığın verdiği sıkıntılardan, hayatın zorluklarından kurtuldu. Allah onu huzuruna aldı. Hayatı veren de alan da Allah'tır. Allah'ın verdiklerine de aldıklarına da razıyız.'

Biz Yaşar Hoca'yı gönlümüzde yaşatmıyor, dualarımızda yaşatıyoruz. Her aklıma gelişinde ona dua ediyorum. Yaşar Hocam huzuru Rahman'da yaşarken, Fethullah Gülen Hocaefendi'ye de Allah, uzun ömür versin, sıhhat, afiyet versin. Bu dünya öyle acip bir âlem ki bir taraftan akın akın çocuklar dünyaya geliyor, diğer taraftan akın akın insanlar ahirete göçüyor. Necip Fazıl'ın bir şiirinden, bir parça okumadan edemeyeceğim:

Sonsuzluk kervanı, peşinizde ben
Üç ayakla seken topal köpeğim,

---

49 Zaman, 6 Mayıs 2006

Bastığınız yeri, taş taş öpeyim,
Bir kırıntı yeter kereminizden,
Sonsuzluk kervanı, peşinizde ben...

Necip Fazıl'ın Sonsuzluk Kervanı dediği, peygamberler, evliyalar, asfiyalar, âlimlerdir. Necip Fazıl, üstün bir tevazuyla 'Peşinizde seken topal köpeğim.' diyor. Allah ona da rahmet etsin. O bizim sultanımızdı. Yaşar Tunagür sultanımızdı. Dualarımız onlarla beraber..."

Dursun Gürlek[50]

"Heyhat! Nerede olursanız olun, hangi deliğe girerseniz girin, vakit tamamlanınca ecel geliyor. Derken tabutunuz musalla taşına geliyor. İşte o zaman insanın aklı başına geliyor. Şurası bir gerçektir ki musalla taşı, kabir taşı da katı kalblere iyi geliyor. Taş kalbleri, ancak kabir taşları yumuşatıyor. Pazartesi günü (1 Mayıs 2006) Fatih Camii'nin avlusunda mahşeri kalabalığın arasında bulunduğum sırada bunları düşündüm. Ülkemizin yetiştirdiği büyük âlimlerden biri olan Yaşar Tunagür'ü uğurlamaya gelen on binlerce insanı görünce gözüm yaşardı. Tuna Nehri gibi gürül gürül bir hayat yaşayan, Yaşar Tunagür'ün bundan sonra da gönüllerimizde yaşayacağı, Fatih Camii avlusunda görülen muhteşem hüzünle daha iyi anlaşılıyordu.

Allah, sevdiği kulunu, başkalarına da sevdirirmiş. Bunu Yaşar Tunagür Hoca'nın cenazesinde olanca özelliğiyle ve güzelliğiyle gördük. Ben bu kadar kalabalığa, böyle büyük bir cemaate rahmetli Turgut Özal'ın cenaze merasiminde, bir de Tunagür Hoca'nın bu son yolculuğunda şahit oldum. Fatih Camii'nin o geniş tarihi avlusu dile gelseydi, kim bilir, bize ne muhteşem cenaze merasimlerinden söz ederdi."

---

50 Bugün Gazetesi, 4 Mayıs 2006

Yusuf Pekmezci

"Hocamı 1963'te Kestanepazarı'nda verdiği vaazlarından tanıdım. O dönemde Türkiye'de vaiz çok azdı. Hocamızın güzel hitabeti, vaazlarında anlattıklarını yaşaması cemaati çevresinde topladı. İzmir'den ayrılırken çok hüzünlendik. Ama yerine Fethullah Gülen Hocaefendi'yi bırakması bizi rahatlattı. Bütün sohbetlerine katıldım ve söylediği her şeyi teybe kaydettim. Çok duygulu ve hisli bir kimseydi. O günlerde İzmir Özel Fatih Lisesi'nin kurulmasına öncülük etti. Devlete karşı olan bağlılığı, kendisine gönül veren insanlara da bu muhabbeti aşıladı. İlmiyle, yaşantısıyla tanıdığım ender şahıslardan birisiydi. Vefatı hepimizi derinden sarstı."

Bahattin Eker

"1964 yılında İzmir'de tanıdım. Dostluğumuz, arkadaşlığımız kendisi vefat edene kadar devam etti. Son görüşmemizde geçmiş dönem İslâm âlimlerinden bahsederek yerlerinin doldurulamayacağını söyledi. Ben de kendisine 'Allah sizlere uzun ömürler versin. Sizin yeriniz de doldurulamaz.' dedim. Sohbetlerinde son derece heyecanlıydı. Heyecanından kürsüde oturmazdı. Yetişen gençliği görünce, 'Hayalimde düşündüğüm gençliği hayatta yaşarken gördüm, ölsem de gam yemem.' derdi."

Ali Kervancı

"Çalışkanlığıyla tanıdığım Yaşar Hocaefendi ile 30 yıla dayanan bir arkadaşlığımız vardı. Gülen Hocaefendi'yi ilk keşfedenlerden birisiydi. Son olarak vefat ettiği gece ziyaretine gitmiştim. Uzun uzun konuştuk. Edirne, Çanakkale ve İzmir hatıralarından bahsetti. Hatıraları dinledikçe ikimiz de ağladık. Kendisi 1 Mayıs 2006 Pazartesi günü taburcu olacağını söylemişti ama kader onun bu dünyadan taburcu olmasına karar verdi ve o gün ahrete uğurlandı. Hastanede kaldığı sürede kendisine bakan herkese dua etti. Yaşar Hoca, Türkiye'de dinî hizmetlerin temel taşlarından birisidir."

AİLE FERTLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Pakize Tunagür

Pakize Hanım "Ustaoğlu" soy ismiyle 1930 yılında Isparta'da dünyaya geldi. Üç kardeşten evin tek kızı olup babası rençperlikten polis memurluğuna geçmiş bir beyefendidir. 1938 yılında İstanbul'a taşınırlar. Pakize Hanım 1949 yılında Fatih'te Yaşar Tunagür Hoca ile evlenir. Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin tayinle gittiği her yerde ona refakat etti, yüzlerce kişiyi evinde ağırladı. En son 29 Nisan Cumartesi gecesini 30 Nisan 2006 Pazar'a bağlayan gece sabaha karşı Yaşar Tunagür Hocaefendi'yi Hakk'ın rahmetine uğurladığında yine yanındaydı. Duygu, düşünce ve hatıralarını şöyle anlattı:

Yaşar Hocaefendi'nin eşi Pakize Tunagür

"Yaşar Hoca Beşiktaş doğumlu, annesiyle orada oturuyorlarmış. Bizim civarımızda oturan bir Hüsrev Hocaefendi vardı, Sarıgüzel'de

oturuyordu. Yaşar Hoca ve annesi Beşiktaş'tan Fatih'teki bizim mahallemize komşu geldiler. Fethiye'de bir ev tutup annesi ile beraber oturmuşlar. O civarda oturan babamın bir polis arkadaşı vardı. O da böyle ihlâslı, namazında niyazında bir müslümandı. Birgün camide babamı Hüsrev Hoca'yla tanıştırmış. Yaşar Hoca da camiye gelip gittiğinden ve Hüsrev Hocaefendi'nin talebeliğini yaptığından babamın da dikkatini çekmiş. Yaşar Hoca'yla komşu olmuşuz.

Fatih Fethiye mahallesinde otururken babam onu bizim eve davet ediyordu. Bizim evimiz altlı üstlü, iki katlıydı. Anlaşıldığına göre babam onu çok beğenmiş ve bizzat Yaşar Bey'e evlilik teklif etmiş. Eskiden böyle şimdiki gibi serbestlik yoktu. Bana 'Bir bak bakalım Yaşar Hoca eve gelince.' diyordu. Ben de çok utanıyordum, kaçıp gidiyordum arka taraflara bir yere saklanıyordum. Büyüklerimize her konuda olduğu gibi evlilik konusunda da bir hürmet ve saygı vardı.

Yaşar Hoca'nın annesi de bize komşuydu. Yaşar Hoca'ya 'Oğlum bunların kızını sana alalım.' diyormuş hep. Annesi teşvik etmese babamın demesiyle olmayacaktı bu hâdise. Neticede annesinin teşviki babamın teklifiyle Cenab-ı Hak nasip etti ve böylelikle 1949 yılında evlendik.

Yaşar Bey, Fatih'te Darüşşafaka caddesinde ev kiraladı, evlendiğimizde oradaydık. Annesi Hatice Hanım yanımızdaydı. Büyük oğlum Mehmet, tek kızımız Makbule orada doğdular. O sıralarda Tapu Kadastro memuruydu. Kadastroyu sevmeyince ders almayı sıklaştırdı ve İstanbul Müftülüğü'nde işe girdi ve orada eski arşivlere bakıyordu. Arapça bildiği için arşivdeki eserleri kolay tasnif ediyordu.

İstanbul Müftülüğü'nde çalışırken imtihana girdi ve müftü oldu. 1954 yılında ilk defa Çanakkale'nin Ezine ilçesine müftü tayin ettiler. Ezine'den sonra Hasan Basri Çantay Hocaefendi illa

bizi Balıkesir'e istedi. İkinci oğlum *Ömer*[51] kırk günlüktü. Topladık eşyalarımızı ve 1959 yılında kalktık Balıkesir'e gittik. Dokuz-on ay kadar sonra ihtilal (27 Mayıs 1960) oldu. Ömer bir yaşındayken (Temmuz 1960) Edirne'ye tayinimizi çıkardılar. Yaşar Bey yer yurt bakacak, ev bulacak diye önce kendisi gitti Edirne'ye. Bizi bıraktı gitti. Ben o zaman üç çocuk bir de yaşlı kadınla baş başa kaldım. Neyse sonunda Edirne'ye taşındık. 1961 yılının kış mevsimindeydi. Orada otururken Ramazan ayı geldi. Yaşar Bey vaazlara başladı. Camiler doldu taştı. Bir gece ben de teravihe gideyim dedim. Çocukları evde bıraktım, komşular yardımcı oldular. Bakacak kimsem yok, kayınvalidem var ama yaşlı. Selimiye Camii'nde vaaz ediyordu. Bir baktık ki İstanbul'dan, Kırklareli'nden otobüslerle insanlar vaaz dinlemeye gelmişler. Cami o kadar kalabalık ki kadınlar birbirini eziyordu sanki.

Ramazan ayı içinde annesi hastalandı, on sekiz gün kadar hasta yattı. Bayramdan sonra vefat etti.[52] Canı muz yemek istemiş. O zaman Edirne büyük bir il gibiydi ama bir muz bulamadılar. Yaşar Bey hep 'Anneciğim muz istedi de bir türlü bulup yediremedim.' der üzülürdü.

Fethullah Hocaefendi ile Yaşar Hoca orada yakından samimi oldular. Bizimle beraberdi, evimize gelir giderdi. Biz ilk defa Edirne'de tanıdık Hocaefendi'yi. Yirmi yaşında ha var, ha yoktu. Annesini mezara koyarken Yaşar Hoca onu da çağırıyor 'Gel beraber indirelim annemi kabre.' diyor. Edirne'de 1963 yılına kadar üç sene oturduk.

Edirne'deyken İzmir'den haber geldi. İlla İzmir'e geleceksiniz dediler. Kestanepazarı'na istediler. Hem hocalık yapacak,

---

51 Ömer Tunagür 15 Temmuz 1959 doğumlu. Buna göre Ezine'den Balıkesir'e gidişleri 1959 yılının Eylül ayı başlarına isabet ediyor.

52 Hatice Tunagür 22 Mart 1961'de Edirne'de vefat etti. Kabri Edirne'de Şükrü Paşa anıtına yakın mezarlıkta bulunmaktadır.

hem de vaizlik yapacaktı. Ali Rıza Güven ısrarla oraya gelmemizi istiyordu. 1963 yılında İzmir'e taşındık.

Sene 1965 sonları. Bu sefer Ankara'dan bir haber geldi. Bu sefer Yaşar Hoca'yı illa Diyanet İşlerine alacağız diyorlar. İzmirliler Yaşar Hoca'nın gitmesini istemiyorlardı. Razı olmadılar. Fethullah Hocaefendi'nin askerliği bitmiş Kırklareli'nde vazifeli bulunuyordu. Yaşar Hoca ona haber saldı veya telefon etti artık bilemiyorum 'İzmir'e gel, ben Ankara'ya gidiyorum.' demiş. Neticede Hocaefendi Kestanepazarı'na geldi.

Yaşar Hoca'nın 1965 Kasım veya Aralık aylarında Ankara'ya tayini çıktı. O yine her zaman olduğu gibi önden gitti Ankara'ya. Biz okullar tatil olana kadar İzmir'de oturduk. Annem babam geldi İstanbul'dan bizim yanımıza. Başımızda erkek yok, çocuklar küçük. Tatil olunca 1966 yaz mevsiminde biz de topladık eşyaları ve trenle Ankara'ya gittik.

Ankara'daki hayatımız 1991 yılında İstanbul'a taşınana kadar 25 sene sürdü. İlk gittiğimizde Nazmiye Demirel Hanımefendi'nin Yeşilyurt sokaktaki evinde kaldık. Orayı bize kiraladılar ve o evde epey oturduk. Çocuklar İstanbul'a gidince Ankara'yı bırakmaya karar verdik ve biz de 1992'de Erenköy'deki evi satın alıp İstanbul'a taşındık. İstanbul'da da boş durmadı merhum. Profesör Osman Çataklı vardır Fatih'te. O çağırıyordu, yine derslere gidiyordu. Gazeteye, televizyona ve farklı yerlere çağırıyorlardı. Oralara hiç aksatmadan giderdi.

… Yaşar Hoca'nın Son Günleri

Nisan ayı içinde en son Bursa'ya gitmiştik. Oradan Balıkesir'e geçtik. Dört beş konuşma yaptı oralarda. En sonunda Balıkesir'den 5 Nisan 2006 Çarşamba günü İstanbul'a eve döndük. Perşembe günü biraz hastalandı. Cuma günü biraz iyi gibiydi fakat ayakları falan şişmişti, vücudu ağrıyordu. Hatta cuma namazına gitti, faturaları ödedi, çarşıdan bir şeyler almış gelmiş. 8 Ni-

san 2006 Cumartesi günü ise fenalaştı. Yatamıyordu, yatsa kalkamıyor, kalksa yatamıyordu. Hep böyle birkaç gün oturduğu yerde uyudu.

15 gün sonra yine Pazar günü (23 Nisan) oldu. Sabaha karşı kalktık, durumu iyi değildi. Üşüyordu, salep pişirdim içirdim, baktım oturduğu yerde uyuyor. Dedim 'Müsaade eder misin, vakit çok erken, sabah namazına daha var, biraz yatayım.' 'Sen yat ben iyiyim, oturduğum yerde uyuyorum.' dedi. Ben gittim yattım. Aradan yarım saat veya on beş dakika geçmedi. Kendi mi telefon etti, doktorlar mı aradı orasını bilmiyorum. Odaya geldi 'Kalk, beni hastaneye götürecekler.' dedi. Ben hemen hazırlanmaya başladım, eşyaları bir çantaya koydum. Pazar günü saat 12'de Turan Bey geldi, bizi aldı götürdü hastaneye. Hemen acile aldılar, iki gün kaldı acilde. Ciğerleri su toplamış, ciğerinin suyu bitti. Göğsü ondan hırlıyormuş, ayaklarının şişi indi. İki gün sonra Profesör Kemal Özkaragöz geldi ziyaretimize.

Kemal Bey 'Hocam maşallah ne kadar iyisin, bir şeyin yok.' dedi. Kemal Bey'le biraz sohbet ettikten sonra o ayrıldı. Bizi de odamıza götürdüler, Aradan biraz geçti. Bu sefer Kemal Bey'in oğlu Fatih Bey geldi. Muayenehaneyi babasına bırakıp hanımıyla beraber gelmişler. Çok sevindim. Ben hanımıyla bir kenarda konuşurken o da Yaşar Hoca'yla hasbihâl etti. Ondan sonra hastanede olduğumuzu duyan herkes akın akın hastaneye gelmeye başladı. Pazartesi, Salı, Çarşamba Perşembe, Cuma oldu. Artık ümitlendi. 'İyisin iyisin' diyorlar, belki çıkaracaklar diye bekliyoruz. Fakat böbreklere bakan doktor, başhekim İlyas Bey'e 'Hocamı göndermeyin, ben böbreklerinden şüphelendim, ona bir daha bakayım.' demiş. Bunu duyunca Yaşar Hoca biraz üzülür gibi oldu. Çıkmayı bekliyordu yani. Ben de dedim ki 'Yaşar Bey ne olacak, bir hafta oldu neredeyse buradayız, kaç gündür bekledik, iki geceden daha bir şey olmaz, bak bizim iyiliğimiz için bizi göndermiyorlar, artık duralım.' dedim. Cumartesi günü de geçti. Bu

arada benim yeğenlerim geldi, yine o gün birçok kimseler geldiler oturdular. Yeğenimin biri sarıldı, aman enişte ne kadar iyisin dedi öptü sakallarından.

Durum gayet güzeldi. Belki bugün yarın çıkarırlar diye ümit ediyoruz. Herkes gitti, Cumartesi günü olduğundan hastane biraz sakinleşti. Doktorlar hemşireler falan azaldı. Bizim başımızda gelinimiz Ayşe var. Benim yeğenim gelirken kocaman poğaçalar getirmiş. Ayşe onları hazırlamış, 'Baba sen seversin bunları, çayla poğaça koydum sana, buyur ye.' dedi. Birkaç bardak çayla o poğaçaları bir güzel yedi. Gayet iyi görünüyordu. Küçük seyahat çantası vardı yanımızda. Çantadan tırnak makasını istemiş. Tırnaklarını kesmiş. Ben abdest alıyordum duymadım. 'Ver' demiş bir de şu sakallarımı düzelteyim. Sakallarını da düzeltmiş. Hatta hemşireler 'Yaşar amca istersen bir duş al, daha iyi olursun, rahatlarsın.' dediler. 'Hâlim yok kızım.' dedi. Ben de 'İnşallah evimizde alırsın.' dedim. Zaten kaç gündür hastanede yoğun bakım önlüğü ile yatıyordu.

Cumartesi günü akşam oldu hâlâ çıkarmadılar bizi. Vakit ilerledi. Ayşe yattı, ben de namazımı kıldım. İnşallah biraz daha iyisin dedim ve müsaade istedim yatmak için. O gece uykusu pek yoktu. Bana 'Sen yat, ben iyiyim.' dedi. Ben de gittim yattım. Gece saat iki buçuk olmuş. Yatağından kalkmış uyanmış. Bizim Ayşe'yi kaldırmış. 'Kızım çok terledim, bana fanila getir.' demiş. Benim kulağımda işitme cihazı var, yatarken çıkarıyorum. Onun için duymadım ben onları.

Neyse, Ayşe havlu götürmüş, kurulamış. Yattığı yatağından kalkmış, koltuğa oturmuş. Derken 'Bana rüzgâr geliyor, bir esinti var.' demiş. Ayşe de pencereleri kontrol etmiş, bakmış, rüzgâr gelecek bir yer yok, her yer kapalı. Geri dönüp baktığında bir de bakmış ki kolu yan tarafa düşmüş. Diğer elini de kalbine tutarak 'kalbim' demiş. Bu sefer Ayşe hemen feryat figan bağırmış, hem-

şireleri çağırmış. Bir şey yaparlar da atlatır diye doktorlara bağırmış. İşte o esnada ruhunu teslim etmiş.

Ben de yan tarafta yatıyorum. Benim bir huyum vardır, ışık yandı mı hemen gözüm açılır, en dalgın uykumda bile olsa uyanırım. Yaşar Hoca bu yüzden ben uyurken odaya girip çıkarken gece lambasını bile yakmazdı, ben uyanmamayım diye. İşte o esnada bende bir hâl oldu. Kalkayım diyorum ama bir türlü kalkamıyorum. Sanki birisi geldi, benim üstüme bir mermer koydu da öyle bir hâlde kımıldayamıyorum. En sonunda rüyamda bir çocuğun pencere camından aşağıya düştüğünü gördüm. Çocuk düştü diye ben yataktan fırladım kalktım. Baktım çantamız ortada. Ayşe üstünü başını giyinmiş duruyor. 'Ne oldu Ayşe?' dedim. 'Babam kalp krizi geçiriyor.' dedi. Hemen ben de üstümü giyindim, abdest aldım. O arada başhekim İlyas Bey geldi, koltuğa oturttu beni. Hemen hemşireye tansiyonumu ölçtürttü. Biraz şüphelendi, tuttu bir de kendi baktı. Hap verdiler, bir şeyler yaptılar. 'Ne oldu Yaşar Bey'e, nerede şimdi?' dedim.

Çoktan onu odadan çıkarıp götürmüşler yoğun bakım odasına. İlyas Bey, 'Hocam kalp krizi geçiriyor, biraz uyuttuk.' dedi. Azıcık daha bekledim ben ama yine bir şey diyen yok. 'Bir gösterin bakalım neredeyse, bir bakayım.' dedim. Neyse götürdüler. Bir de ne göreyim herkes orada. Kaç saat olmuş vefat edeli. Örtmüşler üstünü, böyle uyuyor. Yüzü gülüyor gibi tebessümlü bir hâli vardı. Bağırdım ağladım, 'Beni kime koydun gittin.' dedim. Çoktan herkese haber gitmiş. Ben duyana kadar Fethullah Hocaefendi Amerika'dan duymuş vefat ettiğini. Dünya duymuş. Ağladım, üzüldüm, oturduk kaldık orada. Hastaneye herkes geldi.

Dedik gidelim evimize. Kimseyi rahatsız etmeyelim. Çıktık geldik eve. Allah sizlere ömür versin, acılar göstermesin. Olanı biteni anlattım. Ne yapalım Allah'ın emri olmasa dayanılmaz. Yaşar Hoca da gitti işte. Biz de gideceğiz. Yaşar Hoca'dan sonra çok yalvardılar etraftan, gelip götürmek istediler, bir şeyler anlat-

mamı istiyorlardı. Hiç istemedim ama size nasip oldu. Sizin hatırınızı kıramadım. Kızım Makbule de 'Anne hatıra olarak saklayacaklarmış, itiraz etme.' deyince onun için itiraz edemedim. Allah hepinizden razı olsun, işlerinizde isabet ettirsin."

Pakize Tunagür, oğlu Ömer ve torunlarıyla
Erenköy'deki evlerinde (06.05.2006)

Ömer Tunagür

Ömer Tunagür, Yaşar Tunagür'ün dört çocuğundan üçüncüsü olup ikinci oğludur. 1959 yılında Çanakkale'nin Ezine ilçesinde doğdu. Liseyi Ankara'da Yenişehir Koleji'nde 1976 yılında bitirdi. Üniversiteyi Cidde'de Yer Bilimleri Fakültesi'nde 1985 yılında bitirdi. O, babasıyla ilgili hatıraları şöyle anlatıyor:

"Annemin söylediğine göre ben 15 Temmuz 1959'da Ezine'de bir çarşamba günü öğlen ezanında doğmuşum. 1959 yılında Ezine'den sonra Balıkesir'e tayin edilmiş babam. Ezine'deki ilk müftülüğü sırasında çok hizmetleri olmuş ki hâlâ Ezine'den kendisini arayıp soruyorlardı. Onu tanıyan, o zaman genç, şimdi yaşlanmış ve hayatta olan insanlar var. Daha bu yakınlarda bundan bir ay kadar önce Ezine'den komşuları veya ahbapları tâ buralara kadar kalkıp gelmişler.

Ömer Tunagür

Ben ilkokula İzmir'de 1965-1966 döneminde başladım. İzmir'i biraz daha iyi hatırlıyorum. Yani oturduğumuz evimizi hatırlıyorum, komşularımızı hatırlıyorum. Üçkuyular ile Konak arasında Köprü denilen bir semtte oturuyorduk, deniz kenarındaydı evimiz. Şimdi önünden yol geçti oraların. İzmir'e gelince babam Kestanepazarı'nda göreve başlamış, orada hem yurt idaresini hem de camide vaizlik vazifesini yürütmüş. Kestanepazarı'nda koşar oynardık. O zamanlar ben 5–6 yaşlarında oyun çağındaydım.

1966 yılının yaz sezonunda okullar bitince Ankara'ya göçtük ve İzmir defteri kapandı. İzmir'de sadece birinci sınıfı okudum. Ankara'ya gelince ben Çankaya ilkokuluna başladım. Daha sonra Ahmet Vefik Paşa adında bir başka ilkokul açıldı ve beni oraya transfer ettiler. İlkokulu orada bitirdim.

Ankara'da hayatımız çok hareketlendi. Babam Diyanet'te başkan yardımcısı idi. Bir Fevzi Ağabeyimiz vardı, aynı zamanda Diyanet'te elektrikçiydi. Yanılmıyorsam babamın şoförü oydu. 56 model Ford marka bir makam arabası vardı.

Bizim hiçbirimiz dinî eğitim veren bir okulda okumadı. Yani ne imam hatip okuluna gittik, ne onun dışında bir hocaya. Çocukluğumuzda rahmetli Mehmet dedem (annemin babası) Kur'ân okumayı öğretti hepimize. Allah rahmet eylesin o çok ilgilenirdi, bütün torunlarının Kur'ân öğrenmesini isterdi. Babamın hiç baskıcı bir şeyi olmadı ama tabii ki otoriterdi. Bir miktar korkardık. Ama duyduğum kadarıyla gençken daha otoritermiş. Biz çocuklar olarak Ankara'da tabiri caizse sosyete bir semtte büyüdük. Ankara Çankaya'da hep yabancı konsolos mensupları, bürokratlar, profesörler, yüksek rütbeli devlet memurlarıydı komşularımız. Böyle elit tabir edilen bir ortamda büyüdük.

Tunagür Ailesi
(Ayaktakiler sağdan sola) İlk oğlu Mehmet, kızı Makbule Kayid,
ikinci oğlu Ömer ve üçüncü oğlu Osman
(Oturanlar) Eşi Pakize Hanım ve kendisi

Babam sadece din adamı değildi. Toplumun bütün kesimleriyle, bütün yönleriyle ilgilenen entelektüel bir insandı. Alışılmış din adamı kalıbının dışında farklı farklı konulara ilgi duyan bir insandı. O yüzden etrafında çok enteresan insanlar vardır babamın. Cenazesinde hayret ederek müşahede ettik ki çok değişik kesimlerden, değişik çevrelerden insanlar geldiler, başsağlığı dilediler, telefon ettiler, mesaj gönderdiler... Babamın çok yabancı dostları da vardı. Müslüman, gayrimüslim, bütün bu insanlarla oturup konuşabilen, şimdiki tabirle iletişim kurabilen insandı.

Ben babamın devletle sürtüşme noktasına geldiğini de hiç görmedim. Onun ayrı bir yapısı, dikkat çeken bir yanı vardı.

Herkesi arar sorardı. Kapısı açıktı herkese. Ve her gittiği yerde bir kapıya vurduğu zaman kapı açılır ve buyur edilirdi.

Babam Osmanlı'nın son dönemlerinin insanlarını görmüş bir insan. Dayıları sarayda görevliymiş. Buna rağmen kesinlikle eskiye takılıp kalan bir insan değildi. Ne eskide kalan birisiydi ne de eskiyi bırakıp 'O günler geçti biz işimize bakalım.' diyen biriydi. İkisi-

ni çok güzel sentezleyen bir insandı babam. O yüzden yerli yabancı herkesten saygı görürdü. Böyle çok basit telakki edebileceğimiz konularda bile oturup konuşabilen, insanların dertlerini dinleyen, elinden geldiği kadar yardımcı olmaya çalışan biriydi. Kimseyi başından savmaz, ilgilenirdi. Başarırdı başaramazdı ayrı mesele ama mutlaka halis bir gayret sarf ederdi. Bazen 'Baba artık bırak boş ver, senin başka işin yok mu?' diyecek mertebeye getirirdi bizi.

Biz onun sağlığında görmediğimiz şeyi cenazesinde gördük. Yani bu kadar farkında değildik. Belki farkında olanlar vardı. Mutlaka vardır ama biz farkında değildik. Bu kadar sevildiğini, sayıldığını bilmiyorduk. Neydi Allah'ım o insan seli! Yani ucu bucağı gözükmez bir manzara vardı karşımızda. Gazetenin bir tanesinde helikopterden çekilmiş bir fotoğraf vardı, şaşar kalırsınız. Cenazeye gelen arabaların plakalarına baktık, her memleketten Antep'ten, Antalya'dan, Balıkesir'den, Düzce'den insanlar gelmiş. Hepsinden Allah razı olsun."

Osman Tunagür

Osman Tunagür Yaşar Tunagür'ün dört çocuğundan sonuncusu ve en küçük oğludur. 1962 yılında Edirne'de doğdu. 1980 yılında Ankara Koleji'ni bitirdi. 1981 yılında ABD'ye giderek üniversiteyi Amerika'da okudu. Osman Bey de babasıyla ilgili duygu ve düşüncelerini şöyle aktarıyor:

Osman Tunagür

"Babamın vefatından sonra Suat Yıldırım Hocamın -Allah razı olsun- Zaman gazetesinde bir makalesi çıktı. Benim yanımda çalışan bir arkadaş var ona verdim, 'Bak, sen babamla ilgili bir şeyler sorarsın şimdi. Onun için bu makaleyi okursan babamı tanırsın.' dedim. Suat Yıldırım Hocam babamı ta-

rif ederken "İslâmî ilimlere vâkıf, yaşadığı çağı anlama, süreçleri sezme ve dini adına tutulması gereken yolları idrak etmenin yanında, firâset ve basiret dolu usullerle uhdesindeki mesuliyeti yerine getirmekte fevkalâde mahir bir hakiki âlim" diyor. Ben o makaleyi okuduktan sonra buradan yola çıkarak diyorum ki günün şartlarına göre dinî vecibeleri anlatabilen ve ona göre nasihat edebilen ve temsil edebilen bir yönü vardı babamın.

Babam, hayatını imam hatiplere, Kur'ân kurslarına o kadar adamış ki son gününe kadar öyle yaşadı. Fakat evlatları olarak bizi, mesela beni gidip İmam Hatip Lisesi'ne göndermedi. Büyük ağabeyimi, Ömer ağabeyimi veya ablamı göndermedi. Ama çok rahat gönderebilirdi. Belki kendi kafasında 'Onlar zaten benim çocuklarım, bu evde yetişiyorlar, imam hatipte alacaklarını benden alıyorlar, o havayı teneffüs ediyorlar.' diye düşünmüş olabilir. Gerçekten de biz hayatımız boyunca o havayı teneffüs ettik babamızdan. Yani sabah kalkıp akşam yatana dek iliklerimize kadar teneffüs ediyorduk babamın manevî atmosferini. O bereketi ister istemez, farkında olsak da olmasak da evde gördük, tattık. Haftanın çoğu günü evde sohbetler olurdu. Benim bütün hayatım, ilkokulda, ortaokul veya lisedeyken haftada üç-dört gün o gelen insanlara çay ve yemek ikram etmekle geçti. Odanın bir köşesinde en arkada diz üstü oturup ne konuşuluyorsa onu dinler ve o havayı teneffüs ederdim.

Çok tatlı bir şekilde ikazları vardı. Hiç zor kullanmadan tatlı ikazları olurdu. Mesela namaza çok önem verir, 'Namaz yoksa olmaz.' derdi. Hani akşam namazı olur, vakit dardır çocuk farkına varmaz, çocuk bir sonraki namaz vaktini kendi kafasından hesap edemez. Namaz vakti geldiğinde çok tatlı bir şekilde babam sorardı: 'Akşamı kıldınız mı?' veya 'Namaz kaçıyor.' gibilerinden sempatik bir tavırla ikaz ederdi. Sanki namazı kendi kılmamış da bir mahcubiyet yaşarcasına o hâlinden, o mahcupça tavrından biz de utanırdık. Kılmadık demeye utanır ve hemen gider namazımızı kı-

lardık. O hâle getirirdi, öyle yumuşatırdı ve öyle de yoğurmuştu bizi. O tavrın etkisini torunlarında da görmek mümkündür. Biz o evin içinde yetiştik, bize fazla baskı yapmadı, üstümüze gitmedi.

Babam bir aile reisi olarak her şeyin farkındaydı. Onun için problem hâline gelecek hiçbir şeye fırsat vermedi. Ankara'nın elit bir muhitinde oturmamıza rağmen öyle bir eziklik, bir kompleks yaşatmadı bize. Öyle bir dönemde bizi imam hatibe değil de normal okula hem de özel okula gönderdi. Bir din adamı imajı var. Ne seviyede olursa olsun, imam olsun, müftü olsun, Diyanet İşleri Başkan Muavini olsun, o din adamı olmanın verdiği bir stigma (damgalama) gibi bir statü vardır o mahallede, o okulda. Herkes bunu size fark ettirmeye çalışır. Bilhassa talebeler arasında çok olur. Ailenizden, babanızın konumundan dolayı çocuklar birbirlerine nispet yaparlar. Çünkü onlar öyle liberal veya dine uzak ailelerden geliyorlar, öyle bir şeyden geliyorlar ki onların gözünde din adamı olmak, yobaz olmakla aynı. Siz de onun çocuğu olarak devamlı savunma durumundasınız. Fakat babam onu bize hiç yaşatmadı.

Dışa açık, sosyal ve modern dünyadan kopmayalım diye hepimizi değişik okullara gönderdi. Mesela beni daha anaokulu seviyesinde İngilizce öğrenmem için Pakistan Sefareti'nin okuluna gönderdi. Ben orada daha ilkokula gitmeden Türkçe okuma yazmadan önce İngilizce okuma yazmayı öğrendim. Tabii o zaman farkında değiliz. İlkokulu beş sene normal devlet ilkokuluna gittim. Arkasından Ankara Koleji'nin hazırlık sınıfına imtihanı kazandıktan sonra girdim. Ankara Koleji tamamen İngilizce eğitim yapıyor. Türkçe hiçbir şey yok. Bir sene kamptaymış gibi hazırlık var. O zamanın sistemi çok ileriydi. Günde sekiz saat İngilizce öğretiyorlar. Allah razı olsun o anaokulundaki kadıncağız öyle temelden öğretmiş ki Ankara Koleji'nde hazırlık sınıfına girdikten sonra imtihanlarda ben 100 üzerinden 90 veya 10 üzerinden 9 alıyordum. Hiç çalışmadığım yerde bile 8 alıyordum. Bir iki ay

sonra hocalar bana dedi ki 'Senin işin bitmiş, senin imtihana girmene gerek yok.' dediler. İşte o başarı benim bütün hayatım boyunca etkili oldu.

Yaşar Tunagür Diyanet'teki makamında

Fethullah Gülen Hocam babamın bir yönünü çok güzel özetliyor. Televizyondaki "Adanmış Ruhlar" programında 'Enderun terbiyesi almış entelektüel bir hâli vardı.' diyor. Edirne'de ve İzmir'de ilk gördüğü dönemlerdeki hâlini tasvir ediyor. Gerçekten bir Osmanlı Beyefendisi karakteri vardı onda. Oradan tevarüs edegelen bir karaktere, entelektüel bir yapıya sahipti babam. Bir din adamı olarak giyimine kuşamına azamî dikkat ederdi. Mesela artık iyice işten elini ayağını çektiği son zamanlara kadar hayatında hazır elbise almamıştır. Almazdı çünkü 'tam uymaz' derdi. Tahmin ediyorum kırk sene kadar aynı terziye takım elbise diktirmiştir. Kemal Özlü adında bir terzisi vardı, rahmetli oldu. Kumaşını da çok titiz seçerdi. Mesela dış ülkelere gittiğinde oralardan iyi kumaş getirir, burada terzisine diktirir giyerdi.

Kravatından, elbisesine, ayakkabısına kadar farklı idi. Giyim kuşam onun için yapacağı hizmetin bir parçasıydı. İnsanların karşısına temiz ve düzenli çıkmak için elinden geleni yapmıştır. Bunun yanı sıra bilhassa hat gibi, Osmanlı'da çok gelişen gü-

zel sanatlara merakı vardı. Kitaba karşı hakikaten ayrı bir tutkusu vardı.

Doktor Kayid Ahmed (Yaşar Tunagür'ün damadı)

"Adım Kayid Ahmet el-Kayid. Ürdün'ün İrbit şehrine bağlı Kufrilmâ köyünde 14 Nisan 1944 tarihinde doğdum. Babamın adı Ahmet, annemin adı Halime'dir. İlkokulu köyümüzde üç sene okudum. Üç seneden sonra İrbit'e geçtim. Babam icra memuru idi. Sıkça tayini çıkıyordu. İlkokulu İrbit'te bitirdim. Babam Mafrat şehrine tayin olunca ortaokulu orada bitirdim. Nablus'ta Külliyetü'n-Necah diye bir kolej vardı. Liseyi orada 1963 senesinde bitirdim.

Nablus'a gittiğimde bir sene Mısır tedrisatını okudum. Mısır'a gitmek istiyordum. Fakat o sene, 1963 yılında Mısır ile Suriye arasındaki ittifak sona erince Mısır'da nümayişler, gösteriler ve kargaşalar vardı. Bu yüzden ben Mısır'a gidemedim ve bir senem boşuna gitti. Bunun üzerine babam 'Oğlum sen illa başka bir ülkeye gideceksen Türkiye'ye gideceksin.' dedi.

Babam kültürlü biriydi, çok kitap okurdu. Bu yüzden babamın Türklere ve Osmanlılara bakışı çok daha başkaydı. Onların çok edepli, namuslu ve bereketli insanlar olduklarından bahsederdi. Bu yüzden beni Türkiye'ye göndermek istiyordu. O zamanki terbiyede babaya itiraz yoktu. Ona itaat ederek Türkiye'ye geldim. Gerçekten de Türklerin nasıl insanlar olduklarını yakından öğrendim.

Doktor Kayid Ahmed

1964 yılında İstanbul'a geldim. Ürdünlü, Iraklı ve Suriyeli arkadaşların kaldığı bir yurda gittim. Burada benden önce gelen veya Türkiye'de okumakta olan Arap talebeler beni harıl harıl gece

gündüz Türkçe çalıştırdılar. Hakikaten yabancılar için iki ay sonra açılan Türkçe imtihanını kazandım.

İmtihanı kazandıktan sonra Tıp Fakültesi imtihanına girdim ve İstanbul Tıp Fakültesi'ni kazandım. 15 gün geçer geçmez benim ismimi fakülteden sildiler. Biz Arap talebe olarak 9 kişiydik. Bu olay üzerine babamla epey kavga ettik. Allah rahmet eylesin, kaydımızın silindiğini inandıramadım. Israrlarımız neticesinde 'Bu sene Fen Fakültesi'nde okusun, seneye kazanırsa yeniden Tıp Fakültesi'ne girebilir.' dediler.

1964-65 eğitim dönemini Beyazıt'taki Fen Fakültesi'nde okudum. 1965 yılında tekrar Tıp Fakültesi imtihanlarına girdim. Bu sefer İzmir Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi çıktı. 1965 sonbaharında ben kalktım İzmir'e gittim. İstanbul'da Fen Fakültesi'nde okuduğum dersleri kabul ettiler. Böylece ders kaybım olmadı fakat birinci sınıftan başladım. 1965-1971 yılları arasında altı sene İzmir'de kaldım ve Tıp Fakültesi'ni bitirdim.

Yaşar Tunagür'le İlk Tanışma

1965 yılında imtihana girip kazanınca İzmir Tıp Fakültesi'nden okula başlayabileceğimize dair bir kâğıt geldi. İstanbul'da beraber yurtta kaldığımız Arap arkadaşlar bir mektup yazarak bana 'İzmir'de Yaşar Tunagür adında bir hoca var, şu mektubu al, doğruca git onu bul, o sana kalacak yer de bulur, karnını da doyurur, hem hocalık yapar hem arkadaşlık yapar, sen hiç merak etme' dediler. Elime Kestanepazarı'nın adresini verdiler.

Tek başıma kalktım İstanbul'dan İzmir'e geldim. Bavulumu aldım bir otele gittim. Ertesi günü aradım buldum. Kestanepazarı Camii'nde bir öğleden sonrasıydı. 'Selâmün aleykümaleyküm selâm. Ben Kayid Ahmet, Yaşar Tunagür Hoca'yı arıyorum.' dedim. Ben Arapça konuşuyorum tabii. Hemen gösterdiler. Yanına gittim. Konuştuk tanıştık. Mektubu verdim, açtı okudu. Yanına oturttu ve 'Nerede kalıyorsun?' dedi. Otelde kalıyo-

rum dedim. Şöyle etrafına bakındı. Hepsi İzmirli ve cami cemaatinden esnaflar var. Erol diye birini çağırarak,

'Erol Efendi gel bakayım, senin pansiyonda yer var mı?' dedi.

- Var efendim.

- Al bu arkadaşı, hemen pansiyona yerleştir. Kaç para alacaksın, aylık yüz lira yeter mi?

- Yeter Hocam dedi Erol. 'İyi o zaman al şu yüz lirayı bu arkadaşı yerleştir.' dedi. Bana da 'Şimdi git otelden çantanı al, bu arkadaşla pansiyona yerleş ve yarın bana gel.' dedi.

Ondan sonra ben her gün onu ziyarete gitmeye başladım. Fakülteden çıktım mı doğruca Yaşar Hoca'nın yanına gider sohbetlerini dinlerdim. Sonra vaaz verdiğini duyduk, cuma günleri vazına giderdik. Vaaz veren bir de Tahir Büyükkörükçü Hoca vardı, onun da vaazlarını dinlerdik. Yaşar Hoca'nın sohbet ve vaazlarını biz kaçırmıyorduk.

Babam bana ayda 500 lira gönderirdi. 100 lira kira veriyor, gerisiyle de kral gibi geçiniyordum. Evleninceye kadar babam hep 500 lira gönderdi. Evlendikten sonra bin lira göndermeye başladı.

Yaşar Hocaefendi'nin -Allah rahmet eylesin- herkesle bir irtibatı vardı. Şu adam pırlanta gibidir, filan adam şöyledir gibi insanlara hep müspet bakan bir yapısı vardı. Eksik ve kötü yönleriyle onları dile getirmezdi. Tespitleri de doğru çıkardı.

Ben Yaşar Hoca'yı tanıdıktan sonra hiçbir zaman sıkıntı çekmedim. Babam bazen parayı geç gönderirdi. Öyle olunca Yaşar Hoca hemen bana çıkarır ihtiyacım kadar para verirdi. Gecikmelerden ötürü babam bazen toplu para gönderirdi. Altı aylık veya dokuz aylık birden gönderirdi. Ben de bu kadar parayı bankaya yatırmaz gider Yaşar Hoca'ya teslim ederdim. İhtiyacım oldukça her ay ondan maaş gibi alırdım.

Çok dinamik bir duruşu vardı. Şimdi ben uzak memleketten gelmiştim, Müslüman bir memleket ama yine de yurttan yu-

vadan uzak gurbetteydim. Bana gurbette en sıcak davranan bir insandı Yaşar Hoca. Bir insanın gurbette aradığı her şeyi verdi o. Bir nevi benim babam, hocam ve arkadaşım oldu. Nasıl ifade edeyim bilemiyorum, ben istediğim her şeyi onda buluyordum. Bir iki sefer evinde misafir etti.

Yaşar Tunagür 31 Mayıs 1966'da Kestanepazarı'nı ziyaret esnasında. Solundaki takım elbiseli ve gözlüklü olan genç sonradan damadı olacak Dr. Kayid Ahmet El Kayid

Yaşar Hoca vaazında ne emrederse cemaat onu yerine getirirdi. Mesela Kestanepazarı için yardım ya da bir caminin tamiri veya bir talebeye yardım için Hoca'nın söylediği bir söz hemen yerine getirilirdi. İslâmiyet'e yararlı ne kadar şey talep ederse hatırı kırılmazdı. Bütün dedikleri cemaat tarafından yerine getirilirdi. Hoca'yı çok sevdikleri için ve ihlâslı olmasından dolayı yaparlardı.

Yaşar Hoca çok okumuş âlim bir insandı. Hüsrev Hoca gibi bir insanın yetiştirdiği talebeydi. Hem ilmi hem amelini yerine getiren, icraata dökebilen modern bir insandı. Sadece eski kitapları karıştırmış bir müftü değildi. Diğer kültürleri ve milletleri de ilgiyle takip ediyordu. 'Batı bizden niye ileri gidiyor, biz onlardan niye daha ileri olmayalım.' diyordu.

Yaşar Hoca'yı Ankara'da Ziyaret

Biz Yaşar Hoca ile irtibatı koparmadık. Kendisi İzmir'e gelir giderdi. Biz de Ankara'da onu ziyarete giderdik. Salih Özcan ve Hacı Kemal Erimez'le beraber gider gelirdik. Yaşar Hoca, Ahmet Karakullukçu'yu İzmir'e müftü olarak tayin etti. Diyanet'le aramızdaki bağlantıyı İzmir müftümüz Ahmet Bey kurardı.

Kestanepazarı idarecilerinin Ankara'da Yaşar Tunagür'ü ziyaretleri esnasında. Sağ başta beyaz takım elbiseli ve gözlüklü genç Yaşar Hoca'nın damadı olacak olan Doktor Kayid

Ankara'ya gittiğimizde beni değerli arkadaşlarıyla tanıştırdı. Hocalarla beraberdik hep. Yaşar Hoca'yı çok sevdiğim için çok giderdim. Aramızda çok güzel bir muhabbetimiz vardı. Elhamdülillah bu muhabbetimiz ölünceye dek sürdü.

Maklube Yemeğini Türkiye'ye Sokan Adam

Maklube bir Ürdün yemeğidir. İlk defa İzmir'de evde arkadaşlarla kalırken yaptım. Ürdün, Suriye, Lübnan ve Filistin civarında sıkça yapılır. Türkiye'de kimse bilmezdi. Hacı Muammer ile beraber kalıyorduk, 'Size bir yemek öğreteyim.' dedim. Maklubeyi yaptım. Maklube 'ters çevrilmiş, altı üstüne getirilmiş' anlamına geli-

yor. Önce patlıcan veya karnabahar kızartılarak bir tencerenin dibine konuyor, ondan sonra kızartılmış et veya tavuklar patlıcanların üstüne konuyor. Ardından ıslatılmış pirinç konuyor. En son haşlanmış et suyu ilave edilerek yarım saat pişiriliyor. Piştikten sonra tencere geniş bir tepsi içine ters çevrilerek boşaltılıyor. Tabii kalıplı ve şekilli bir yemek çıkıyor ortaya. En üstte patlıcan, altında et sonrasında da pirinç gözüküyor.

Hocaefendi'ye de bir kaç sefer bu yemeği yapmıştım. Hacı Muammer'le kaldığımız evde ve Kestanepazarı'ndaki odasında da yapardık, her gün beraberdik o günlerde. Ondan sonra bizim maklubemiz dünyanın dört bir tarafına yayıldı."

Maklubeden söz açmışken Abdullah Aymaz Hocamdan bir hatırayı burada nakledelim. Doktor Kayid'i talebelik yıllarından tanıyan Abdullah Aymaz, onun Yaşar Hocaefendi'nin damadı olması ile ilgili olarak şunları anlatıyor:

"Doktor Kayid Üniversite'de okurken son sınıfa doğru Türkiye'den evlenmek istedi. Karşıyaka müftümüz Osman Kara Hocamız vardı. Yaşar Hoca ve Doktor Kayid'le iyi görüşür anlaşırlardı. Osman Hoca'nın vesilesiyle Yaşar Tunagür Hocamızdan kızı Makbule hanımı Ankara'ya istemeye gittiler. O sıralarda Osman Kara Hocamız şöyle espri yapardı. 'Bu Ürdünlü geldi bize Maklubeyi öğretti. Sonra Makbule'mizi aldı Ürdün'e götürdü.' Doktor Kayid 1971'de Türkiye'den ayrılınca o yemek bizim aramızda iyice meşhur olmuştu artık. Evlerde, kırda, piknikte her yerde o yemeği yapar olduk.

Yıllar sonra 1992 yılında Amerika'dayken başıma bir olay geldi. Onu Zaman gazetesinde[53] de bir makale olarak yazmış-

53 25 Haziran 1992, "Maklube" başlıklı yazıdan

tım. Amerika'da bulunduğum sırada yazlık bir kamp yerine gitmiştik. Orada Ürdünlü bir halıcı ile tanıştık. Bize gayet yakından ve samimi davrandı. İşini bitirdikten sonra bizi evine davet etti. 'Size hiç yemediğiniz bizim Ürdün'e has maklube yemeğini yedireceğim.' dedi. 'Biz o yemeği tanıyoruz.' dedim. 'Nereden biliyorsun, siz Türksünüz bu yemeği bilmezsiniz.' deyince şöyle karşılık verdim. 'Pek gelmeye niyetimiz yok, çünkü biz o yemeği tanırız, bize biraz pahalıya mâl olmuştu. Seneler önce sizden birisi (Doktor Kayid) Türkiye'de Tıp Fakültesi'nde talebe iken bize maklube pişirip yedirdi ama karşılığında "Makbule" isimli bir kızımızı da alıp götürdü.' diye latife ile karşılık vermiştim."

Yaşar Tunagür, oğulları Ömer, Osman ve damadı Doktor Kayid ile

Yaşar Hoca'nın Vefatı

Vefat etmeden önceki günlerde ziyaretine gelecektim. Rahatsızlandığını duyduğum için hanımı bir ay önceden gönderdim Türkiye'ye. Bir ay kadar babasının yanında kalmıştı. Gelip Medine'ye götürecektim Yaşar Hoca'yı. Niyetim öyleydi fakat nasip olmadı.

Doktor olduğum için biliyorum ki hastalığı sebepler planında ölüme götürecek derecede önemli bir hastalık değildi. Vefa-

tından bir hafta önce hastaneden her gün görüşürdük. Allah'ın takdiri böyleymiş. Ölüm sebebi âni kalp durmasıydı. Bunu doktorlar da bilemez, hiç kimse bilemez. Vefat öncesi sadece telefonla görüştük. Çok davet ettim. 'Hocam gel buraya, gelip seni getireyim. Ramazan'a kadar gel Medine'de kal.' dedim. 'Ben yorgunum hastayım yaşlandım, gelirseniz siz gelin.' dedi, teklifimi kabul etmedi. Fakat biz de gelemedik. Ancak cenazesine yetiştik. Doğruca hastaneye gittik ve Mehmet Ali Şengül Hocamla beraber yıkadık.

Rahmetli Özal'ın cenazesi de çok kalabalıktı. Cenazesine gelen insanlar Yaşar Hoca'ya çok dua ettiler. Yaşar Hoca ne isterdi ki başka? Duadan başka bir şey istemiyordu. Kefeniyle gidecek, sadece bir de dua istiyordu. Allah ona bunu nasip etti. İnşallah makamı Cennet olsun. Cenaze namazı görüntülerini Arap arkadaşlarıma gösterdim, 'Biz hayatımızda böyle cenaze görmedik.' diyorlar. Ben de görmedim. Namaz esnasında Fethullah Gülen Hocaefendi aradı. Başsağlığı diledi bize. 'Yaşar Hocam hepimizin bir kaybıdır, Allah size sabır versin.' dedi ve ağlamaya başladı. O ağlamaya başlayınca ben de kendimi tutamadım. Artık başka bir şey konuşamadık."

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Samanyolu Televizyonu'nda 26 Şubat 2006'da yayınlanan "Adanmış Ruhlar" programı

Aksiyon Dergisi'nin 387. sayısında 6 Mayıs 2002'de çıkan Cemal Kalyoncu'nun Tunagür dosyası.

Kubbealtı Akademi Mecmuası, Yıl 32, sayı 2, Nisan 2003

Yaşar Tunagür Hocaefendi ile röportaj, Belgesel Ajans, Mart 1998.

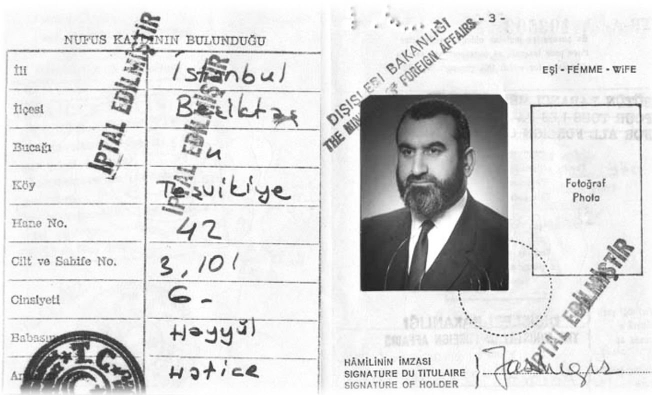
Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin aile fertleriyle yapılan röportajlar

Yaşar Tunagür'ü yakından tanıyan akademisyen, iş adamı ve değerli şahsiyetlerle röportajlar

Yaşar Tunagür'ün kendisine ait fotoğraf, resim, belge ve gazete arşivi

Beyazıt Devlet Kütüphanesi süreli yayınlar bölümü gazete ve dergi arşivleri

YAŞAR TUNAGÜR HOCAEFENDİ'NİN ALBÜMÜNDEN

NUFUS KAYDININ BULUNDUĞU

İli	İstanbul
İlçesi	Beşiktaş
Bucağı	"
Köy	Teşvikiye
Hane No.	42
Cilt ve Sahife No.	3, 101
Cinsiyeti	E
Babası	Hayyal
A	Hatice

İPTAL EDİLMİŞTİR

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

- 3 -

EŞİ - FEMME - WIFE

Fotoğraf
Photo

HÂMİLİNİN İMZASI
SIGNATURE DU TITULAIRE
SIGNATURE OF HOLDER

Yaşar Tunagür'ün pasaportu

Ezine'den Bağdat'a giderken Ezinelilerle vedalaşırken
(27.10.1956)

Balıkesir Müftüsü iken (1960)

Balıkesirlilerle birlikte (1960)

İzmir Kestanepazarı'nda Ali Rıza Güven
ve diğer idarecilerle (1965)

İzmir Kestanepazarı'nda cemaatle (1965)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevinde
ilk günlerde (6 Ocak 1966)

Ankara Polatlı Müftülük binasının ve Kur'ân kursunun
açılışı (7 Temmuz 1966)

Polatlı Müftülük binasının ve Kur'ân kursunun açılışı
(7 Temmuz 1966)

Aydın İmam Hatip Okulu'nun inşaat merasimi (1966)

İzmir Yeni Cami'de vaaz ederken (10.12.1968)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevi sırasında
bir iftar yemeğinde (19.12.1967)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevi sırasında
başkan Lütfi Doğan ile (1968)

Diyanet İşleri Başkanı Lütfi Doğan ile (1968)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı sırasında Çorlu'da
askerlik şube başkanı Nuri Erkoca ile (04.10.1968)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı döneminde Ordu
müftülük binasının temel atma merasimi (16.10.1968)

Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevi sırasında Van Erciş'e yaptığı bir ziyaret (1970)

Evinde fotoğraf çekerken

Gazeteleri takip ederken

Oğlu Ömer ile bayramlaşırken

Tunagür Hocaefendi Sema Hastanesi'nde 28 Nisan 2006 Cuma günü Mehmet Ali Şengül ile

Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin İstanbul Topkapı'daki mezarı